

СРПСКА ПРЕНА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ БРОЈ 11. ГОДИНА 2. 20. ЈАНУАР 1991. 25 ДИНАРА

КОВАЧИМА ЛАЖНОГ НОВЦА:

**ХОЋЕМО СВОЈЕ, А НЕ
ТУЋЕ ПАРЕ!**

ИТАЛИЈА 2200 ИТЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФФ, ШВЕДСКА 3,00 СХФ, АУСТРИЈА 20АТС, СР НЕМАЧКА 3,80 ДЕМ, БЕЛГИЈА 40 БЕФ, ХОЛАНДИЈА 3,50 НЛГ,
ГРЧКА 200 ГРД, НОРВЕШКА 14,50 НОК, ДАНСКА 15,00 ДНК

Господину СЛОБОДАНУ МИЛОШЕВИЋУ председнику Републике Србије

ПОШТОВАНИ ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ,

Београд

4. јануара 1991.

Београд

21. децембра 1990.

На основу одлуке Савета архијерејског сабора, АСбр. 39/зап. 100 од 23. јуна 1989. године, Свети архијерејски синод се обратио (5. јула 1990. године) Координационом одбору Републичке конференције Социјалистичког савеза радног народа СР Србије за односе са верским заједницама, с молбом да у Републици Србији Божић (7. јануара) буде нерадан дан.

Жао нам је што у овом тренутку морамо да кажемо да се на томе и завршило, јер Свети архијерејски синод ни до данас није добио никакав одговор. Истна, протекли Божић је био у недељу па зависност од такве одлуке није била много велика, међутим предстојећи Божић нам пада у понедељак. Тако да ће српски православни верници поново, као и за протекле 44 године, бити распетни између онога што желе и онога што морају. Да тога не би било, молимо Вас, Господине Председниче, да својим ауторитетом и ауторитетом положаја који Вам је Српски народ поверио, помогнете да се тај исти народ и његова Црква на Божић осећају слободни и празнички расположени.

У то име Вам унапред захваљујемо и најкрдачније Вас поздрављамо.

АЕМ и ПАТРИЈАРХ СРПСКИ

У име Светог архијерејског синода Српске православне цркве и у своје лично име изражавам дубоко жаљење због неспремности Скупштине Србије да православним Србима, огромној већини становништва Србије, призна право да им Божић, тај велики празник читавог хришћанског света, буде нерадан дан, а припадницима националних мањина других вероисповести право да и њихов одговарајући празник такође буде нерадан дан. Сматрамо да став Скупштине Србије о овом питању иде у раскорак са демократским процесима у Србији и у читавом бившем свету бољшевичког реалсоцијализма, где је, од Словеније и Хрватске до Совјетског Савеза, Божић већ свуда нерадан дан.

Уз то, уверени смо да ће тај став и та одлука не само помутити српском народу овогодишњу Божићну радост него још и више угрозити ионако веома угрожени међународни углед Србије, свесно или несвесно чинећи услугу оним круговима који Србију желе да прикажу као последњи — уз Албанију — бастион бољшевизма у Европи.

Сви ми — епископат, свештенство и верни народ Српске православне цркве — чврсто се надамо да ће Скупштина Србије у свом новом сазиву, без одлагања ревидирати и ову одлуку одлазеће једнопартијске Скупштине. Апелујемо на Вас, уважени господине Председниче, да се и лично заложите за то у име слободе и демократије, у име Србије и у име Вашег личног осећања државничке и моралне одговорности.

Молимо Вас, господине Председниче, да и овом приликом изволите примити изразе нашег поштовања.

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ

НЕОПХОДНО ОБЈАШЊЕЊЕ

„Политика“ од 24. децембра 1990. године објавила је, на првој страни, извештај о посети чланова Светог архијерејског синода Председнику Србије г. Слободану Милошевићу. Лицац извештаја објављеног у „Политици“, каже између осталог и ово: „Патријарх Павле и чланови синода срдачно су честитали Слободану Милошевићу на великој победи на првим демократским вишестраначким изборима у Србији и на избору за првог председника Републике Србије и изразили најбоље жеље Српске православне цркве за успех политике остваривања богатог и праведног друштва у интересу српског народа и свих грађана Србије“.

Неопходно је, међутим, објаснити да сам ја том приликом рекао да ми, делегација Српске Православне Цркве, поздрављамо г. Слободана Милошевића као првог Председника Србије изабраног на вишестраначким изборима, да му честитамо ступање на председничку Дужност и да му искрено желимо да његов рад на том положају буде на општу корист свију грађана ове земље.

У току разговора рекао сам још и то да се удео његов и његових сарадника у мењању стања на Косову и Метохији не може предвидети ни мимовилно већ се мора са захвалношћу констатовати, али да сам такође уверен да би он, као одговоран човек и државник, исто тако поступао да су тлачители били Срби, а тлачени који било други народ. Следствено, чланови Светог синода и ја нисмо честитали, па ни помњали, велику „изборну победу“, као ни „политику остваривања богатог и праведног друштва“. То не бисмо помњали ни да смо поздрављали било кога другог, из неке друге странке, на том положају, јер би то било страшно бићу и мисији Цркве и неспојиво са нашом дужношћу и савешћу црквених пастира.

Јер, Црква није додатни чинилац деобе међу већ трагично подељеном браћом, него извор саборног јединства и простор богочовечанске љубави.

ДУШАН МИТИЋ — МИТКЕ

НАДМЕТАЊЕ

за најчешће осуђиваног Србина

1. Кандидати треба да испуњавају опште услове предвиђене Кривичним законом Србије.

2. Поред општих, кандидати треба да испуњавају и следеће посебне услове:

- да никада никога нису убили или физички оштетили, с предумишљајем или без њега,
- да никада никоме ништа нису украли или на други неморалан начин присвојили туђу имовину,
- да никоме нису нанели какво другачије зло.

Уз кратку биографију, оптужбе и осуде, кандидати треба да приложе и одговарајућу документацију, која све то поткрепљује.

Најочигледније жртве свог предугог језика представимо у нашем листу, а ни друга признања и почести нису искључени.

Редакција „Српске речи“, Народног фронта 43, соба 23, 11000 БЕОГРАД

ЈЕСИ ЛИ ГА ИЗМАДТИО
ВЕРБАЛНО ИЛИ ФИЗИЧКИ?

МА, ЈОК!
САМО НОГАМА.

КОРА БРЕЗЕ ИЛИ ЛЕБА БЕЗ МОТИКЕ

СТР. 8-10

ПЉАЧКА СТОЛЕЋА У СРБИЈИ

ХРОНИКА НАЈАВЉЕНЕ ОТИМАЧИНЕ

СТР. 13-15

СКУПШТИНСКА РАЗГЛЕДНИЦА

ПШЕНИЦА ЈЕ КЛАСАЛА, СКУПШТИНА ЈЕ ГЛАСАЛА

СТР. 18-28

ДАЧА МАРКОВИЋ И КОМПАНИЈА

ТВРДА ПАМЕТ У МЕКИМ ФОТЕЉАМА

СТР. 32-33

ИМЕ РУЖЕ: ДОБРИЦА ЋОСИЋ

ГРЕШНИК, ОТПАДНИК, ВЕРНИК... СМРТНИК

СТР. 34-35

ЗАШТО ЈЕ Г. МИЛОШЕВИЋ ЗЛОУПОТРЕБИО ПАТРИЈАРХОВО ИМЕ?

СТР. 39

ЦРВЕНИ ТЕРОР

СТРАДАЊЕ СРБА У СИБИРУ

СТР. 64-66

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ, СРПСКА РЕЧ

ИЗДАЊЕ: СЛОБОДНИХ НОВИНАРА, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Богољуб ПЕЈЧИЋ, УРЕДНИЧКИ КОЛЕГИЈУМ: Вук Драшковић, Милан Комненић, Слободан Ракић, Александар Чотрић, ДИЗАЈН: Дејан Ђуровић, Љиљана Јорговановић, (ДЕСК) САРАДНИЦИ: Милован Бркић, Славица Лазић, Властимир Ђоровић, Слободан Ерић, Бора Ђорђевић, Ђорђе Вукоје (фоторепортер) АДРЕСА: Главни и одговорни уредник: Хотел „ЈУГОСЛАВИЈА“ (с. 879) 11080 ЗЕМУН, ТЕЛ. 011 600-222 локал 9979, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Народног фронта 43/4 соба 23, тел. 683-952 и 642-233 локал 149, 11000 БЕОГРАД, ЖИРО РАЧУН динарски 60801-603-27562, девизни 60811-620-128-25731-7495633 са назнаком за „Српску реч“. РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ. Штампана ДП штампарија „БОРБА“, Косовска 26, 11000 БЕОГРАД.

ТРИ ПИТАЊА

Молим да се (јавно) поставе питања Слободану Милошевићу и опозиционим странкама:

1) Да ли је Слободан Милошевић озбиљно мислио када је на предизборном митингу членике опозиционих странака назвао „лудацима“?

Ово питање је врло важно, јер ако би одговор био „да“ то би значило да је моћ расуђивања нашег председника врло сумњивог квалитета. Ако би одговор био негативан — то би значило да је његово поштење истог квалитета.

2) Да ли ће опозиционе странке поднети кривичну пријаву противу С.П.С.а због подривања економске моћи у вези са организовањем предизборног митинга у Нишу у радно време и расипањем државних средстава у вези са истим? (Расипања државних средстава у вези са изборима је било безброј, овде наводим само један случај)

3) Да ли су се стекли услови за кривичну пријаву противу РТБ због незаконитог коришћења новца претплатника за пропаганду једне (владајуће) странке и блажење других странака и њиховог чланства?

Милутин ЖИВКОВИЋ дипл. инж.
геолозије 11000 Београд

ГЛАВУ ГОРЕ,
ЧЕСТИТИ

...Ледене звезде у помрчини зборе нам слово о постању, бар једном, Боже, збери, сједини племе наше у осипању...“ (Слободан Ракић)

Нечасно, врло сте нечасно поступили, г. Рашковићу, када се онако ружно умешасте уочи избора у Србији, одредивши се за валадајућу партију. С каквим сте само омаловажавањем прозборили о српским странкама?

Али на несрећу, то Вам не би довољно. Слушали смо Вас ових дана и на Студију-Б независне телевизије како с висине проричете потпуно пропаст Српског покрета обнове, нестанак са сцене и с каквом осиношћу хоћете да рушите његове водеће људе. Добро сте знали да је помирење и несукобљавање основна идеја вођила СПО. Нисте ли злоупотребили ту честитост, која је велика благодат у политичком животу Срба? Али што је још горе, зар нисте злоупотребили великодушност и добронамерност које српски народ у Хрватској осећа и гаји према свом народу у земљи матици? Шта ће Вам људи рећи због овог Вашег надменог плуцкања по српској странци чији велики утицај у народу улева респект. На шта сте се толико полакомили, јер ваљда се ни послодавац није могао надати толикој Вашој усрдности. Жалосно је колико сте предалеко отишли у Вашем јавном ругању. Срби Вам тамо то, верујем, неће

S 9		7,30 TELEGRAMM-AUFGABEBLATT 21.12.1991		1025	
Aufgabennummer 10		Aufgabeamt: 1025 Wien		durch: 1	
Enkbelrag 533 70		Wofürzahl 69/63		Aufgabedatum 21.12.1991	
Angenommen		Aufgabezeit 15 min		Preisliche Bed.	
Bitte beachten Sie die Rückseite!		Dienstadtvermerk:			
Name und Adresse des Empfängers: Dr. VOJISLAV ŠEŠELJ POSAVSKOG ODREDA 36 (Sardien)		Bestimmungsamt (Ort): 11273 BATAJNICA (Jugoslawien)			
Text und Unterschrift: OBAVEŠTAVAM VAS DA JA, PETAR MILATOVIĆ, ČETNIČKI SIN KOJI NIKADA NIJE BIO KOMUNISTA NI DO UBEDJENJU NI POSLE UBEDJIVANJA SEBE VIŠE NE SMATRAM VAŠIM ČLANOM POSLE BOGJŠEVIČKEJ INFILTRACIJE BIVŠIH I SADAŠNJIH KOMUNISTA U SRPSKI ČETNIČKI POKRET ŠTO JE UVERTIRA U PREDSTOJEĆUJ PREVARU SRPSKOG NARODA. SRPSTVU I ISTINI ODANI PETAR MILATOVIĆ - OSTROŠKI GR. SPERLG. 21-23/7; 1020 WIEN		Text und Unterschrift: KOMUNISTA U SRPSKI ČETNIČKI POKRET ŠTO JE UVERTIRA U PREDSTOJEĆUJ PREVARU SRPSKOG NARODA. SRPSTVU I ISTINI ODANI PETAR MILATOVIĆ - OSTROŠKI GR. SPERLG. 21-23/7; 1020 WIEN			

заборавити. Повредили сте њихово достојанство.

Али оставимо сада то. Вратимо се зачас условима који су претходили изборима. Они су, увелико били понижавајући, макар из два разлога. Прво, апсолутна владавина над штампом коју српски народ чита и четири државна телевизијска канала које је он једино могао да прати подигла је моћну, несавладиву тврдњу једностраног утицаја на човека и манипулисања његовим сазнањима. У поређењу с том цитаделом, оно мало мрва што је удељено партнерским странкама деловало је јадно и често комично.

Друго, сетимо се операције великог застрашивања. Колико је била свеобухватна и убојита. Ако не гласате за нас, имаћете катаклизму — то је било наравоученије које је ваљало утвудити у главу. У том застрашивању није се гледало на образ — каљанем партнера, обмањивањем, извртањем његових порука и програма. Верујем да ће се о тој чудовишној операцији тек изрећи праве, зналачке анализе. Била је толико претећа и са толико великим распрострањем ваљда по целој територији ове наше земље Србије да толика количина обављеног посла и таква ефикасност нису могли а да не буду и чеда некаквих специјализованих служби.

Чиме се све није кидисало на необавештено и криво обавештавањем човека. У име јединства и окупљања? Далеко од тога. Била је то операција застрашивања ради поделе, расцепа и „диференцијације“ међу Србима. Како ће победници сада због тога изаћи на крај са самим собом, упитао би човек из рода.

За овакав исход избора одлучујуће су пресудили старци. То је жалосна порука с

првих избора у 50 последњих година. Није пријатно рећи али је истина да су старци гласали против своје деце. То је бар лако проверити. Упитајте младе ма где се налазили и знаћете шта су они хтели 9. и 23. децембра и ко их је у томе омео. Због чега? Да им напакосте? Није ваљда. Неће бити. Тек, спречили су их да државу српског народа праве онако како они хоће, јер њихово време долази, тако да она буде далеко од идеолошких конструкција о социјализму — које су бар Србија најмање потребне и у којој ће се упорно обнављати духовне, културне и слободарске вредности које треба да су у бићу њиховог рода.

Зашто не рећи: стари су пропустили велику прилику да, баш уз овај ретки догађај, остану у драгом сећању младима. Тиме што би узели под руку своју децу или унуке и на билану се придружили њиховом гласу упорно својим личним веровањима, интересима или страховањима. Али на жалост, та прилика је пропуштена. Можда би макар сад могли нешто да поправе од порушеног, на пример тако што би од младих затражили извињење.

А порушили су много нада овде, а тек такву силну фрустрацију су изазвали у вишемилионском становништву српског расељења по свету.

Разочарање, овде, свакако али потиштеност не, никако. Нема губитка вере у циљеве Обнове. Нада је испунила срце и душу младог нараштаја. Видели смо и уверили се у то да је за невероватно кратко време од само неколико месеци на скуповима СПО младост проговорила и дисала уз велика усхићења.

НАСТАВАК НА 77. СТРАНИ

ЈЕДНОПАРТИЈСКА ВИШЕСТРАНАЧКА СКУПШТИНА

Комунистичку прохибицију да све што није једноумно треба априори одбацити, на најбољи су начин демонстрирали социјалистички посланици, мајоризацијом Скупштине „вишестраначког“ сазива. Ненавикнути на културу дијалога, с челницима у првим редовима клупа као и у старим временима, њих 194 су механички дизали руке, не у име свог разума и памети већ из препознатљиве ароганције и надмености, омаловажавајући тако сваки предлог опозиције.

Структура и рад овакве и ове Скупштине последњи пут је виђена далеке 1946. године, када је међу опозиционим посланицима седео професор Драгољуб Јовановић. Сваку његову интерпелацију комунистички посланици су одбијали скакањем са својих места, гестикулацијама мржње и гласним псовкама. И заиста није било изгледно и могућно да се у таквој „демократској“ атмосфери прогура предлог Закона о обавезном социјалном осигурању сељака, зашта се као лидер земљорадничке странке професор Јовановић залагао. А онда је, процењујући њихове глупости, устао и рекао да се противи свим сељачким правима, па и оном о њиховом обавезном осигурању. Контрапродуктивна реакција комунистичких посланика, па и повици „Живело социјално осигурање сељака“, разбеснели су председавајућег Мошу Пијада и истог тренутка је прекинуо рад Скупштине. Готово појединачно је морао да убеђује своје истостраначке посланике да су несмотрено насели провокацији и да управо треба да гласају онако, како је предложио Драгољуб Јовановић.

Ако тако и даље настави са радом, и ова садашња једнопартијска вишестраначка скупштина, лако може да подлегне сличном искушењу, млађем Драгољубу, исто професору. Најозбиљнији кандидат за лапсус је већ препознат. То је онај гестикулант из првог реда, кога су камере најчешће и најдуже зумирале да ли због случајности или посланикове блесавости — не знам, али знам да су га новинари проказали као још важећег председника куршумлијске општине. Тај се, дакле, моћник из далеке провинције, обрушавао на професора Драгољуба Мићуновића мимикама једног Фернандела и у жару мржње, млатарујући рукама, право је чудо да није поразбијао зубе својим најближим страначким колегама. Онда су га камере ухватиле како се песницом лупа изнад своје леве сисе и како оком прекорно проматра свога шефа партије Милошевића, такође из првог реда, што не обраћа паж-

њу на његов ентузијазам, с којим се обрачунава са опозицијом.

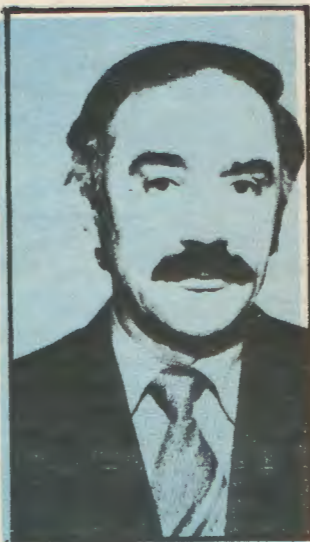
Претходног дана догодило се и једно чувено руковање, једног господина Фрање Туђмана са једним другом, Слободаном Милошевићем. Мада су проишшли из исте Брозове епрувете, с мирисом братства-јединства, да су браћа, видело се — нису, тек о јединству, није могло бити ни говора. Руковање, истина „даљинско“, протекло је у атмосфери „отворености и толеранције“. И поред „различитих решења и опција“, изражена је спремност да се решења траже „на миран и демократски начин“. Сличан, немушти коминике издат је и после сусрета Рибентропа и Молотова, па је ипак један био затечен на спавању.

Национал-фашисоидни шеф хрватског Врховништва, дошао је у Београд, пре свега, с намером да оптужи Србију за рушење Југославије, због њеног упада у платни систем. Но да ли је то само Србија чинила и учинила, знаће се по завршеној контроли Народне банке Југославије. Уљудније је, можда, питање зашто је Србија такав цокер ставила у џеп господину Туђману и осталим србомрсцима у земљи и изван њених граници, и да ли је цена тог фантомског цокера вредна изборне победе комуниста?

Неконтролисано издвајање огромне суме у предизборној агитацији, чији је коначни збир још једна велика тајна, преголема обећања бирачима да ће решити све проблеме Србије, да неће бити технолошког вишка и отпуштања, те да са њима нема неизвесности, принудили су партију на власти да противзаконито, противуставно и неовлашћено, практично доштампа динаре у вредности од 1:3 милијарде долара. Учињен је, дакле, очајнички покушај да се бар делимично испуне предизборна обећања и ублаже социјални немири, али се лакомислено стало пред питањем — шта онда и шта даље.

Нови намети кроз разне републичке порезе и доприносе, поскупљења струје, станарине, огрева, робе и разноразних услуга, у условима замрзнутих плата, нису довољни да врате узето, још мање да зауставе експлозију тоталног осиромашења грађана.

Опозиција је освојила 53 одсто гласова, без динара уложених друштвених средстава. Да је тако поступила и победничка мањина, да је крочила изван света свог ирационалног система, без обећаних колача, прижељкивани српски Тургу Муреш и раскол Срба, остао би само санак пусти, Врховништва господина Туђмана.

Пише: Богољуб ПЕЈЧИЋ

ЗАШТО ПЕНЗИОНЕРИ НЕМАЈУ ЧЕМУ ДА СЕ НАДАЈУ?

БИЈАФРА ПРОТИВ

Б А В А Р С К Е

Стара комунистичка девиза је да је човек наше највеће богатство. Те пароле још се увелико држи и лидер српских социјалиста Слободан Милошевић, обећавајући поданицима бољу и срећнију будућност.

Нажалост, большевичка парола је и буквално потврђена, јер у Србији, већ данас, осим људи, нема никаквог другог богатства. Комунистички режим је поарчио све фондове, шамаране су касе великих фирми, земљорадничких задруга, а када је новца понестало пометени су трезори банака и, на крају, фондови социјалне и дечје заштите и фондови пензијско—инвалидског осигурања. Комунистички скакавци су све потаманили, и болшевици сада једино богатство имају у људима. Грађани Србије гладују, највећим делом, а најтеже је, без сумње, социјално угроженима, и пензионерима. Који су то људи који и старе и изнемогле остављају без заслужене хранине?

Србија је и за време балканских, потом и током Првога и у Другом светском рату редовно исплаћивала пензионере, дотурала помоћ инвалидима и деци. Комунистичка власт је занемарила све људске норме, а инкасанти „антибиروقратске револуције“ немиле су узимали све што им је под руку долазило.

КАО НЕМАЧКИ ГЕНЕРАЛИ

Каква је судбина пензионера и њихових породица и чему се они имају надати?

У Србији од Републичког СИЗ—а пензионер—инвалидског осигурања заслужену хранину прима 650 хиљада пензионера. Али, од тих пара храни се још много уста. Деда пензионер од мршаве најамнине издржава и своју бабу, породичне пензије омогућају школовање деце чији су родитељи умрли пре одласка у мировину или су погинули на радном месту. Од пензије, све у свему, зависи око милион и пестотина хиљада грађана Србије.

Пензионерски дани су пуни неизвесности. Большевичка власт Слободана Милошевића утерала им је страх у кости, јер се никада не зна да ли ће пензија на време стићи и да ли ће је уопште бити.

Ко потроши зарађене пензионерске паре?

Издајући се за друштво благостања и социјалне правде, југословенски „комунизам“ је направио стравичне социјалне разлике и међу радно неспособним грађанима. Данас у Србији пензионери примају месечно од 57 динара до 30.000 динара! Најнижу пензију прима, колико смо до сада утврдили, Миленко Радивојевић из Сремске Митровице, улица Антона Смаженка 11 од 57 динара месеч-

Истина о бедним и приземним пензијама обичних смртника апсолутно је јавна. Али су зато изузетне и националне пензије строго тајне. Зашто? Зашто српска владајућа клика жање паре тамо где их није посејала?

но, а на прочељу је господин Петар Стамболић који добија чек на 31. хиљаду динара.

Пензионерска пимања су у просеку врло скромна. Највећи је број пензија чији месечни износ не прелази три хиљаде динара. Селачке пензије су посебна прича, јер „индивидуални пољопривредни произвођач“ као пензионер никада не добије више од хиљадарке. С друге стране, постоје и пензије на којима би нашим умировљеницима позавидели и швалски генерали. Носиоци партизанске споменице, и они који примају националне и изузетне пензије, приме и по неколико хиљада марака, што је веће и од примања немачког генерала! То се зове комунистичка правда.

Посматрајући пензије и њихове распоне јасно се, као на длану, види и социјални систем српске државе.

Комунистичка елита је за себе обезбедила и безбрижну старост, па се из осиромашеног фонда „националним“ грађанима исплаћују позамашне суме. Ту привилегију националног и изузетног доприноса у свом раду ужива данас преко 1.100 грађана Србије.

Пред Нову годину српско руководство је својим пензионерима упутило „честитку“, обећањем да ће пензије исплатити одмах у јануару, првог радног дана. Пензионерима је остало да се радују Новој години више него ико, очекујући неку парицу, ако преживе празнике гладног стомака. Дијета старима добро дође и то је једини позитивни učinак власти у политици заштите грађана.

Већ месецима српска влада одлаже исплате пензионерима у време када је њихова исплата предвиђена. Увек иста обећања: биће боље.

Када је 28. децембра српски парламент изгласао посебан закон о штампању новца без покрића, ради намирења фонда за исплату пензија, открило се и страшно шамарање касе републичког фонда пензијско—инвалидског осигурања.

Помоћник секретара републичког СИЗ—а ПИОР—а г. Слободан Хаџић каже да је за децембарску исплату пензионерима требало обезбедити четири милијарде динара (конвертибилних), а да је од уплата које су прикупљене од „клијената“, радних организација

и установа сакупљено само 1,5 милијарди динара. Остатак је позајмљен од републичког буџета. А каса пензионера већ је краћа за 7 милијарди динара. Толико, наиме, већ Републички СИЗ дугује Републици, због узетих кредита од банака да би исплатили пензионере у септембру, октобру и новембру. Са децембарским „минусом“ пензиони фонд је у дефициту око 10 милијарди динара, или, по данашњем курсу, више од милијарду марака. Колико су то велике паре може се појмити ако наведемо да читав стамбени фонд Београда вреди неких три милијарде марака!

ЛЕПЉИВЕ ПАРЕ

Већ у јануару Републичком СИЗ—у за пензионо осигурање недостајаће нових три милијарде динара за исплату пензија. Па где су паре. Током радног века запослени су зарадили своју будућност и обезбедили се за старе дане. Али, победом „антибиروقратске револуције“ и ступањем на власт Слободана Милошевића и његове булументе, све је пошло наопачке. Пословање великих предузећа и система и републичких СИЗ—ова сматрано је државном тајном. Тешко је добити било који податак о пензијама у Републичком СИЗ—у пензионог радника. Као строго поверљиве воде се националне и изузетне пензије и до њих је заиста немогуће доћи. Прилив средстава у касу пензионог осигурања и исплате са његовог рачуна још су тајније. Зашто?

Када је повео своју антибиروقратску револуцију, Слободан Милошевић је стављао Србији конопац око врата. Само у Србији, Војводини и на Косову и Метохији у 1987. години одржано је 214 митинга на којем је учествовало око девет милиона грађана. Власт је поспешивала окупљања грађана у радно време, исплаћујући им пуне дневнице, мада је опадао промет и укупни доходак фирми. Само митинг на Ушћу на Новом Београду извео је око двеста хиљада запослених, који су напустили своја радна места, окупљајући се да чује неколико суманутих фраза комунистичког лидера. Његово промовисање је бац коштало Србију. Изгубљено је неколико милиона радних сати. Смањењем укупног дохотка смањивала се и укупна маса уплата за пензионо осигурање. А раније уплаћена средства, која су се затекла на рачуну Републичког пензионог фонда, Слободан Милошевић је појео у првим данима своје „револуције“. Зашто? Где год је видео већу количину пара, Милошевић је са својом камарилом узимао и шаком и капом, не хајући да ли ће то касније да се Србији освети. Он је то, у ствари, и желео.

Мада је и сама кубурила са недостатком новца, Републичка заједница осигурања рад-

ника морала је да по Милошевићевом налогу плаћа значајне своте новца црногорском пензионерском фонду, да се помогне ново комунистичко руководство у Подгорици. Налог за исплату потписивао је господин др Петар Бојић, секретар. **Исплате су третиране као државна тајна, и даване су као неповратна помоћ.** У 1987. и наредне две године било је 16 таквих уплата за Црну Гору.

ОЛАКО ИЗВРШЕНА БРЗИНА

Посебан удар на пензионерски и социјални систем Милошевић је извео политиком **превременог пензионисања**. Да би очистио државне установе од противника „антибиро-кратске револуције“, Милошевић је наредио да неколико хиљада радника Републичког СУП-а Србије оде у превремену пензију. Тако су инспектори са четрдесет година живота добијали решење о пензионисању. Одлазили су са „пуним“ пензијом. Али, с друге стране, републички буџет није обезбеђивао паре да Републички СУП Србије уплати и одговарајући износ за докуп пензионерског стажа, па је на републичком пензионерском фонду био додатни терет да исплаћује и младе пензионере, а да нису имали одговарајући пензионерски стаж, ни уплате на име пензионерског осигурања.

Терет разорне политике Слободана Милошевића највише је стављен тамо где је сваки социјални систем најосетљивији. Одлучујући се за програм рационализације администрације, Милошевићева политика је законским актом наложила да се смањи број запослених у републичкој администрацији. Тиме је Милошевић желео двоструки успех: да из управног апарата неутралише људе са дужим радним стажом, за које је претпостављао да ће се противити његовој „антибиро-кратској револуцији“. Овом акцијом привремено је пензионисано око 35 хиљада радника, укључујући републичке и општинске администрације. Докуп стажа је био само фиктиван, јер за акцију „рационализује“ Милошевићева политика није имала новчано покриће, а ни прецизан програм о ефектима њене рационализације, процентуалним смањењем административног апарата. С друге стране и кресање савезне администрације пало је на терет српског пензионерског осигурања. Савезни органи су пензионисали своје чиновнике, а добар број њих је отишао у пензију, а да им није упућена накнада за докуп пензионерског стажа.

Српска привреда са својом ниском акумулацијом није могла да обезбеди паре за покриће расхода пензионерско-инвалидског фонда. Јер и привреда је дошла на удар Милошевићеве политике. Објављујући својевремено прекид економских односа са Словенијом, десет одсто српских фирми било је пред банкротом, јер је и изостала размена робе, сировина, полупроизвода. У недостатку дохотка, због присилног ограничења пословања, око милион запослених у Србији нашао се у тешком положају, јер су се пореметили економски токови. Смањењем дохотка, смањен је и обим уплата у Републички СИЗ пензионерско-инвалидског осигурања, јер се уплате у фонд врше у зависности од висине плате радника, процентуалним одбијањем.

ШТАМПАЊЕ ПЕНЗИОНЕРА

Политика Слободана Милошевића је разарала све у Србији, а најтеже је социјално угроженим, који већ три месеца не при-

мају ни темизерне помоћи, труднице не примају хранарину, а пензионерима се такође црно пише.

УЗРОК

Несташица пара у касама пензионерског и фонда социјалне заштите последица је укупне политике комунистичке касте на челу са Слободаном Милошевићем. Пропаст његове политике запошљавања, рационализације административног апарата и грубо насртање на касу, узимањем пара и давањем његовим компанијима у Црној Гори, ради одржавања комунистичких јуришника Булатовића и Ђукановића на власти, разорили су социјални систем Србије, са последицама које је тешко представити, јер се човеку леди крв на помисао шта нас све очекује.

Помањкање пара у каси пензионерског осигурања Србије није последица само смањењих уплата од разорене привреде, као што власт покушава да овај проблем објасни, већ је резултат укупне политике коју је водило српско болшевичко руководство, а крајњи учинак такве политике тешко је разорно и систем пензионерског и социјалног осигурања и заштите грађана. Водећи акцију за акцијом, без стратегије, ради парцијалног решења појединих друштвених проблема, Милошевићева политика је терет пребацивала на пензионерски фонд. Данас, штампањем новца без покрића, Милошевићева политика жели да разори и фискални систем.

Ако и лажним новцем исплати пензије, Милошевић ће још више осиромашити већ и онако малаксалу привреду. Ићићемо са њим до самог горког краја.

Сиромашан човек се чуди како то да је и он највеће богатство комуниста. Ево прилике и да схвати. Болшевичка власт најви-

ПОСЛЕДИЦА

ше воли сиромашног и униженог грађанина. Са њим се најбоље влада. Ако нестане пара, када немамо више ни жуте банке, онда ће се остаарити највећи сан болшевика: потпуна покорност пастве којој више није до живота ни стало. Блажени Исусу.

Милован БРКИЋ

9

ШТА (ЋЕ ДА) ЈЕДУ ДАНАШЊИ „ПАРТИЗАНИ“:

КОРУ БРЕЗЕ ИЛИ ЛЕБА БЕЗ МОТИКЕ

Право је питање, од окончања избора '90. у Србији непрестано понављано, како је било могуће да се црвени барјак тако убедљиво развије на селу, међу људима који су на својој кожи осетили сву хуманост „најнапреднијег друштвеног уређења“?

Да ли је Србија искључиво страхујући од одмазде рањене бољшевичке немани гласала за сопствену срамоту пред целим светом?

Или је, ипак, добрим делом бранила нешто што још увек извлачи из ове пустоши данашње — привилегије које се распростиру од дедињског врха леденог брега до оног црног провинцијског мрака. (Оне могу на први површан поглед да делују смешно, али не треба заборавити: каква земља, такве привилегије).

Из историјских је читанки познато како се према званичним (читај: комунистичким) изворима кретао број Титових бораца од '41. до завршетка Другог светског рата. Апсурдност тих бројки била је, наравно, очита и интелигентнијим основцима, а последњих се година тиме јавно позабавио и део нережимских научника.

Али, упркос свему, произвођење „учесника НОБ“ не престаје ни данас. Према још увек важећим законским прописима, борацки се стаж регулише врло једноставно: два сведока из СУБНОР-а, нешто таксених марака и даље је потребно само сачекати поштару да донесе пензију.

Наиме, савезним је законом омогућено да сви они који су ступили у партизанске јединице до 9. 9. 1943. (дан капитулације Италије) имају право на остварење борацког стажа и, уз испуњење услова од минимум 15 година рада, право на пензију. Почетком седамдесетих година, број таквих лица приметно се увећава. Анонимни хероји напрасно активирају сећање на своје ратне „подвиге“. Закон о регулисању пензионог осигурања земљорадника, пак, свим лицима са села солидарно признаје десет година радног стажа. Допуштено је да се ретроактивно докупи пет година, уплаћивањем доприноса општинском СИЗ-у пензијског и инвалидског осигурања.

РОБОВЛАСНИШТВО У НАТУРИ

То је сигнал који се не пропушта. Чланови СУБНОР-а постају врло популарне личности, а њихов потпис најдражи аутограм. До тог тренутка сељаци су их се (поучени поратним искуствима) прибојавали, сада почињу да их посматрају као врло изгледан извор сталних прихода, независно од града, мраза, суше и свега осталог што чини живот на земљи и од земље неизвесним.

Власници друштвено признатих потписа то убрзо схватају на прави начин. Оно што се

Како нам помоћу лажних сведока лажни борци, уз пуно разумевање СИЗ-ова, годинама пију крв. Пензијску

подразумева у ваљано склопљеном послу, да падне част у природи или која пара од стране задовољног купца, постаје обавезан део аранжмана. Тачније „честити“ титоисти отварају праве мале агенције за уступање памћења које сваким даном бива богатије за понеко име „старог“ саборца.

Додатни подстицај овој уносној привредној делатности из Србије стиже средином осамдесетих из комисије РИВ и Скупштине Србије, која посебном уредбом повећава за 15—20% пензије руководиоцима и лицима на специјалним задацима у време рата. Наталитет политичких комесара, командира вода, чета, диверзаната, бомбаша поново бележи значајан пораст.

Како је у пракси изгледао ценовник ове врсте услуга? Најчешће се плаћао сумом која би новопеченом „споменичару“ стизала на име заостале разлике од дана предаје захтева до уручења решења о борацкој пензији. Постојали су, свакако, и сведоци већих апетита, који су телепатски размењивали искуства са сицилијанском „Коза ностром“. Такви су своје жртве уцењивали одређеним (доживотним) процентом пензије, уз претњу да ће у противном „тамо где треба“ открити праву истину.

То посебно важи за јужну Србију, по резултатима гласања најцрвенијем региону у Србији. Имају одређени подаци из тих крајева и своје друго лице — осим оног изборног које Србе треба да представи према увреженом клишеу као ратнике са цепним издањем „Капитала“ у униформи — подаци о броју „бораца“. У општини Меровина, (нишки регион) рецимо, према списку из 1989. године од 10.000 становника изнедрило се 1.500 бораца! Толико их је бар примало пензије по датом основу. (Без обзира што би неки неспорни хроничари тога краја могли да се закуну за њих једва педесетак). Око случаја ове општине и „штанцовања“ родољубља (на којем би им позавидели и сви послератни акционо-партизански филмови заједно) подигла се пре две године прилична прашина у београдској штампи. Али, никоме ништа. Пардон, општини Меровина по тадашњем курсу око 200.000 марака месечно за обезбеђивање борацких пензија.

Борацки статус никоме није оспорен. Поготово не антихероју број један, генералу Кирилу Михајловском — Грујици, који је својим ауторитетом оптеретио касу СИЗ-а

са чак 300 бораца са „јорган—планине“! Да је друг генерал доста тога чуо о египатским фараонима сведоче његова спектакуларна вила са унутрашњим дворштем и начин на који је до ње дошао: од оних поменутих 300 административних партизана многи су услугу платили робовском радном снагом.

У Лесковцу, Сувој Реци, Бојнику, Лебану... на функцијама се налазе људи који су последњих година успели да „оплемене“ своје биографије.

Истини за вољу, било је и оних који су обраћањем разним институцијама покушавали да истерају правду на видело. Али, само су успели да се укључе у сурову статистику „социјализма с људским лицем“, чија је карактеристика, између осталих, и невероватан број представки и жалби највишим партијским и државним органима — позитивно решених тек на оном свету. Успут су доживљавали да их прозвани блате и повлаче по судовима.

ЖИВЕЛИ!

Када је о лажним сведочењима реч, комунистички законодавац се додатно обезбедио: кривично дело давања лажног исказа застарева после три године! Пуј пики не важи.

Ипак, читава ујдурма око лажних борацких пензија имала је и димензију тзв. ширег друштвеног интереса.

Као и код фамозних „ланаца среће“ и у социјалистичкој псеудоекономији ствара се привид да сви добијају. Пошто су средства стизала из савезног буџета, надлежни државни чиновник у СИЗ-у могао је формално да сматра своју савест чистом (мада је очигледно био прикрађен за ону мождану вијугу која би му помогла да схвати како су та иста средства доспела у буџет).

СИЗ би онда лело задржао неколико дана новац на свом рачуну и ето каматице. А како је код нас на снази „расподела према раду“, што је био већи број „клијената“, какви су да су, већа су била и примања службеника.

У другој фази, новац стиже корисницима. Виши стандард, срећнији појединац, раздрагани гласач који улаже свој динар у општи просперитет Србије а свој листић у праву кутију.

У благодетима овог фантастичног економског модела управо можемо ових дана да уживамо, а они са још увек каквим-таквим примањима могу да се надају „згодитку“ од макар 50-так процената својих децембарских припадљивости. Самохраним (цивилним) пензионерима нека су небеса на помоћи.

Живели, гласи пакосна комунистичка изрека.

А сад, развијимо се и свако на свој зада-так.

А. ЦВЕТКОВИЋ

НИКО НЕ СМЕ ДА ГА ПСУЈЕ!

Док су у цивилизованим земљама санкције за клевету и увреду предвиђене да заштите „малог човека“, у Србији је правни систем конципиран тако, да шефа државе учини неповредивим

Уколико се и укине инкриминисани члан 98 Кривичног закона Србије, на „бранику“ функционерског образа остаје далеко злогласнији — члан 218 КЗС који је деценијама успешно чувао име, лик и дело ЈБ ТИТА

Не верујем да постоји иједна српска мајка која својој детету у овом часу не би пожелела председничку функцију. Не зато што се на том радном месту, просто речено, лепо живи и пуно зарађује, већ искључиво стога што би њено чељаде једино тако у животу било сасвим заштићено од сваке критике, провоцирања, зезања, „чврги“, безобразлука, непослушности и осталих чаршијских неваљалука. „Материнску“ бригу наравно, преузели би судови, јер српски законодавац управо им је поверио такву улогу. За сваког ко прегласно „лаже“ нашло би се места иза браве, јер нема те државе (мајке) која би тек тако допустила да се њено „најмилије дете“ нервира и вређа. А пошто се народ батином уразумљује, у Србији ће то богами и да му следује.

Можда ће се некоме учинити да је ова прича бајата и да се о „вербалном деликту“ наново уврштеном у Кривични закон Републике Србије готово све зна. Да смо ту муку већ искукали и да су нам тренутно на плећима још грозоморније ствари. Грешка! Велика грешка, јер прави заплет заправо тек предстоји. Сада, када се навелико таласа како ће се вербални деликт (члан 98 Кривичног закона Србије) укинути будући да су (као што смо недавно и прогнозирали) — најсвеснији СОЦИЈАЛИСТИ „само због народног незадовољства“ (неко је ту добро намигнуо) брже боље јавно указали да њиховим првацима таква заштита од народа не да није потребна, него је и сувишна!

Не липши магаре до зелене траве!

СРБИЈА С ПУТА НЕ СКРЕЋЕ

Укинуо се или не тај несрећни члан 98. ништа се у Србији по питању слободног мишљења и изражавања, битније променити неће. Јер права је „квака“ у члану 218 истог Кривичног закона наше државе, по коме су стотине хиљада људи од 1952. па до данас биле суђене, осуђиване и малтретиране што пред савезним, што пред републичким правосудним органима. Србија само доказује да са пута не скреће, јер ни по коју цену не одустаје од најпроверенијег механизма за одбрану Брозовог лика, дела и идеологије, којима су готово четири деценије масе држане у муку, страху и дивљењу.

Како? Ево, овако:

„Ко износи или проноси лажне вести или тврђење у НАМЕРИ да изазове нерасположење или узне-

мирење грађана, угрози јавни ред и мир, или то учини у НАМЕРИ ДА ОСУЈЕТИ СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКА И МЕРА ДРЖАВНИХ ОРГАНА... или да умањи ПОВЕРЕЊЕ ГРАЂАНА У ТАКВЕ ОДЛУКЕ И МЕРЕ, казниће се затвором до три године“.

Овако дословце гласи одредба 218 унета у српски Кривични закон након Устава из 1974. године, с тим што се до тада у републикама примњивала одредба Савезног закона исте садржине. По њој је, рецимо 1972. године суђен и професор Правног факултета у Београду др **Коста Чавошки**, па како у једној аналогној ситуацији за себе рече Борислав Пекић, сада на читаву ствар може да гледа помало носталгично!

Ипак, без имало ироније Чавошки указује да је ова крајње репресивна законска одредба тихо и без помпе задржана у Кривичном закону Србије, без обзира што је далеко опаснија по слободу мисли и изражавања, и заснована на неодрживим конструкцијама и дискреционом праву суда да овако или онако расуђује. Рецимо, радња је кажњива ако **ВОДИ ЦИЉУ** који је **ЗАБРАЊЕН**. Дакле, суд је тај који процењује шта је била човекова намера!

ОН НЕ ЛАЖЕ, ОН ОБЕЋАВА

Уколико се системом закона „штити“ расположење и мир грађана, шта би рецимо требало да се догоди политичарима који узнемиравају јавност лажним вестима: „биће девалвације, неће је бити... биће пензије, неће је бити, касниће, неће каснити... Каве би, примера ради, последице требало да сноси Слободан Милошевић, када народу обећа да ће „ова година бити преломна и да ће нам кренути на боље“ а то се, наравно не догоди и година сконча као и све претходне — гладна и бедна.

Али, можда би за једног обичног смртника и сама помисао да Слоба лаже или да би му требало судити по истим законим као и осталом свету — била кажњива. Јер, како изгледа, у најновијој српској правосудној „кинематографији“ главне улоге су подељене међу момцима са врха, док би „ови доле“ морали да се задовоље епизодама односно статичним ролама без текста.

Сходно овом СЛОВУ, ни један се закон не би смео критиковати јер би се тиме умањивало поверење грађана. Дакле, ако би се и ово писање дословно тумачило, било би и те како кажњиво аутор би се могао прогласити окорелим преступником јер — љуља грађанску веру у мудрост државе!

Хипокризија српских законодаваца у послератном периоду, а нарочито у „пост осмоседничном раздобљу“, није никаква новост. Када нешто не ваља — кажу, Србија неће на рачун својих грађана (који се ево баш достојанствено усправљају) преузимати и слепо примењивати савезне законе који би их довели у „неравноправан положај“ са осталима; Али, када би поједине одредбе, нарочито оне са заштитним фактором за вођу а мрске за народ, баш биле пожељне у репуб-

ШТА ЈЕ СЛОБОДНА РЕЧ

У САД се у заштити слободе речи и чини толико далеко отишло, да се, рецимо ни увреда заставе не сматра кривичним делом. Коста Чавошки подсећа да овакав однос права према грађанину датира од рата у Вијетнаму, када је на хиљаде младих из револта због насиља, спаљивало заставе и регруте карте. С друге стране, судија врховног суда Америке пре више од пола века — Оливер Вендел Холмс, ушао је у правне анализе по доктрини „НЕПОСРЕДНО ПРИСУТНЕ ОПАСНОСТИ“: када рецимо у замрчаној биоскопској сали (то је било време лако запалјивих филмова) неко викне **ВАТРА!, а не може се позивати на слободу говора. Јер, тај узвик изазива панику и угрожава животе гледалаца. У том смислу, таква врста „вести“ је кажњива, али не из политичких разлога, већ само због личне безбедности и интегритета људи.**

личком законодавству, прибегава се нешто другачијем објашњењу:

Тако је доскора главни мозак „догађања Устава“, др Ратко Марковић, недавно образлажући иновирање члана 98 КЗС (оног који штити углед председника, разне друге председнике, органе и ограничиће од „јавне“ поруге уз казну затвора такође до три године) напоменуо да је то заправо само РЕФЛЕКСНА НОРМА, дакле усклађивање са савезним законом. Марковић међутим није до краја ишао у „детале“, па је тако изостало објашњење да то Србија ни у ком случају НИЈЕ МОРАЛА да учини (као што уосталом не чини ни оно што мора), већ је инкриминисани члан Кривичног закона изгласала зато што је то некеме у овом тренутку **требало и одговарало**.

Зашто само у овом тренутку?

УСЛУГЕ ГОСПОЋЕ БЕНТЛИ

Е, па ту опет на сцену ступа наша стара познаница госпођа Хелен Делић Бенгли. На врхунцу еуфорије око „тријумфа Милошевића и СПС-а на изборима“ она светском аудиторјуму скреће пажњу на поновно увођење вербалног деликта у Кривични закон, доживљавајући то као облак на небу „демократије“ које је управо „почело да свиће над Србијом“. Сладуњава формулација за сладуњава ситуацију!

Након тога, наравно, следи бурна реакција штампе, полуонесвешћене опозиције, међународне јавности... свих који су се ухватили „бачене коске“. Сви наравно лају на сав глас, осушују, оптужују, захтевају, буне се, апелују... ОН то наравно, чује, али се, дабоме, не оглашава. Зашто би? Госпођа Бенгли сјајно завршава посао своје МИЛОМ „детенцету“ и покреће „демократску машинерију“ која ће извесно је, у Скупштини затражити да се проказани члан 98 КЗС — укине. То, као што смо већ имали прилике да се уверимо, први чини Батрић Јовановић на последњем заседању Парламента у старом саставу.

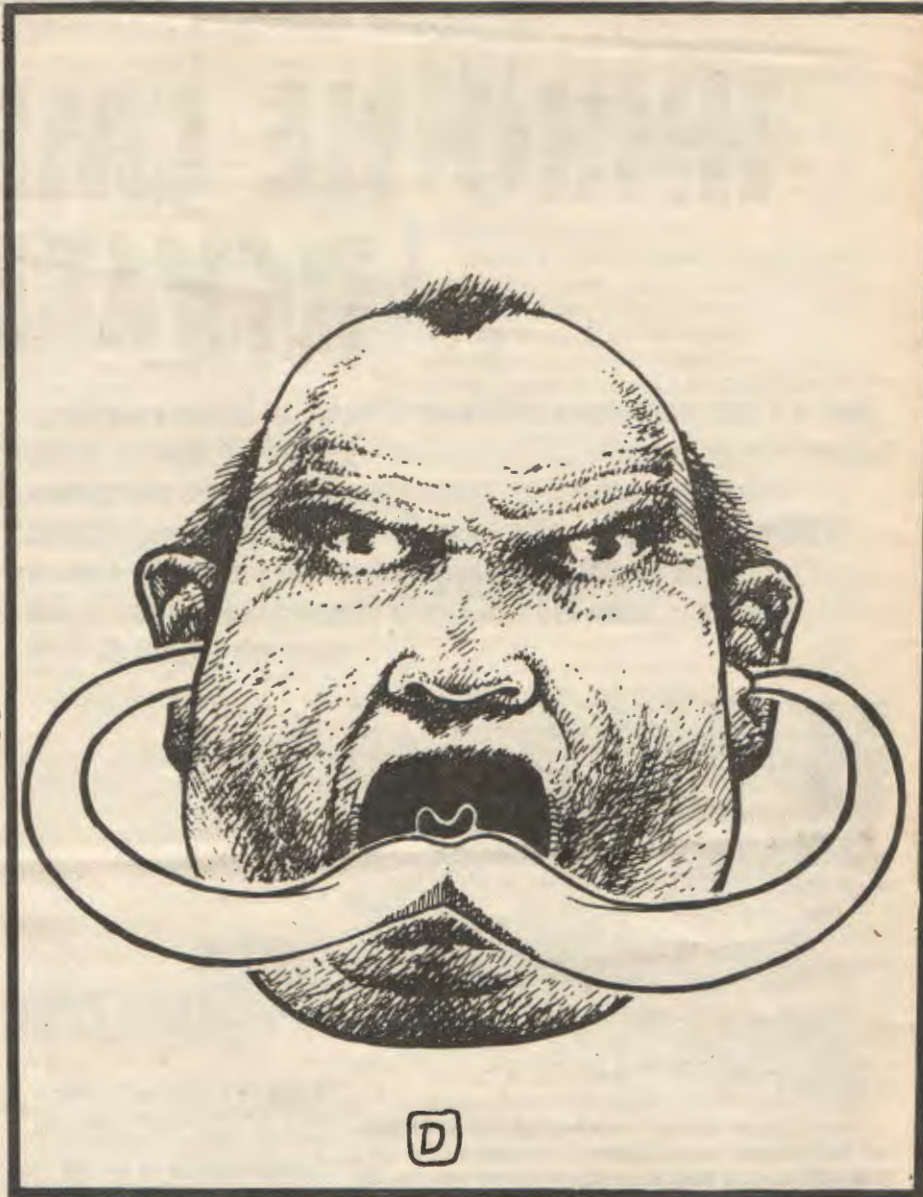
Сада је само ствар технике и маркетиншке процене, када ће тај „чланчић“ и нестати из српског законодавства. Без сумње, то ће бити у тренутку неке нове тешке муке која ће се надвити над Србијом. Или можда у часу када буду касниле плате и пензије. Или пак ако нас заплусне још један талас „пореских олакшица“ или „неаргументованих“ клевета како се овде гуши стваралачка реч.

Али, ако се то уистину деси, како ће се онда председник од народа штитити? Ко ће бринути да га незахвалници јавно не вређају или пак шире лажне вести и тако узнемиравају јавност?

Не може се рећи да социјалистички законодавац није предвидео сваку ситуацију! Зато ће, онако како је и досад постојао и од сад наставити да живи ЧЛАН 218. КЗС, с тим што ће овога пута за међународно мишљење о свему томе, српску „властелу“ евентуално да заболи неки телесни орган. Тог се закона бивши комунисти (све док буду имали скупштинску већину) ни за живу главу одрећи неће, јер време предизборне вербалне романтике, „слободољубља“ и шарених лажа, остаје иза нас.

Доста је било заклињања у интерес народа и прича како он има права да се буну ако крене наопако, уважавања „гласа интелигенције и осталих „глупости“. Сада ће сви ићи на своја радна места, тамо ћутати и мукати, а „лану“ ли само, чека их бајбок. Додуше и бесплатан стан и храна до три године, што за наше пролетере који ускоро остају без посла (плате већ одавно не примају) кад човек реално сагледа, и није тако лоше решење!

Дане СИМИЋ

ЈАДАН МАЛИ ЧОВЕК

Пре рата критичним делом сматрала се увреда Величанства. Али, јавни тужилац није могао да покрене поступак пред судом, уколико се Краљ претходно није изјаснио да се осећа увређеним.

Ако би рецимо, у савременом свету неко, припит у кафани ковао председника или наглас викао како му жена нема укуса, то би могао бити предмет приватне тужбе коју подноси оштећени грађанин, односно шеф државе. Српски законодавац је, чланом 98. КЗС међутим предвидео тужбу по службеној дужности, дакле, аутоматски, без обзира да ли се дотични политичар сматра увређеним што га, неко „приземан“ јавно критикује, или не.

Главни аргумент српским законодавцима управо је била чињеница да у нешто другачијој форми у цивилизованим земаља света постоји закон који штити грб, химну, заставу (државне симболе) и личност монарха. Међутим, кривично дело клевете и увреде, у демократским друштвима првенствено је прописано због обичних, малих људи и заштите њихове части, јер они за то немају другог начина изузев суда.

Политичари, председници, монарси, за разлику од њих, на располагању имају читаву медијску машинерију и немају никаквих потешкоћа да се у јавности „бране“ или плаширају оно што им одговара. Такође, оног тренутка када су на функције изабрани, њихови животи, квалитети и мане више објективно не могу да буду искључиво ствар њихове приватности.

Стога осим муке с „малим човеком“ о којој ће се опет поломити кола, остају отворена и још нека питања: зашто уместо увређеног грађанина (функционера, председника), прекршиоца (онога ко вређа) гони држава? Ако га већ она гони, зашто то чини кривично а не прекршајно, зашто су прописане толике казне и најзад, коме све ово иде у прилог?

ХРОНИКА НАЈАВЉЕНЕ ОТИМАЧИНЕ

Никакво изненађење није упад српске привреде у финансијски и платни систем земље. Ново је што је српска абдићевштина правно покривена тајним законом саме Скупштине Србије. А то могу само социјалисти.

Пажљиви економски аналитичари, а пре тога и добри познаваоци економске теорије, били су, с разлогом, уверени у неоснованост концепта економске реформе СИБ-а Анте Марковића и његовог плаћеног саветника, наводно под покровитељством америчке владе, професора **Џ. Сакса**. Али, с разлогом треба признати да су дневне, чак режимске, новине из дана у дан пажљиво бележиле колапс југословенске привреде, посебно привреде Србије, све док је то било дозвољено и док посебном одлуком новинарима није забрањено да пишу о појединим привредним гигантима, чији живот је на издисају. Пре тога, на највишем месту власти ове српске земље, одлучено је од стране нашег врховника, да се уз потпис његовог председника Скупштине, упадне једне вечери у платни и финансијски систем земље и узме „што се још узети може“ из заједничке касе „Југославије“ положене на операциони сто Армије.

Дакле, узети **1,4 милијарде** долара једним тајним и строго чуваним документом, у предизборној кампањи. За владајућу партију у вишестраначкој скупштини сваке правне државе био би то крај почетка власти или осуда њеног „екстремног“ крила, ради спасавања оног што се још може спасити. Избори, данас се са сигурношћу може тврдити, у значајном делу су производ неконтролисаног трошења „непостојећег“ новца, кршења свих па и елементарних финансијских закона, плаћања са једног „свесрпског банковног“ рачуна свих промашаја владе и странке на власти. Да се такав упад у систем или крај власти Социјалистичке партије могао очекивати говоре само неки најдрастичнији примери из дневне штампе и других информативних гласила у Србији:

ПРОПАЛИ НАЈБОЉИ

Стечајна пријава против „КРИСТАЛА“, ЗАЈЕЧАР (4.300 запослених) пише Политика 5.4. и 26.7. уз напомену да „Кристал“ дугује 80 милиона долара и да је 75% тога доспело за на-

плату. Дакле, распада се понос српске привреде и тамо где је најосетљивије нестају „српски“ кристали, којима смо настојали да преглаavimo свет.

Протест радника **МИН—НИШ** на нишким улицама, уз ултимативну блокаду путева, укључив и блокаду ауто-пута Београд-Ниш. Све због вишемесечних примања минималних личних доходака. Посебно су протестовали радници „12. фебруара“, „Вегмонта“ и „Рада“. Овај чланак донеле су београдске Новостиплус, 1.10.90. Колектив МИН-Ниш, у финансијском смислу речи, доживео је колапс, те је једино решење укупан стечај.

У ваљевском **КРУШНИКУ** радници окупирали фабрику, пишу „Вечерње новости“, 16.11.90.

У 21. мају, **Раковица**, пише „Политика Експрес“ 16.11, трећи је дан како радници не раде.

Генерални штрајк у **Предузећу „Иван Милутиновић“**, Београд, пише „Борба“ 24/25. новембра, уз напомену „радници блокирали аутопут“. До блокаде аутопута дошло је иако су радници сменили генералног директора („Политика“, 17. октобра), а Раднички савет разрешио директора („Политика“, 19. октобра). Ипак, ових дана је „Иван Милутиновић“, понос југословенске привреде у несврстаном свету и „братској“ Гадафијевој Цамахирији, отишао под стечај.

Директор Индустрије прецизне механике, Београд, приморан да поднесе оставку („Експрес“ 24. новембра).

Више од 3.000 радника **ВАЉАОНИЦЕ БАКРА СЕВОЈНО**, наставља штрајк пишу НОВОСТИ, 3. новембра, а „Политика“ истог дана доноси краћи натпис под насловом „Директор сменио 19 сарадника“ и наднасловом „Генерални штрајк у Ваљаоници у Севојну“. Нешто раније („Политика“, 18. октобра) доноси натпис са наднасловом: „Захтеви радника Ваљаонице алуминијума из Севојна“, одвајање алуминијумског комплекса од осталог дела Комбината, једини је начин да се преживи. Најбољој фабрици прети катанак, мада је од оснивања Фабрика за прераду алуминијума

била најбоља фабрика у саставу „Севојна“.

Смењен директор у земуномском „Икарус“, „Политика“, 29. септембра, пише: Збор радника земуноског „Икаруса“ донео је одлуку о разрешењу генералног директора. Разлог су велики губици.

Како је **ФАБРИКА „ИВО ПОЛА РИБАР“ У ЖЕЛЕЗНИКУ** остала ових дана без два генерална директора, пишу НОВОСТИ, 27. септембра. Председник Пословодног одбора Станоје Костадиновић поднео оставку из „здравствених разлога“ а председник Програмско-надзорног одбора Михаило Милојевић из — **увређености**. Како је Милојевић као председник Привредне коморе Србије суштински владао „Лолом“! Затим се у поднаслову наставља још и следеће: „У странку коју је Милојевић незаконито промовисао у фабрици уписало се само 17 радника, а „Лола“ у Железнику има 4.500 радника. Економски и развојни колапс „Поле“ и махинације генералних директора нашироко се описују. Председник општине и директор „Вискозе“ поднели оставке („Политика“, 30. септембра).

Тражи се смена директора „Леде“, **Књажевац** пише Политика, 19. октобра. Колектив са 3.000 запослених и угледом на светском и домаћем тржишту отићи ће под стечај, иако је у августу 22 директора поднело оставке.

НЕ СТЕЧАЈ — НЕГО ПЛАТЕ

Зајечарска клиника „**ТИМОК**“ пред стечајем („Фарме пуне, сатаре зарђале“, Политика 6. новембра).

Радници најурли директора **Һупријског „Велмотранса“** (Новости, 21. октобра). Истог дана („Политика“) доноси се натпис **СМЕЊЕНО КОМПЛЕТНО РУКОВОДСТВО**, да би коначно, 7. новембра, Танјуг пренео кратку цртицу: „Радници предузећа „Велмотранс“ из Һуприје разрешили су дужности чланове управног одбора, директора предузећа и његове помоћнике и изабрали ново руководство“. Ето како је прошао кадар једног од најужорнијих колектива из ове гране.

Уместо ликвидације — акционарско

друштво, каже Станко Радмиловић, председник РИВ-а о „Судбини Металуршког комбината, Смедерево“ (Новости, 7. новембра). Председник републичке владе тврди да није решење у ликвидацији МКС већ у реструктурирању развоја у трансформацији у деоничарско друштво, а затим новинар поставља питање: „Шта са огромним губицима који за девет месеци износе 42 милиона долара“. Нешто касније новине доносе вест „МКС опет у мраку“ (Борба, 10/11. новембра). Овако драстична мера проистекла је услед неплаћања чак ни дуга за утрошену електричну енергију у 1989. години од 17 милиона динара, и у првих девет месеци ове године 53 милиона динара. Дакле, са укупним дугом од 70 милиона динара МКС је на челу дужника, а иза њега стоје „Зорка“, Шабац, 24 милиона динара, и Хемијска индустрија Прахово, 10 милиона динара. „Новости“ од 3. новембра, као на-тпис по првом искључењу доносе чланак „Штета већа од дуга“.

У шабачкој „ЗОРКИ“ укупан овогодишњи губитак за девет месеци 238 милиона динара, пишу Новости 15. октобра, док „Политика“, 18. октобра, доноси чланак под насловом: После упозорења Електропривреде Србије ШАБАЧКОЈ „ЗОРКИ“ ИПАК СЕ НЕЋЕ ИСКЉУЧИТИ СТРУЈА.

ПАНЧЕВАЧКА „АЗОТАРА“ одбија да прави губитке; прошлогодишњи губици овог колектива (1989) износе 240 милиона динара (Политика, 16. јуна), док је ових дана финансијско расуло у овом колективу.

СУБОТИЧКА АЗОТАРА НА ПРАГУ СТЕЧАЈА — Судбина у рукама поверилаца („Дневник“, 1. јуна), делегати Скупштине општине Суботице гласали против предлога да Општина буде гарант за банчину позајмицу Азотари.

КИКИНДСКА ФАБРИКА МЕТАНОЛА, уз нешто улагања и са новом организацијом, фабрика која је пред стечајем, могла би да постане једно од најаккумулативнијих предузећа. Уместо ове оптимистичке напомене у на-тпису стоји: „Уместо стечаја, фабрици хитно треба око пет милиона долара за ремонт и залиху резервних делова“ (Политика, 16. новембра).

„МИНЕЛ“ — Прехрамбена индустрија из Панчева, одгодила стечај (Новости, 6. децембра)

„ЗАСТАВА“ У ГУБИЦИМА, пише Експрес, 24. новембра, иако производња тече по плану Застава по деветомесечном обрачуну забележила губитак од 840 милиона динара.

ШТРАЈК АРАНЂЕЛОВАЧКИХ ШАМОТЕРА — Готово 1000 радника рудника и индустрије шамота у Аранђеловцу, окупило се испред Скупштине општине после штрајка у фабричком кругу, да би затражило плате за септембар, октобар и новембар, али и решење из низа горућих проблема („Новости“, 6. децембра).

КАКО СУ РАДНИЦИ „ЦРНОТРАВЦА“ ПОКУШАЛИ ДА СПРЕЧЕ ПРОПАСТ СВОЈЕ ФИРМЕ — Црнотравац је могао да избегне стечај, да су пре годину дана радници на радничком савету успели да смене све кривце за пропаст фирме (Новости, 10. новембра).

ПРОТЕСТ РУДАРА — Кренули јутрос рудари Лепосавића за Београд. Група од 150 рудара друштвеног предузећа Рудници флотација „Копаоник“ у Лепосавићу, кренула је јутрос у Београд. (Новости, 16. новембра)

ИМТ ПОВЕЋАВА ИЗВОЗ И — ГУБИТКЕ Трактори заривали због беспарице (Политика, 3. 1. 91). Политика СИВ-а натерала нас је

да смањимо производњу за 35%. То је драстичан и опасан подбачај, каже генерални директор Љубомир Стевановић.

ХОЋЕ ЛИ ЈАТ БЕЗ ВЕЋИХ ПОТРЕСА ПРЕЖИВЕТИ СТАГНАЦИЈУ — До марта треба отпустити бар 700, а до краја године више од хиљаду запослених (Експрес, 27. децембра). ЈАТ без помоћи са стране не може измирити своје текуће обавезе.

ИЗ ПРОПАСТИ У СКУПШТИНУ

У СТАРОПАЗОВАЧКОМ „ЛИФАМУ“ — СТЕЧАЈ БЕЗ ОЗДРАВЉЕЊА — Кроз стечајни поступак намеравају да очисте сувишно и изађу из њега ојачани за наступ на тржишту (Политика, 6. 1. 91).

НАЈВЕЋИ ГУБИТАШ „БАЗНА ХЕМИЈА“, БАРИЧ, са 139,5 милиона динара и „ПРВА ИСКРА“, БАРИЧ са негативним салдом од 92 милиона динара (Новости, 27. новембра).

ЖТО БЕОГРАД за шест месеци направио

СРПСКА РЕЧ, 20. јануар 1991. број 11

губитак од 120 милиона долара и тако умањено за 10% укупну сопствену вредност имовине (локомотива, пруга и вагона).

Рудник бакра, Мајданпек по шестомесечном обрачуну направио губитак од 15 милиона долара, а Рудник бакра, Бор мање само за милион долара. Топионица — Бор по истом обрачуну као и Рудник бакра, Бор, док је Прерада племенитих метала, Бор исказао губитак од шест милиона долара. Дакле, губици нису само на бакру, већ и на злату и преради злата, па није ни чудо што и сви основни производи пољопривреде у оваквом систему носе губитке.

ИЛУЗ, БЕОГРАД по шестомесечном обрачуну исказао губитке од 12 милиона долара.

ПАМУЧНИ КОМБИНАТ „ЈУМКО“, ВРАЊЕ, исказао губитке за шест месеци око осам милиона долара.

КОЛОР ТЕЛЕВИЗОРИ ЕИ—НИШ у губицима и финансијској блокади, тако да је за само шест месеци губитак достигао износ од седам милиона долара.

ЛИМУНСКА КИСЕЛИНА — ЂУПРИЈА исказала губитак по обрачуна за шест месеци седам милиона долара.

КОМБИНАТ ГРАБЕВИНСТВА „ТРУДБЕНИК“, **БЕОГРАД** по истом обрачуна исказо губитак од шест милиона долара.

ИНДУСТРИЈА ОБУЋЕ „БЕОГРАД“ која за-пошљава 5,5 хиљада радника исказала губитке у висини од седам милиона долара и тиме изгубила сва сопствена средства, тако да сада има само обавезе и кредите којима покрива „имовину“, а личне дохотке исплаћује из кредита. За то време њен млади генерални директор постаје заменик председника градске Социјалистичке партије и истовремено кандидат, а тиме и народни посланик Скупштине Србије.

РАС — НОВИ ПАЗАР, позната фабрика обуће, пише Експрес (16. децембра) није без шансе, иако је комплетно руководство поднело оставке.

Услед колапса најављени протест **текстилних и кожарских радника** заказан за 21. новембар испред зграде СИБ-а. Одложен — текозилни задовољни мерама републичке владе. Ако СИБ не испуни захтеве радници долазе пред Палату Федерације (Експрес, 17. новембра).

МЕТАЛЦИ ТРАЖЕ ИЗЛАЗ ИЗ КРИЗЕ (Политика, 17. новембра) — Металци Србије у дубокој кризи којој, како сами кажу, у садашњим условима не виде излаза.

УПОЗОРЕЊЕ ИЗ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ. — „Електропривреда Београд“ исказала губитак за девет месеци 1,7 милијарди динара. Већ 150 дана блокиран је рачун од 800 милиона динара. Нико у Електропривреди Републике није примио лични доходак за октобар, а када буде пара првенство ће имати електране и рудници. Незадовољство запослених. Најављују се и обуставе рада (Политика, 16. новембра).

ШТРАЈК БРОДОГРАДИТЕЉА „ДУНАВ-БРОДА“. — Од републичке и савезне владе захтева се надокнада 370 милиона динара исказаних губитака углавном због нереалног курса динара. Од савезне владе тражи се хитна новчана помоћ од 30 милиона долара за исплату личних доходака и нормализацију производње. Рад је прекинуло око шест хиљада радника из десет бродоградилшта у Србији (Политика, 18. децембра).

КАКО ОБЕЗБЕДИТИ СРЕДСТВА ЗА ЗДРАВСТВО СРБИЈЕ — Да би се подмирио бар део дуговања, неопходна позајмица од 600 милиона динара (Политика, 18. октобра). Затим у чланку стоји: Фонд здравственог осигурања Србије намерава да своје делегате обавести за два дана да ће се од републичке владе затражити хитно повећање доприноса за здравство.

СКУПШТИНА ПЕНЗИЈСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РАДНИКА СРБИЈЕ: „Неопходне хитне мере финансијске санације“. Хитно обезбедити бар једномесечну резерву за шест стотина хиљада пензионера Србије (Политика, 31. октобра).

Више од 50.000 београдске деце наишло прејуче на затворена врата вртића (Новости 10. новембра).

Београдско Народно позориште за свој дан јуче — ступило у штрајк (Новости плус, 23. новембра)

Запослени на Технолошко-металуршком факултету штрајкују већ два дана. Свих 390 запослених ступило у штрајк. (Новости, 22. новембра).

За санацију **БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ** потребно 4,4 милијарде долара, саопштава заменик гувернера Народне банке Југославије. За то време генерални директор Београдске банке, практично јединствене и потпуно удружене заједничке банке Србије, без покрајина, покушава да извуче из заједничког колапса делове банке, коју су само годину дана раније под присилом створили као банку „целе привреде уже Србије“.

НИШТА ИСПЛАЋЕНО

На бази анализе резултата пословања југословенске привреде, коју је израдила Служба друштвеног књиговодства Југославије (СДК, новембра 1990) у Србији је 3.951 правно лице исказало губитке, не рачунајући раднике запослене у друштвеним делатностима. Са губицима је послало 1.040.703 запослена радника, а губици су достигли за девет месеци, **2 милијарде долара**. Пренети непокривени губици из претходне године су још милијарду долара. Цени се да ће са тим, по завршном рачуну, укупни губици српске привреде бити **више од пет милијарди долара**. Сада је немогуће проценити губитке ванпривреде и пословних банака. Ових последњих посебно из разлога што курсне разлике по најновијој девалвацији нема ко да прими, јер у пословним банкама нема дужника за укупне иностране кредите и штедњу грађана, а тамо где се они номинално воде, као пример МКС, Застава, Прве искре-Барич, Зорке-Шабац и других гиганата, то нема сврхе, јер су ионако неликвидни и несолвентни већ више година.

У каквом је колапсу привреда **РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ** показује и податак да су укупни нето исплаћени лични дохоци 1.980.405 радника у привреди за шест месеци износили мање од **3 милијарде долара**.

Сада када је добијена скоро једнопартијска **СКУПШТИНА СРБИЈЕ**, када су банкарски рачуни помешани, кад сељацима није исплаћена летина, кад су пристигли дугови савезној каси који нису уплаћивани, кад су пристигли обрачуни-терети девалвације од скоро 30%, које нема ко да носи, сада кад треба „украдено“ вратити, логички се поставља питање да ли је вештим манипулацијама и претвртљивом Савезна влада Анте Марковића, уз благонаклоност и ЈНА, смислила ову куповину гласова и обезвредила све напоре опозиције.

СМЕТА ОПОЗИЦИЈА

У таквој ситуацији упад у платни систем земље и „крађа“ 1,4 милијарде долара била је само **разуман чин једне болшевичке логике — ИЗБОРЕ ДОБИТИ ПО СВАКУ ЦЕНУ**. Злобници кажу да се паре неконтролисано троше већ од јула 1990. године и да је за месечну потрошњу од 1,2 милијарде долара у Србији требало неконтролисано узимати 1/3, док се 1/3 исказивала у губицима који се не покривају и који представљају повећање обавеза привреде и ванпривреде према банкама, а ових према грађанима и иностранству.

Социјалистичка партија Србије, као странка на власти, и њен председник, као шеф српске државе, уместо да се ухвати укоштац са овим „малогним-финансијским“ обољењем укупне српске привреде, здравства, пензијских и образовних фондова, заносе српски народ новим дуговима и обећањима да ће израдити:

- ауто-пут према Мађарској,
- ауто-пут према Бугарској
- ауто-пут до Скопља
- ауто-пут од Ниша, преко Косова и Метохије, до Јадрана,
- Ибарску магистралу
- модернизовати пругу Београд — Ниш — Скопље,
- подићи нову железничку пругу за Будимпешту
- изградити гасовод кроз Србију
- подићи обиље станова, комуналних објеката, спортских и културних институција
- изградити више бесцаринских зона
- изградити метро у Београду
- и све у том стилу,

али у томе им само смета **ОПОЗИЦИЈА! ЈАКО ЗАТО, ОПОЗИЦИЈО, УРАЗУМИ СЕ И НЕМОЈ НАСЕСТИ СТАРОМ КОМУНИСТИЧКОМ ТРИКУ.** — ОНИ ИМАЈУ СТАЛНЕ НОВЕ КРИВЦЕ ЗА СВОЈЕ БУДУЋЕ ПРОМАЦИЈЕ.

Ако се на „секундарном гласачком“ тржишту претпостави да једна странка уочи избора, странка на власти, као што је то био случај са **СОЦИЈАЛИСТИЧКОМ ПАРТИЈОМ СРБИЈЕ (СПС)**, жели да „купи“ јавно мњење (раднике — исплатом заостале две—три плате, пензионере — исплатом заосталих пензија, сељаке — уплатом заосталих исплата за летину, учитеље и професоре — повећањем плата, здравствене раднике — исплатама без покрића), поставља се питање **КОЛИКО СЕ ГЛАСОВА МОЖЕ КУПИТИ, АКО ЈЕДАН ГЛАС КОШТА 1.000 АМЕРИЧКИХ ДОЛАРА?**

За **1,4 милијарде америчких долара** може се купити јавно мњење од **1.400.000** уживалаца личних примања, или **2.100.000** гласача.

Један инострани посматрач српског порекла пита: колико се по тој логици може привући, ако се за СПС сличним комбинацијама и притисцима вежу:

- Радио—телевизија
- „Политикина“ издања
- Служба државне безбедности
- ЈНА
- Буџет Србије и српских предузећа
- Имовина Социјалистичког савеза, општина и Србије
- Универзитет и Академија наука и уметности,

— узурпира законодавна власт?

Много, али не више од употребе последњих резерви Србије и српског народа у сврхе страначке борбе.

У друштву све бива обрнуто од оног како се неистином жели постићи, па терет тог „спектакларног триумфа“ треба да носи **ПАРТИЈА ПОБЕДНИЦА — СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА СРБИЈЕ** — која није случајно увела у Скупштину 52 лекара, од чега њених 42 (не рачунајући доктора Прљу) СПС, па нека се уместо економске борбе за српску пољопривреду, електропривреду и индустрију, битка води за здравље самих народних посланика.

Покојни др Веселин Савић, неуропсихијатар, који је сахрањен дан уочи првог изборног круга, с правом је умео да ме упозори: **„КУМЕ, ПОЈМОВИ СУ ИЗГУБИЛИ ДЕФИНИЦИЈЕ!“**

У наредном броју „Српска реч“ ће донети економску анализу укупне привреде и предлог најужнијих мера за **САНАЦИЈУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ**.

Миодраг К. СКУЛИЋ, дипл. ек.
(наставиће се)

KAD SAMO POMISLIM
GDE STANUJU NEKI
VOLOVI!

РИПЛИ

„Политика“ објавила како је патријарх СПЦ господин Павле честитао патријарху СПС господину Милошевићу због „величанствене“ победе на протеклим изборима. Господин Павле је, наравно, ову бљувотину демантовао.

ТО ЈЕ КАО КАД СЕ ЧЕТНИЧКИ ВОЈВОДА ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ НЕ БИ У СВАКОЈ ПРИЛИЦИ ГОСПОДИНУ МИЛОШЕВИЋУ, ЈЕДНОМ ОД ПОСЛЕДЊИХ КОМУНИСТИЧКИХ ЛИДЕРА СВЕТА, СА НЕИЗРЕЦИВОМ ЉУБАВЉУ И СТРАХОПОШТОВАЊЕМ — ПОКЛОНИО ДО ЗЕМЉЕ. ДАКЛЕ, ТОЛИКО НЕВЕРОВАТНО.

АУТОБИОГРАФИЈА

Да није умро песник Васко Попа никад не бисмо сазнали како Добрица Ћосић замишља свој крај.

ВЕЛИКИ БРАТ

Прво је Скупштина Србије одбила да призна Божић као нерадни дан, онда је РИВ на брзину „протумачио“ како готово сви могу да прекрше закон. Ваљда да би испало како је „народ“ посредством „своје“ Скупштине тражио да се тај дан ради, а „добри РИВ“ је пошао у сусрет и оној нерадничкој мањини па је на свој ризик предложио и нерадну варијанту.

ШТА ТИ ЈЕ СОЦИЈАЛИЗАМ КАО СВЕТСКИ ПРОЦЕС! Само упућени знају да је

српска влада попустила истог момента кад је чула да је и у Русији Божић нерадни дан. По систему: ЈЕЉЦИН СЕ РОДИО!

СУДБИНА

Готово да нема шуше у данашњој власти која није нашла топле речи захвалности и љубави за Марка Никезића, недавно преминулог бившег српског и савезног функционера. Баш као што је случај и са Васком Попом.

После таквих, уобичајених на нашој јавној сцени, посмртних излива љубави и уважавања, можда није за бацање ни идеја једног социјалисте о некој врсти ПРИНУДНОГ НАЦИОНАЛНОГ ПОМИРЕЊА. СМИСАО ТЕ ИДЕЈЕ ЈЕ ДА СВИХ 56 ПОСТО СРБА КОЈИ СУ ГЛАСАЛИ ЗА ОПОЗИЦИЈУ ИЛИ ЈЕСУ ОПОЗИЦИЈА ОДЈЕДАНПУТ, НЕОПОЗИВО И БЕЗ ПРЕДУМИШЉАЈА У М Р Е, А ОНДА КОМУНИСТИ О ЊИМА СТЕКНУ ЛЕПО МИШЉЕЊЕ, ПОХВАЛНО СЕ О ЊИМА ИЗРАЗЕ И НАСТАВЕ ДА С ЊИМА ЖИВЕ У СЛОЗИ, БРАТСТВУ И ЈЕДИНСТВУ.

ПОТРЕБА ЗАДАТКА

Кад су девизне резерве земље, према Антони Марковићу, биле око 10 милијарди долара, у „Политици“ смо читали доказе и показе како је оптимум, за наше услове, око 6 милијарди, а да је све остало, заправо, сметња. Сада, када су резерве око 6 милијарди, у „Политици“ подсећају да је А. Марковић обећао да ће на крају године резерве бити преко 10 милијарди, а обећање није испунио.

После оваквих „информација“ у нашем угледном листу присећамо се логике из до-

кторске дисертације њеног главнокомандујућег, Живорада Жике Миновића, под насловом „Кардељева мисао о самоуправљању“: 10 МИЛИЈАРДИ УВЕК ЈЕ ВИШЕ ОД ШЕСТ, ПОД УСЛОВОМ ДА НИЈЕ ДРУГАЧИЈЕ НАРЕЂЕНО, А ДА ЛИ ЈЕ, ПРИ ТОМЕ, И БОЉЕ — ЧУЋЕ СЕ!

МИТЕВИЗИЈА

Од 1. фебруара (опет) поскупљује тв-претплата.

Познавајући логику Душана Митевића то је због тога што након победе социјалиста на изборима више на тв опозицију нећемо ни гледати ни слушати.

Изгледа да се поменути Митевић у утери вању пара од народа и утеривању народу тако добро показао да му следи награда — место директора ЈАТ-а.

Тим поводом у Летачкој оперативи ЈАТ-а почело је регрутовање КАМИКАЗА у случају да Митевић пожели да се мало провоза.

ПСИХИЈАТРИЈА

У једним социјалистичким новинама читамо овакав наслов: БЕОГРАДУ СТАТУС СВЕТСКОГ ТРГОВАЧКОГ ЦЕНТРА, а одмах испод тог текста је „рапорт“ из градских апотека са насловом: НЕДОСТАЈЕ ОКО 160 ЛЕКОВА.

Као што смо знали и до сада, И ДАЉЕ ОДЛУЧУЈУ БОЛЕСНИ.

СУМЊА

Трагом вести да је у оквиру највећег инвестиционог захвата у Републици Хрватској почела монтажа постројења ПЛИНСКЕ СТАНИЦЕ, извештавамо јавност да се иста монтажа поприлично далеко од ЈАСЕНОВЦА.

КОРИСТ

Након што је у Српској скупштини посланик Радослав Златановић у Драгољубу Мићуновићу препознао Вука Драшковића, Златановићу стижу писма са порукама да је СЛЕП, Мићуновићу да је МНОГО ЛЕПШИ БЕЗ БРАДЕ И БРКОВА, а Драшковићу да је МОРАО БИТИ ОШТРИЈИ У НЕФОРМАЛНИМ ДИЈАЛОЗИМА СА МИЛОШЕВИЋЕМ.

СТРАХ

На коктелу поводом почетка рада нове Скупштине Србије Слободан Милошевић се стално освртао око себе као да покушава да негде у маси запази Вука Драшковића.

Ваљда да га ЛАЖНИ ПРОРОК, МАНИЈАК И ЛУДАК не би изненадио питањем о ХАОСУ који после избора влада у Србији.

ТУГА

Свакако најтужнија лица на скупштинском заседању био је досадашњи председник Скупштине Зоран Соколовић, којему се за досадашњи револуционарни рад и бацање клипова под точкове контрареволуције нико јавно

није захвалио. Ваљда хоће — кад умре.

Још је тужније кад те уместо са ПРЕДСЕДНИЧЕ ПАРЛАМЕНТА или БИВШИ ПРЕДСЕДНИЧЕ ПАРЛАМЕНТА ословљавају са ПОСЛАНИЧЕ ИЗ ЛЕПОСАВИЋА.

ПОЛИЦИЈА

У Енглеској овако на тв рекламирају „психичку“ стабилност своје полиције: озбиљан „боби“ достојанствено подноси пљување разулареног панкера, гледајући га нетремице право у очи. Затим панкер пита полицијца да ли би окренуо и други образ. Кажу и да је после овакве рекламе енглеској полицији значајно порастао рејтинг.

Не знамо (!) како би се у сличној ситуацији понео неки београдски полицајац, али знамо да кад желите да се информишете и упитате ко је председник Србије он прво дрекне „ЗАР СУМЊАШ?“, а онда вам нареди да дигнете руке у вис. Знајући, ваљда, да тамо негде неко броји гласове.

ГЛАСОВАЊЕ

Српским привредницима полако али сигурно долази из дупета у главу. Тако је финансијски директор Робних кућа „Београд“ тек сад укапирао како ће овом трговачком гиганту нови намети и порези, које је уз „подршку народа“ изгласала „нова“ социјалистичка власт, ове године однети ЦЕЛУ ЈЕДНУ СУПЕРМОДЕРНУ РОБНУ КУЋУ ОД ДЕВЕТ ХИЉАДА КВАДРАТА, СА НАЈСАВРЕМЕНИЈОМ ОПРЕМОМ.

Али, ако се има у виду да ће онда коначно бити отплаћена вила Слободана Милошевића на Дедињу — лакше се дише.

ОТКАЗ

Из сале Скупштине Србије уклоњена је Титова слика. У САЛИ ЈЕ ОСТАЛА ТИТОВА СЛИКА И ПРИЛИКА.

ИМУНОЛОГИЈА

Новосадски СУП одбио је да испоручи суботичком Радомана Божовића, војвођанског премијера и посланика Српске скупштине, за којим је расписана права „потерница“ због неодрживања на позиве Суда поводом једне тужбе. Разлог је, наводно, уважавање његовог ИМУНИТЕТА, на који је Божовићу мрско и да се позове, па то уместо њега ради полиција.

Можда је то прилика да оних 20 посто опозиционих посланика подсетимо да по тој логици имају ПРАВО на барем 20 посто КРИМИНАЛА у Републици. Толико им ИМУНИТЕТ дозвољава. А криминала има толико да ће „опозиционих“ 20 посто у потпуности задовољити опозициону већину грађана Србије.

СЛИЧНОСТИ

А „Вјесникови“ аутори Хидо Бишчевић и Стјепо Мартиновић направили целу малу студију о сличности односно истоветности мозга и дела Садама Хусеина и — Слободана Милошевића.

Свака част Хусеину, али немојмо претеривати! И НОЈ ИМА ДВЕ НОГЕ, НЕ ЛЕТИ, ЛЕЖИ НА ЈАЈИМА, А ИПАК НЕ МОЖЕМО РЕЋИ ДА ТИМ СВОЈИМ ОСОБИНАМА ПОДСЕЋА НА Г. ТУЋМАНА

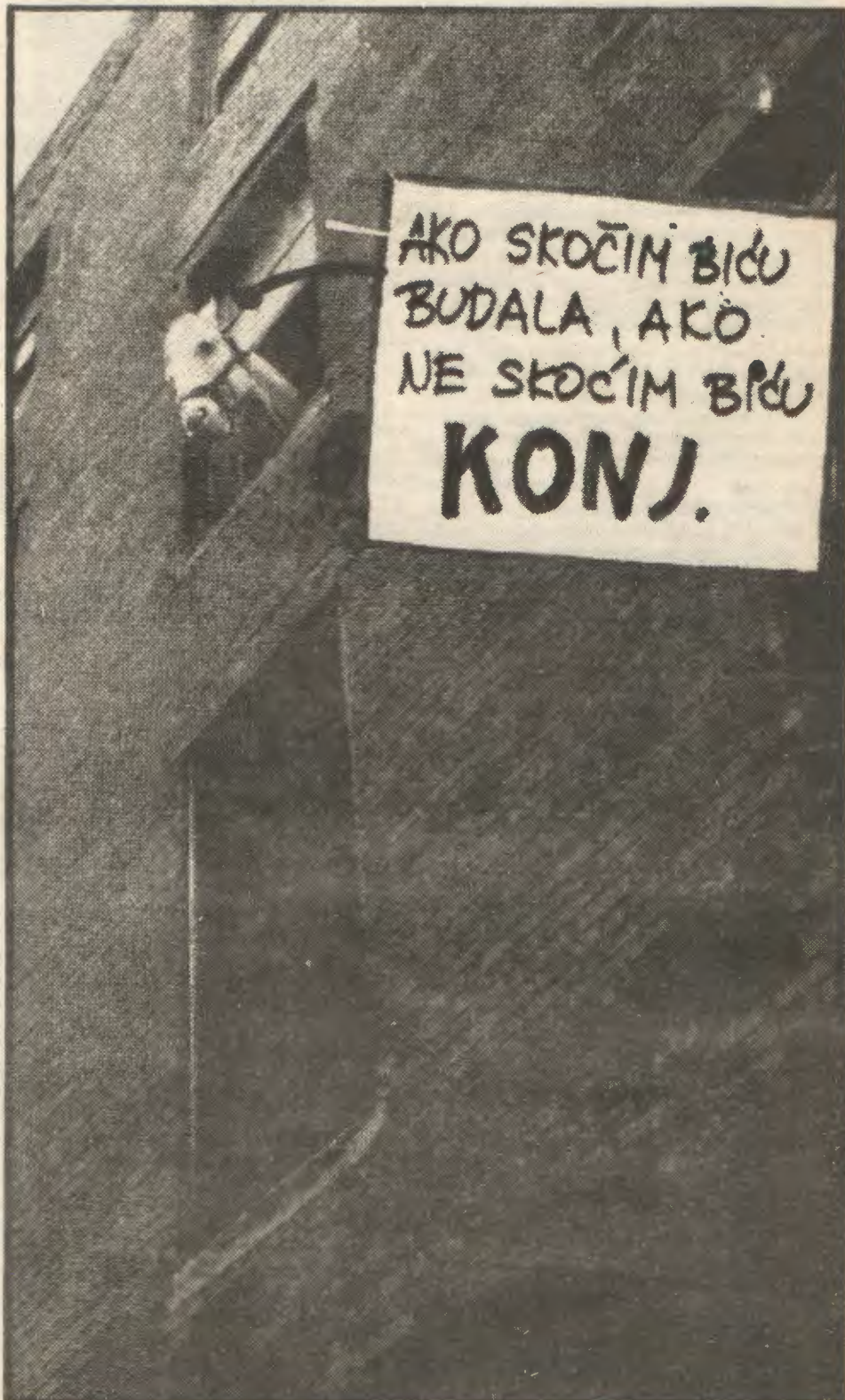
ПОВИЈЕСНО

Још једна сјајна препорука „Вјесникових“ мудраца и милитариста: „ХРВАТСКА МОРА БИТИ НАЗОЧНА У САУДИЈСКОМ ПИЈЕСКУ РАДИ КАТЕГОРИЧНА ОДРЕЂЕЊА СПРАМ ТОТАЛИТАРИЗМА, ДИКТАТУРЕ И ХЕГЕМО-

МОЗАИК

НИЈЕ КАО НЕПРИХВАТЉИВИХ РЈЕШЕЊА ЗА БИЛО КОЈИ ПРОБЛЕМ ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ И(ЛИ) МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, БИЛО ГДЈЕ И БИЛО КАД“.

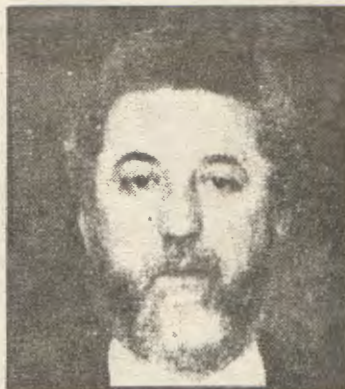
И, замислите ситуацију, таман антитоталитарни Хрвати залегну у пустињски песак, кад оно поред њих леже Шешелјеви четници, али у борби против исламског фундаментализма (што су недавно тражили пред америчком читаоницом у Београду). А кад се и једни и други пробуде, ноге им откривене.

СРПСКИ ИЗБОРНИ ПАРАДОКС

На једно питање, рекао бих кључно, ни владајућа партија Србије ни опозиција не могу лако да одговоре. Сви су се одједном нашли у чуду. Као што рече један наш луцидни савременик, нити социјалисти знају како су победили нити опозиција може да одговори како је изгубила. Истину за вољу, та победа Социјалистичке партије кад се слегне прашина, показаће се да и није Бог зна каква победа (пре би се рекло да је Пирова), али ни пораз опозиције није, ипак, тек пуки пораз. Док социјалисти (комунисти) у готово безизлазном друштвеном колапсу неће ни знати шта да ураде са таквом својом победом, опозиција може да буде задовољна већ самом чињеницом да Србија није више оно што је била на почетку ове године. Српски парламент више није једностраначки и са том чињеницом мора да се помири владајућа партија, која је освојила већину посланичких места у парламенту. Често се ових дана цитира један исказ Слободана Јовановића о енглеском парламенту 18. века, када су владали виговци: „Они нису били на власти зато што су имали већину у парламенту, већ обрнуто, имали су већину у парламенту зато што су били на власти“. Ситуација о којој говори Јовановић готово да је идентична са нашим садашњим политичким приликама. Социјалисти су данас у већини у српском парламенту зато што се већ налазе на власти и што су изборни закон правили за себе. Закључак који из овога следи је недвосмислен: **не може једнопартијска држава спровести вишестраначке изборе**. Друга крупна грешка коју је начинила опозиција јесте што је прихватила већински начин одлучивања, а не пропорционални. Српски законодавци направили су такав Закон о изборима на основу којег социјалисти машу као велики победници, којима је народ тобоже покљонио апсолутно поверење, упркос томе да је то далеки од истине. Они манипулишу чињеницом да је Социјалистичка партија добила 194 посланика, а опозиција укупно 56 и на основу тог односа, неповољног за опозицију, тумаче и само поверење народа. Колико је систем избора био катастрофалан и колико изражава уистину поверење народа показује и следећа статистика:

1. Чињеница је да је народ Србије гласао за опозицију са 57%, а за социјалисте 43%. То значи да је 57% народа добило у скупштини свега 56 посланика, а 43% народа добило је 194 посланика, што је апсурд своје врсте. Могао би се назвати српским изборним парадоксом. Има ли очигледнијег примера (и доказа, дакако) колико је сам систем избора био криминалан и наопачке постављен, што су социјалистички уставотворци и законодавци добро простудирали и начинили закон који је одговарао Социјалистичкој партији. Наравно да је овакав систем избора претпостављао да ће опозиција бити разбијена на триде-

Пише: Слободан РАКИТИЋ

сетак и више странака (и на крају их је било преко педесет), што се очигледно знало и на разне начине подстицало. Што више странака, то боље за Социјалистичку партију. Иако све странке нису учествовале на изборима, многе јесу па су се гласови опозиције расули.

2. У другом кругу гласало се под опсесијом да је опозиција доживела дебакл у првом кругу, што је владајућа партија вешто пласирала путем јавних медија, тако да су грађани гласали или пак нису гласали под таквим психолошким утицајем. Победа Слободана Милошевића у првом кругу и те како је психолошки утицала на бираче. Али и поред свега тога, резултати и другог круга нису лоши за опозицију, а такође показују апсурдне резултате, чиме српски изборни парадокс постаје још већи. Тако је у другом кругу од 4.100.000 чланова бирачког тела, изашло на изборе свега 2.027.780 бирача. Од тога је за Социјалистичку партију гласало 1.061.151 или 52%, а за опозицију 966.629 или 48%, што је безмало исто. Но, и поред тога, Социјалистичка партија је добила у другом кругу 107 посланика, а опозиција 47. До оваквог односа дошло је због тога што су кандидати опозиције добијали са великом разликом гласова, а кандидати Социјалистичке партије са врло малом разликом гласова. Када се томе дода чињеница да су социјалисти добијали посланичка места на основу смешно малог броја гласова (30 посланика), онда се види да су готово са истим бројем гласова у народу добили у другом кругу више него дупло посланика. На тај начин прича о огромној и убедљивој победи социјалиста (комуниста) представља обичну фикцију, која нема подлогу у гласању народа,

али има подлогу у егзибицијама писаца Закона о изборима.

3. Уставотворци су направили, што се тиче избора председника Републике Србије, такав изборни закон какав вероватно нема ниједна друга држава у Европи, а по коме се шеф државе може изабрати са мање од половине гласова бирачког тела. Као што је познато, Слободан Милошевић је изабран са 46% гласова бирачког тела, а највероватније да нема такве државе, сем Србије, у којој би овако нешто било могуће.

Иако је опозиција очекивала боље резултате, нарочито СПО, и то на основу бројности и расположења народа, реално гледано нити је опозиција поражена нити је Социјалистичка партија победник. Да не ружимо, ипак, сопствени народ. Српски покрет обнове и Уједињена опозиција Србије у сваком случају су морални победници. Када би се нашла мера целокупног ангажовања СПС, којом би требало обухватити не само утрошен новац него и ангажовање читавих институција и ауторитативних и моћних појединаца (директори установа, друштвене организације, полиција, војска, да не спомињемо председника Јовића и генерала Кадијевића, који су својим директним укључивањем у предизборну кампању прекршили кодекс својих положаја, затим штампа, радио и телевизија, с једне, и готово занемарљива средства и услови опозиционих странака, с друге стране, онда је успех опозиције, а нарочито СПО, ипак изванредан. Опозиција је добила центар Београда, добрим делом и прстен око центра града, затим велике градове Крагујевац, Нови Сад и Ужице. Наступања опозиционих посланичких кандидата на телевизији и радију били су више него успешни и готово сви посланички кандидати опозиције победили су на изборима. Ове чињенице показује колика је моћ јавних медија и какву су услугу Социјалистичкој партији и Милошевићу учинили Митевић и Миновић. И „Политика“ и Телевизија Београда били су опредељени страначки. Онде где је необавештеност грађана била мала, где је превладао страх од промене и репресије, победила је Социјалистичка партија. Једна анализа изборних резултата у том смислу показала би занимљиве резултате. Треба се надати да опозиција, иако малобројна, у српском парламенту неће бити пуки посматрач. Прва ствар коју треба урадити јесте отклањање блокаде средстава информисања и омогућавање да рад Скупштине Србије буде јаван. Једном је неко од социјалиста рекао да тешко оној партији на власти којој Социјалистичка партија Србије буде опозиција. Ја бих додао да ни Социјалистичкој партији, која је на власти остала само зато што је на власти и била, неће бити лако без обзира на мали број опозиционих посланика у Скупштини.

ИМАЛИ СМО САМО ИЗБОРНУ

ФАРСУ

Господине Радуловићу, Ви сте били на „округлом столу“ Телевизије Београд 24. септембра 1990. г. у вези с расправом о Закону о избору народних посланика. Том приликом сте рекли: „Једностраначки органи власти не могу да спроведу на законит начин вишестраначке изборе“. Зато бисмо вас замолили да изнесете разлоге на основу којих сте дали овакво своје мишљење далеко пре одржаних избора?

— Сада се види да је тачна била моја правна теза да једностраначки органи власти не могу да спроведу на законит начин вишестраначке изборе.

Мени је позната права природа власти у тзв. царству Великог Инквизитора, или, у тзв. партијској држави.

Наиме...

Правни релативизам партијске државе карактерише неспровођење закона и непоштовање права. У таквим државама се једно збори, а друго ради, с обзиром да постоји једна права власт, владалачка, а све остале власти служе само за параду.

Познато је да је Трећи сверуски Конгрес Совјета објавио Декларацију права радног и експлоатисаног народа, која је постала интегрални део Устава РСФСР, који је донет 10. јула 1917. године на Петом сверуском конгресу Совјета.

Овај Устав је познат као Лењинов Устав и у глави V садржи обиман каталог права и дужности радних људи.

На пример...

У члану 14 овог Устава је предвиђена слобода мишљења и штампе, у члану 15 је предвиђена слобода збора, митинга и поворки, у члану 15 слобода удруживања, у члану 13 слобода религиозне пропаганде се признаје свим грађанима. Код свих ових права се користи формулација „у циљу обезбеђења стварне слободе“.

Зна се да никада у историји света није било мање стварне слободе него за време важења овог Лењиновог Устава, па ово најбоље илуструје моје мишљење да у тзв. партијској држави се не примењује закон.

А зашто је то тако?

Добро би било да то објасните.

— Грађани се схватају као стадо, јер у стаду постоји једнакост и у стаду су сви споредни и неважни.

Најбоље је да наведем шта каже Фјодор Достојевски у својој Легенди о Великом Инквизитору о оваквом систему владања са људима. „Тада ћемо им дати тиху, смирену срећу, срећу слабих бића, какви су они и створени... Доказаћемо им да су они слаби, да су само једна деца, али да је дечија срећа најслађа. Постаће плашљиви и почеће да се приљубљују уз нас у страху, као птићи уз своју мајку...“

И заиста...

У овоме друштву су на сцени и у поштовању Леле Брене, Весне Змијанац, Зорице Брунцлик и остали представници дечијих пе-

Закон о избору народних посланика и Закон о избору председника прављен је тако као да је намењен дечијем народу. Његов творац је био убеђен да ће спровести изборе онако како му одговара.

сама. Претежни део књижевника и чланова Српске академије наука постали су тако плашљиви да им очи сузе „као деци и женама“.

То све подсећа на један слични социјално-политички инжињеринг који је направљен у Парагвају средином XVII века. У том језуитском Левијатану Гварани су третирано као дечији народ и зато се ова насеобина звала Дечија Република.

Овај Закон о избору народних посланика и Закон о избору председника је прављен тако да је намењен дечијем народу. Његов творац је био убеђен да ће спровести изборе онако како му одговара.

И тако се и десило!!!

А шта се десило?

— Бирачке спискове су припремали надлежни општински органи. У овим списковима су уписивани и мртви, а изостављени живи, неки бирачи су уписивани више пута.

У овом тренутку се не зна колико у Србији има пунолетних грађана са бирачким правом, нити колико је грађана уписано у бирачке спискове, а да ниси ни држављани СФРЈ (Пример Косова и Метохије).

Овим Законом о избору народних посланика је омогућено да један број бирача не може да оствари бирачко право, као на пример, бирачи који се налазе на одслужењу војног рока, бирачи који се налазе на привременом раду у иностранству, бирачи који се привремено налазе са радом на Косову и Метохији, бирачи-студенти којима није омогућено да гласају у студентским домовима, бирачи који се налазе у домовима старца, бирачи који се налазе на лечењу по болницама, бирачи који се налазе у притворима.

Једном речју...

Не зна се колики је укупан број ових бирача који нису могли гласати из ових разлога.

Даље...

Остала је тајна како су гласали војници у војним јединицама, с обзиром да се вратило свега неколико таквих гласачких листића.

Запажено је да великом броју бирача нису достављени позиви за гласање који се налазе у бирачком списку.

Интересантно је да су изборне комисије именоване и почеле са радом без учешћа чланова који су именовани од опозиције.

Ове комисије су саме без учешћа представника опозиције одредиле бирачка места, именовале бирачке одборе, потврђивале листе кандидата, наручиле гласачке листиће, одлучиле да ли ће, и коме ће и колико ће послати гласачких листића у ЈНА, или, на Косово и Метохију, стављале су печате на гласачке листиће. Посебно желим да скренем пажњу да су злоупотребљавале стављање печата

у том смислу што би га ставиле на лично име посланичког кандидата опозиције, па гласач не би био у могућности да прочита име посланичког кандидата и на овај начин је доживљавао тог кандидата као нешто споредно и маргинално. Исто тако, изборне комисије изборне јединице су одређивале број бирачких места у једној изборној јединици, место ових бирачких места. Ова бирачка места су одређивана по приватним кућама, чији су чланови били учлањени у СПС или, у кућама у којима нису испуњени услови за једно законито гласање.

Комисија је примала пријаве кандидата и опозиција није добила могућност да преконтролише ове пријаве, па се не зна да ли су ове пријаве биле уредне или не. Пријаве опозиционих кандидата су контролисане, јер се инсистирало да свака пријава има потписе од стране стотину бирача. Одредба из члана 23 ст. 1 овог Закона је вексирна, или, мучитељска одредба. Није било никаквог разлога да се посланички кандидати предложени од стране регистроване странке пријављују уз потпис стотину бирача, с обзиром да је у члану 23 ст. 2 истог Закона предвиђено да кандидата за посланика може предложити и група од 100 грађана у изборној јединици.

Овако је избрисана разлика између групе од стотину грађана и политичке странке, с обзиром да се захтевао потпис најмање 100 бирача у изборној јединици. Српски покрет обнове је имао 237 посланичких кандидата и због овакве вексирне одредбе морао је да прибави потписе 23.700 бирача. Ово најбоље показује да се све ово намерно радило, јер се на овај начин опозиција морала бавити сакупљањем потписа.

Примећено је да гласачки листићи нису имали регистарски број. Да ли се то одразило на регуларност избора?

— Чланови изборних комисија нису добили податак колико је гласачких листића штампано по појединим изборним јединицама, јер су изборне комисије наручиле гласачке листиће пре укључивала опозиционих чланова у ове изборне комисије. На овај начин се створила могућност формирања алтернативних бирачких места и лажних бирачких места. Познато је да су чланови бирачких одбора од стране опозиције именовани у последњем тренутку и да нису знали колико има бирачких места у једној изборној јединици. Пошто се могао штампати неограничен број гласачких листића произилази да се могло производити онолико бирачких места колико је то требало владајућој странци.

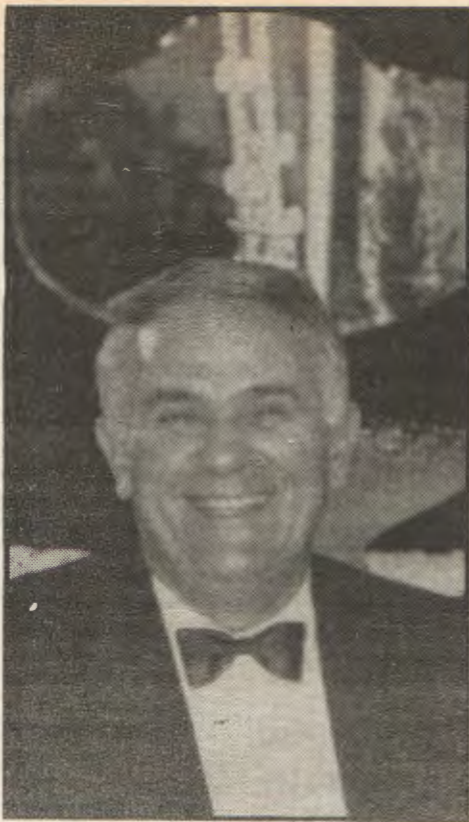
Каква је била заштита бирачких права у пракси, с обзиром да су утврђене многе неправилности у изборном поступку.

— Никаква!

У изборној јединици господина Богољуба Пејчића у Земуну је требао да се поништи избор, јер је Радио телевизија Београд повредила изборно ћутање. Господин Богољуб Пејчић је изнео обиље података у вези с радом владајуће странке приликом свога телевизијског представљања као посланичког кандидата 20. децембра 1990. године. Сутрадан је наступило изборно ћутање.

Ипак...

То није сметало Телевизији Београд да на најгрубљи могући начин повреди законску одредбу из чл. 10 ст. 1 Закона о избору на-

родних посланика и објави деманти онога што је г-дин Богољуб Пејчић рекао у своме законитом телевизијском представљању као посланички кандидат СПО-а.

На овај начин је дошло до потпуне дисквалификације г-дина Богољуба Пејчића као посланичког кандидата, с тим што се може рећи да су дискредитовани сви остали посланички кандидати СПО-а и Уједињене опозиције. Ако се каже за време изборног ћутања да један посланички кандидат лаже јасно је да то представља потпуну дисквалификацију опозиционих посланичких кандидата. Лаж је порок и уколико се неко таквим пороком представља у једној ТВ емисији значи да није достојан да буде посланик. Овим демантима је представљен г-дин Богољуб Пејчић као извршилац тешког кривичног дела ширења лажних вести из чл. 218 КЗС.

На овоме примеру се види да се формално испуњава законска дужност из Закона о избору народних посланика из чл. 32 у погледу представљања кандидата, јер се демантима представљени кандидат означава као криминалац.

У том смислу Врховни суд Србије није могао да каже да ова повреда изборног ћутања није правно релевантна.

Да ли је било још оваквих случајева?

У изборној јединици посланичког кандидата Српског покрета обнове Милорада Јакшића и Михаља Кертеса утврђене су вишеструке повреде изборног поступка, као на пример, да су поједина лица гласала без личних карата, с једне стране и да су поједина лица гласала за друга лица, са друге стране и да се подаци о пребивалишту означеном у личној карти појединих лица (шест случајева) нису подударала са подацима пребивалишта означеним у обавештењу о гласању и у бирачким списковима, са треће стране и да је један бирач гласао два пута, са четврте стране и да су уз гласачке листиће потурале брошуре и леци, с позивом да се гласа за Михаља Кертеса, са пете стране и да је Милорад Рајковић у својству посматрача СПС-а агитовао за Михаља Кертеса, са шесте стране и да је Радомир

Живановић својим поднеском навео да су породице Вељковић, Јовановић, Балаћ, Петровић и друге гласале без личне карте, и да су породице Стевановић, Тоншић и друге гласале више пута, са седме стране и да је доношен материјал СПС-а, са осме стране.

Међутим...

Републичка изборна комисија је ове приговоре одбила. Она их је са једним презиром деспота оцењивала, јер је снабдевена жезлом моћи и власти и аритметичком предношћу од 8:3 у броју чланова у односу на представнике опозиције. Из тих разлога се понаша у стилу правног nihilizma да закон важи онако како то одреди владалац. Свесна је ова Републичка изборна комисија да са једним гласом аритметичке предности може да ради шта хоће и како хоће, а камоли са алгебарском предношћу од 5 гласова.

Из саме структуре састава Републичке изборне комисије од 8:3 на штету опозиције се види колико су ови избори били једна формалност и фарса и колико су ти избори били типични за једнопартијску државу. Оваквих избора смо имали стално у ових последњих 45 година.

Не може се друкчије објаснити правно обезвређивање онога што је записано у чл. 33 ст. 1 Закона о избору народних посланика, где је предвиђено да сваки бирач гласа лично и само једанпут. Утврђено је да је повређена ова законска одредба, с обзиром да су бирачи гласали без личне карте и више пута.

Али...

Дато је упутство о могућности гласања без личне карте и створена је могућност за нерегуларне изборе и изборну фарсу.

Уколико се стриктно не поштује ова законска одредба из чл. 33 овога Закона, а видели смо да се није поштовала, створене су гласачке бригаде. Ове бригаде су гласале на више бирачких места.

Зато је Републичка изборна комисија са правним презиром оцењивала утврђене неправилности у виду вишеструког гласања од стране једног бирача. Довољно је било да се утврди само један овакав случај гласања и да се изведе поуздани закључак да је нерегуларан изборни поступак на том бирачком месту и у целој изборној јединици. Друга би била ситуација када би се утврђивала кривична одговорност једнога лица, јер у том случају би погрешно било примењивати метод индукције. Овде је реч о оцени да ли је на законит начин спроведен изборни поступак и због тога је довољно утврдити једну неправилност у изборном поступку и читав избор у тој изборној јединици прогласити противзаконитим.

Када се примењује закон постоји једнообразност тумачења и једнообразност гласања, а када се афирмише правни релативизам постоји шароликост у свему овоме. То се намерно ствара да би избори били нерегуларни и да би се могло красти онолико колико је то потребно владајућој странци.

Илустрације ради се позивам на одредбу из чл. 44 ст. 1 овога Закона у којој се каже да треба узети у обзир само оне неправилности „које су битно утицале на резултате избора“.

Оваква неодређеност ствара безакоње, јер је интерпретација ове законске одредбе произвољна, ауторитарна, самовољна, деспотска. Добро се зна да ће Републичка изборна комисија у саставу 8:3 дати своје последње тумачење да ли је утврђена неправилност битно утицала на резултате избора и због тога се ова заштита бирачких права сво-

ди на формалност. Она постоји у закону, али се не примењује!!!

То није никакво чудо када се има у виду да је један моћник духа рекао да ће комунисти бацати децу у ВЦ шоље уколико им то треба.

Да ли верујете да ове анализе избора имају неке сврхе имајући у виду овакву природу власти? Да ли верујете да се оваква власт може победити?

Природно је да се боримо против власти која је привржена принципу зла и која верује једино у стваралачку силу зла и да се добро може родити само из зла. Ова власт верује да се само путем зла могу уредити људски односи на Земљи и да се тако може човек усрећити.

Сваки човек по природи ствари жели да

изађе из таме у светлост, из ропства у слободу, из царства нељудскости у царство људскости, из деспотије у демократију, из мржње у љубав, из партијске државе у правну државу, из договорне економије тамнице у тржишну економију цивилизације, из подаништва у грађанство, из бесмисла у смисао, из религије мржње и лажи у религију љубави...

Ова жеља је у складу са борбом Христа за Дом Молитве против Разбојничке пећине.

Ми живимо у друштву у коме се изгубио критеријум за разликовање добра и зла, јер је дошло до моралне идиотизације људске природе.

У том смислу сам се укључио у рад опозиције јер сам хтео да допринесем да изађемо из овог Царства бесмисла у Царство смисла.

Да ли и сада остајете код своје оцене

ИНТЕРВЈУ

да се вредност једног Закона процењује на основу његове примене, а не на основу онога што је написано у закону?!!!

— Наравно, ова оцена произилази из осматрачнице која је карактеристична за правну државу. Само закон који се потпуно примењује јесте закон и служи начелу законитости, а закон који се релативно примењује служи дневним политичким потребама.

На основу закона који се примењује спроводе се избори, а на основу закона који се релативно примењује спроводи се изборна фарса. Ми смо имали изборну фарсу!!!

Л. З.

ОСПОРЕНА РЕГУЛАРНОСТ ИЗБОРА

Преко свог правног заступника адвоката Миленка Радића, Српски покрет обнове уложио је жалбу Врховном Суду Србије на све нерегуларности и незаконитости почињене у периоду предизборне кампање до окончања избора. Жалба се односи на неравноправност политичких организација у изборима, незаконито поступање средстава информисања, незаконито поступање НИП „Политика“, непоуздане бирачке спискове, незаконито објављивање претходних процена резултата, незаконито и неконтролисано штампање и дистрибуција гласачких листића, непотпуне податке о гласању на бирачким местима, онемогућавање гласања стотинама хиљада бирача као и на придобијању бирача на програму заснованом на незаконитостима.

У образложењу жалбе наводи се следеће:

1. Почев од 8 и 17. 07. 1990. као правни следбеник ССРНС и СКС, појављује се Социјалистичка партија Србије — СПС. Дана 19. 07. 90. СПС се региструје код републичких, а затим и код савезних органа. Супротно прописима, СПС задржава сву имовину свих организација ССРНС и СК. Поред својих, СПС користи и даље жиро рачуне свих организација ССРНС и СК, а такође и средства буџета која се на њих уплаћују. Током предизборне кампање чак се врши ребаланс буџета и уплаћују се знатно већа средства на рачуне организација ССРНС. Поред ових средстава, СПС користи уплате и других организација које се врше супротно прописима. Заједно са непокретном имовином коју је бесправно узурпирао, у предизборној кампањи СПС је користио имовину која се процењује на око две милијарде УСД. У исто време, предлог закона о финансирању странака који је требао бити усвојен у Скупштини, скида се са дневног реда под утицајем овлашћених лица који су скоро сви чланови СПС-а или су у рад Скупштине изабрани као чланови СК.

2. Према Правилима и Оперативном плану Радио-телевизије Београд који се односе на предизборну кампању, а које је 11. 10. 90. усвојила Скупштина Србије (Сл. г. РС. бр. 6/90) обавеза је новинара и других програмских радника РТВ да непристрасно и с професионалном одговорношћу обављају своје послове и задатке.

Према Закону о избору народних посланика,

Жалба Српског покрета обнове Врховном Суду Србије

ка, (Сл. гл. РС, бр. 1 и 3/90) под претњом кажњавања, обавезна су сва средства информисања, чији су оснивачи скупштине општина, града Београда и Републике, да од 28. 09. 90. до 20. 12. 90. непристрасно, у једнаком трајању, у истом термину, омогуће регистрованим странакама да представљају своје програме, посланичке и председничке кандидате.

Супротно Закону, уместо 28. 09. 90. средства информисања почињу са делимичним испуњавањем своје обавезе после скоро месец дана, а исту обавезу прекидају без икаквог разлога — супротно Закону у периоду од 10. 12. 90. до 17. 12. 90.

Супротно Закону о јавном информисању као и Правилима и Оперативном плану, новинари и други програмски радници су непрофесионално, неодговорно и пристрасно фаворизовали СПС на штету других странака, а посебно на штету СПО-а и Вука Драшковића.

3. Супротно прописима, након спајања ССРНС и СКС, СПС је задржао оснивачка права над НИП Политика. Користећи издаћа НИП Политика као своја страначка, вршена је пропаганда СПС-а, а изношене неистине на рачун других странака, посебно на штету СПО и Вука Драшковића, или нису изношени подаци који би користили другим странкама.

4. Према Закону о избору народних посланика и председника Републике, бирачко право имају грађани Србије према пребивалишту које су имали до 01. 08. 90. Органи унутрашњих послова по службеној дужности воде податке о пребивалишту за сваког грађанина и то су једини меродавни подаци.

Бирачки спискови нису прављени према овим већ према произвољним и непоузданим подацима. Зато није изненађујуће да се уочи избора објави податак да у Србији има 6,383,542 бирача, а након избора објави се податак од 7,044,797 бирача.

5. Током предизборне кампање, супротно Закону који то под претњом кажњавања забрањује, данима су објављивани подаци Института за истраживање јавног мњења којима се фаворизовао СПС на штету осталих странака.

6. Што је несхватљиво код контроле законитости спровођења Избора, Републичка изборна комисија утврђује да су Избори спроведени у складу са прописима, а да уопште није имала податке о броју штампаних листића. Наиме, остављено је свакој изборној јединици, а њих је било 250, да штампају гласачке листиће на месту и у количини коју сами, без икакве контроле, одреде. Изборне јединице су штампале и овериле неколико стотина хиљада гласачких листића више него што је то било потребно. Колико је гласачких листића подељено бирачким одборима, колико је враћено, колико је задржала изборна јединица то није познато Републичкој изборној комисији.

7. Републичка изборна комисија не располаже подацима — са колико бирачких места и зашто — нема података о резултатима избора.

8. За више стотина хиљада грађана Србије који се налазе на привременом раду у иностранству, који се налазе на одслужењу војне обавезе, који се налазе у саставу милиције на истуреним местима, који се налазе у болницама, који се анлазе у домовима за старе, који се налазе у студентским домовима и сл. није створена могућност да гласају.

9. Током предизборне кампање СПС је нудио: мир, благостање, извесност, инвестициони циклус и привредну реформу која ће препородити Србију, а све то без технолошког вишка радника и њиховог отпуштања.

Због затворености средстава информисања и због одсуства предизборних дијалога посланичких кандидата и кандидата за председника Републике, изостављено је објашњење како ће све то СПС обезбедити. Како је могуће манипулисати и плашити народ, није изненађење да је уз остале, напред наведене разлоге, и оваква предизборна понуда деловала да СПС убедљиво победи.

Како се ради о обећањима која су била заснована на противзаконитим и кривичним радњама, оправдано је преиспитивање законитости изборне победе СПС-а.

Као овлашћено лице СПО-а, предлажем да Суд утврди како је током спровођења изборних радњи дошло до битне повреде прописа, а што је битније деловало на резултате избора.

ц. п.

21

НАРОДНА СКУПШТИНА СРБИЈЕ — ИЗЈАВЕ ОПОЗИЦИОНИХ ЛИДЕРА И ПОСЛАНИКА

ПШЕНИЦА ЈЕ КЛАСАЛА, СКУПШТИНА ЈЕ ГЛАСАЛА

ЗАПЕТЕ ПУШКЕ

Иако Српски покрет обнове има 20 посланика у Народној скупштини, Ви, као његов председник, супротно уобичајеним протоколарним нормама, нисте позвани да присуствујете првом скупштинском заседању. Како гледате на прве, рекло би се несигурне, кораке на путу у истинску демократију учињене у Скупштини Србије 11. јануара?

**Вук Драшковић,
председник
Српског
покрета обнове:**

Тај први дан вишестраначог парламентаризма у Србији инспиратив је за — комедиографе. Врхунац комедије био је тренутак када је тек изабрани председник Народне скупштине, комунистички посланик Ункович, затражио да Скупштина гласањем одлучи **може ли посланик опозиције, Милан Парошки из СПО, да говори!**

Пшеница је класала, Скупштина је гласала и — господин Парошки морао је да седне.

Посланици опозиције ће, изгледа, до говорнице стизати само онда када им то право буде — поклоњено. Комунистичка већина ће, иначе, простим дизањем руку ућуткати сваког оног кога и кад буде желела да ућутка. На случају господина Парошког показало се како тај механизам, то бољшевичко поимање парламентаризма, савршено функционише.

Чојство је одбранити другога од себе, рече Марко Миљанов. Ту част, да је бројчано премоћни бољшевици заштите од бројчано премоћних бољшевика, српска опозиција имати неће. Српски бољшевици су непопустљиви, непоколебљиви, увек као запета пушка спремни да гласају ЗА, кад нешто предложе њихови, и да гласају ПРОТИВ, чим нешто предложе НЕПРИЈАТЕЉСКИ ЕЛЕМЕНТИ, што је — по њима — прави израз за опозицију. Сумње никакве нема: могао је господин Михаило Марковић, посланик СПО, предложити да Скупштина изгласа, рецимо, то да су — Срби православни народ. Бољшевици би, погурани условним рефлексима, били — ПРОТИВ.

На жалост, био сам у праву. Није требало да опозиција ни улази у овакву Скупштину. И, вероватно, у њој неће имати шта да тражи.

ЗАМЕНА ТЕЗА

Господине професоре, како оцењујете почетак рада вишестраначке Народне скупштине Србије, чији сте и Ви посланик?

**Драгољуб
МИЋУНОВИЋ,
председник
Демократске
странке и
народни посланик:**

Конститутивна седница српског парламента показала је да владајућа странка није спремна, ни у техничком а ни у психичком смислу да **прахвати вишестраначку Скупштину**. Социјалистичким посланицима је било

најважније да што пре прегласају све предлоге опозиције.

Моје примедбе се односе на начин вођења скупштинске седнице и начин избора председника Скупштине. Пре одлучивања о његовом избору није изговорена ни једна једина реченица образложења.

Сматрам, такође, да је неприхватљиво одбијање предлога опозиције да се гласа тајно приликом избора новог председника Скупштине.

Посланици из редова Социјалистичке партије Србије стално су замењивали тезе у расправи о верификацији посланичких мандата која је имала правни ниво изборног закона. **Опозиција је поставила питање — да ли је надлежна изборна комисија да тумачи Закон о изборима, кога је, узгред буди речено, протумачила тако да би и један човек могао сам себе изабрати за посланика — или је надлежна Скупштина? Само зато што је предлог по коме је Скупштина једино надлежна да тумачи тај закон дошао од стране опозиције, они су га одбили, вероватно, не разумевајући шта при томе гласају. Њима је најважније било да гласају против предлога опозиције. Наш предлог је ишао за тим да Скупштина, већ у самом старту, оснажи свој пуни суверенитет као једини прави носилац народног суверенитета. Они су гласали против тога и, вероватно, на тај начин отворили могућност за каснији преседан — да закон може тумачити, како ко хоће!?**

Дакле, Скупштина се понашала, пре свега, партијски, али ја се надам да је то само почетак и да ће на наредним заседањима када дођу на дневни ред горућа животна питања, више неће моћи демонстрирати јефтине патриотизам. Тада ће, надам се, Скупштина другачије радити. Поставиће се питање буџета, финансија, територијалне поделе, итд.

Ми из опозиције настојаћемо да посланике што више стимулишемо да **размишљају по својој савести, а не само по својој партијској припадности.**

ПРОТИВНИК У СТАРТУ?

После више од 70 година Ви сте први посланик из редова опозиционе странке који је стао за говорницу

српске Скупштине. Међутим, није Вам дозвољено да завршите говор. Како сте Ви доживели скупштинско заседање?

**Михаило
Марковић,
посланик
Српског покрета
обнове у Народној
скупштини Србије:**

На изборе смо изашли са честитом жељом да препорудимо Србију, да у народу пробудимо осећај за српством. Са истом жељом ушли смо и у Скупштину, иако смо били помало скептични, па и резервисани. Потајно смо се надали да ће комунисти, који су ушли у Скупштину, ушли са истом жељом и у интересу народа који их је бирао. Али, доживели смо у Скупштини неслућену и невиђену мржњу, и тоталну политичку некултуру посланика СПС. То је домаће невоспитање! Позвао сам их на демократско понашање, али они су се, свесни своје предности у дизању руку, понашали као досадашња власт. Плашим се да ће тако наставити.

У току саме скупштинске расправе дошло се до питања легитимитета посланика због нерегуларности избора и неспровођења Изборног закона. Постављено је и питање легитимитета посланика изабраних на Косову и Метохији. За говорницу су, након мене, излазили људи који су добили од 0,34 до 2,62 посто гласова бирача и бранили своје ставове! Превели су посланике жедне преко воде тиме што су акценат ставили на стање на Косову. Заменили су тезе и дирнувши у емоције скинули с дневног реда питање нерегуларности избора. Успели су да скрену ток дискусије, а имали су и велику подршку председвајућег — Батрића Јовановића. Он себи дозвољава да моје тврдње и жалбу коју је СПО уложио Врховном суду Србије назове низом неистина, а да нити једну „неистину“ не оповргне.

Стекао сам утисак да су социјалисти једва чекали да се што пре тај „свечарски“ део заврши без икаквих дискусија и да оду на пријем код Милошевића.

Мислим да председник Скупштине нема право да ускрати могућност било коме да говори. Скупштинско заседање је почело са злоупотребом положаја и страхујем да ће тако бити и у будуће. Социјалисти ће увек бити против опозиције и због тога ће се често дешавати да ваљани предлози неће бити усвојени. Под видом бриге за Србију стално ће нас надгласавати, а друге убеђивати да опозиција ради против Србије.

ЗАКЛЕТВА БЕЗ ХИМНЕ

Шта сте желели да кажете у Скупштини пре него што је Слободан Милошевић положио заклетву? Председник Скупштине и социјалистичка већина су Вас у томе онемогућили. „Српска реч“ Вам пружа прилику да упознате јавност са оним што Вам у Скупштини бије било дозвољено.

Посланик СПО и Народне странке Милан Парошки:

Тек и док сам председник Скупштине Србије, Слободан Милошевић грубо ме је онемогућило да се у Скупштинске говорнице пре четвртог дана дневног реда — полагања свечане заклетве новоизабраног председника Републике Србије.

Желео сам да замолим Његову светост, Патријарха српског, господина Павла и председника Републике Србије, Слободана Милошевића да текст из члана 86. Устава Републике Србије председник изговори на једни примерни начин.

Намеравао сам, даље, да предложим да се за свечаност инаугурације одреди адекватна песма која би била изведена у функцији химне, јер Република Србија, иако је Устав предвиђа, још нема химну. Сматрао сам да председник не може бити изабран без три потребна елемента — химне, заставе и грба.

Београд, 13. 01. 1990.

НАРОДНА СКУПШТИНА СРБИЈЕ

Председнику
М. Тита 14
11000 Београд

Проблема који су покренути на Првој седници Народне скупштине било је немогуће избећи. Скупштини, то јест посланицима, СПО је 09. 01. 1991. упутио писмо које Скупштина није доставила посланицима ради изјашњавања.

Поред тога, пред Врховним судом Србије СПО је 10. 01. 1991. покренуо поступак који је онемогућавао верификацију мандата посланика до окончања тог поступка. Да је Врховни суд и одбио Жалбу, због озбиљних приредби које су наведене у писму Скупштини, а које су поновљене у Жалби Врховном суду, Скупштина не би могла извршити верификацију избора посланика и председника док се претходно не утврди истинитост приредби које упућују на битну повреду прописа о избору.

Иначе сама верификација извршена је 11. 01. 91. на недопуштен начин с обзиром да је Скупштина морала да се изјашњава о прихватању или неприхватању Извештаја Републичке изборне комисије о законитости спровођења избора који су објављени у Сл. гл. РС. Прихватањем ових извештаја извршила би се и верификација избора посланика и председника, без обзира да ли су донели или не уверење о избору. Поменуто писмо и поступак пред Врховним судом управо се односе на оспоравање законитости спровођења избора која је утврђена тим Извештајима.

Неспоразуми на Првој седници Народне скупштине одржаној 11. 01. 1991. резултат су лоших прописа и злоупотребе Народне скупштине која својом одлуком покушава да при-

Нажалост, спречен сам да говорим. Тако је учињена још једна комунистичка манипулација и најшира српска јавност је поново обманута.

И поред свега, задовољан сам гласањем о мом предлогу оба блока у Скупштини и — опозиционог и социјалистичког, Скупштина је прихватила иницијативу да на једној од наредних седница отвори расправу о ратним и поратним колонистима на Косову и Метохији. У току расправе о легалности мандата 30 посланика са Косова захтевао сам да се изврши ревизија бирачких спискова у које су унети Шиптари досељени из Албаније. По свим међународним конвенцијама (Хашкој, Женевској...), које је ратификовала и наша земља, сви досељеници Шиптари немају право гласа. Према подацима из 1939. број Шиптара на Косову износио је 250.000, да би се 1946. повећао на 435.000. То није последица наталитета, па био у питању чак и шиптарски. Противправно досељени не могу имати право гласа и треба их вратити у статус избеглица, прогласити за персоне нон грате и екстрадицирати из земље.

Судећи према расположењу скупштинских посланика та иницијатива ће бити усвојена, међутим, плашим се да ће је спречити администрација г. Милошевића.

крије учињене незаконитости. Скупштина неће створити демократску и правну државу уколико, као 11. 01. 1991., прегласавањем покрива кршење прописа. У интересу стварања услова за развој демократије и правног система Србије, потребно је учинити следеће:

— Утврдити пословник о раду Народне скупштине

— Од најстручнијих лица образовати радне групе за припрему прописа.

— Након утврђивања радног предлога прописа, потребно је исте доставити странкама да у року од 10 — 15 дана ставе своје предлоге.

— По истеку наведеног рока, размотрити у Скупштини текст прописа и тек тада га усвојити.

— Омогућити представницима странака, које имају посланике, да овласте лица која би могла пратити рад Скупштине и која би, у паузама рада Скупштине или на други начин, пружала стручну помоћ својим посланицима. Рад ових лица не би угрожавао рад Скупштине, би био од помоћи посланицима (који нису правници), а индиректно и Скупштини која би усвајала квалитетније прописе.

— Донети пропис о финансирању странака

— Донети закон о јавном информисању, а до тада извршити промену у руковођењу РТБ и НИП Политика.

СПО очекује да ће наводи из писма од 09. 01. 91. и Жалбе од 10.01. 91. бити предмет расправе, почев од следеће седнице.

Пун. СПО, адв. Миленко РАДИЋ

ПРВИ ДАН У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ

ПИШЕ: Слободан РАКИТИЋ

Прво заседање Скупштине Србије потврдило је, пре свега, колика је моћ средстава информисања. Присуство домаћих и страних новинара учинило је услове рада непримерним, па ће се тражење одговарајуће сале наметнути као први задатак скупштинских служби, наравно ако заинтересованост медија за даљи рад скупштине не опадне. Да ли је разлог за оволики публицитет значај Србије за расплет југословенске кризе или је то једностраначка већина неочекивана за слободне изборе или, можда, присуство опозиције у српској скупштини, одакле су се пола века слушала заричања и претње да **никада неће бити обновљена грађанска демократија**. Вероватно да интересовање изазивају и ови, али и други разлози у мањој или већој мери.

Средишњи догађај заседања, бар што се мог доживљаја тиче, збио се већ на самом почетку. Српски патријарх је поздрављен од свих посланика, или тачније од већине у којој је овог пута била и опозиција. Господин Павле је поздрављен срдечно и са дужним поштовањем. Испољвање овог колективног осећања наговештава, за сада, можда под свесну потребу за формирањем **заједничког интереса** у који се неће сумњати ни при најлућим страначким супротстављеним мишљењима.

Занимљива је асоцијација председавајућег Скупштине, посланика Батрића Јовановића, да ова скупштина наставља историјски ток прекинут већ **далеко 1918. године**. Успостављање ове вертикале дужине једног људског века надамо се да не значи и обнављање циклуса трагичне улоге Србије на овим просторима.

Посматрајући исход заседања, интересовање јавности је остало изневерено. Скупштина је радила онако како се и могло очекивати од скупа чију већину чине припадници

једне странке. Један од парадокса којих је иначе било у изборној скупштини **једноумље већинског посланика**. Вишестраначки састав, односно присуство опозиције, довели су до **тренутних** једногласних реакција припадника СПС. Уместо да онемогући једноумље, опозиција је у Скупштини изазвала реакцију у смислу појачавања страначког и групног реаговања на рачун индивидуалног и рационалног прелазног става о сваком питању понаособ.

Иступи посланика опозиције резултирали су у двоструко дужем трајању седнице него што је то било предвиђено, судећи по заказаном пријему за 12 часова. Скупштина је заседала до 13,20 часова. Предвиђајући за верификацију мандата посланика одређено кратко време, планери прве седнице су сматрали да је задатак верификационог одбора чисто административне природе и да се састоји у срањивању посланичког уверења са списковима изборне комисије. Као члан верификационог одбора тражио сам да се Скупштина упозна са писмом Миленка Радића, генералног секретара Српског покрета обнове и члана Републичке изборне комисије, које је упућено Скупштини Србије, као и са жалбом Врховном суду Србије. Сви предлози, изнети у писму и жалби, одбијени су, као и предлог да се формира парламентарна комисија која би испитала све наведене изборне неправилности. Нисам потписао извештај верификационог одбора. После читања извештаја председника верификационог одбора и излагања посланика Српског покрета обнове Михајла Марковића, председавајући Скупштине, Батрић Јовановић, предложио је да се документи СПО умноже и разделе посланицима и штампи. Нагомилани проблеми запретили су да блокирају рад Скупштине и спровођење дневног реда. Императивно постављени дневни ред је предвиђао да се за свега два

сата верификују мандати посланика, изабере председник Скупштине и да председник Републике положи заклетву. Тако је искључена могућност било какве расправе о регуларности избора, зато што би се одлагањем верификације мандата одложило бирање председника Скупштине и полагање заклетве председника Републике. Сама помисао на такав развој догађаја изазивала је **панику код већине посланика социјалиста**, пре свега зато што је неспојив са досадашњом праксом скупштинског рада. Предлоге опозиционих посланика као да су схватили само као могући узрок скандала да се предвиђени дневни ред не испуни. Посланици СПС су и појединачно и као већина веома емотивно и латетично реаговали на сваки предлог опозиције. Посланици Мићуновић и Ђинђић су истicali неовлашћено, слободно и произвољно тумачење чл. 47 Изборног закона од стране Изборне комисије, односно ненадлежност Изборне комисије да тумачи закон који је донела Скупштина Србије претходног сазива.

Зачуђује искључивост посланика којом су одбили да се изјасне да ли је ова скупштина позвана да тумачи Изборни закон или није. Ево још једног парадокса: посланици СПС су се изјаснили да не желе да се изјасне. Дакле, посланици Мићуновић и Ђинђић су оспоравали легитимност мандата посланика СПС са Косова и Метохије у чијим изборним јединицама није изишло на изборе више од 50% бирача, што је у неспорној супротности са чл. 47 Изборног закона. Одбијањем да тумачи Изборни закон, Скупштина је заправо одбила верификацију оспорених мандата, иако је формално, односно процедурално верификовала те исте мандате. Очигледна противречност избора посланика са Косова и Метохије са одредбом Изборног закона не може се превазићи формалном верификацијом, ма колико она била у складу са скупштинском процедуром. Ово наивно и незрело понашање скупштинске већине резултат је потпуног игнорисања опозиције у предизборном периоду од стране власти. Тако је опозиција била принуђена да изнесе овај веома непопуларан аргуменат, за који је унапред била свесна да неће наићи на одобравање већине грађана Србије. Одбијањем да расправља о предлогу посланика Милана Парошког скупштинска већина се одрекла историјских, емотивних и политичких разлога које је истичала првобитно предлога посланика Мићуновића и Ђинђића. И опет парадокс: у кратком временском интервалу испољила је два сасвим супротна става о истој ствари.

Статус неколико стотина хиљада албанских избеглица, насељених за време рата, по међународним конвенцијама је свакако питање које заслужује темељно разматрање у Скупштини Србије.

„ФАЛА, БОРО!“

ИЛИ: ТО КАД УХВАТИ, НЕ ПУШТА...

БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ СА СУПРУГОМ: ОВО ЋЕ БИТИ МОЈА НАЈБОЉА ГЛУМА!

За дивно чудо, пријем у Скупштини Србије, пред прву седницу вишестраначког сазива, и није био толико бодљикав колико смо очекивали. Обзиром на акредитив редакције „Српске речи“ „надали“ смо се и горем од лаког претреса који је уследио након проласка прве одбрамбене линије социјализма, на вратима скупштинског здања.

Унутра се увелико свечарило. Тон су, наравно, давали победници са избора. Позната лица, насмејана и зајалурена. Фоторепортери салећу Бату Живојиновића. Он их прослеђује даље. „Ено вам га Буле“ (Миодраг Булатовић). Антоније Луле Исаковић разговара са опозиционаром Војиславом Коштуницом. Пажљиво га слуша и док овај даје изјаву у магнетофон новинару.

Сви имају изгланцане ципеле, појединих осим новинара који остављају каљав траг за

собом. Види се: фукара, нема ни за службену лимузину. Скупштинске хостесе коментаришу то мрким погледима.

ДА ГА ПОЈЕДЕШ

Новинарско је племе уједно и најживописније. Права мала Југославија у попречном пресеку. Гаје посебан смисао за хумор и говоре истим, свима разумљивим језиком, било да раде за ХТВ, „Дело“ или „Политику експрес“.

Сам почетак радног дела седнице доноси веселје у скучени тзв. прес-центар. На монитору се јасно види како „неразрађени парадни социјалци“ (вештачки зуби), како узгред рече један колега, задају муке председавајућем Батрићу Јовановићу. Јовановић се добровољно прихватио дужности да одигра улогу геронта тј. најстаријег посланика, који би до избора председника скупштине председавао радом народних посланика.

Лакрдијање се наставља појављивањем Сејда Бајрамовића. Јел' то онај што је најстарији, али није најстарији? — чујем злобне језике са своје леве стране и како „прорађују“ разне политичке опције. „Слоба није дао да Шиптар председава“. „Ајде, не лупај, па овај не може две унакрст да састави. Опозиција би га просто појела!“

У том, са звучника који грми (они близу екрана жале се да ће да оглуве, они с другог краја добацују да у противном они ништа је чују) допире прекор Батрића Јовановића претходном говорнику из редова опозиције: „Ми нисмо еСПееС, ми смо СПС.“

Али, убрзо стиже и њега клетва. „Слушај ти, нисмо ми за тебе Шиптари!“ Као да су би-

МИХАНЛО КОВАЧ: ГДЕ МИ СЕ ЗАТУРИО МИТЕВИЋ?

Г. МИЛУТИНОВИЋ СА СУПРУГОМ: ШТО МИ ЈЕ СУПРУГА, А?

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ: ДРАГА, ШТА ДА КАЖЕМ СЛОБИ АКО МЕ ОСЛОВИ?

волице заједно чували на КОСОВЕ. „Поштени Црногорац“ и „поштени Албанац“ из Прешево. Батрић се извињава објашњењем да сами Албанци у Албанији сабе зову „шкিপетаре“, а Срби су то „у свом жаргону претворили у Шиптари“.

После ове фолклорне тачке у којој је само Биља Ристић — Митевић фалила, у кулоарску причу стиже и „поштени Мађар“ Михаљ Кертес. „Да ли сте чули да су решили да га жртвују, а он ће да направи цумбус. Да би их предухитрио у покушају да му пониште изборе у Гроцкој, поднеће оставку.“ (Наводно, према аутору овог трача судије Врховног суда су се мало љутнули на чланове Републичке изборне комисије који су тврдоглаво одбијали и о једној жалби опозиције позитивно да се изјасне — па је у знак помирења пронађен жртвени Михаљ).

Падају опкладе да ли присутни народни посланици, чланови СПС, имају партијски задатак да звижде и гласно негодују на иступе опозиције, или су то „обични примитивци“. „А како је тамо, код вас, у Сабору?“ „Свуда исто.“

Појединци не могу да се уздрже од кикотања због наивног глуматања неких делегата СПС са Косова, управо оних којима се оспорава легитимитет (они под шифром 0,37% добијених гласова од укупног бирачког тела своје изборне јединице). Као, по њима, опозиција подржава Ругову а одузима Србима на Косову право гласа.

СТРАСТ СОЦИЈАЛИСТА

„Слушајте само овог Златановића.“ Стварно, човек се потпуно изгубио. Драшковићу, па Драшковићу — двапут понавља обраћајући се Мићуновићу. Не може изгледа да верује да неко „деструктиван као Драшковић“ није коловођа опозиционе „групице посланика“.

То, та страст једног СПС-овца, кад ухвати не пушта.

„Разговор глувих и немих.“, резигнирано ће колега о скупштинској дебати.

За дизање морала прича се виц: Питали Слободана Милошевића зашто није хтео да се представи на ТВ, као остали председнички

кандидати. А он: „Шта!? Ја на Митевићевој телевизији?!“ (Упутство за руковање вицом: препоручује се због убедљивости да га прича неко ко тек што је промукао, а уз то уме и високо да дигне обрве у знак запрепашћења).

Батрић Јовановић почиње да бива нервозан. Може ли ова опозиција да утуви себи у главу: преко пута, у Председништву Србије охладиће се прасе, припремљено у част старог-новог председника Републике.

Новинарима уместо салате (али као потпуна посланица) стиже биографија Слободана Унковића, тек (?) изабраног председника скупштине. Несмотрени стручни сарадници по инерцији су извукли биографију из једнопартијског раздобља Србије, у којој пише: „Члан ДПВ скупштине Србије и председник комисије за идејни рад ЦК СКС“. Грешка је брзо откривена и отклоњена, јер су се, на срећу шапирографисте, ови подаци нашли на другој страници „материјала“.

Церемонија се напакон сели тамо где је било и планирано, с ону страну главне беог-

ЗОРАН ЋИЊИЋ: ЗА ДЕМОКРАТИЈУ И СПО.

радске улице. Камере бележе: Председник Србије прегазио је улицу М. Тита на необележеном месту за пешаке. Тренутак је толико историјски да подсећа на једну од офанзива.

У холу некадашње резиденције Карађорђевића Слободан Милошевић прима узванице. „Мићуновићу, одувек сам желео да вас упознам“. Ма, није него.

Екипа ХТВ обавештена је да топографске могућности сале допуштају присуство једино извештача РТВ. У то име, ми вас поздрављамо...

Када сам у „Дневнику“ чуо оно „Фала, Боро!“, које се уз слику руковања са Јовићем дискретно пробило кроз глас телевизијског спикера, лакнуло ми је. Искључио сам телевизор и кренуо на починак. Још један незабораван дан под социјализмом био је за нама.

А. ЦВЕТКОВИЋ А. ЧОТРИЋ

П. С. Жао ми је што друг Милошевић није стигао да каже и „Фала, Стево!“. Мирковићу.

МИОДРАГ БУЛАТОВИЋ: НА ЛЕВОЈ РУЦИ СУ МИ ДВА ПРСТА.

НОВИ ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ

СЛОБА ЈЕ СЛОБИН

Д а вас је неко пре „избора“ председника Народне скупштине Србије питао ко би на ово место (у избору од 194 социјалистичка посланика) могао да „дође“. др Слободана Унковића бисте, вероватно, из најразличитијих разлога заобишли. Након његовог устоличења ви схватате да је он, заправо, једно од „ретко“ — логичних решења. Зашто? Цитирајмо неколико реченица из књиге „Питерово начело“, за које сматрамо да представљају целокупну „философију“ поменуте логике. Дакле:

„Покровитељ или заштитник је ОСОБА ИЗНАД ВАС У ХИЈЕРАХИЈИ, која вам може помоћи да напредујете у служби. Каткад ваља потрошити много времена и њушкања да пронађете ко има, а ко нема ту моћ... Али, ни покровитељ не може за вас учинити чуда... Стога будите спремни, кад за то дође време, да своју приврженост подарите другом покровитељу, на вишем положају него што га држи онај ваш први покровитељ. Нема покровитеља до НОВОГ покровитеља... „Истовремена веза са неколико покровитеља вреди колико и појединачна веза пута број покровитеља“. Умножен учинак настаје кад покровитељи међусобно разговарају и непрекидно појачавају један у другом мишљење о вашим заслугама и своју одлучност да за вас нешто учине. Само с једним покровитељем нећете далеко доћи. Много покровитеља чини напредовање“. С друге стране, „непотакнути покровитељ није никакав покровитељ. Пазите да и покровитељ нешто добије за то што вам помаже, или да нешто изгуби, не буде ли вам помогао да се уздигнете у хијерархији“.

Из ових неколико императива — водиља могу се извести све „карактерне“ црте г. Слободана Унковића, релевантне за фотелу на коју су га сместили:

1) Уз све стручно-професионалне препоруке из биографије г. Унковићу највеће задовољство чине оне политичко-идеолошке.

2) Као и већина „најнапреднијих“ универзитетских кадрова и г. Унковић је „озбиљно напредовање“ започео тек након што је доспео у минско поље где Мирјане Марковић, универзитетског и личног кадровика њеног

супруга Слободана Милошевића.

3) Потпуно идентичну оданост и сервилност изражавао је према Дражи Марковићу, Душану Чкребићу, Ивану Стамболићу и Слободану Милошевићу.

4) Никад не предузима на своју руку ништа конкретно, „самовољно“ се бави искључиво општим стварима. Са речи на дела прелази искључиво „по задатку“.

5) Воли да наглашава своју толерантност и коректност, које код њега истину постоје у мери у којој је он по природи помирљив и „пацифиста“. Компромисер је и „спуштач лопте“ уколико није другачије препоручено.

6) Кад је у ситуацији да другоме намеће своју идеју, не признаје да „противник призна победу“. Од „противника“ тражи да његову идеју призна као своју, а не као терет или присилу.

7) Воли да ви кажете оно што он мисли.

8) Класичан дипломата. Свестан је да је у ситуацији да данас брани оно што ће сутра морати да напада и зато говори у фразама, које је лако тумачити и овако и онако.

9) Пре неколико година је приликом ауторизације једног свог интервјуа све оставио нетакнуто, само је на 26 места убацио фразу „социјалистичко самоуправљање“.

10) Лични је пријатељ Слободана Милошевића.

11) О својим „претпостављенима“, покровитељима, никада и нигде, чак ни у шали не говори ама баш ништа што би могло бити схваћено као зрнце непокорности или критике. Свестан је своје лицемерности, па ништа лоше не говори ни о онима чије је време истекло, бившим.

12) Воли да нуди помоћ и да обећава тако и толико да они којима је помоћ понудио и обећао од милине ту помоћ више и не траже.

13) Заправо је сјајна политичарска фаца, јер одише лажном и исфорсираном срдачношћу, што је прилична промена у односу на лажну озбиљност његових претходника.

Све скупља, да има бољег покровитеља можда од њега бољег решења не би било. Овако, биће то једна неупоредиво паметнија верзија Милоша Лабана. На жалост!

В. Т.

ПАРЛАМЕНТ ИСТОРИЈСКИ ДАНИ ТЕКУ...

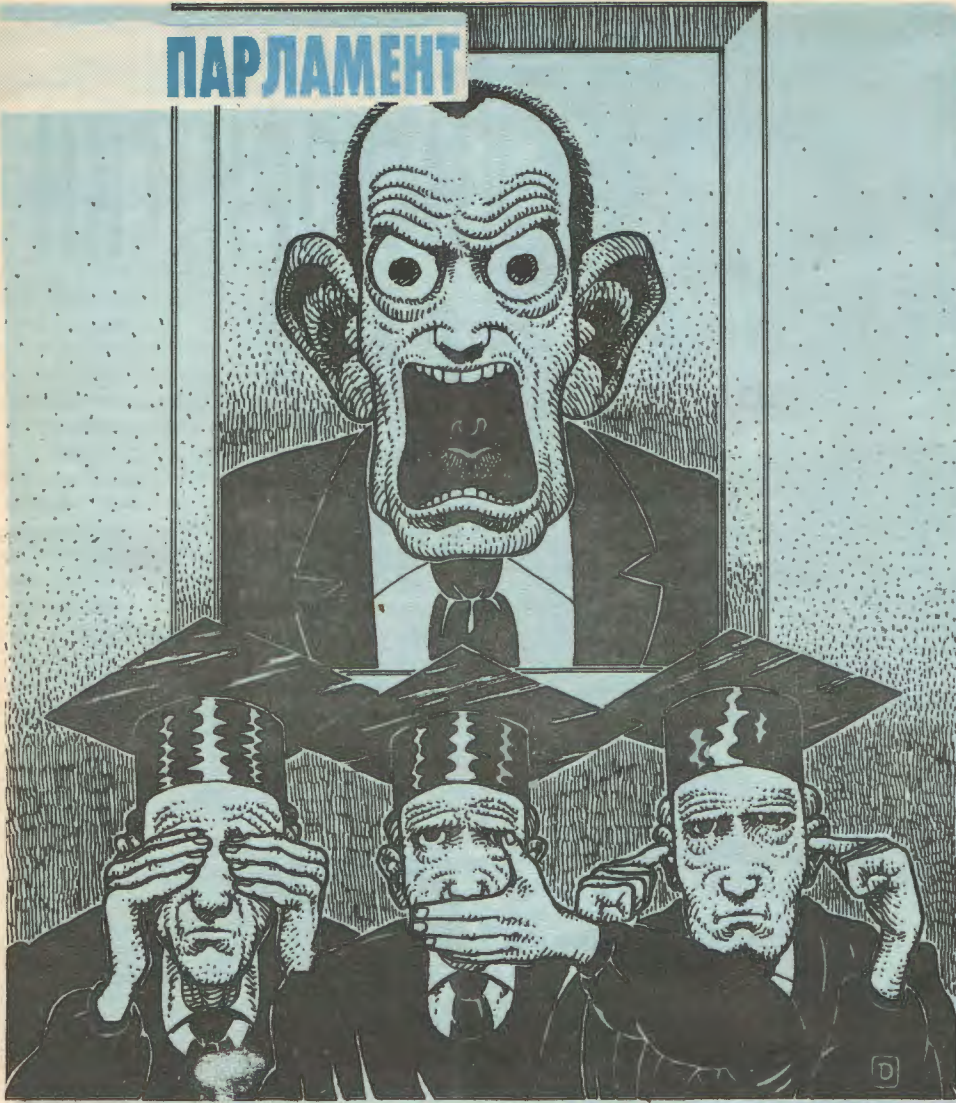
Та опозиција нек иде с милим богом. На првом кораку, па закера. Уместо да је срећна што је уопште привирила у парламент, она би да нешто пита...

А шта ћемо сад? Које сад да делимо лекције и проповеди? Које сада да продајемо маглу звану—правна држава? Тајни Службени гласник државе Србије, по ко зна који пут објављује бруку и морално посртање једне лицемерне власти огрезле у самовољи сваке врсте. Тежина тих украдених милијарду и четири стотине хиљада долара вишеструко притиска сваког поштеног грађанина Србије. Српска политичка и државна врхушка употребила је најубојитије и најнеморалније оружје које се да замислити ради разарања Југославије за коју се јавно буса у прса и позива нас, своје поданике да им се у том бусању придружимо. Како испразно одзвањају неке свеже положене заклетве о чувању Устава и законна, и како се жалосно копрцају бранитељи ове нечувене пљачке, покушавајући да се одбране у стилу ситних лопова: кад могу они можемо и ми. Ми смо већи и јачи и нама припада већи део украденог колача.

ЗОРАН СОКОЛОВИЋ—ПОСЛАНИК ИЗ ЛЕПОСАВИЋА

Док исписујем ове редове за лист који излази двонедељно, па га зато многи догађаји претичу, највише ме брине нека врста апатије, извесне отупљености српске јавности. Као да је на све навикала, огуллала, толико се тога десило и дешава да је више ништа не узбуђује. Као да је морални суноврат толико дубок да излаза нема. Као да се и опозиција успавала. Правдам је једино затвореношћу српског информативног простора за њене ставове, оцене, протесте. Надам се да ће на првим скупштинским заседањима, оних педесетак посланика опозиције, енергично захтевати да се расветли ова светска брука а њени актери примерно казне. Не гајим, при том, илузије да ће макар начети ледени врх брега, јер ће, као што се на првим седницама скупштине десило, бити прегласани од једне увежбане машинерије за дизање руку, кад год то газде

ПАРЛАМЕНТ

налоге и како налзе е. А да ће скупштина, бар што се тиче посланика владајуће партије, покушати да настави трагом прошле, Соколовићеве скупштине, више је него сигурно. Да се то закључити и по првим персоналним решењима. Како сјајно и упечатљиво звучи вест ономад саопштена у новинама и на телевизији да је друг **ЗОРАН СОКОЛОВИЋ** посланик из **ЛЕПОСАВИЋА** (са Косова) изабран за координатора рада посланика из СПС-а и за председавајућег посланичке групе (Клуба) СПС у Народној Скупштини. За ове нове функције добро ће му помоћи богато искуство косовске свакодневице у коју је дубоко уроњен и чији је судионик, а такође и широка демократска пракса коју је, пре свега с Лабаном, примењивао у Скупштини Србије, прошлог сазива. За сваки случај, ту је и оштрина коју је стекао читајући оптужнице против бивших другова на тим и тим седницама а и после њих. Елем, Социјалистичка партија, да је лучем тражила не би нашла комплетнију личност за вођу својих посланика у ноом парламенту. Човек, уз то, одлично познаје распоред просторија и све важне пунктове у скупштинском здању у Маршала Тита број 14, као и у згради преко пута.

ТУИЗМОЛОГ У ФУНКЦИЈИ ПРЕДСЕДНИКА

Ту скоро, Мирко Ковач написао је у „Времену“ бриљантан кратак есеј о вођама. Ту, поред осталог, Ковач пише и о томе какве

одблике треба да има председник државе Србије, или уопште, каквог соја и кроја треба да буду људи који врше јавне функције тог ранга Сетио сам се тог есеја, дан уочи скупштинског заседања, кад је јавност упозната да су „Социјалисти“ једнодушно, како то њима и приличи, за председника Скупштине Србије предложили Др. Слободана Унковића, актуелног ректора Београдског универзитета и познатог туризмолога. Заправо да су га, с обзиром на апсолутну већину у парламенту, уствари изабрали. Тог дана су ми се кроз главу врзмале Ковачеве речи и реченице из оног проклетог есеја о ширини и толеранцији личности, о њеној интелектуалној надмоћи, о ширини видика, о лежерности и шарму, о индивидуалној вредности и интегритету и тако даље. Врзмале се, сударале и полако отицале као водене капи. Ниједна није пристајала уз дотичног друга. А и шта би нам сад такви људи. Сад нам требају оштри, непоколебљиви, мобилизатори; они који ће препознати непријатеља по мишљењу а не само по деловању, кад је већ касно. Требају нам сто посто Срби. Требају нам људи који ће све своје снаге ставити у службу политике. Који неће испразно мудровати и цизелирати правничке норме и зачкољице. Који ће у сваком Закону, па и Изборном, увек видети и одређену политику а не само регулу. Па уколико политика није добро уграђена у Закон, утолико горе по њега. Требају нам људи лепоречиви, са херцеговачким ацентом ако је могуће, нарочито ако је у питању домовина и немилосрдни ако је

реч о непријатељским нам републикама. Требају нам демократе који ће увек питати своју социјалистичку већину у Парламенту, да ли да се посланику из опозиције да реч. Ето, такви нам требају. А Ковачев есеј као свака интелектуална конструкција нека чами у књигама. Неупотребљив је у земљи Србији.

НАКОЛМОВАН ОФАРБАН—ВОДИО СЕДНИЦУ

Та опозиција нек иде с милим богом. На првом кораку, па закера. Уместо да је срећна што је уопште привирила у парламент она би одмах нешто да пита. Ко бајаги није јој све јасно. А тако је лепо остарео Ели Батрић Јовановић, свеже офарбан и наколмован, са новим зубима, водио седницу. Па поздравља све како треба и доликује. Једино је остало мало нејасно зашто није поздравно све министре, него само министра војног. После сам се сетио. Каква би то земља била у којој би се, на пример, више штовао министар за образовање или министар за културу од министра војног. Никаква. Уосталом Дача је ту скоро био на телевизији. Нешто је причао у вези са Божићем. Ништа га нисам разумео, али су ми његови изглед, осмех и уопште ведрина јако пријали. Те ноћи сам заспао као заклан. Баћо уопште није поздравио лидере опозиционих странака. Ни оних који имају своје посланике у парламенту. А нешто се нису ни видели на телевизији. Па сада се знамо јесу ли били на заседању или нису. Нисмо их видели ни у додатку главном дневнику. Мислим, у додатку који се односно на атмосферу историјског заседања. Тамо су главни били Стаја (шеф протокола) и Санте (полицајац—пратица). Па, сад, да ли је Баћо у фрици заборавио да страначке прваке упише у онај сценарио што је читао, да ли су били уписани па их Баћо, узбуђен, прескочио, да ли су позвани па нису дошли или, не дај Боже, нису ни позвани, што може бити. Мало стрпљења и то ће се сазнати.

ЛЕКЦИЈА ИЗ ПАТРИОТИЗМА

Шта ће све испастаи у скупштини ако опозиција буде тврдоглаво инсистирала да се ради и одлучује по Закону, остаје да се види. У сваком случају, „Социјалисти“ су им очитали лекцију из патриотизма, иако та тачка није била на дневном реду. На дневном реду је било просто ко пасуљ питање — ако у Закону пише да су избори регуларни кад у првом кругу изађе да гласа најмање педесет посто бирача а изађе их мање од тога — шта бива? Шта бива, без обзира где се то догађа, у Хоргошу или у Драгашу. Свеједно је. Е није свеједно, објаснио је министар спољних, посланик и доктор за медицину. А. Прља. Ако се ствар дешава на Косову онда није свеједно. Јер да је свеједно, како би Зоран Соколовић био изабран у Лепосавићу за посланика? То што се законодавац није сетио, па написао да за Косово важи друга формула, није толико битно да би опозиција већ на првом кораку морала то да изчитава.

Све кад саберем и одузем, историјско заседање највише ме се дојмило колицином и учесталашћу аплауза упућених од стране посланика—социјалиста социјалистима—посланицима, а нарочито Сејду Бајрамовићу, аутентичном Албанцу с Косова, јер Халил Трнавци није говорио.

Милорад ДАНИЛОВ

АМСЈ: ДАВАЊЕ ПРЕМА МОГУЋНОСТИМА, УЗИМАЊЕ ПРЕМА ПОТРЕБАМА

КАКО ЈЕ МАРАШ ПОСТАО

Р О К Ф Е Л Е Р

У редакцију „Српске речи“ стигло је ових дана анонимно писмо из Ауто-мото-савеза Југославије. Са прилозима. Људи се жале на мушке у свом колективу очекујући да ћемо их бар ми обелоданити. Јер, кажу у писму, друштвеном имовином управљају комунисти и узимају колико им је драго.

Анимним жалиоци тврде и доказују да је господин Вукашин Мараш, по истеку функције секретара Конференције СК при савезним органима Југославије, дошао у Ауто-мото савез Југославије. Никада на ову функцију није биран јавним конкурсом, а на њој је већ 15 година. Да би се одржао на власти прво се проглашава за секретара Конференције АМСЈ-а, а потом за секретара Председништва АМСЈ-а. И тако увек измисли неку нову зачкољицу.

Финансијским и стамбеним малверзацијама у АМСЈ-у, пише у писму, никада краја. Десна рука директора Вукашина Мараша је другарица Драгослава Шобот, финансијски руководилац.

Госпођа Шобот је имала решено стамбено питање. Живела је у трособном комфорном стану у Генерал Ждановој. Овај стан добио је њен супруг од ЈНА, где је био запослен. Али, одлуком Комисије за решавање стамбених потреба радника РЗ АМСЈ-а од 31. јануара 1989. године, Драгослава Шобот је добила а други стан у Генерал Ждановој број 60, стан број 4, површине 94 квадратна метра!

ШВАЈЦАРСКА ВЕЗА

Ако се прерачуна долази се до импресивне цифре за коју је госпођа Шобот оштетила касу АМСЈ-а куповином стана од 94 квадратна метра, на који није имала никакво законско право. То се сматра лажачком, али госпођа Шобот није отишла у затвор, већ се шепури у тако пространим стану са супругом и једном кћерком. Први стан је оставила зету Срђану Новаковићу и другој кћерки. Њих двоје у трособном стану! Њен зет Срђан Новаковић, после годину дана рада у АМСЈ, у којем се запошљава без конкурса, добија 483 старе милијарде отпремнине! (у то време 70 хиљада марака) као „технолошки вишак“. Њена кћерка Александра запослила се у АМС Београда, на мамину интервенцију, јер је АМСЈ новчано помогао Ауто-мото савез Београда. Друга кћерка Драгославе Шобот запослила се у ГРАН-ЕКСПОРТУ, јер је мама опет одршила кесу, дајући овом предузећу краткорочне и бескаматне кредите.

За колико је госпођа Драгослава Шобот оштетила АМСЈ-а у писму које нам је пристигло наводе се само претпоставке.

Први човек АМСЈ Вукашин Мараш стајао је иза марифетлука и лоповлука госпође Драгославе Шобот. Она му је ипак десна рука. Јер, када је прошле године АМСЈ са једном швајцарском фирмом основао мешовито предузеће А. М. С. Ј. ТОУР-ИНВЕСТ, постављен је за директора и тог предузећа, а госпођа Шобот за финансијског руководиоца, мада је то по за-

Делећи стамбени простор, милијарде и пријатељске услуге свакоме од кога може да има користи генерални секретар АМСЈ ускоро ће почети да конкурише ММФ-у. Претпостављамо да срећна деца његових службеника неће против тога имати апсолутно ништа. Проблем је само што ће по огромним становима братске солидарности морати да се довикују.

Стамбене мушке у АМСЈ су посебна прича, а стамбени проблеми г. Мараша још посебнији. Тренутно г. Мараш живи у четворособном стану на Дорћолу, али пошто се више пута женио, АМСЈ је морао и његовим женама у разводу да даје станове да се г. Вукашин не сели из свог четворособног стана, или да га не дели са бившим женама. Ко је у АМСЈ-у био близак г. Вукашину Марашу могао је да добије одмах стан. Као што је, рецимо, била госпођица Мајда Хаџиавдић, која се уселила у стан од 40 квадрата, као самица.

кону недозвољено. А колико је госпођа Шобот великодушна у трошењу друштвених пара, види се и по уговору који је у име мешовитог предузећа и Дипломатско стамбеног предузећа из Београда закључила 26. октобра прошле године. За закуп просторија за потребе Мешовитог предузећа у Доситејевој 26 госпођа Шобот је исплатила 60 хиљада америчких долара, на име кирије за годину дана. У АМСЈ је запослено 40 радника и раде у просторијама (чији су власници) површине од преко хиљаду квадратних метара. И, мада има радног простора у изобиљу, АМСЈ је за своје мешовито предузеће закупио нових пет стотина квадрата, са базеном и купатилима. Хоће ли у овим просторијама да се шепури госпођа Драгослава Шобот и директор Вукашин Мараш.

СТАМБЕНА СОЛИДАРНОСТ

Стамбене мушке у АМСЈ су посебна прича, а стамбени проблеми г. Мараша још посебнији. Тренутно г. Мараш живи у четворособном стану на Дорћолу, али пошто се више пута женио, АМСЈ је морао и његовим женама у разводу да даје станове, да се г. Вукашин не сели из свог четворособног стана, или да га не дели са бившим женама.

Ко је у АМСЈ-у био близак г. Вукашину Марашу могао је да добије одмах добар стан. Као што је, рецимо, била госпођица Мајда Хаџиавдић, која се уселила у стан од 40 квадрата, као самица.

Лични шофер г. Вукашина Мараша Живан Патковић, када се, по угледу на свог шефа, развео од супруге, оставио јој је свој стан, добијен од АМСЈ-а, а са новом женом чува у Миријеву стан, у коме ће и остати. Баш је лепо што не само директори него и шофери могу да мењају и жене и станове.

Госпођа Оливера Стајић, мада је имала адекватно решено стамбено питање, није могла да путује свакодневно у Борчу, па јој је купљен стан од 82 квадрата на Црвеном крсту.

Главни књиговођа Бранка Милосављевић, показала се као вешт радник, способан да прокњижи сваку махинацију финансијског руководиоца Драгославе Шобот и г. Вукашина Мараша, па је и она награђена. Госпођа Бранка није волела да путује у Миријево, где је имала стан, па је и њој додељен нови стан од 82,10 квадрата на Црвеном крсту. Боже, колики су то станови!

Госпођица Гордана Поповић није желела да станује у родитељском стану у Улици браће Југовића па је и она, после четири године радног стажа, добила стан од 41 квадрата.

НАШЛА КРПА ЗАКРПУ

АМСЈ је, изгледа, једно лепо породично предузеће. Сви се воле као прави рођаци, и помажу. Све о државном трошку.

Као „технолошки вишак“, отпуштен је и господин Бранко Нађ, син генерала Косте Нађа. Бранко је до-

био отпремнину од 500 старих милијарди! Видевши да јој муж доби толике пара, и Бранкова супруга Весна, која такође ради у АМСЈ, затражи да и њу отпреме са 500 милијарди, али јој не одобре толико, него, нешто касније, само — 300 милијарди.

Нема сумње, АМСЈ има доста пара. Њихове су, па нека их троше. А они баш знају да их потроше. Директор Вукашин Мараш има стални рачун у хотелу Метропол, у чувеном ресторану у Архиву. Рачуни за репрезентацију су заиста енормни.

У АМСЈ-у се лепо живи. И проводи. За ту прилику у згради АМСЈ-а су опремљена и намештена и два апартмана. Ако брачни другови или буце са пријатељицама наврате, да мало сврате у апартман?!

АМСЈ не шкртари. Код њега долазе угледни људи и бизнисмени. Главни преговарач у оснивању мешовитог предузећа АМСЈ-а и швајцарске фирме био је господин Јова Обрадовић, југословенској јавности познат по афери „Београд-инжењеринг“. Био је проглашен за југословенског Остала Бендера, за пљачкаша друштвених пара, корупционаша, диво је и дебелу робију, а одлежао је само неколико лета.

Господин Јова Обрадовић је данас бизнисмен, на

Госпођа Шобот имала је решено стамбено питање.

Живела је у трособном комфорном стану у Генерал Ждановој. Овај стан добио је њен супруг од ЈНА, где је био запослен. Али, одлуком Комисије за решавање стамбених потреба радника РЗ АМСЈ-а од 31. јануара 1989. године, Драгослава Шобот је добила и други стан у Генерал Ждановој број 64, стан број 4, површине 94 квадрата. У АМСЈ-у је свом зету после годину дана радног стажа дала отпремнину у вредности од 70 хиљада марака, запослила је у АМСБ кћерку Александру а другу кћерку Веру Гран-Експорт, о трошку Ауто-мото савеза Југославије.

Будванској ривијери је саградио три хотела. Боже, од којих пара? И са њим сада АМСЈ прави своје пословне планове и програме.

Господин Вукашин Мараш уме да окупи праве људе. Код њега је својевремено често долазио и господин Стане Доланц. (Био је, кажу, веома задовољан апартман), а ни господин Марјан Рожић и остала попада, која је свраћала код г. Мараша, нису имали примедби на срдчан дочек. Сада се у просторијама АМСЈ-а често виђа господин Момир Булатовић на кафици, а и неку дневницу да узме, када већ скокне до Београда.

ДА СЕ ОБЕЗБЕДЕ

Листајући документацију, која нам је достављена уз писмо радника Ауто мото савеза Југославије, остали смо у недоумици да ли треба поштовати златно новинарско правило, да се чује и друга страна. И, ипак смо се нашли у пространом кабинету господина Вукашина Мараша, генералног секретара Ауто мото савеза Југославије.

Срдечно смо примљени. Истичући да је разговор прихватио искључиво због респекта „Српске речи“, као новог слободног листа, г. Мараш нас је обавестио да ништа, о чему смо већ писали, није тачно. Све су то, каже он, злонамерне инсинуације. Каже, да је тачно да је госпођи Драгослави Шобот, финансијском руководиоцу, додељен стан од 94 квадратна метра. То је учињено, истиче Мараш, због њених великих доприноса у развоју Ауто мото савеза Југославије. А и госпођа Драгослава је нервни болесник па јој је био потребан бољи стан. Због тога је и одрешена каса АМСЈ-а за неких две хиљаде старих милијарди и купљен јој је нов стан. Шта је са њеним првим такође пространим станом сада, и ко у њему станује, г. Вукашин Мараш нема сазнања, јер је то стан ЈНА, која преко својих стамбених фондова о томе треба да води рачуна. Толико греха прихвата на свој рачун господин Мараш.

„Живим у настојничком стану, и нису тачне тврдње да сам себи делио станове. Кристално сам чист“, тврди господин Вукашин Мараш.

На крају разговора покушао нам је објаснити и пословне резултате око оснивања мешовитог предузећа. За г. Јову Обрадовића г. Мараш има само лепе речи, а напомиње да ће, по свему судећи, мешовито предузеће пропасти, јер је била у изгледу градња једног хотела у Београду, близу храма „Св. Саве“, али нису прикупљени сви папири и од тога ће се вероватно одустати.

У оснивање мешовитог предузећа се, каже Мараш, ушло јер је на овим просторима потпуно неизвесна судбина савезних установа, а раднике треба на време збринути.

Обавестио нас је г. Мараш и о сјајним пословним резултатима своје „фирме“, предлажући да о њима пишемо, а да не наседамо на инсинуације.

Тако се послује у Ауто мото савезу Југославије. Можда се и из ове приче може схватити зашто комунистички руководиоци и идеолози тако грчевито желе да сачувају друштвену својину. Највероватније због неограничених могућности шамарања касе. Остаје питање: како ли својим очима, немоћно ширећи руке, гледају запослени, док се око њих немилице краде и узима, а да они, као „самоуправљачи“, ништа не могу да учине. И, што је још горе, ни од кога не могу тражити заштиту.

Ауто мото савез Југославије није изузетак у мућкама!

М. БРКИЋ

ПУНА ТОРБА ТАЊЕ

Проглашена је новинаром године,
тако јој и треба...

„Слободна Далмација“ је слободну жену и још слободнију новинарку, Тању Торбарину, прогласила новинаром године, мада је Тања, упркос толикој слободи са свих страна, исте могла бити и лишена. Ми јој то ни на који начин нисмо пожелели, напротив, од срца и с ногу смо се смејали њеној беспоштедној хроници свега постојећег, с посебним освртом на позитивну географију негативних ликова најпре српске, а онда и осталих ротирајућих позорница.

Торбарина је протекле године која је, на њену срећу и несрећу, књижи и у личност протекле деценије, одиста била најотворенији новинар у затвореном простору. Пишући своју колумну данас за сутра, ретко је напуштала своје скривено станиште, а када је то и чинила, кажу да се искрадала извечери у тајности, да се Власи не сете, а богами и поједини влашки и врајди Далматинци... Своју осебујну ругалачку пажњу већма је обраћала свеколиким вашарима, хаосима, скуповима, збеговима, возном реду, географским картама, појединим бродовласницима који не знају да окрену ни чамац историје; смејала се господи Милошевићу, Рачану, Кучаћу, лијепу нашу је драшкала по ерогеним зонама тамо где јој је најљепше под увјетом да је нитко не дира... Србе је покушала најпре третирати масовно, затим групно, па појединачно, што је и најмасовније одзвањало. У своју „ТВ-торбу“ — осим сузавца и скакавца — уредно, а опет надасве лежерно паковала је југословенске догледности све до последњег даха, али и далеко од разуздане гомиле, која јој није могла судити за (не)дела против народа и држава.

Новинарка године деведесете није баш спавала са очима ван свакога зла, али се зато није ни оградилa од гласина да је спавала и сневала са појединцима из хрватске врхушке, по сопственом признању, управо је „најтврђе са њима и спавала“.

Све остало време Тања је била будна колико то допушта један измрцварен и испрекидан сан, препричан у књизи смеха и заборава.

Господину Туђману Тања није сасвим туђа, али му није ни блиска у оној мери у којој то захтева најелементарнија пургерска етикета. Као новинар године — да парафразирамо једног бившег српског „хумористу“ — из „ВУС“-а је српским победницима упутила честитку: „ВУСкликнимо с љубављу...“, нашта су ови потоњи ВУСстукнули пред њом. Дакако.

Олга СТОЈАНОВИЋ

РЕЦЕПТ ЗА 100 ТВ-КРИТИКА ГРАМА ОПОЗИЦИЈЕ

Праћење телевизијског програма, иако освета онима што су гласали за друге није више актуелна и даље остаје погубно за ментално здравље народа. Падајући у екстазу због неограничене количине глупости којима врси Душанови, Вањини и Жикини пулени од пера и камере бомбардују гледаћелство, вест о поскупљењу ТВ претплате прошла је незапажено. Они који се баве ТВ-критиком морају ускоро тај посао препустити психијатрима, или сами постати њихови посетиоци. Једно је извесно: на нашим ТВ програмима сви су у погрешно време на погрешном месту. Они који нешто знају чуће у салама Дома омладине, или пред скупштинском Србије, а они који ништа не знају шепуре се испред камера.

Ипак, у протеклих петнаест дана најгледањии је свакако био пренос из скупштинских клубова. После наших вишестраначких посланика, циркус „Медрано“ нема више шта да тражи у Србији. Једино могу да просперирају Зен учитељи, јер 11. јануара у 13 часова, свима је постало кристално јасно зашто се Слободан Милошевић није појављивао на малим екранима. Његово камено лице при полагању „свечане заклетве“, а и пред виспиреним послаником Парошким, показало је шта вишемесечни течај Зен-будизма доноси...

Срија Саве Мрика о Доситеју Обрадовићу, само је увод у једну нову, друга Витезовића, који је сценаристичку палицу заслужио својим верништвом једној прогресивној, социјалистичкој партији. Гледајући остварење друга Саве, паде ми на памет како би баш било лепо да он и Вида Огњеновић направе ТВ-спектакл поводом годишњице Устава Србије...

Омер Карабег уопште није ни морао да

путује у далеку Аргентину, јер његову емисију од тамо могао је да сними и овде. Фазони око инфлације, плата, хлеба и остале беде, потпуно су исти. У Аргентини једино има Јефтине говедине, а у Србији нема неизвесности...

У Новој години почела је и нова Квискотека, са старим Оливером. Асоцијације су и даље главна игра. У кућици је писало „Бобеткова“, а тражени одговор је гласио — торба. Шушка се да ће следећег четвртка у трећој години, под Ц2 писати „Слободанова“, а варијанте могућег одговора биће — кућа, рука или крађа...

Једино сигурним кораком напред хрли НТВ студио Б. Сви само пожелети можемо да њихова техника што пре напредује, па да лепо, уз кокице, одгледамо и завршно суђење око стана Душана Митевића. Том приликом, гост у „Пакету“ био би посланик, адвокат, спортиста и новинар, друг Милош Бојовић који би се са свим и свачим безрезервно сложио...

И када би Душан тај стан напокон и добио, све би се на нашој ТВ смирило. Они што чуће пред Скупштином вратили би се на своје радне задатке а они који их тренутно врше, окренули би се себи одговарајућим темама. Тако би нежна српска бранитељка, Штула, правила ТВ-серијале о породициштима, млади социјалисти добили би простор код Вање Кривеца у емисији „Нема проблема“, а уреднице Дневника, Споменка Јовић и Весна Нешовић одлично би се снашле у петоминутним прилозима „Кухари и кухарице“. Дајући рецепт за 100 гр опозиције, било коју овцу, исецкан Устав и киселиш од Оскара, не би могле уредити чак ни Ивана Ђурића...

Д. МИХАЈЛОВИЋ

ПУСТИМО ОЧИ НЕКА ГОВОРЕ!

НАУЧНО-ПОЛИТИЧКА ХОРТИКУЛТУРА

РАСАДНИЦИ ЦРВЕНЕ

ПАМЕТИ

Док у свету научнике моле да поправе оно што ланци забрљају, код нас ни ланци не могу да поправе све оно што „научници“ у власти унаказе.

Када у западним демократијама у најуже руководство државе уђе носилац каквог високог научног, односно академског звања, титуле или почаста ПРЕТПОСТАВЉА се да мноштво државни(чки)х послова дотични угледник може да „обави“ већ самом својом појавом, ауторитетом свог научног звања. Када се то догоди у Србији, а догађа се сумњиво често, то је сигуран знак да је у претешку пирамиду власти само укалупљен још један монолит, који ће целокупну скаламерију свом тежином још дубље гурнути у блато и подземље. Имајући, тако, у виду стручно-научни ниво носилаца власти у Србији неког неупућен помислио би како поред таквог и толиког знања и стручности у овој земљи мора да цветају руже просперитета и радости, узгајане на научној бази.

Пракса и визији, међутим, показују да тако „паметној“ Србији не само да не цветају руже, него је и кактусима мрско да боду. О економици, култури, социјали и осталим „секторима“ јавног живота не треба, наравно, ни говорити. Онда се човек упита како је једна Немачка, Енглеска, Америка, Италија или Јапан уопште опстају на географској карти ако им се дешава да годинама у руководство

државе не залута НИ ЈЕДАН ЈЕДИНИ доктор наука или, не дај боже, академик. Шта и како њихово становништво једе поред таквих неакадемских руководства. Није ствар у докторима и докторатима, ствар је у гађама, рекао би циник песимиста. Није ствар ни у гађама, него у политичко-социолошкој позадини ствари, рекао би оптимиста ипак сумњајући у оно што говори.

Биће да ствар није ни у једном ни у другом него ко зна у чему, а аутор ових редова дао је себи ЈЕДНУ МИНУТУ да наброји све СИВЕ ЕМИНЕНЦИЈЕ И АУТОРИТЕТЕ, којих се сети, а које је за ДОБРОБИТ ДРУШТВА и српске државе српској власти дао, уз понеки изузетак, БЕОГРАДСКИ УНИВЕРЗИТЕТ у блиској прошлости и садашњости.

ТИТУЛЕ НА ФУНКЦИЈИ

Београдски универзитет, па и други, још увек се, додуше, сматрају црвенима, али то не би требало да много мења ствар. Дакле, ево те „брзинске“ стручно-научно-академско-властосносне елите (по реду којим су улазили у главу):

Др Станко Радмиловић
Др Радоман Божовић
Др Слободан Унковић
Др Будимир Кошутић
Др Мирослав Ђорђевић
Др Јуриј Бајец
Др Владимир Штамбук
Др Зоран Пјанић
Др Оскар Ковач
Др Милош Алексић
Др Ратко Марковић
Др Милош Лабан
Даринка Матић Маровић
Др Балша Шпадијер
Др Данило Ж. Марковић
Др Мирјана Марковић
Др Петар Шкундрић

Др Борисав Јовић
Др Драгомир Драшковић
Др Добросав Бјелетић
Др Влајко Петковић
Др Радош Смиљковић
Радмило Богдановић

ФУНКЦИЈЕ НА ТИТУЛАМА

Ако вам „из имена“ није јасно које су њихове научне и стручне препоруке, погледајте око себе или кроз прозор, а ако вам опет ништа није јасно сетите се њихових стручних оверта на то што јесте или нисте видели око себе или кроз прозор — па ће вам све бити јасно. У крајњем случају, ако желите да се шире обавестите због чега вам стручна објашњења о смислу и бесмислу (вашег) живота дају баш овде и овакви узмите неке од најексклузивнијих, светских признатих доктората, ових и не само ових доктора у власти, како би вам сав мрак испред очију нестао као руком однет. За почетнички стадиј интересовања аутор ових редова предлаже докторске дисертације следећих аутора:

БОРИСАВ ЈОВИЋ: Проблем награђивања у социјализму

БОГДАН ТРИФУНОВИЋ: Самоуправљање и партиципација у програмима и акцијама политичких партија и синдиката у Француској

ЖИВОРАД МИНОВИЋ: Кардељева мисао о самоуправљању

БАЛША ШПАДИЈЕР: Федерализам и међунационални односи

ВЛАЈКО ПЕТКОВИЋ: Основни економски и социолошки проблеми структуре коришћења радног времена и слободног времена у условима увођења скраћене радне седмице

СЛОБОДАН УНКОВИЋ: Проблем мерења продуктивности рада у железничком саобраћају

ВЛАДИМИР ШТАМБУК: Социолошке карактеристике кибернетског проучавања друштва

СУРИЈА ПУПОВЦИ: Грађевинско правни односи у законнику Леке Дукађинија

ДАНИЛО Ж. МАРКОВИЋ: Приградска насеља нишких радника — прилог социолошком проучавању локалних друштвених заједница

ВОЈИСЛАВ МИЋОВИЋ: Средства информисања у самоуправљању

РАДОШ СМИЉКОВИЋ: СК у самоуправљању

После оваквог „паушалног“ увода најбоље је одмах и завршити „паушалним“ питањима:

а) Да ли је овај и овакав кадар заиста најбоље што српска наука српској политичкој сцени може да да?

б) Да ли је, на основу чињенице да је све што су на тој сцени дотакли отишло у пропаст, такав избор свесно дело неког разарајућег политичког ума или фатума?

ц) Да ли су они који нису напредовали у политици још гори од ових? Па су зато морали да кукавички емигрирају у трули капитализам.

д) Да ли постоји неко или нешто што може да их спречи да своју комунистичку науку примењују и на прагу XXI века?

е) Има ли наде да се Србији врате њени мозгови, потиснути и избачени од стране ових и оваквих, да јој се врате њени универзитети и њене заиста високе школе?

Можда и има, али Србији нема ко да то стручно и научно објасни.

Војислав ЈОВИЋ

П. С. Ово нема никакве везе са правим и поштеним научницима и стручњацима и због тога нема потребе да им се извињавам.

ДОКТОР НАУКА О ФОТЕЉИ

У овој рубрици убудуће ћемо представљати људе, који у цивилизованом демократском свету ТО ШТО ЈЕСУ не би смели да буду више ни два дана. Причу почињемо са Данилом Ж. Марковићем, српским министром просвете. То је онај што је недавно ексклузивно и тријумфално објавио како ће академици убудуће моћи да буду „у радном односу са САНУ“ не до 65. него до 70. године живота (што је за њега ЛИЧНО последњи трзај у досадашњим неуспешним покушајима да и сам постане АКАДЕМИК). То је и онај који је исто тако ексклузивно и тријумфално „дозволио“ српским школарцима и просветарима да Божји ипак проведу у кући а не у школским клупама. Оно на шта су њега и њих ПРИМОРАЛИ, слагодобитно ће уписати у своје политичке заслуге.

Када овај текст буде пред вама, нови председник владе вероватно ће већ изабрати новог, надамо се и бољег министра просвете. Али, то ништа не мења на ствари. Колико зависимо од људи, толико зависимо и од принципа, а ти „принципи“ у српској Скупштини и даље имају већину.

Др Данило Ж. Марковић права је слика и прилика успешног човека нашег доба. По свестраности заслужује да уђе у Гинисову књигу рекорда. Он је социолог, комунистички идеолог и теоретичар, повртар, вођар, фармер и министар за образовање, науку и физичку културу. Некад су овим ресором у Србији управљали знаменити људи, Доситеј Обрадовић и Стојан Новаковић. Данас је на то место устоличен Данило Ж, чиме је традиција знаменитих министара достигла врхунац.

Он је гласовит човек. Надалеко је познат његов проналазак да је социологија наука о друштву и да утврђује специфичност друштвених појава. Социолози су одушевљени том дефиницијом, а понављали су да је „социологија наука о друштву и да утврђује специфичност друштвених појава. Социолози су одушевљени том дефиницијом, а понављали су да је „социологија наука о друштву и да утврђује специфичност друштвених појава. Социолози су одушевљени том дефиницијом, а понављали су да је „социологија наука о друштву и да утврђује специфичност друштвених појава.“

Данило Ж. је професор Факултета политичких наука, факултета који је усређио српски народ додељивањем докторских титула важним политичарима као признање за њихов „допринос напретку науке“. Уз Павла Савића, једини је Југословен са почасним докторатом Московског државног универзитета „Ломоносов“, чиме је овој установи знатно порастао научни углед.

Заслужан је за сва времена по томе што је на сваких 20 километара отворио по једну гимназију и тако од Србије направио најгимназијскију земљу на свету. Гимназију је основао и у завичајној Белој Паланци, на чему ће му родни крај вечно бити захвалан. Још није стигао да јој обезбеди довољан број ђака, али средиће он и то:

Један је од потписника реферата да се факултетска наставница Мирјана Марковић, унапреди у више звања. Написао је и врло похвалну рецензију о једној њеној књизи, али све то нема никакве везе са његовим успоном на министарски положај.

Прославио се као председник Комисије за идејни и теоријски рад Градског комитета СК Београда 1985—86. године, која је онемогућила да се у средње школе уместо марксизма уведе филозофија. Образложење је дубоко научно: „То може да води формирању уверења да је марксизам једна од бројних економских, филозофских, социолошких, политиколошких итд. теорија“. Комисија је учено пресудила да је марксизам једина теорија.

Са министарског места убедио је Просветни савет да се у средњошколски програм уведе нови предмет Устав и грађанска права, јер је то „педагошки, али и политички задатак“. Треба ученицима убедљиво да се докаже да код нас сви уживају демократска права и слободу. Народ треба да буде пресрећан што поједини недодирљиви грађани имају неограничена права да у Миновићевим и Митевићевим гласилима демократски износе своје погледе о напредности програма Социјалистичке партије и назадности програма других партија. И више од тога: народ има неотуђиво право да те њихове демократске погледе јавно хвали и подржава. А ако случајно неки неодговорни појединац мисли друкчије, он има загарантовано право да то саопшти баш као у причи „У цара Трајана козје уши“.

Кад је постао министар, Данило Ж. је у ис-

точном иностранству објавио своје књиге „Социологија рада“ и „Социјалне идеологије“, чиме је страном читаоцу представио врхунске домете српске науке. Са тим објављивањем никакве везе нема податак да је Данило Ж. широм земље Србије угошћавао колеге — иностране министре и да су рачуне за гошћење плаћали СИЗ-ови образовања. Уосталом, ми смо увек били гостољубиви народ.

Изузетан ум плус огромна радна енергија, једнако рекордан стваралачки опус. Министарева недавно штампана библиографија, украшена његовом сликом, има преко шест стотина јединица. Капу доле, иако завидљивци злобно омаловажавају тај попис ситничавом примедбом да су под науку подведене и Данилове пригодне дискусије на најразличитијим скуповима у месним заједницама. Из обавештених извора кажу да је таква библиографија сигурна препорука за слагодобитнички улаз у САНУ. Говоркања да ће му у томе помоћи академици које је он понаместао за председнике разних савета и комисија су чиста људска пакост.

Недавно, у једном ТВ разговору (он особито љуби телевизију) није знао колики се део народног дохотка троши за образовање. Ситничари су од тога направили проблем као да је то много важно.

Кад се имају у виду огромне заслуге Данила Ж. за образовање у Србији, чудно је што многи траже да се он смени. Но, на сву срећу, слични неразумни и недемократски захтеви досад нису усвајани. Чврсто верујем да неће ни од сада.

ИМЕ РУЖЕ

ГРЕШНИК, ОТПАДНИК, ВЕРНИК... СМРТНИК

ИЛИ: ПЕТА СРБИЈА СИВЕ СРПСКЕ ЕМИНЕНЦИЈЕ

ДОБРИЦА ЋОСИЋ ЧОВЕК КОЈИ ОБЕЋАВА

Једина два „човека од важности“ који нису осетили жељу да се лично обрате грађанима Србије уочи последњих избора, били су Слободан Милошевић и Добрица Ћосић. Први је то објаснио овако: „Довољно ме има и о мени се много зна“. Неупоредиво је елегантније објашњење другог: „Нити желим нити мислим да је потребно да се борим за власт. Ја сам писац и мислим да свом народу најбоље могу да помогнем ако пишем“.

Недуго након ових изјава, први је постао председник републике, а други остао велики писац као што је и био.

Обојица су на добитку.

ЈАВНА ВЕЗА

Арогантија Слободана Милошевића, критикована и са разумевањем и неразумевањем, део је његовог карактера. Милошевић је, заправо **веома млад човек** за улогу у којој се нашао. Строгост и озбиљност, његове јавне одлике, заправо су део спољног омотача који скрива **стидљивост и инфериорност**. Срби су видели мали део „оца нације“. Стицањем **легитимитета** Председника републике Србије, Слободан Милошевић је престао да буде **проблем** српског народа, па чак ни оног његовог дела који му ни најмање није склон. Он је постао део његове **судбине**.

А ту судбину најбоље је **описао** Добрица Ћосић.

Било би брзоплето и неаргументовано **тврдити** да између Слободана Милошевића и Добрице Ћосића постоји **тајна веза**. Иако су суседи, само дечија машта замишља неки подземни ходник. Да ли се срећу, не срећу, виђају, разговарају — знају уопште — ни најмање није важно за нашу судбину. Заправо, њихова „веза“ је сасвим — **јавна**.

Потпуно је **јавно** да је Слободан Милошевић, још на почетку мобилизације српског народа, **преузео** Ћосићеву тезу о „погуреном народу“. (Милошевић и иначе припада генерацији код које се Ћосићева литература најбоље „примила“). То, да „Срби више неће трпети да буду понижавани“, значило је: „Били сте у праву, господине Ћосићу“. А онда, у себи: ја Вам то нећу јавно рећи, али ћете Ви знати. Да је Добрица Ћосић **осетио** дух потпуне рехабилитације сасвим је извесно, јер је након појаве Слободана Милошевића на политичкој сцени Србије, Добрица Ћосић потпуно **замро**. Као **јавна личност**, наравно. Писац у њему и даље је радио.

Док је писац писао и довршавао своју велику трилогију, Слободан Милошевић је настављао да преживеле идеје ставља у „расход“, а свако његово дело показивало је како он дубоко и правилно схвата литературу Добрице Ћосића. Овај се, пак, и даље није јавно оглашавао, тако да је Милошевић схватио задатак: није довољно схватање литературе, треба преписати **целу идеју**. То је и учинио. Ми се данас, ако не пред „петом Југославијом“, сигурно налазимо у „петој Србији“. То је Србија Добрице Ћосића.

ТВОРАЦ И ЕГЗЕКУТОР

Децембра 1988. године, Ћосић је у „Књижевним новинама“ изложио свој **политички програм**. Тај програм гласи овако:

„Тај преображај (мисли се на Југославију) може да се заснива: на мирнодопској, демократској провери и потврди (референдумом) политичке воље југословенских нација да живе или не живе у југословенској државној заједници, **са слободним и стварним коришћењем права народа на самоопредељење до отцепљења**, као и избор облика државне конститу-

ције; на укидању политичког монопола Савеза комуниста и заснивању друштва политичког плурализма и интегралне демократије — политичке, економске, духовне; на равноправности друштвене, државне, заједничке, приватне и мешовите својине; на уважавању и даљем развијању аутохтоних вредности, националних особености и позитивних традиција свих нација, социјалистичких садржаја народноослободилачке револуције и њених живототворних остварења, а све те вредности, традиције и садржаје стваралачки усаглашавати са вредностима, тековинама и смеровима модерне цивилизације и европске интеграције.

„Ако сви нисмо спремни на такве напоре, „Југославија нема историјских и људских разлога да постоји“.

Из наведеног је јасно да је Слободан Милошевић реализатор политичког програма Добрице Ћосића у целини. Монопол СК укинут је стварањем великог броја политичких партија, својине су равноправне, живототворна остварења социјалистичких садржаја народноослободилачке револуције уважавају се и даље развијају и све се то дешава у Србији. Насупрот Србији, неки југословенски народи већ су поднели захтеве за отцепљење, што им Србија не замера. Дакле, све је ту.

Да Србијом, на неки начин — посредно, влада Добрица Ћосић, није вероватно непознато „боље обавештеним круговима“. Било је реално очекивати да ће се Ћосић прикључити демократима, с којима је двадесетак година проводио опозиционарске дане, делећи са њима — само добро. Углед и слава великог националног писца обезбедили су му мање неизвесну судбину од другара из опозиције који нису имали ту срећу да се баве књижевношћу. Међутим, Ћосић није пришао демократима, ни либералима, ни радикалима, а још увек је мистерија његово чланство у Новој демократији — покрету за Ваљево. Према многи ову партију сматрају масонском (жути троугао као симбол), било би то равно апсурду, јер масони не могу бити чланови партија. Кад бисмо пустили машти на вољу, могли бисмо претпоставити да ће Слободан Милошевић, уколико иступи из Социјалистичке партије, стећи услове за неку од ложа слободних зидара).

ВАРИЈАНТА ТИТОИЗМА

Дакле, зашто се Добрица Ћосић није огласио у јавности да подржи опозицију, тајна је само за оне који су у њему гледали великог опозиционара. Ћосић то није. Ћосић је могао подржати само Милошевића, али то није могао јавно учинити, као што ни Милошевић није јавно рехабилитовао Ћосића. Њихове ћутње знаке су њиховог крајњег разумевања све деликатности њихових положаја.

Наиме, један мора сачувати власт, а други своју литературу. Добрица Ћосић је довољно стар човек да би био мудар човек. Његова мудрост лежи у чињеници да га његова дела ни на шта не обавезују. Само је он обавезан свом делу, књижевном делу. То што су његове политичке идеје (чија генеза почиње од стварања делова Програма СКЈ) постале животворне без његове воље и његовог личног учешћа, могло га је само упозорити на правце и циљеве његове уметности. Време великих романа је прошло, али Ћосићево као да долази. Иако се његова политичка идеја остварила у невреме, кад комунизам у свим својим варијантама нестаје са политичке сцене, када су велики источни дисиденти испричали своје приче, једна велика прича, прича Добрице Ћосића о судбини српског народа још није испричана. Она се тка и у глави политичара и у машти писца. И та прича још траје.

Ако се готово цела српска опозиција слаже да је идејно решење државног модела Слободана Милошевића варијанта титоизма, а јасно је да је такву варијанту креирао Добрица Ћосић, зашто је ћутала и опозиција? Одговор на ово питање сувише је сложен и задира у карактер саме српске опозиције. Она је поштедела човека који јој је годинама био „заштитни

ИМЕ РУЖЕ

знак“, гаранција успешности многих опозиционих акција, али је увек био опозиција за себе, а не по себи. Ћосић никада није био критичар система (антикомуниста), већ последица система. Да ли су последице и оштећења система такве да доводе у питање систем, остаће тајна и за Добрицу Ћосића и за његовог ученика.

Обојица су углед и славу стекли на патњама српског народа. Добрица Ћосић, пристао је, заправо да његова сумњива политичка идеја, продужи век његовој литератури. Уколико је тога свестан, онда је Добрица Ћосић велики грешник према српском народу.

Веровати да политички плурализам (који служи као декор трансформисаној комунистичкој партији), уз равноправност својина (од којих друштвена и даље служи као извор експлоатације владајућој партији), те поштовање и „даље развијање аутохтоних вредности социјалистичких садржаја народноослободилачке револуције“ (то би Ћосић требало прецизно да објасни) — само по себи није грешно. Апсолутно је Ћосићево право да верује у реформе, преправке, поправке, крпљење и сналажење у сиромашном друштву. Такође је његово лично право да остане уздржан на политичка дешавања. Он има сва права на своју ћутњу.

Али, чему служи та ћутња? Да би Катићи, Драговићи и Бајевићи несметано шетали трагичном земљом Србијом, а онда из трагичне земље Србије отишли у свет да причају причу о трагичној земљи Србији? Ћосић има право да ћути, али мора знати да је одиграо значајну улогу у продужавању српске агоније. Демократа је изгубио, победио је писац. Јер, видимо Ћосића како у предвечерје победе социјалиста, приликом промоције „Времена зла“ у Женеви, на питање швајцарске новинарке о присуству „трагичног оптимизма“ у његовим делима одговара: „Ја бих био врло срећан ако би се у мојим књигама открио тај трагични оптимизам. Моји јунаци и ја, као њихов творац, пратећи живот, страдајући у том животу, ми смо се мучили и за наду. И у овом часу за људски ум не сматрам ништа тежим од стварања разумне наде. Био бих врло спокојан ако би се на искуствима пораза мојих књижевних јунака и слома епохе бољшевизма, односно титоизма као варијанте стаљинизма у мојој земљи, дакле ако би се на слому те историјске и идеолошке реалности засновала једна нова, просвећена, хуманистичка, морална духовност, као основа за нови друштвени пројекат и нова трагања ка вишем смислу индивидуалног и колективног постојања“.

Човек који тако искрено верује да постоји и „виши смисао индивидуалног и колективног постојања“, требало је будно да пази коме ставља у руке своју идеју, на коју има сва права. Поготову је морао да препозна све могућности њеног привида, јер су томе требало да га науче сопствене књиге.

Велики латиноамерички писци који су освојили свет у протеклој деценији, нису писали о хунтама. Они су о хунтама говорили. У случају Добрице Ћосића, говор се показао немогућим. Реч би уништила дело, јер „речи су ништа, дело је све“.

Године 1968, Ћосић се није појавио пред студентима у Београду. Према сопственим речима, био је опкољен, како не би оним младићима и девојкама испричао шта се догађа на Косову и како су га због истине о Косову искључили из Партије.

Сада су Ћосића опколиле његове сопствене идеје, визије новог демократског поретка на којима почиња нова Србија. То је „пета Србија“ Добрице Ћосића. То вам је исто као када дух „прве жене“ лебди над другим браком, упозоравајући срећни пар да ће дух увек бити ту, ма колико пар буде срећан, али желео да буде срећан.

Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ — БУЛАТОВИЋ

СОЦИЈАЛИСТИ ИЛИ РОЗЕНКРОЈЦЕРОВЦИ?

ИЛИ: ШТА ПРЕДСТАВЉА НОВА СИМБОЛИКА СТАРИХ КОМУНИСТА

Довитљивост и превртљивост ономадашњих комуниста, сада социјалиста показала је у току предизборне кампање и особину неслушене прилагодљивости. Фамозна ружа коју порађа црвена петокрака постала је заштитни знак и симбол нове удварачке политике атомизираних комунистичке црвене хидре која последњим дамарима најављује извесност.

Препоручујући себе и своје кандидате преко паролa и плаката, комунисти су лансирали симбол у облику цвета, али овог пута ружу-петокраку, која је заменила првомајске и конгресне црвене каранфиле. Какав дубок психолошки ефекат изазива сваки симбол, поготово ако се старо рухо одене новим, није потребно ни истичати. У сваком случају неко је случајно или намерно узео ружу која ће старом симболу петокраки дати нову димензију.

Тешко је поверовати да су комунистички политички декоратери и икебанисти схватили дубљи смисао преплитања ова два симбола. Зато осећамо за потребно да, и поред све ефемерности и баналности ове симболике, разјаснимо њену суштину поруку.

Не треба сметнути с ума да је светски комунизам религиозно неговао и стварао култ личности и партије где су симболи поспешили процес магијске и опојне промене колективне психе људи. Заправо, насилно рушење храмова, насиље над црквом и вероисповешћу међу православним словенским народима, имало је огромне последице губитка колективне свести, саборног религиозног духа, историјског идентитета и губитка грађанског и људског персоналитета. Отуђен од своје исконске националне и духовне симболике, српски народ подвргнут врло перфидном и успешном агитпроповском магијском симболизму врло брзо је губио култивисаније осећање и осмишљенију потребу за тумачењем и разумевањем симбола. Једноставно, нова симболика баналних али врло сугестивних и претећих значења паралисала је свест човека и механизовала његова чула вида и слуша као једине апарате словесности новог изабраног месијанског човека-човека комунизма.

Данас свакако нећемо дозволити манипулацију ове врсте, поготово не ако је изашла из комунистичке кухиње. Да ли је аутор симбола имао у виду розенкројцеровску симболику ружиног крста или је свесно или несвесно ружу извукао из своје српске националне симболистичке, подсвести није ни важно.

Битно је шта симбол заиста значи?

Ако је ружа у било каквој вези са поменутом розенкројцеровском симболиком онда треба укратко скренути пажњу ко су они.

Наиме, реч је о тајном братству људи који

Ружин крст и ружа: случајна подударност, симболика, или...

ГОДИНЕ РУЖЕ

Србија је блажена међу земљама: у њој су победили њени властодршци и властољупци, уставописци и уставобранитељи, самозвани изабраници и, сада, изабрани самозванци. И поред вековечног завета да неће скренути с пута, они са рушитељима разрушивог и утемељитељима неодрживог немају ничег заједничког... осим истих права. И истих идеала. И истих непријатеља.

Србија је блажена међу земљама: у време када се сви одричу крвавих кумира, она им је верна. Патила је и више него што је морала, платила је и више него што су јој тражили, најдубље се стрмоглавила, најстрашније сне снила, али једном наметнуту срећу она, себемучитељка, не мења за избављење.

Србија је блажена међу земљама: у њој ће се најдаље чути поткупљиви гласноговорници и трговци истином; неометано ће хранити изапане мозгове српске и вероваће им се. Делиће правду исте оне подмитљиве судије, исти они верни тужиоци и исти они жбири с њухом ловачких паса, а доушници и лажни сведоци живеће и даље од свога уносног заната.

Србија је блажена међу земљама: оставила је далеко за собом доба српа и чекића, доба жетве непослушних и ковања послушних. Сада је спокојно упловила у време му-

су се бавили магијом а које је основао Немац Кристијан Розенкројц (рођен крајем 14. века). Касније су постали једна од инспирација стварању слободног зидарства (масонерије). Друштво розенкројцеровца по форми организовања и деловања потајно је имитирало језуитске редовнике. Неговали су дијаболичну магију, симболизам и утопију о земаљском рају.

У много чему светски комунизам и његова организација Коминтерна, усвојиће неке од ових принципа, посебно демонску и магијски лажну утопију о земаљском рају-комунизму. Ружа са богатим латицама и у средини са малим латицама у облику крста био је магијски симбол ове дијаболичне организације.

Ако је аутор овог комунистичког симбола имао у виду неко дубље сећање на српско народно поимање значења биљке руже, онда је реч о подвали која може бити врло ефектна.

Ружа као биљка има позитивни симболички и култни значај у старој српској паганској религији која се вековима чувала кроз разне облике народног празноверја. На пример, ружа је играла веома важну улогу у враџбинама чији је циљ био осигурање здравља. Ако се подсетимо паролe и речи: „Са нама нема неизвесности“ није ли ружа у овом случају симбол здраве и безбедне нације коју већ скоро педесет година будно чува комунизам?!

Јована ДИМИТРИЈЕВИЋ

танта, однегованог у великом расаднику на каза — у време црвене петокраке руже.

Србија је блажена међу земљама: свети оци српски ићи ће дуго још на подворења силнима од овог света, српским светињама дариваће спокој дуго још безбожници и новопреобраћени лицемери, а дух српски бучно ће славити дуго још убоги духом.

Србија је блажена међу земљама: костима још многе њене деце биће засејана туђина; они који су се надали смрти у завичају — изневерени су; они који су се надали животу у завичају — потражиће га другде.

Србија је блажена међу земљама: вратила се у средину овог века, усправила полураспаднуту телесину, одлутала на азијски исток и подигла зидине према свима и свему. Слика њена постала је одвећ налик успелој карикатури. Ведре мисли тек нешто мање од половине њених глава и радосни откуцаји тек нешто мање од половине њених срцаца јамство су да она, без и труни неизвесности, ставља свој полувековни суноврат.

Буђење ће доћи.

Не питам када, Господе, већ само колико ће болети.

Петар БУЊАК

Када је Душан Митевић успео да уништи „ОК канал“ и под своју „шапу“ стави телевизијски програм који је својом продорношћу и актуелношћу привукао пажњу Београђана, створен је нови простор за медијско манипулисање народом.

Милан Јовановић, први главни уредник, није издржао дуго на том месту, па је на његову функцију постављен Иван Кривец, дотадашњи уредник II телевизијског „Дневника“. „Прави човек на правом месту“, јер колеге који добро познају Кривеца тврде да му је „упала секира у мед“ кад је дошао на место уредника Трећег Канала, зато што је и раније био познат по својим мерифетлуцима у комерцијалном програму на Телевизији Београд. Убрзо после његовог именованја ЗК постаје комерцијални канал ТВ Београд, чиме је створена оаза за Кривецове криминално-pornoграфске радње.

ПАРАДА ПИЈАНСТВА И СЕКСА

И док се у Дому пионира у Таковској улици од алкохола продавало само пиво, пресељењем у „Сава центар“ прешло се на конкретније ствари. Кривец је ступио у „дил“ са власником „Савског галеба“, који има ресторан у конгресном центру. Точио се ту онај-више виски, а био је отворен и бланко рачун за јело и пиће, на који је имао право само Кривец са групом својих најподобнијих сарадника.

Главна „забављачица“ Ивану Кривецу на Трећем каналу била је Анета Фараго, водитељ емисије „Тихо ноћи“ (каквог ли симболичног назива!). Кривеца су у „клинчу“ са Анетом Фараго у њиховој канцеларији, и у Дому пионира, и касније у „Сава центру“ неколико пута затицали. Била је то на ЗК јавна тајна са којом се живело и радило. Свако, за кога се знало да о томе прича, био је најурен. Велика Кривецова љубав у једном тренутку, после раскида са Анетом Фараго, била је и Ивана Бојић, коју је хтео да „повали“ на сваки могући начин. Да ли је успео у томе, то знају само он и она и нико више.

Кћерке својих колега са посла није дирао. Није смео или није хтео?! Водитељка емисије „Трик шоу“, Маја Милатовић која је узгред речено превелика за стотездесетак сантиметара малог Ивана Кривеца, није се нашла на списку pornoграфско-патолошких идеја овог уредника Митевићеве телевизије, јер јој отац ради на истој.

Сви који су радили на ЗК ТВБ посебно причају о састанцима колегијума којима је руководио Кривец. Почетак је увек био резервисан за еротске опсервације главног и одговорног уредника:

— Ја сам чувени еротоман, ако не јебем један дан онда сам нервозан и морам да се дерем на све вас — говорио би „тата Вања“ својим сарадницама, желећи на тај начин да стави до знања о узроцима своје раздражљивости која се, благо рећи, косила са уважавањем достојанства женског дела редакције.

На аудицијама на којима је примана „свежа женска крв“ главни у комисији за пријем спикера, новинара и комерцијалиста био је, ко би други, но господин еротоман Вања Кривец. Имао је за то помоћ Тање Петровић коју је на крају године, за добро обављену улогу члана комисије за пријем, наградио годишњом наградом од 10.000 динара.

КИР—ВАЊИН ПРОБУШЕНИ БАТАЉОН

Још од студентских дана волео је да се игра (туђим) новцем. Сарадници о њему поспрдно говоре „када бере јагоде, мора да се попне на мердевине“.

Сараднице, међутим, врло добро знају да му је за нека друга успентравања довољна и хоклица. Да је имао право гласа, изабрао би еротоманску републику.

За пропусте који су се дешавали у програму били су кажњени само они сарадници (сем Кривеца и још неколико људи сви су хонорарци) од којих „газда“ није могао да има корист. С друге стране очевици тврде да је Ана Павићевић, реализатор, вршљала по програму, а да јој Кривец није могао ништа, јер је ова кћерка дипломате.

ВАЊИН ПРИВАТНИ ЦЕНОВНИК

Осим ствари које се граниче са менталним девијацијама, друга велика страст Ивана Кривеца је новац — којим је он масовно, на разновразне начине, располагао као шеф овог комерцијалног програма телевизије на коме се трговало свиме и свачиме.

Кривец је увео најпре емисију староградске музике, а сада и новокомпоноване, коју води (какве ли случајности) Анета Фараго. А све има своју цену. Када је Душко Костић же-

лео да на ЗК представи своју нову плочу морао је то и да плати. Слично је било и са „Химном Србије“ коју је компоновао Милутин Захар, а певао хор из Панчева. То је емитовано током целог дана, на сваки сат, да би Кривец ту „част“ од Захара и лично наплатио.

Исплата хонорара је посебна прича. Хонораре за себе Кривец је примао у баснословним износима преко уговора на непостојећа имена, тако да му је редовна плата долазила као џепарац. Илустрације ради последња Кривецова плата износи 27.426 динара. Слично се радило и са најближим сарадницима. Тако је Ратомир Анђелковић, иако продуцент, примао хонорар и као реализатор програма. Слично је и са продуцентима у маркетингу. Један од њих, за само три месеца купио је нов „ЈУГО 45“

Ивану Кривецу „запала“ је и дужност вођења срамног интервјуа са Милом Штулом, уочи изборне тишине, за који је он изванредно финансијски профитирао. За тај „посао“ Кривец је, како се сазнаје, добио око 30.000 долара које је одмах уложио у своје две фирме, регистроване у Београду...

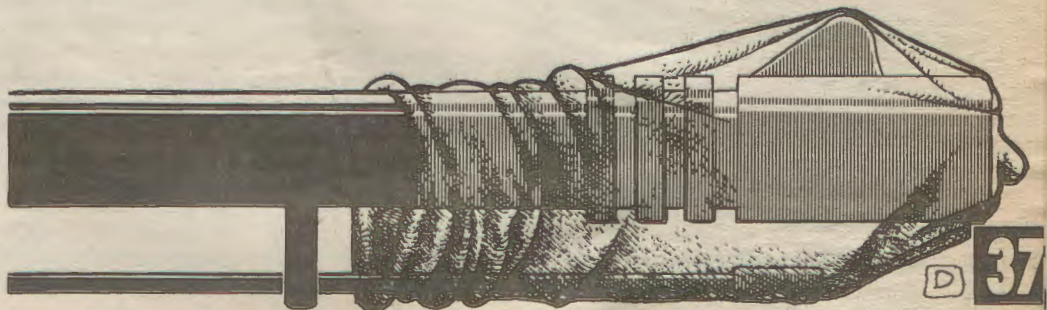
Списак свих криминалних радњи којима се бавио и бави Иван Кривец сигурно је још дужи, али Душану Митевићу, уз чију помоћ и подршку (јер и он има финансијски интерес на ЗК) ради Иван Кривец, не може нико ништа. Руководилац Радне јединице, Вељко Марковић, (његова последња плата износи 48.225 динара) такође је дебело корумпиран, па и нема интерес да открије све финансијске махинације телевизијског малог газде Вање Кривеца.

Покушај побуне, у којој су неки сарадници учествовали када су видели да се приближава дан „Д“, завршен је протеривањем Мирка Сајкова, уредника филмског програма.

Сви који су на време видели шта се ради побегли су из „Сава центра“. Ту су Слободан Буквић, Ђорђе Радмилац, Драган Царан и много оних мање познатих сарадника, укључујући и целокупну културну редакцију ЗК.

А тата Вања и даље јаше сам, на челу колоне.

Данијел ТРНАВАЦ

ОТВОРЕНО ПИСМО ПОДПРЕДСЕДНИКУ СПС ГОСПОДИНУ
АНТОНИЈУ (ЛУЛЕТУ) ИСАКОВИЋУ

СУД ИСТОРИЈЕ НЕ ПОЗНАЈЕ ЛИЧНЕ РАЗЛОГЕ

Зауздати дух једног народа није могуће и не налази се у кодексу моралности стваралачког бића, без обзира којим начином своје уметничко биће изражава.

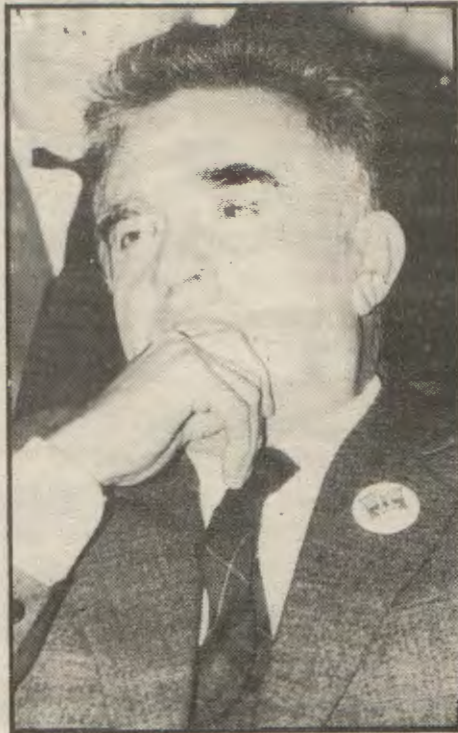
Степен одговорности у уметничком изражавању, степен је највише свести и моралног чиња личности које се из његовог духовног бића истачу.

Раздвојити своје уметничко биће на два дела: на сам стваралачки чин и на апликативни момент корисног којим се настоји обезбедити вредност и трајност уметничке мисли — је удвајање нечега што је у себи неразлучиво.

Паралелизам духовног и апликативног, проистацања једне вредности из друге, односно есенцијалног и корисног не може постојати у Смислу. Свако у свом бићу те две ствари мора да раздвоји.

Поједини сегменти у временским раздобљима трајања, постојања и активности једног духа, експоненцијални су садржај сваког бића, што чини презентатив основе језгра духа како по линији унутрашњег дела свог бића, тако и по свим спољним аспектима на основу којих се и могу сагледати извори одређеног кодекса. А тај морални кодекс (настао у моралном ембриону или стечени утицајем на морални ембрион аспекта различитих врста) иментел је и показатељ свих моралних вредности у којима се експлицитно изражава стање духа.

Неписани морални кодекс једног народа који је извор свеколиког моралног понашања и на основу кога је тај народ и изнедрио однос према свом роду, куму, комшији, пријатељу, вери или било којим драгоценостима које је носио и сачувао, дао је моралну снагу и српском народу да отрпи сва тлачења после губитка своје Српске државе у средњем веку, одржи и до свог времена своју, невероватну, духовну енергију. Запосести дигнитет тако снажног народа, померањем своје личности из осе уметничког израза у недовољни морални чин припомагања политичке идеологије, презентоване у првим послератним данима, и данас владајуће (покушај трансформисања), узете и придодате себи као шанса да се политички прикладно истакне по прин-

ципима „идејно моралне подобности“, данас више није могуће.

Не желим да се упштам у анализу Ваша личности, само ћу Вас подсетити на податке које је Ваша издавачка кућа „Просвета“, чији сте директор дуго година били, навела у енциклопедији штампаној 1978. године. Наводим:

На страни 730 пише:

ИСАКОВИЋ АНТОНИЈЕ (1923 —), књижевник; рођен у Београду: гимназију учио у Београду и Јагодина. У НОБ и члан КПЈ од 1941; по ослобођењу завршио Вишу партијску школу и био директор НИИ, главни уредник часописа ДЕЛО и директор издавачког предузећа ПРОСВЕТА. Приповетке му карактеришу концизност, симболичко дочаравање ратне атмосфере, брিতкост запажања, искреност у доживљају, свежина приповедања; по његовим приповеткама снимани су и филмови. Дела: приповетке Велика деца, Папрат и ватра, Празни брегови, Трен. Добио Змајеву награду 1954, Седмојулску 1961, Октобарску 1970, Награду Иво Андрић 1977. године.

Господине Исаковићу, верујете у себе као што и сви други уметници верују у себе и своје дело. Свако дело зрачи бићем из кога произилази. Ваше дело неће бити ни мање ни веће од онога што у ствари јесте и ни један политички ангажман у овом новом времену неће Вам донети ништа више од оног времена када сте сва своја добра на уметничком и политичком плану остварили.

Ако очекујете да Вам ново политичко ангажовање пронесе нову уметничку афирмацију и ако је то (можда) разлог Вашег новог политичког ангажовања, верујете ми труд Вам је узалудан.

Никада нисам био члан партије и због тога сам имао већу шансу да сва кретања у нашој култури боље процењујем од оних других, као на пример, што сте били Ви.

И данас у овом времену, проценили сте, да све што нисте могли остварити у времену позиција Ваше власти, очекујете да као потпредседник нове хибридне партије остварите. Господине Исаковићу, не разумем а мислим да ни српски народ не разуме да ли желите да пренесете све своје идеолошке премисе и сва стечена знања из Вашег највишег интелектуалног образовања ВИШЕ ПАРТИЈСКЕ ШКОЛЕ (КПЈ), завршене одмах после рата или желите нешто друго. Можда ће та стечена знања користити партији, чији сте потпредседник, у потврђивању или стварању новог идеолошког приступа.

Српском народу треба мир, хлеб и спокојство.

Суд историје не познаје личне разлоге.

Господине Исаковићу, историја уме да поштује, али никоме не прашта.

Милош САРИЋ

Последњи поздрав Марку Никезићу

Марко, пишем ти прво и последње писмо јер се нисмо дописивали. Марко, ја сам те волео и поштовао и као човека и као скулптора а мислим да је било обострано.

Како да се захвалим и одужим за пријатељство и топле речи и разумевање које си свима умео да упутиш, без резерве и личног. Као хуманом човеку одајем ти најдубље поштовање а и као храбром човеку да се супротставиш мрачним бољшевичким идејама да се српски народ подчини тлачитељским ураганима беса поднео си стуб „бољшевичког срама“, само на теби достојанствен начин, на који су те твоји партијски другови разапели.

Твоја велика духовна и морална снага могла се једино супротставити срамном ауторитету Броза а Ти као један од најсветлијих промотора слободарског ума и достојанствености живљења слободног човека, у том времену, отишао си.

Са тобом није отишла ни слободарска идеја коју си зачео, а после тебе ће остати да живи, иако је учињен покушај да се са твојим тамновањем утамниче све слободарске идеје.

И после Тебе Србија мора да оствари своју духовну слободу, којој си свим својим бићем тежио.

Ја, као скулптор, близак твојим идејама а посебно идејама о скулптури и саветовањима која си радо прихватао, ти личност непоновљива, скулптор fine одмерене стилизације, који си по свом скулпторском бићу, наслутио врхове савремене фигуралне стилизације, не одлазиш у заборав.

Памтићемо те сви ми који смо те волели и поштовали.

Памтићемо те и по племенитости људској и по скулптури у коју си својим топлим и сензибилним бићем изнедрио пластичне вредности које, овде, у Србији неће бити заборављене.

Одмори се у спокоју свом, неће те српски народ заборавити, желео си му добро али то ти нису дозволили.

М. С.

СКАНДАЛ ОКО БОЖИЋА И СУСРЕТА ПАТРИЈАРХА СА МИЛОШЕВИЋЕМ

ЂАВО И ЊЕГОВИ ШЕГРТИ

Да је Исус Христ којим случајем пред Божићне празнике залу-тао у Београд и Србију, веро-ватно би пожелео да се никада и није родио. Не зато што је у овој земљи народ недостојан његовог име-на и духа, већ управо стога што је светиња милиона верника — Хришћана, на велико гнушање и огорчење, још једном преко њи-хових леђа тешко злоупотребљена у поли-тичке сврхе.

Србија је, какве ли ироније, вероватно је-дина православна земља на свету (претенду-је да буде и демократска) која својим грађа-нима није јавно признала право да прославе највећи хришћански празник онако како до-ликује. Дакле, нерадно — под једнаким усло-вима за све. Изостанак такве одлуке репуб-личке Скупштине не би, међутим био тако драматичан да се управо властодржачка врхушка није на сва уста позивала на правос-лавље, веру, цркву, светосавље... све док се није уверила, да се одржала на власти, па надаље више не мора да се претвара. О как-вој је превари реч, на жалост или на срећу, сазнало се много пре него што се мислило.

ЛАЖИ ОКО ЧЕСТИТКЕ

Прљава игра социјалиста могла је да се назре већ приликом сусрета његове светости Патријарха српског господина Павла са Сло-боданом Милошевићем, у присуству чланова Светог Архијерејског Синода. Била је то, на-равно, куртоазноцеремонијална визита ново-устоличеног поглавара Цркве, шефу српске државе, (што није ништа неуобичајено) али је прорезимска штампа на челу са „Политиком“ 25. децембра на првој страни објавила следе-ћу вест:

„Патријарх Павле и чланови Синода срдечно су честитали Слободану Милошеви-ћу на ВЕЛИКОЈ ПОБЕДИ на првим демократ-ским вишестраначким изборима и на избору за првог председника Републике Србије и из-разили НАЈБОЉЕ ЖЕЉЕ СПЦ ЗА УСПЕХ ПОЛИТИКЕ ОСТВАРИВАЊА БОГАТОГ И ПРАВЕДНОГ ДРУШТВА у интересу српског народа и свих грађана Србије“.

О каквој се подвали и медијској манипу-лацији ради, најбоље је показала веома ош-

Да Туђман није честитао Божић свим Србима и православним вероисповедницима у Хрватској, у Србији би највећи хришћански празник верницима био и радни и школски дан.

Патријарх српски, господин Павле у писму „Политици“: Милошевићу нисмо ни честитали нити помињали „велику изборну победу“

тра реакција господина Иринеја Буловића пред камерама НТВ Студија „Б“, али свој мир и благост након овако безочних лажи није могао да сачува ни сам патријарх, иначе међу верницима и поштоваоцима познат као вео-ма сталожен и толерантан човек.

У писму које је упутио редакцији „Полити-ке“ (објављено је 15 дана након лажне вест-и), Његова светост каже: „Нужно је објасни-ти да сам ја приликом тог сусрета рекао да ми, делегација Српске Православне Цркве, ПОЗДРАВЉАМО господина Слободана Милошевића као првог председника Србије изабраног на вишестраначким изборима, честитамо СТУПАЊЕ НА ПРЕДСЕДНИЧКУ ДУЖ-НОСТ и искрено желимо ДА ЊЕГОВ РАД НА ТОМ ПОЛОЖАЈУ БУДЕ НА ОПШТУ КОРИСТ СВИЈУ ГРАЂАНА ОВЕ ЗЕМЉЕ.“

Патријарх такође додаје да ни он лично, нити чланови Синода нису ЧЕСТИТАЛИ, па ни ПОМИЊАЛИ „велику изборну победу“, нити политику „остваривања богатог и праведног друштва“. То не бисмо помињали ни да смо поздрављали било кога другог (из неке друге странке) на том положају, јер би то било странно бићу и мисли Цркве и неспојиво са савешћу и дужношћу црквених пастира“.

Сваки коментар на ову „епизоду битке за истину“ (коју Политикина кућа води од Осме седнице наовамо) сасвим је сувишан. Обичан свет рекао би да је у ово „ђаво упетљао прсте“, а они мало упућенији — да је ђаво прсте сачувао, а посао уделио својим „шег-ртима“. Па, како су га урадили — тако и јесте.

ФРАЊО, ПА ДАЧА

Упркос тежини овог скандала, он је запра-во само увертира за кључни догађај који ће већ изнуреним Србима (и осталим поштовао-цима хришћанских празника) прелити кап преко чаше. Да ли је нешто могло срамније да се догоди, него то, да Скупштина Србије одбије иницијативу Батрића Јовановића (со-цијалистичког посланика у новом Парламен-ту) о Божићу, као нерадном дану? Све то до-гађало се у петак, пред очима и ушима запре-пашћене јавности, јер ретко ко је могао да рачуна са таквом дрскошћу и осиношћу де-легата на истеку мандата. Да ли је то била њи-хова независна воља?

Било како, сутрадан, дакле у суботу, јав-ност сазнаје за „препоруку“ РИВ-а (стари и опробани систем хладно — вруће) да у поне-дељак, 7. јануара на посао не мора да долази онај ко слави Божић, с тим што ће тај дан од-радити накнадно.

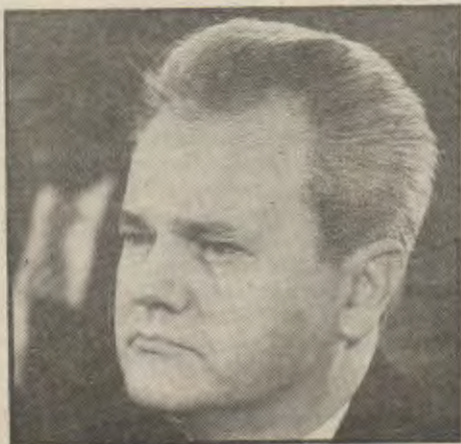
Ко зна како би се све окончало да се у „ђавоља“ посла онако „анђеошки“, није уплео и онај, на чију су пажњу православни Срби најмање рачунали. ФРАЊО ТУЂМАН уочи бадњег дана јавно честита свим верницима православне вероисповести у Хрватској — Божићне празнике, уз поклон који се подра-зумева (свуда осим у Србији) — да то буде нерадни дан за запослене као и за ђаке у школама, гимназијама, на факултетима!

Хладан туш, за овдашње успаване „пред-ставнике народа“, а посебно господина ми-нистра образовања др Данила — Даче Ж. Марковића, који на бадње вече, с посном кнедлом у масном грлу, у дневнику 2 ТВ Бе-оград ексклузивно у директном обраћању гледаоцима „ревидира“ свој став. Каже — нема школе, нема гимназије, нема предава-ња, не мора се ни на посао... ништа се не мо-ра, само да се спере брука која се по Србији пронела — па зар да Фрањо више уважи на-ционалне обичаје него Слоба? Ревидира став, уместо да поднесе оставку и, ако има мало морала, бежи с очију Нације колико год га ноге носе.

Управо се у тој сфери духовног живота Срба — МОРАЛУ — најдрастичније очитује деценијско одсуство културе, лепог понаша-ња, православља и светосавља у васпитању генерација. Етичка наказност као последица марксистичке идеологије, деци комунизма (у одсуству свих тих превазиђених буржоаских категорија) дозвољавала је најприземнију борбу за власт све до овог последњег при-мера када је заискрила помисао да се „Још једна победа“ може увеличати понижењем ОСТАЛИХ.

Та заблуда већ сада веома скупо кошта јер, српски пук можда и може да преболи још један „куси“ Божић, као уосталом и 45 сличних уназад. Али, опростити и заборавити неће то, што му је неко, код очију и здраве памети, покушао да подметне савез са ђаво-лом.

Бранка ДРАГОВИЋ

ПРЕДСЕДНИКУ ДЕМОКРАТСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
ВОЈВОЂАНСКИХ МАЂАРА Г. АНДРАШУ АГАШТОНУ

ПОШТОВАНИ ГОСПОДИНЕ АГАШТОН,

У другој тачки нашег заједничког Споразума о Удруживању у Уједињену опозицију Србије (став 2) стоји: „Током заједничке изборне кампање потписници овог Споразума залагаће се искључиво за увођење демократије у Србији без истицања својих посебних програмских тежњи.“

Будући да повлачите, тако да кажемо, политичке потезе без знања Уједињене опозиције, претпостављајући вероватно да се Споразум односи само на дане т.з.в. предизборне активности, ослањајући се, засигурно на речи „током заједничке изборне кампање...“ и тиме сматрајући, можда, да Споразум више није на снази, Ви сте изволели да, као Странка, дајете одређена саопштења са којима се ми у добром делу не слажемо и стога смо принуђени да Вас обавестимо о ставу Српског покрета обнове.

Ради се о писму ДЗВМ упућеном председницима Скупштине Војводине и Новог Сада поводом комеморације 21. јануара озваничених од садашњих власти, а у знак сећања на страдања Срба 1942. године, са Вашом жељом да се званичне комеморације прошире на све жртве Другог Светског рата.

Сложите се да је веома тешко о овако комплексној теми разговарати преко писма, мислимо у овако кратком облику, стога што се ради о мртвим људима. Али, од кад је човек проговорио и од кад се одвојио од животиње тиме што је стекао ум умео је да разликује две речи: **злочинац** и **жртва**. Обратите посебну пажњу на различите појмове две речи. Оне и данас у обичном животу (а и у међународном правном кодексу који, иначе, није савршен, као што је и све што постоји на свету несавршено, сем Бога) имају сасвим одређене конотације и значења. Постоје, дакле, Они који су по општељудском хуманом схватању у одређеним животним приликама и историјским тренуцима и раздобљима од стране судова, ума и разума као и Суда историје квалификовани као злочинци а други као жртве. Бесумње дешавају се и дешаваће се грешке. На нама је, живима, да хладне главе и чиста разума разлучимо ко је био злочинац а ко жртва. И Ви сте се, као и остали, упустили у, тако да је назовемо, **кориговање историјских чињеница**. Нико Вам то право не би смео одузети, а наш Покрет би био први који би се успротивио одузимању таквог права. За тренутак да оставимо појединачне жртве протеклог рата. Кад то кажемо мислимо на страдале у личним, породичним и сличним обрачунама. Наш је поглед уперен на жртве протеклог рата проистекле вођењем такве и такве политике.

Поштована господо из ДЗВМ, ратова је

било свакаких. Грађанских, ослободилачких, освајачких...

У овом последњем, који се назива Светским, а који је у регионалним сразмерама попримио и другачије облике, наша земља Југославија била је окупирана од немачких фашиста, а затим издељена према разним мерилима, махом халапљиво и историјски неодрживим иредентизмима, на провинције под управом фашистичких режима суседних земаља које су приграбиле, отеле и поделиле делове наше земље.

БЕЗ ЗАЈЕДНИЧКЕ МОЛИТВЕ

Мађарским фашистима је припала и Бачка; део, дакле, Српског Војводства. У Бачкој је тај епитет иредентизма добио свој пуни смисао. За ту земљу, за њен већински део становништва, Србе, а такође и за Јевреје и Цигане, настали су страшни „хладни дани“.

За све време рата сви Срби у земљи окупираној од мађарских фашиста били су осуђени на смрт, ако не другачије оно као таоци. Најдрастичнији геноцид над српским становништвом извршен је у јануару 1942. године у Новом Саду, на Штранду, а током целог јануара исте године у Шајкашкој и Старом Бечеју кад је спровођена чувена Рација у којој су страдали (масовно) невини Срби, Јевреји и Цигани. Под лед су бацане читаве српске свадбе, а у Чуругу на сам дан православног Божића извесни Елек Ковач, **тестерисао је на Тиси гола женска тела живих Српкиња на највећој зими, а на запомагање жртвава цинично одговарао: „Не плаћите, полако ће Елек-бачи.“** (Злочини фашистичких окупатора и њихових помагача против Јевреја у Југославији. — Издање Савеза јеврејских општина ФНРЈ, Београд 1952.)

Но, вратимо се суштини нашег писма. У Писму упућеном владајућим органима Ви сматрате да би ... у духу времена које карактерише демократија, правичност и општа толеранција, наведена комеморација могла да се у погледу концепције прошири и допуни. У том смислу 21. јануара би се одржала комеморација за све недужне жртве Другог Светског рата на тлу Војводине...

У потпуности се слажемо да комеморацију заслужују све недужне жртве без обзира на националност. Али ко су „дужне“, а ко „недужне“? И како успети од оних већ законом осуђених извући недужне? И да ли је недужни већ поменути тестераш Елек Ковач или они који су под лед бацали Србе на новосадском Штранду?

Као хришћани, ни једног часа не би смо се противили да породица чак и Елек-бачија сахрани по свим важећим прописима његове

вере на гробљу у породичну гробницу, пошто су сви људи у смрти исти, али против тога смо да призивамо у заједничкој молитви и његов дух са духом тестерисане жене.

Тако нешто нити је било нити може бити.

НЕ ДИРАЈМО СТАРЕ РАНЕ

Видели смо и неке писане коментаре поводом Вашег предлога. Неки су помирљиви, с правом. Други су много наднационални, малтене за потпуни заборав и престанак памћења, сведени само на лично памћење.

Јесмо за опроштај, али нисмо за раскид са традицијом колективног памћења које једном национу остаје као историјска опомена, стога што је колективно памћење трајније од појединачног и зна се како је обликовано да би остало као туга и опомена.

А и злочини који су учињени нису били, већ је то једном речено, учињени из личних побуда већ су били колективни, у циљу истребљења народа, што значи геноцидни, а то је доказано.

Желимо Вам рећи још нешто: засигурно је и велики број припадника Ваше националне мањине у Војводини страдао исто тако као и остали народи и националне мањине у Југославији за време т.з.в. откупа, стварања СРЗ, колективизације и у свим видовима комунистичког једноумља. Ко би паметао такве људе негирао као невине жртве једне, хвала Богу, поражене идеологије која, додуше, још пружа живава отпоре у покушајима да уништи демократију, у чему, ту ћемо се сложити, засигурно неће успети.

Засигурно, било је и у Војводини освете 1944/45, која је у основи неразумна а наишла као реваншизам. Но, за тако нешто не смеју се никад кривити цели народи већ, зна се, осветничка идеологија. У оваквим приликама, сматрамо да би се системом поновних појединачних суђења, могле исправити грешке.

Али, геноцид који се десио не може се избрисати: **мађарски фашисти вршили су страховит злочин над српским становништвом за време II Светског рата и не би ваљало ни етички ни дневно-политички тражити да се у исту гробницу сахране и злочинци и жртве.**

Поштовани господине Агаштон, најбоље би било да не дирамо старе ране. Оставимо их да зацеле а ми да разговарамо на новим, демократским основама без и најмањег ослонца на поражене идеологије које треба оставити историчарима и историји, која ће непогрешиво утврдити све појединости.

**Са осећањем уважавања, за СПО
ВУК ДРАШКОВИЋ**

ПОСЛЕ ИЗБОРА НОВА ОРГАНИЗАЦИЈА СПО

Београд, 13. јануара — На заједничком састанку Централне управе Српског покрета обнове и председника месних одбора Странке из целе Србије одржаном у београдском хотелу „Југославија“, усвојена је нова организација СПО.

Сталну везу чланства са месним одборима одржаваће повереници Странке. Следећи нивои организовања су општински и окружни одбори, којих до сада није било.

Одлучено је да се територија Србије подели на 19 округа: београдски, новосадски, сремскокарловачки, зрењанински, панчевачки, пожаревачки, тимочкокрајински, лесковачки, врањски, нишки, крушевачки, краљевачки, рашки, косовско-метохијски, ужички, чачански, крагујевачки, ваљевски и шабачки.

Председници окружних одбора, по функцији, постају чланови Председништва СПО.

На свим нивоима организовања, осниваће се и секције или одбори Српског омладинског покрета обнове (СОПО), који треба да буде не само најмобилнији део странке, већ и њен кадровски и свеукупни ослонац.

Председник СОПО-а је, такође, члан Председништва Српског покрета обнове.

„СПО мора постати и кадровски и организационо и технички јака, мобилна и опремљена демократска национална странка,“ — рекао је председник СПО Вук Драшковић. „Борбу за духовни, демократски и економски препород Србије, коју смо започели, морамо и да довршимо. То српски народ очекује од нас. Ослонимо се на најбоље и најугледније

људе у свим срединама, а пре свега на младе, и ми ни та надања свога народа нећемо изневерити.“ — истакао је Драшковић.

На овом састанку се отворено говорило о слабостима у досадашњем раду, па и о крупним кршењима Програма и Статута СПО, у чему је предњачио Градски одбор Београда, чији је председник господин Дејан Лучић поднео оставку.

До избора новог Окружног одбора за Београд, функцију председника Градског одбора обављаће потпредседник СПО и народни посланик, књижевник Слободан Ракићић.

Иначе, сви посланици СПО у Народној скупштини Србије, њих 20 постали су чланови Централне управе Странке.

ПОВОДОМ ЈЕДНЕ НЕУМЕСНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

ЗА ШТА СЕ ТО БОРИ „БОРБА“?

Београд, 13. јануара — Ослањајући се на анонимне доставе и монтирајући чињенице, „Борба“ се, у тексту ОДЛАЗАК ПАЛОГ ТИМА, објављеног у броју од 11. јануара из пера њеног новинара Ивана Радовановића, спустила или „уздигла“ на гране „Политике“, чији је уређивачки императив да, у свакој прилици, било којим поводом, не обазирајући се на истину, поткопава и срозава углед Српског покрета обнове.

Како другачије схватити „Борбино“ подметање о „силним смењивањима“ месних, општинских и окружних одбора СПО у Србији, ако се зна да ниједан месни одбор није смењен, а да општинских и окружних одбора СПО није ни било нити их још има, пошто треба да тек буду основани?

Како схватити подвалу да је Председништво СПО сменило председника Градског одбора за Београд, г. Дејана Лучића, ако је новинар „Борбе“ могао да у Секретаријату Странке добије на увид писмену (поднету „из породичних разлога“) оставку г. Лучића, дату пуних пет дана пре него што су се Централна

управа СПО и председници месних одбора у Србији састали одлуче о томе да ли и како приступити новој, функционалној, организацији Странке?

Новинар И. Радовановић је, пре објављивања текста, телефонски разговарао са председником СПО г. В. Драшковићем, обавестивши га да је добио „неки анонимни материјал“ и замоливши га за коментар те „анонимне доставе“. Драшковић је новинара упознао са истином и пружио му довољно чињеница, одмах и лако проверљивих чињеница, да у наводе безимених тужилаца макар посумња. Уместо тога, г. Радовановић је речима председника СПО придио минорни, сасвим успутни значај, а цео текст је зидао на темељима анонимне пријаве.

И не само то. Новинар „Борбе“ се, на крају текста, и лично определио. Стао је на страну непотписаног фалсификата и, узгред, покушао да поучи Председништво СПО какву би оно кадровску и организациону политику требало да води.

Председништво СПО ће те савете имати у

виду. Хоће ли, међутим, г. Радовановић икада таквим саветима почастити и Социјалистичку партију Србије, рецимо?

У том тексту, „Борбин“ новинар се борио да покаже како је СПО у великој кризи, пошто је — изборе изгубио. Можемо одговорити и речима које (у драми Љубе Симовића) наш честити кнез Лазар, као заробљеник, изговара пред султаном Бајазитом: „Нас двојица борили смо се у различитим биткама и сваки је своју битку добио“!

Одиста, СПО и СПС учествовали су у две различите битке. Комунисти (СПС) хтели су да, по цену свега, једино — задрже власт. СПО је хтео да, пре свега, духовно оживи Србију и припреми је за велики и свеопшти препород, за праве подухвате који тек долазе. Успели су и СПС и СПО. Квалитет и трајност те две по свему различите победе одређиће време које је пред нама.

СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ
СПО

НЕКА ВАС СИЛУЈУ!

Србија није држава српског народа, она је држава свих грађана. Значи, она је подједнако и моја и шиптарских сепаратиста, који неуморно купују оружје и друге терористичке реквизиите да је униште. Они имају своју државу за коју се боре, а све о трошку моје државе, којој, по Уставу, подједнако припадамо. Моја им је држава дала школу, новине, телефоне, телевизију, факултет, фабрику и то им није доста. Они хоће да буду своји на своме. Они хоће да имају свој Устав, у којем ће писати да је шиптарска држава само њихова. Пошто ја и шиптарски сепаратиста имамо иста права у овој мојој држави питам се: ко ми је украо отаџбину?

Припадам оној групи народа коју је г. Милошевић назвао манијацима и лудацима, па се питам да ли имам права да изнесем неке чињенице. Тачно је да је некакав облик демократије ступио на тло Србије, јер да није тако ја не бих смела ово да пишем. Народ пише и прича своје муке и у вртлогу те слободне речи још више му се слушају испрани мозак, па тек сада не зна шта хоће и шта га је снашло. Колико је демократије стигло до нашег човека, најбоље се види овде код нас на Косову.

ШИПТАРИ ОВЕРАВАЈУ СРБИНА

Гласали су моји Срби и Црногорци како приличи српском човеку оданом режиму. Партијски друг „**мора проћи**“ без обзира ко је и шта је урадио за народ. Газили су их Шиптари, набијали на флаше, раскопавали гробља и из њих вадиле невина дечја тела, скрнавили цркве, силовали ћерке, мајке и жене, секли воћњаке, отимали имања, прогонили их са прадедовских огњишта, али све то није ништа када треба гласати за њих, јер они су у Социјалистичкој партији, а Партија мора победити. Е, па, јадни моји Срби и Црногорци, могу донекле и да вас разумем, јер је ваш посланички кандидат, који је добио потребну већину у другом изборном кругу, када су га Срби и Црногорци у Звечану позвали да му прочитају буквицу и да га смене због неизвршавања радних обавеза и блокаде, тзв. идејно-политичке диференцијације, која је била започета у Трепчи, изјавио: „**Ако паднем ја пашће и Слобо Милошевић!**“ Вероватно сте то имали на уму и зато сте гласали за њега!? Зашто не предложисте Ибрахима Ругову, јер је он завршио главни посао на Косову. Ослободио је фабрике од шиптарских сепаратиста и технолошког вишка за врло кратко време и тиме учинио српском руководству велику услугу. Можда њега чувате за неку другу прилику.

Пре осме седнице сам примала плату редовно, додуше са закашњењем од 15 дана, а данас, после три године, примам плату са закашњењем од 5 месеци. Стојим у реду за милостињу (чак брашна или пакет зејтина), коју нам пошаљу колеге из Србије. Црна Гора се и за то не сети заборављајући да овде има и њеног народа. Та нам помоћ стигне пошто се обратимо писмом некој фирми и у којем се искукамо над нашом судбином која нас је задесила. Велика хвала даваоцима.

Деца нам иду у школе у којима нема грејања ни у децембру месецу и која су свако јутро приморана да чисте велику и малу нужду, коју им „обаве“ шиптарски ђаци на клупама у поподневној смени; затим слушају предавања професора, који су чланови шиптарског синдиката. Овде бих дала једно објашњење. У септембру или октобру (не знам тачно) Момчило Трајко-

вић, потпредседник Извршног већа Србије, био је на састанку у Звечану са Србима и Црногорцима где смо могли и да постављамо питања друговима, јер било их је, сем њега, још. Поставила сам следеће питање: да ли могу потписници шиптарског синдиката да предају деци у настави на српском језику? Поменути други ми је овако одговорио, цитирам: **Таквим људима биће забрањен улазак у школу а не да предају деци**“. Е, па, друже Трајковићу, данас деца завршавају прво полугође и у књижицама имају оцене шиптарског синдиката!

Да све тече по старом лако се уверити и на улици и у фабрици. Исти људи се врте у круг на руководелим местима годинама, а ако неки млади човек успе да дође до радног места, које одговара његовим способностима стара бирократија против њега пише петиције и захтева његово уништење. Тако нам бивши председник општине иде за директора Југобанке, секретар комитета за директора Финансија, а председник комитета за посланика, директор једне пропале фирме иде за директора још пропалије итд. Ако им се не удовољи понову су ту петиције, па и претње батинама, и нико не сме да пита да ли они имају штогод у глави.

Возни парк Трепче и општинских структура Митровице могао би подмитрити потребе целог Косова. Ту су мерцедеси, ренои, кроме, пежои... Свако јутро воде по једног директора на радно место, затим се врате за жене на посао и децу у обданишта. Јутарње обавезе се помере. Затим наступају и дневнице: Жена мора на пијак, код фризера, код пријатељице на кафу, дете код зубара или на неки концерт, па му понекад падне на памет и скијање на Копаонику. Све се ово одвија наочиглед „радничке класе“ која се врти по улици чекајући раднички аутобус којег нема редовно и најчешће радници иду пешке док их уз пут попрска блатом директоров мерца. Наравно директор стигне на време на посао а радник идући пешке кроз каљуगे закасни али му зато директор одмах скине два сата од дневнице. „Мора тако“, јер су мере пооштрене, док за њега не важе никакве мере.

Сва пословна политика се обавља у кафанама: ту се прослављају сви пословни успеси и неуспеси, све на рачун радничке класе и у њено име, ту се пише систематизација, ту се радницима одређују плате, ту се награђују пријатељи и деле решења о запослењу њихове деце, ту се и спрема завера против оних који другачије мисле.

Како ствари сада стоје, народе мој, врхунац бешчашћа доживећеш на тржишту радне снаге. Када твој функционер који је крао и пре и после Осме седнице твој зној и од њега направио приватну фирму дође купи тебе, бескућниче, као роба и процени ти вредност рада. Он ће то урадити тако, јер је остао некажњен за своја злодела. Кројиће ти судбину разни јагњећи бригадири који су те довели до просјачког штапа.

НА ДЕДИЊУ НИЈЕ НОЋ

О демократској политици на Косову да и не причамо. Она је проблем била и пре и после Осме седнице. Ево како Србија помаже размножавање сепаратиста на Косову.

За „допринос за додаток на децу“ мени се издваја од плате 3,55% допринос за образовање 7,40%, допринос за децу заштиту 0,40%, а ја имам двоје деце за које никада нисам могла да остварим деџи додаток, јер и супруг ради и он то исто плаћа од његове плате.

Ако су у српској држави Срби манијаци и лудаци, онда је она рај за паметне и подобне. Оне који су засели на народну грбачу. И оне којима српска држава служи само за — бежање из ње.

О људима без деце да и не говорим. Шиптар има тринаесторо деце и он исто плаћа онај износ доприноса и још има на ту децу дечји додатак, који је обично већи од плате па нема потребе да му ханума ради. Када се све ове релације ставе у „однос“ онда сваки Србин и Црногорац овим и оваквим доприносом издржавају својом платом још по шест шиптарчића. Исто важи и за здравство, школство, физичку културу, културу итд.

Помпезно најављивање досељавања научио је и врабац на грани. Додуше, има истине и у томе. **Дође по неки патриота који патриотизам добро наплати.** На Косову прима једну плату, у Србији другу.

Друштвена (ничија) кола га воде кући сваког викенда и враћају назад, гостује по јадним српским кућама, купује девизе од шверцера (злу не требало), жена и деца су на сигурном. Подржи боже овај режим.

Исељавање је мање, јер ови бескућници немају где. Запретио закон да их у Србији не сме нико запослити, постале фабрике приватне прџије социјалистичких функционера, па они одлучују да у њих не могу ући „косовски божури“, јер тако зову нас беднике који смо овде. Ја имам паметнији предлог. Дођите господо са Дедиња мало овамо, у ово наше равно Косово, дајте да заменимо места, па ћемо вас ми одозго **куражити да издржите док вас силују.**

Кредит Косова је потрошен, камате ћете сами, другови, плаћати.

Вишестраначки избори у Србији су протекли како су протекли. Ко су били режисери а ко статисти — и то је јасно. У каквим је условима радила опозиција и на какве је препреке наилазила од владајуће странке — добар је успех постигла.

Српски народе пробуди се, чувај своје достојанство од оних који нам из вила стежу каиш, пропагира-

ју демократију, равноправност и просперитет са празним стомацима.

Српски народе, тражимо од њих следеће: да распродају возне паркове, напусте туђе виле, продају викендице које су незаконито стекли, да се заједно са нама возе у радничким аутобусима, да са нама једу у радничким мензама, да годишње одморе уместо мора и планина проведу са нама у њивама, да поклоне које купују швалеркама купују деци без родитеља, да се одрекну италијанских ципела и обују српски опанак који их је отхранио а којег се они данас стиде, да уместо празних црних актовки носе српску торбицу која је са српском пројом стигла и до Кајмакчалана, да се не репрезентују кроз репрезентацију, него збојем и поштењем да иду у цркву и разговарају са црквеним великодостојницима, не само у предизборној кампањи, него увек и на сваком месту. Да себи прво стегну каиш од тридесет или четрдесет милијарди (плус остале бенефиције). Наш раднички каиш је веома кратак, износи свега три милијарде, и ако се имало стегне испада душа.

Захтевајмо да татини синови не уписују школе по иностранству, које никада не заврше, док радничка немају пара да купе ни налив-перо.

И радничка деца воле видео рикордере, камере, музичке стубове, банане, киви и ананас, али шта им то вреди када им је родитељима бирократија стегла каиш.

Ако не испуне ове наше захтеве, онда, како рече Милошевић ноћ заиста може да траје шест месеци. Али не само поларна, о којој он говори. Уосталом, српски народ и он ионако не говоре о истим ствари-ма.

Комунизам ушао и у наше село!

Бранка ШУЊЕВИЋ

САОСЕЋАЛИ СА ГАДАФИЈЕМ

Босна је примила смртоносни ударац, али са одложеним деловањем. Босна је убијена из даљине. Босна је земља „прогоњених прогонитеља“ или „обманутих обманљивача“. Босна је чардак ни на небу ни на земљи. Босна је срце Југославије. Али, ако нема Југославије као тела, може ли срце да битише?

читачи мисли. Они своја сазнања депонују или их саопштавају за тајне штабове трију странака.

РЕЧНИ ОСВЕТНИЦЕ

Када би се од тог троједног босанскохерцеговачког народа могао створити један народ, сигуран сам, да би Бог могао објавити Јеванђеље истине, спасоносно знање, програм по којем би могао да спаси Југославију од ње саме. Овако, исти, без саслушања свједока, најавио је раставу брака српско-хрватског. Пођимо од једне велике истине. За вријеме митинга солидарности са Србима и Црногорцима на Косову, наши сусједи Муслимани и Хрвати — нису имали емотивне подршке, већ чак нешто што је супротно истом — осуду, и то гњевну! Многи Муслимани су више пролили суза када је Реган погодио гранатом Гадафијев дом, него када је иредента флашу гурнула у чмар недужном Ђорђу Мартиновићу, или када је иста скрнавила гробља и силовала монахиње. Нема ту дијалога, боље рећи разумијевања! Уморне су ријечи за такве односе. И опасне, убојите (ријечи-осветнице, ријечи-убице). Хрвати, и то они који умјесто покајања нуде Србима нове јаме, могу ли бити пријатељи Србима и Србији? Одговор се брише чим се напише! Ништа, прекривено! Збогом, доста је било игара лукавости и игара супротности. Брозна времена су прошла. Илузија о правди, једнакости, Југославији и томе слично — разбита се.

Радован Караџић (СДС) одређује се према Београду и Слободану Милошевићу, Стјепан Кљујић (ХДЗ) према Загребу и Фрањи Туђману, а Алија Изетбеговић — хоће ли остати у процјепу, ни тамо ни овамо, као камен самосамац? Има ли ту Босне? Посланик Милан Недић је обавјестио да је Српско национално вијеће са Озрена преузело власт на том подручју, односно да је суспендовало званичну власт у БиХ. „Хоће ли се озренски крај звати Србија или другачије, то ће одлучи-

ти Српско национално вијеће“. Посланици ХДЗ-а и СДА су напустили, још у току Недићевог излагања, скупштинску салу. Недић је, дакле, пјетао који је мало прерано закукурикао. Српско национално вијеће је паралелна власт, заштитни штит од муслиманско-хрватске коалиције.

ВУЦИ ИСПРЕД СИРОТИЊЕ

Иступ Недићев је вишеструко позитиван, јер нам очито говори о томе како су Срби у БиХ доста држали воду у устима и да неће да се више понашају лицемјерно. Што је у мислима, то је у ријечима и у дјелима. Не може се у Скупштини говорити једно а пред Српским националним вијећем друго. Срби у БиХ су Срби или издајници (неки кажу чак и српске усташе). То је, у најгорем случају, подјела Срба, по генетском коду (сјећању). И томе се радује баш хрватско-муслиманска коалиција, такође скривена, у илегалу. Јер: исто привлачи исто! Српско национално вијеће БиХ, зна се, призива коалицију СДА и ХДЗ. Од свих југословенских народа — Срби најмање (временски мјерено) могу остати лицемјерни. Поред тога, стргнуће маске и других, самим тим што говоре шта мисле. А то што имају за непријатеље оне који депонују (бункеришу) своје задње мисли, док се појављују на преговорима као равноправни партнери, Срби не дају пет пара. Зато се брзо окупљају око неке идеје, али је најзадњи напуштају. Да није тако не би се везивали за црномагички симбол — петокраку. То растаче „душевне честице“, умјесто самосабарања, српски народ води ка раздвојству (расцјепу). А душа, ако нема свој циљ, лута. Комунисти су нас заводили, а не водили. Дијаболски људи, све чине да замаме и опсједну, као ђаволи, да људе зловјери уче, воде га на сјечиво и барут.

У Босни су, многи комунисти, умјесто да признају грешке, отишли у лидере. Тако прерушени, поново су постали вуци грабљиви који ће стати испред сиротиње. И немајући је повести куда, нагнаће је у грађански рат. Знали су они да је већ давно почела косовизација и либанизација „Југославије“. Да би себе спасили, стали су испред свих, као лопов укрит испред гониоца када искрсне из причека, вичући: само што их нисмо стигли, само што их нисмо стигли! Кога? Непријатеља — измишљеног!

У ова пасја времена, што је човек чистији, све је теже наћи заклон од прљехи којом га засипају. Као човек осјетљиве савјести кроз душу Св. Саве призивам све Србе у Српски покрет обнове. Тако једино можемо ићи у истом смјеру, без примисли зле. Јединствени у мислима, ријечима и дјелима. А не као што су комунисти једно мислили, друго говорили, а треће чинили! Уз Српски покрет обнове, светосавски, сплаварино узводно, кроз душу Св. Саве, Исуса Христа, до Бога самога. То ће гријати нашу живу крв!

**Недељко ЖУГИЋ
Сарајево**

Шта ће бити даље? Ситнице се виде као „крупне ситнице“. Параноидна осјетљивост, лабилни конфликти, немогућност дијалога, диктатура нереда... А национални избојци расту, листају, постају шума. Кроз ту шуму више не галопира привредни криминал, већ сиромаштво, бијела куга. Нашу дјецу надлијећу птичурине глади. А још неки живе у изобиљу. А радници су гладници! Осипају се изнутра, док црвене издајнице: још пију, не крију! На све стране, без Михића и Кустирице, домови за вјешање. Не плаћа се вода, струја, гријање. Мисли се заустављају, постају непокретне. Анемија, летаргија, масовна хипноза. А, нема хипнолога да нас из тог стања изведе. Само ријечи, брдо мртвих ријечи. Дијагноза: ИНФЛАЦИЈА РИЈЕЧИ! Цијела Босна је постала једна велика причаоница (боље рећи траћаоница). Понегдје сједи душман са душманом, узима му мјеру, грудвају се мозговима, док у завјетрини брусе ножеве. У Босни, што би рекао Р. П. Него, сви живе да говоре да нису оно што јесу. Зашто? Зато што се свак боји да не почне први. Зато је Босна сва у илегалу. Ништа, ама баш ништа није онако како се говори и чини. У Босни се ратује мислима! Тренутачно су најпопуларнији

Само да прође ова демократија, па да коначно нешто поједемо!

УНИШТИ И ПОКАЖИ НА ОПОЗИЦИЈУ!

Није било изненађења — догодило се што се морало догодити. Црногорци су дали још један мандат комунистима, једноставно због тога што су морали. А да су морали само подсјећамо на изјаву Момира Булатовића из половине прошле године када је рекао: „Ако не побједимо нема нам опстанка у Црној Гори“. Да се којим случајем то десило — да изгубе — питање је гдје би сада био Момир Булатовић са својим штабом. Да ли би заштиту нашао под кишобраном Слободана Милошевића да заједнички усреће српски народ. Овако, комунизам, оптужен као највећи унесрећитељ српства, наставља свој поход, једноставно због тога што се то морало. Страдање се наставља.

Такав епилог, међутим, ничим није обећаван прије двије године, када се кренуло са промјенама у Црној Гори, када је народ рекао своје једној промашеној политици. Не, прије свега због тога што су у промјенама видјели могућност за успостављање демократије и владавине народа, што су од новог руководства очекивали свестрани препород. Умјесто тога десило се да фактички само дође до минималне промјене власника удобних фотеља, да се само подмладе чувари у свијету већ преживјелог режима.

Да је тако најбоље свједочи хронологија догађања. Прије свега, нови болшевици су оштро реаговали на помињање вишестраначког система и слободних избора, сматрајући да **боље странке од СК и не може бити**, а нити руководства од оног које је већ народ на улици изабрао. Остале су тако записане ријечи др Дамјана Шећковића да **вишестраначки систем није наша будућност**, да је то само копирање наше прошлости, односно праксе **трулог капитализма** са запада. Све то уз напомену да је ССРН организација организација и да изван те трансмисије не треба тражити друго организовање. Данас, као посланик СК, изборио се за фотељу потпредсједника вишестраначког парламента Црне Горе. Господин Мило Ђукановић се залагао да народ референдумом одлучи о плурализму, Момир Булатовић, Ненад Бућин, Бранко Костић и ини полтрони срушене гарнитуре функционера свако рађање нових идеја и партија дочекивали су као **западну завјеру** и непријатељство прогресу, који нуде лидери СК Црне Горе и њихово савезништво са Слободаном Милошевићем. То савезништво подарило је стварање готово исте стратегије за одбрану последњег бастиона стаљинизма и комунизма у Европи.

ЈЕДНИ НЕМАЈУ — ДРУГИМА БЕСПЛАТНО

У Црној Гори је тако кренуо обрачун са новооснованим странкама и удружењима. У томе су коришћена сва расположива средства. Поред веома тиражне штампе господина Милошевића у Црној Гори су се тога латиле и овдашња државна средства информисања, осим Радија Црне Горе, у чијем су програму равноправни третман имале све партије. Тако је народ обманљив информацијама да будућност гарантује СК и његови лидери. У томе им је помогла и активна

Не знамо да ли је Стаљин за собом стално вукао Берлију, али Момир Булатовић вуче свог шефа полиције Павла Булатовића. Како би му овај чувао оне хеликоптере, луксузне виле, волвое, и како би пре њега пробао храну на вечеринкама и лумперајкама. То нам је однекуд познато.

комунистичка служба унутрашњих послова, те остали државни органи. Министра унутрашњих послова Павле Булатовић се јавља као лични пратилац Момира и Мила по црногорској парохији, стављајући тиме до знања да је за степен унапријеђен стаљинизам на овом подручју, тим прије што није нигдје забиљежено да је Стаљин са собом водио Берлију на политичке наступе.

Но, полиција је свој ангажман посебно исказала у јекну изборне трке, онда када је комунистима требала свакојака помоћ. Тада се ангажовала да максимално искористи и свој резервни састав на терену како би се припремили сви услови за тријумфалан поход комунистичких лидера. Комунистима су на располагање стављени сви капацитети СУП-а, од **луксузних возила, хеликоптера, бесплатног бензина до пружања веома импресивног обезбјеђења „људима из народа“**. Заборавили су се при том слогани из периода антибуржоаске револуције када су ти исти „народни људи“ истицали и тако стварали кредибилитет код народа, да народу не треба руководство које мора милиција чувати од народа. На другој страни та милиција неће интервенисати када присталице комуниста физички онемогућавају одржавање промоција других странака.

Све се утопило у мору манипулација и неприципијелности, манипулација у којим ће народ насјести и заборавити обећања руководства „Младости, љепоте и знања“. Заборавио је тако на обећање Момира Булатовића, да ће **распродати имовину СК, велелепну зграду ДПО, аутомобиле, виле и друге луксузне објекте** који су били на располагању бившем руководству. Испоставило се, међутим, да Момир и његово друштво незаконито у своје власништво укњиже зграду ДПО, да из ње избаце све странке, мада је било толико захтјева да се у тој раскошној згради обезбједе простор за двадесетак странака, које су се потуцале од немиле до недрага и по подрумима. Успио је и то да „уз народну вољу“ за себе и остале прибави још моћнији возни парк, да он и Мило државна возила и бензин немилице троше обављајући приватне послове и путујући на гала вечере и пријеме, дакако, о државном трошку. Оно што је за друге било забрањено наједном је њима дозвољено у много већем обиму. **И то је народ прогутао.**

Није се народ досјетио или упамтио оптужбе како Миљан Радовић, бивши шеф црногорских комуниста, станује у стану од око 150 квадрата, али ће прихватити истину да **тај исти стан у којем сада станује Мило Ђукановић нема више од 60 метара квадратних**. Потпуно ће нормално бити и што СК оснива своју фирму, али ништа се неће десити када се аргументовано укаже на њен незаконит рад. У спречи са органима контроле, тамо ће на волшебан начин пристизати **енормна средства и књижити се без икакве документације о поријеклу**. Фирма ће купити и три најлуксузнија аутомобила марке „Волво“, регистроваће их у Херцег Новом, али на Рент-а-кар предузеће. То што тог предузећа нема, нити адресе на којој тобоже егзистира

СРБИ ВАН СРБИЈЕ

уопште није важно. Тако је урађено и са купљеним хеликоптером. Народ који нема хљеба да једе у свему томе ће их подржати и безгранично вјеровати, једноставно зато што то тако мора бити.

Не смета им зато ни то што су преко 30.000 милијарди утрошили за бљештаве изборне промоције, огромне колор постере, богате манифестације уз певање и пуцање, док на другој страни опозиција од свега тога није могла приуштити ништа. Не зна се колико је још поред оних хиљада милијарди утрошено директно из буџета, државних добара и радних организација, чији су директори организовали гратис пијанке само да се додворе моћницима.

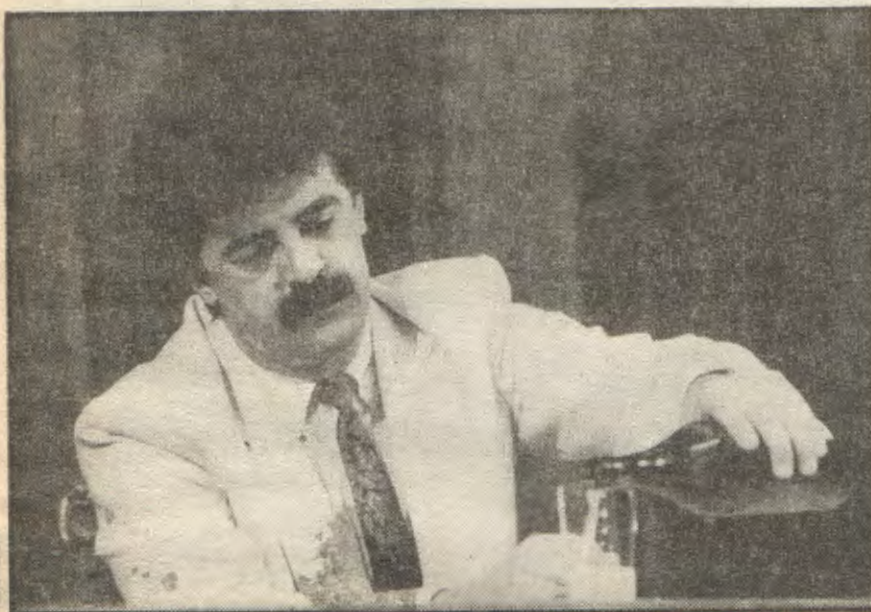
РЕВИДИРЦИ РЕВИДИРАЈУ

Урађено је све то у складу са слоганом „Ми знамо како“, а да заиста знају показали су везајући за себе „организацију бораца“, па „удружења Голооточана“, мада је више него јасно да у том савезу нешто жестоко смрди. Јер, тешко је објашњиво како су се то у новој политици могла наћи лица која су најодговорнија за довођење Црне Горе и Југославије ту гдје је. А доведена је захваљујући тој вјечитој спреси комунисти — борци, посебно у Црној Гори гдје су борци имали одлучујућу ријеч и у „развојним“ и у управљачким пословима. Заслуге у рату наплаћивали су и тиме што су се њихова размажена и необразована дјеца запошљавала као директори фабрика, које ће неуморно својим незнањем упропаштавати. Све су држали комитети и борци. Млади комунисти су поручили да у случају пораза комунизма пријети опасност да борци, међу њима и пуно оних који у рату нијесу опалили ни метка осим евентуално какве надуване кесе, изгубе своје припадљености. Појавили су се тако бројци као агитатори ангажујући све оне које су до сада задужили злоупотребљавајући своја овлашћења.

Још тужније је што је са комунистичких говорница емотиван глас о голооточком страдању и то људи најодговорнијих за то страдање, људи ревидираца који су прогонили жртве стаљинистичког терора. Пружен је тако још један доказ о спремности појединца да „ревидирају“, штавише показало се да су они најжешћи прогонитељи неистомишљеника — оних који другачије мисле од комуниста.

И ако се данас каже, како то истичу бољшевици, да је побједила народна воља, те за рачун те народне воље комунисти сада потврђују мандате својим стручњацима, анализирају ко је какав директор, од-

**Да испијем док ми не
утекне хеликоптер за
Свети Стефан!**

носно да ли је који од њих и мало бацио поглед у страну од програма СК, многе хвата мучнина. Прије свега због тога што је више него јасно да тек наилазе дани комунистичког терора и реваншизма према свима који су у досадашњем периоду другачије мислили од њих. Има се утисак да су спремни за акцију и да не одустану док Америку и Енглеску не учине пролетерским земљама.

Уистину, што се тиче Црне Горе у њој је све више пролетера захваљујући не само политици до антибуржоаске револуције, већ и послје ње. За ове године које су утрошене бављењем самим собом не предузимањем било каквих акција да се нешто промијени, да се спаси што се већ спасити може. Захваљујући и досадашњем раду многобројних стручњака из Штаба СК, па и др Ристу Вукчевићу, садашњем предсједнику црногорске Скупштине, чији се параф налази на свим инвестиционим пројектима у Црној Гори. Иза њега је исувише дуг ред његових истомишљеника, поготову у општинама за чије су предсједнике одреда изабрани тамошњи комунистички лидери, са исувише много путра на глави и заслуга за досадашње страдање народа.

Треба ли се сада присјећати честитки које су послје избора упућивали Бранко Костић свом великом капетану Слободану Милошевићу, па Нењада Бућина, те међусобних честитки комунистичких лидера у Србији и Црној Гори. Од демократије коју најављују диже се коса на глави. Шта међутим, значи честитка Павла Булатовића, министра унутрашњих послова свим радницима СУП-а Црне Горе, у којој захваљује и честита „свима онима који су жељели и допринели побједи СК“? Шта значи његова најава да ће из сопствених редова удаљити све оне чланове других странки?

ДАЈУ И УЗИМАЈУ

Преиспитивање, међутим, већ почиње. Нема разлога чекати 100 дана владања нове владе, јер, власт они и нијесу испустили из руку, они је имају већ двије године. Није било времена да се повуку од избора до данас неки потези који су требали да донесу народу бољтак. Било је то, најиме, довољно да се схвати чиме су се све комунисти служили у изборној кампањи. А служили су се, најбоље речено, лажима и фалсификатима. Од њихових спектакуларних обећања ништа. На гласове разума, они су неразумно одговарали, али су тиме придобијали бирача. У Никшићу су рекли да не дају Жељезару, али одмах послје избора велика група радника Жељезаре отишла је на принудни одмор без изгледа да се икада врате на посао. За 14. јануар најављен је одлазак још веће групе радника и то је, по свему судећи, почетак брзог краја тог колектива са око 7000 радника. Судећи према информацијама и у Комбинату алуминијума ће морати да ревидирају став „Не дамо комбинат“ јер се већ око 1500 радника спрема да оде кући. Радницима „Радоја Дакића“ нема плата, мада су прије избора примили по 1500 динара уз обећање да ће остатак добити послје избора. Пензионерима касне пензије, просветни радници у неколико општина штрајкују, штрајкују рудари, народ је на егзистенцијалном минимуму, али то не смета да црногорска влада ових дана повећа себи и свим запослених у државним органима плате за 15 одсто, као и увијек — ретроактивно. Пара има милиција и војска — њима плате морају расти и бити на вријеме, јер треба сачувати постојећи режим, треба се обрачунати са свима онима који угрожавају својим мишљењем постојећи поредак.

Тако су комунисти у дјело преточили свој слоган „ми знамо како“. Народ тешко може да зна како да преживи. За све то комунисти већ упиру прстом у опозицију. Кривац је увијек онај који има друго решење — будућност. Будућност која ће се у Србији и Црној Гори попричекати.

Митар ПЕТРОВИЋ

ИЗ ИСТОРИЈЕ АНТИБИРОКРАТСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ — КАКО СУ ДОШЛИ НА ВЛАСТ (2)

ГЕНЕРАЛНО УПОЗОРЕЊЕ НИКОЛЕ ЉУБИЧИЋА

Колико год су за анализу последица тзв. антибијурократске револуције у Србији важни догађаји после 8. седнице ЦК СК Србије, за разумевање овог покрета значајне су две ЗАТВОРЕНЕ седнице Председништва ЦК СК Србије, одржане у размаку од годину и по дана. На првој од ових седница, одржаној 24. и 25. јануара 1986. утврђен је сценарио наводног демократског поступка око избора руководећих људи у Србији. На другој, одржаној уочи 8. седнице ЦК СКС, утврђени су принципи партијске чистке, која ће се, под натукницом диференцијације, спроводити као претпоставка ширења покрета тзв. антибијурократске револуције. Ове седнице битне су ради разумевања последица које су и данас на снази.

Иако се одговор на питање о Милошевићевој способности да води српску партију могао наслутити из досадашњег Марковићевог излагања, он га није ускратио учесницима седнице:

„Ако је младост предност, молим, могу да кажем да млад је и Радиша Гачић, али има континуирани партијски развој обављао је многе одговорне функције и стекао многа искуства баш у раду Савеза комуниста. Млади и с већим политичким искуством је и Шпира Галовић. Не тако млад, али довољно да се с обзиром на искуство и знање, ту функцију могао да обавља, рецимо, и Жика Радојловић (да поменем само неке од овде присутних)“

„Нећу да улазим у тему о великим успесима Београда који су виза за верификацију кандидатуре друга Милошевића, настављао је Марковић. „Међутим, да видимо о којим се то посебно великим резултатима ради. Кад је реч о привреди, о стамбеној изградњи, јавним службама које се стално критикују и нису ништа боље после свих наших критика — не би се могло говорити о неким посебним резултатима.“

Разуме се, нити од Слободана Милошевића нити од Градског комитета зависе једино и пре свега ти неуспеси. Ја их не везујем за њега, али немојмо ни евентуалне успехе везивати искључиво за председника Комитета“.

Говорећи о привреди подршке коју ужива кандидат будућности српске партије, Марковић је навео и један карактеристичан детаљ:

„На седници Градског одбора СУБНОР-а Београда, појединим организацијама Савеза бораца у општинама јавно се постављало питање: зашто је на листи евидентираних кандидата за председника ЦК Слободан Милошевић тек на другом или на петом месту, зашто није на првом? НИЈЕ ЛИ МАЛО ПРЕРАНО ДА СЕ ОДНОСОМ ПРЕМА САМО ЕВИДЕНТИРАНОМ МОГУЋЕМ КАНДИДАТУ ЗА ПРЕДСЕДНИКА ЦК СЛОБОДАНА МИЛОШЕВИЋУ

ље реч Богдану Трифуновићу, не би ли он својим дугим излагањем допринео да избледи утисак Марковићевих примедби и оптужби.“

БОРАЦ ПРОТИВ НАЦИОНАЛИЗМА

ТРИФУНОВИЋ није штедео речи препоруке за свог кандидата и показало се да је за њега било добро што је био неуморан у похвалама. Међутим, да би својим комплиментима дао колико-толико принципијелан оквир, он је најпре говорио како чланство критикује руководство, али има и поверење у њега, пошто ништа не траје вечно, то поверење треба сачувати. Како? Па, избором Слободана Милошевића за председника ЦК. Милошевић је „... досадашњим радом и резултатима оправдао ово кандидовање“; он има, „дугогодишње партијско искуство и добре резултате на задацима које је обављао у Савезу комуниста“, био је „иницијативан, борбен, јасно комунистички опредељен... залагао се за смеле, прогресивне социјалистичке промене, чврсто на правцу социјалистичког самоуправљања, а против инертности, непринципијелних ком-

МЕРИ ОДНОС ПРЕМА САВЕЗУ КОМУНИСТА И ШТА ТО ЗНАЧИ?“

Одговор на ово своје питање Марковић ће добити две-три године касније, а у оној прилици, пошто је његов напад на личност и дело будућег вође српских комуниста био изгледа, жешћи него што се очекивало, председавајући Иван Стамболић дао је брже-бо-

Богдан Трифуновић: није штедео речи похвале

промиса и празне фразе": Трифуновићев кандидат има велико искуство у привреди, а „треба подсетити, јер није безначајно, да је Слободан Милошевић активно учествовао као наш делегат и у Комисији за израду Дугорочног програма економске стабилизације“.

Трифуновић се, заиста, трудио, али је Никола Љубичић проценио да је дошло време да и он узме реч.

У маниру „оца нације“ преузетом од Тита, Љубичић је најпре свима дао за право: и другу Дражи, и онима који имају примедби на поступак евидентирања и кандидовања, али и онима који нису задовољни писањем новина. Он је, на пример, „ових дана прочитао“... у „Политици“ да борци издају своје станове, виле на Сењаку, под кирију, а станују у својим становима у граду. Не каже се ни који су то борци, ни колико их има, него опћенито износе податак који баца љагу на читаву борачку организацију и све борце. Ја станујем у том крају, не знам ни једног таквог човека који је издао своју кућу, поготову не кад су у питању борци. А можда их и има, али постоји мјесто где то треба расправити. Ако се већ то износи у средствима информисања, онда треба изнијети име и презиме, да се тачно и јасно зна о коме је реч. Толико о томе“.

ПОЛОЖЕН ИСПИТ

Овај навод из Љубичићеве дискусије не односи се директно на тачку дневног реда о којој се расправља, али је карактеристичан за његов начин излагања: у далеким алузијама полемиче се са саговорником и указује му се на његову грешку у мишљењу.

Преведена на језик директних значења, Љубичићева прича о борцима и становима у његовом комшилуку отприлике значи: онај ко, као што чине новине с борцима, износи данас против Слободана Милошевића неке примедбе, руши углед руководства које га предлажу за шефа партије. Према томе, па-мет у главу!

У том кључу је његов одговор на примедбу Драгослава Марковића о Милошевићевим (не)успесима у Београду:

„Београд је сложен град, ту се свакако рађа пуно свакојаких проблема и немогуће је то све брзо и лако ријешити, без обзира на сва ангажовања комитета преко којег је Слободан пружао помоћ градским органима. Према томе, мислим да је и ту положио свој испит“.

ДОПРИНОС ЈЕДИНСТВУ

У Љубичићевој речи није недостајало ни директних похвала кандидату: „... Пратећи друга Слободана Милошевића на овим двијема функцијама, мислим да је он одговорно извршавао оба та задатка, када је у питању привредна проблематика, борио се и у Беобанци и последије у ГК Београда да поправља стање и да стабилизација привредних процеса што је могуће боље усклади“...

Љубичић није опширан као Трифуновић у описивању врлина једног изабраника, али је бомбастичан у изразу: „Ја сам Слободана Милошевића доживео као борца за очување континуитета револуције“ и желио бих да ту такву своју активност настави и даље с још више упорности“.

Љубичићева вештина придобијања саговорника застрашивањем, дошла је до пуног израза у завршном делу његовог излагања. Пледирајући за јединство, он за постизање

тог светог циља чини одговорним двојицу „старијих другова“. Петра Стамболића и Драгослава Марковића скидајући, истовремено, одговорност са себе и опомињући оног од ове двојице који је кренуо својим путем, али и све који би кренули за њим.

„Они људи који су овде уложили највише минулог рада, као што су друг Петар Стамболић и Дража Марковић а мислим да су они и најодговорнији да се брину о томе јединству и да морају дати највећи допринос. Не искључујем ту ни ове генерације нас других који нисмо били много у Србији, све нас, али чини ми се, с обзиром на положај, на мјесто на коме су се ови другови налазили, мени се чини да очекујемо највећи њихов допринос да се то једноставно сачува... Те личности, без обзира на ком положају биле, имају свој углед, своје мјесто у југословенској и српској јавности и према томе сви смо дужни да о томе бринемо ПРЕТПОСТАВЉАМО ДА НИКО НЕЋЕ СЕБЕ ДОВЕСТИ У СИТУАЦИЈУ ДА СЕ ДРУГАЧИЈЕ ПРЕМА ЊЕМУ ПОСТУПА“.

После овог генералског пледојаје, председавајући Иван Стамболић проценио је да је равнотежа, угрожена Марковићевим непријатним сумњама, поново успостављена и да је дошло време за паузу.

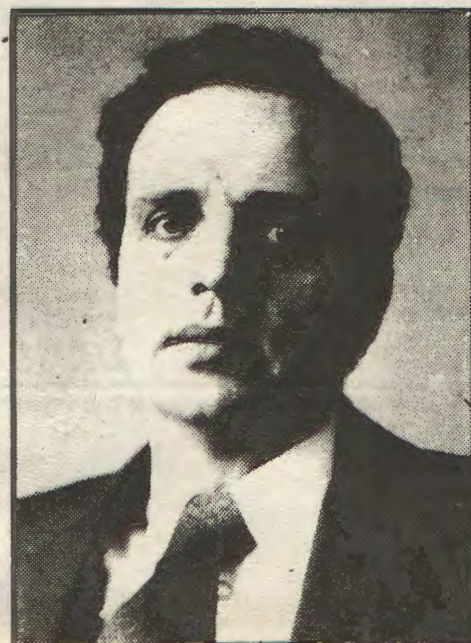
НОВА КАДРОВСКА ПОЛИТИКА

После предаха у раду седнице који није донео и очекивану промену расположења у корист кандидата већине, за реч се јавио Александар Митровић. Његово излагање остало је упамћено по томе што је присутне упознао с једном врлином будућег шефа српске партије која је, изгледа, била непозната (његовом службеном промотору, Трифуновићу): Митровић је Милошевићу указао поверење због његове, наклоњености и подршке колективном раду, „Знам га, рече Митровић, већ 15 година“.

Шпира Галовић је у својој дискусији покушао да укаже на везу између стања демократске свести у партији и последица овог стања, испољаваних у дотадашњем току изборног поступка.

„Сви говоримо о демократизацији Савеза

Шпира Галовић: предложио је Гачића

комуниста и о променама које би требало извршити. Али, у чему се састоје те промене? Конкретно, кад је реч о кадровској политици, шта би требало да буде ново и друкчије“

... Прва промена која се намеће тако рећи сама по себи, састоји се у томе да предлози и за највише функције у друштву и СК потекну из базе и ево ми крећемо на тај пут. Какава је у томе улога руководства?... Она морају прецизно да дефинишу њихову примену. Демократизација без правила није ништа. Ње, под тим околностима, уствари нема. Без тих претпоставки могло би нам се догодити да се под паролом демократизације, заправо удаљујемо од ње. Демократија захтева своју форму и развија се унутар те форме. Свака повреда форме неминовно повлачи за собом и повреду суштине, тј. садржаја друштвеног односа. Говорим о томе не само због посла пред којим непосредно стојимо, већ због будућих опасности које са сигурношћу можемо предвидети, које могу да угрозе биће СК. Сукобе, ривалства, борбе за власт, које би се могле распламсати унутар СК и друге опасности те врсте можемо спречити потпунијом разрадом норми унутрашњег живота организације, правилима која тек треба да дефинишемо и практично афирмишемо.

Моменат је у неколико прекретничких. Хоћемо ли знати да искористимо могућности које он пружа ИЛИ ЋЕМО СЕ ГУШИТИ У СУПРОТСТАВЉАЊУ И НАМЕТАТИ ЧИТАВОМ СК ТАКВЕ ОДНОСЕ У КОЈИМА СЕ ЧЛАНОВИ ИСТЕ ПАРТИЈЕ МЕЂУСОБНО ТРЕТИРАЈУ КАО ЉУТИ ПРОТИВНИЦИ?“

„Тврдим, дакле“, наставио је Галовић, „да ми немамо изграђена изборна правила у Савезу комуниста, немамо, заправо, ни свест о значају тих промена.“

РАЧУН ВЕРОВАТНОЋЕ

Кад је томе тако, онда није чудно што се догађају необичне ствари: „Десетак градских општина предлаже, рецимо, за неколико најважнијих функција исте личности. Комбинација је свуда иста. То да се на толико места самостално сете и утврде потпуно исту ствар, у длаку исти распоред, то је изван сваког рачуна вероватноће. Природно је да ти људи буду предложени, односно евидентирани јер је за сад реч само о евидентирању. Верујем да нигде не би били прескочени и да није било директиве. Да ли би сви били предложени за те функције, то је друго питање. Чему та режија која има и своје наличје: као што постоје обавезна имена на једној листи, тако постоје и имена која се не смеју помињати... Кад би се негде појавио какав непредвиђени предлог, председници општинских комитета нису знали шта да раде. Настајале су мучне ситуације. И ТО ЈЕ ОНО НАЈГОРЕ, ШТО СЕ ПАРТИЈИ НАМЕЋЕ ПОСЛУШНОСТ, ШТО ФУНКЦИОНЕРИ СК ДОЛАЗЕ У ПОЛОЖАЈ ДА НЕКОГ НАТЕРАЈУ НА ЋУТАЊЕ, ШТО СЕ ЉУДИ СМАТРАЈУ ОСЛОБОЂЕНИМ ОБАВЕЗЕ ДА САМОСТАЛНО МИСЛЕ“.

Задржавајући за себе право да размишља, Галовић је, на крају, поменуо свој предлог кандидата: за шефа Партије Радиша Гачић, за два члана Председништва ЦК СКЈ — Видића, Марковића, Чкребића и Ивана Стамболића, који ти требало да буде и секретар овог органа, а за председника Председништва СР Србије — Слободана Глигорић — Ајгу. Ни Петар Живадиновић, који је после Галовића узео реч, није показао вели-

ко поверење у предлоге безе: „Било би ме стид и не бих могао себи до краја живота опростити, без обзира на консеквенце, да глумим како не знам оно што цео Београд зна: да је у велики број акционих конференција или основних организација ишао унапред припремљен списак... Морам да кажем: ако је то што су у Београду овом приликом дешавало демократизација — онда ја за такву демократију нисам“.

„Морам да кажем и о самој личности која се овде сматра плебисцитарно подржаном за председника ЦК: искрено речено, чуо сам лепа мишљења, чуо сам и лоша мишљења о Слоби Милошевићу и о сваком од нас, али ово што сам овде на седници чуо, не сећам се да је, сем у случају друга Тита, икоме толико хвалоспева говорено и да је ико уопште такве оцене и квалификативе заслужио... Као да није реч о постојећем, реалном људском бићу, као да је овде сада поступак за образложење предлога такорећи за свеца.“

Међутим, постоји и друга страна. Дешавало се и у историји цркве да се неки проглашавају за свеца, па се накнадно историјски утврђивало да нису имали неке особине које би требало да красе свеца, него често и супротне.“

ТРАЖИЛИ СТЕ — ГЛЕДАЈТЕ

Живадиновић је, у наставку свог излагања, поступак десакрализације предложеног кандидата поткрепио низом примера: од доласка Слободана Милошевића на челу Градског комитета, чланови ЦК из Београда престали су да буду консултовани о конкретним одлукама из њиховог ресора; о смењивању и разлозима смењивања директора Марксистичког центра Београда, Петра Гледића нити је ко обавештен, нити су чланови Председништва ЦК СК Србије, ресорно задужени, имали прилику да прочитају некакву тајну информацију о пропустима у Центру.

Постојала је, такође, тајна информација о нашим познатим марксистима и њиховим супругама којима су исплаћене извесне суме новца, али и ова информација је ишчезла.

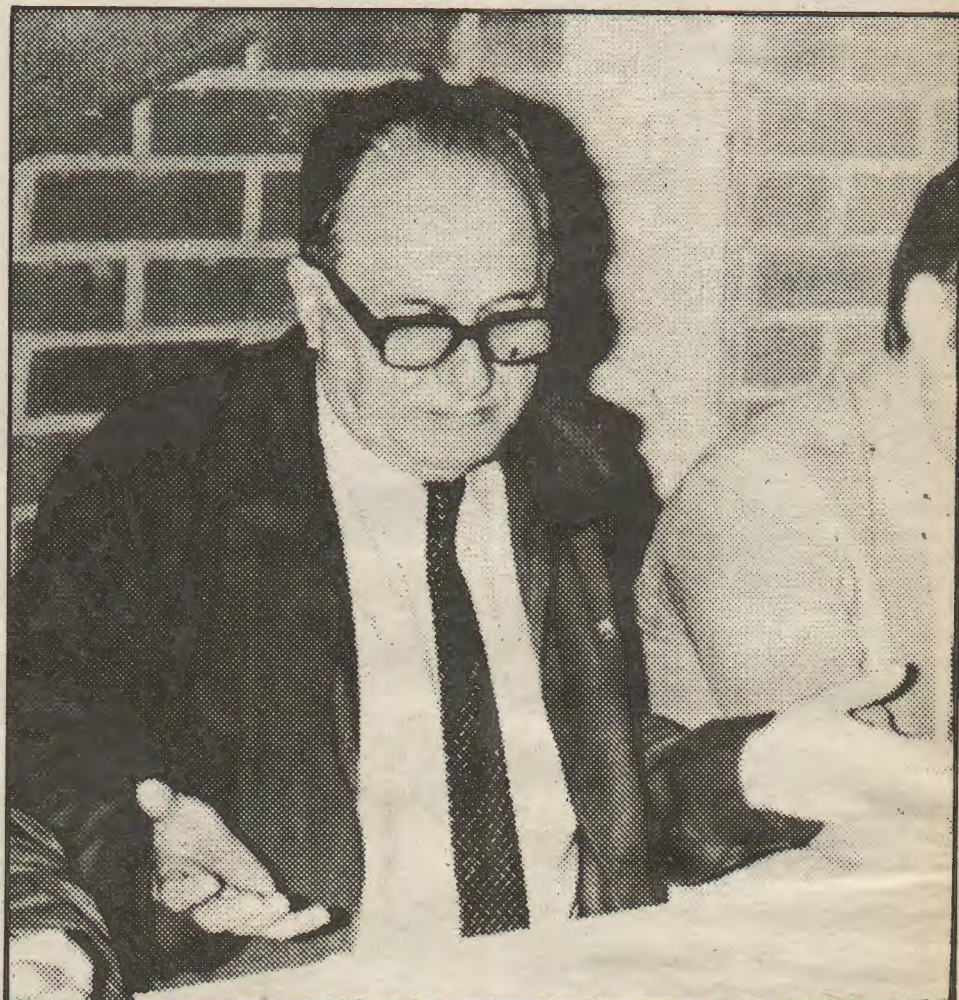
За председника идеолошке комисије постављен је Дача Марковић, а да нико није консултован о томе, на питање ко је, заправо Дача Марковић Слободан Милошевић је изговорио такве похвале да Живадиновићу после тога није било јасно зашто Дача Марковић није председник САНУ. Градски комитет и Слободан Милошевић подржавали су кандидатуру Душана Митевића за директора Телевизије, а да он нема подршку целе Телевизије, као што је представљено. „Ако Митевић с особинама које ми на телевизији знамо (новинар без много квалитета, да говоримо отворено, новинар коме замерију не само због извештавања с Косова, мада то није исто, него и због других ствари), треба после свега што се десило око избора у Скупштини, треба да буде предложен чак за члана Председништва ЦК СК Србије, онда је то превише. Ту се о демократизацији не може говорити“ — био је резолутан Живадиновић.

И Живадиновић је изнео свој предлог кандидата: за шефа партије — Галовић, Гачић и Драгослав Марковић, за чланове Председништва ЦК СКЈ — Иван Стамболић, Драгослав Марковић, Добривоје Видић, Душан Чкребић.

Да би ствар могла отићи предалеко, осетила је и нападнута страна. У њено име и у

Петар Живадиновић: упоредио је Милошевића са Титом

Никола Љубичић: претње кроз алузије

име оспореног кандидата, реч је узео Милован Поповић секретар ГК Београда, који је упозорио да се у дискусији губе неки основни комунистички принципи и почиње вређање, а онда је потанко и без цинизма објаснио да га ово подсећа на ону телевизијску емисију „Тражили сте — гледајте“.

БРАНА МИЛОШЕВИЋ
(из „Независних“)

ЦРКВА

Полухе
ГЕРВАСИОС
11/24. 7. 1976 & ПЕНАС

ОТАЦ ЈУСТИН ПОПОВИЋ

АВА ЈУСТИН
1894 - 1979

БЕСЕДА ДАНАС ЈЕ СВЕТИ САВА, ТРЕБАЛО БИ ДА БУДЕ НАЈВЕЋИ ПРАЗНИК ПОСЛЕ УСКРСА, А ДАНАС ЈЕ СРПСКИ ВЕЛИКИ ПЕТАК.

НА САВИНДАН

50

празник највећи после Божића, али ово је данас српски Велики Петак. Гле, како је тужна земља Србија, како је мрак попао земљу Србију. Каква тмина! Каква помрчина! Где су Срби? Много је бивших Срба, а правих Срба, авај, како мало.

Хајде да учинимо један кратак хаџилук по земљи српској, хајде да видимо како се празнује Свети Сава по земљи српској. Хајдемо до Београда, старе српске престонице. У Београду, шта је? Све радње отворене, сва надлештва раде. Људи, шта је то? Ево одговора. На Теразијама Свети Сава распет на крсту, на Теразијама београдским, на главном тргу, на главној раскрсници, на главном путу и путевима раскршћа Европе, Азије и Африке, ето Срби подигли крст и распели на њему Светога Саву. А он тужан и пун љубави за несрећно потомство своје, вапије са крста: Господе опрости им, јер не знају шта раде.

Хајдемо мало даље, хајдемо до Универзитета. Шта је то? Празан, нигде никога нема, нигде никога на Светога Саву на Универзитету. Омладина! Ко? Ко је водио? Нема Светога Саве на Универзитету, нема духа његовог, нема Христа његовог. А кога има ако Христа Бога нема, ако Светог Саве нема? Крст пред Универзитетом и на њему распет Свети Сава и бруји његов тужан и сетан глас, његов глас који се чује од земље до неба: Господе опрости им јер не знају шта раде.

Хајдемо даље по несрећном Београду и тужном хаџилуку нашем, хајдемо до Патријаршије. Гле, и пред Патријаршијом крст, гле и на крсту распет Свети Сава! Шта је то? Откуда то? Од раскола! Свети Сава распет јауче и плаче пред Патријаршијом и вапије са крста: Господе опрости им јер не знају шта раде!

Такав је мрак, такви крстови по Београду, а Свети Сава где се у Београду слави? По црквицама, по црквама као по збеговима, тамо дечица, тамо њихови родитељи, ето они славе Светог Саву, а храм Светога Саве који је почео да се зида пре толико деценија претворен у гаражу! И пред тим храмом крст и Свети Сава плаче над кукавним српством и вапије: Господе опрости им јер не знају шта раде!

Хајдемо даље, напустимо мрачни и срамни Београд. Хајдемо у Шумадију, хајдемо у наша шумадијска села. Данас је Свети Сава. Школе треба да брује од песме Светоме Сави, а тамо у сваком селу школа затворена, нигде ђака у њој, нигде ученика, нико не слави Светога Саву. Школа устала против Светога Саве. Пред сваком школом у сваком селу шумадијском, било то у Љигу, у Милановцу, у Петровцу, Јагњиловцу... Пред сваком школом крст, и на крсту распет Свети Сава, а његова болна и тужна уста понављају непрекидно: Господе опрости им јер не знају шта раде!

Хајдемо даље по варошима српским, по варошима српске земље. Шта је то? Крагујевац, Ниш, Лесковац, Врање, Нови Сад, Сарајево, Бања Лука, Цетиње, Никшић, шта је то? Што је толико крстова пред толиким здањима, пред црквама пред школама? И на свима тим крстовима Свети Сава вапије Господу: Господе опрости им јер не знају шта раде! Не знају Господе. Оставише Тебе, једини смисао свих светова, оставише Тебе који нам дајеш вечну правду и твоји потомци пођоше, за ким? За људима без Бога!

А што човек може учинити без Бога у овоме свету? Можеш ли траву да порастеш без

ЦРКВА

Бога? Можеш ли пшеницу своју, кукуруз свој, да однегујеш без Бога? Можеш ли теле да одгајиш без Бога? Може ли врабац над кућом да прхне без Бога? Може ли сунце да се носи над земљом без Бога? А ето, полудео је европски човек, полудела европска наука, полудели европски мудраци, хоће свет да уреде без Бога. И ето, уредили га. Видимо како уређују. Крв, ратови, несрећа, буне, побуне. Нигде мира нигде спокојства, све трчи, за ким, за чиме, за, авај, продатим самоужињањима, страстима и сластима овога света.

Хајдемо, хајдемо широм српске земље. Тамо, далеко у сумаглици, стоји Црна Гора, Српска Црна Гора! А у њој скоро све цркве затворене претворене у магацине. Затворене и служба се Божја не служи. И пред сваком црквом, не један крст, него стотине крстова, и на свима њима Свети Сава распет! О Господе, опрости нам јер, збиља, не знамо шта радимо!

Хајде даље, српски човече, Србине, ако си остао Србин до данашњег дана, ако се ниси одрекао, ако ниси бивши Србин, хајдемо даље. Гле, погледај онај манастир. Тамо, тамо се чује концерт, тај манастир је претворен у музеј, тамо данас на дан Светог Саве нема службе! Пред манастиром огроман крст и на крсту распет Свети Сава, тужан и сетан. Монаштво му је дало све, монаштво га је учинило светитељем, монаштво га је учинило просветитељем. Света Гора и свети монаси воспитали су Светог Саву и дали му сва богатства неба. Дали му вечну истину, вечну правду, дали му вечни живот и он га дао српском роду. Дао и вечну истину, и вечну правду, дао и истинског Бога и Господа Христа. То монаштво ето манастир претворио у музеј. И шта ја да радим Господе пред тобом, сем да вапијем. Господе опрости им јер не знају шта раде!

Тамо по српским шумама, по долинама, гудурама, српски манастири. Зидали их свети цареви и краљеви, зидали их свети Срби, оставили нама, а манастири скоро опустели. Срби неће у монахе, Срби кренули за Европом, за културом, за модом. Жене трче за париском модом, и по вароши и по селима. Младићи, омладина, Срби зрели, родитељи, чиновници, службеници, све то се дало на уживања. Биоскопи пре свега, и позоришта изнад свега.

А монаштво, свето монаштво, које је држало српски народ кроз векове и векове и дало све што је највеће, јер ништа веће нема српски народ од светих монаха, Светог Саве, Светог Петра Цетињског, Светог Николаја Охридског. Монах и владика, то је највеће у српскоме роду, највећи учитељи, највећи просветитељи. А Срби сада напуштају тај светосавски пут, напустили монашки пут. Празни манастири српски, по један или два монаха. Како ће служити службу Богу један или два монаха? А ви шаљете децу своју по школама, по универзитетима. Добро је и то понекад. Али, помисли на душу своју и на душу њихову. Ко ће чувати душу српскога народа? Свима до уживања и уживања стало. А пут манастирски, пут светог Саве кроз вечну истину води у живот вечни. Срби, на шта сте свели своју историју и себе? Тако оставивши тај светосавски пут, пут манастирски, пут монашки. Срби кренули за културом, за цивилизацијом европском, за модом европском. О лешевима српски!

Шта вам даје та култура и цивилизација? Шта осим лажи? Шта осим лажног задовољ-

ства? Шта осим лажних уживања? Шта нам дају палате и фабрике? Шта вам дају авиони? Погледајте душе своје. Где су вам душе? А душа је важнија од свега, не од твога имања само, од твоје стоке, не само од твоје деце, него него, о, душа је важнија од свих светова. То је вечно у теби човече. То је оно што не умире. То је оно што гроб не може да ухвати. И ти душом својом можеш из овога света у онај свет. Шта ћеш славити у моменту смрти? Пише о једном догађају један свети отац: Била два друга. Један од младости своје решио да се одрекне света и уживања светских и да постане монах. А други, његов друг од младости почео да исмева Јеванђеље Господа Христа и веру. И заиста, овај први се замонаши и постаде монах. Онај други оде својим путем, ружећи све што је Христово, што је јеванђелско. Деси се да тај младић умре пре монаха, и овај његов друг монах, тужан и сетан што му је друг такве душе отишао на онај свет, стаде се молити Богу да му покаже где је душа његовог друга у ономе свету, шта је са њом. — Ето, он није веровао у Тебе Господе, он је Твоје Јеванђеље одбацивао, вери се Твојој ругао, што је с њим? Неколико дана молио се монах од свег срца плачући и молећи Господа да му открије ту тајну. Једнога дана тајна му би откривена. Његов друг дође, јави му се. А он монах, одмах га упита: Молим те, реци ми како ти је горе? Како се осећаш? — О, то ли хоћеш да сазнаш? Мени, мени је врло тешко и претешко: — Па добро, у чему је твоја тешкоћа, шта ти је тешко? То се не може описати — одговори младић. А што? — Зато што моје патње, моје муке, превазилазе све што људске речи могу описати. Али када већ хоћеш ја ћу ти показати само један део моје патње. Тада он подиже крај од своје хаљине и показа му ногу. И монах угледа огромног црва који нагриза ногу. И удари страшан смрад, ужасан смрад, тако да монах скочи, полете да изађе из келије, отвори врата, излете из келије и побегне чак ван манастира. Његовог друга не стаде, а смрад се разли по целом манастиру и то такав смрад, да су монаси морали да напусте манастир и да траже уточиште далеко на другом месту. А овај монах који се молио да му се јави тај друг целог живота није могао да спере са руке своје смрад који је нашао на ту руку од присуства тог несрећног младића. Таква је судбина душа које неће Христа у овоме свету. Таква је судбина и вама, несрећни Срби, који сте се одрекли Светог Саве, који сте се одрекли Господа Христа, одрекли се овог живота. Шта те чека у ономе животу ако душа твоја у овоме свету не стекне Христа и не испуни себе божанским мирисом, светим врлинама, светим животом, светим заповестима Христовим? Шта ће бити од твоје душе, шта ће се у њој накупити? Смрад! Смрад! — од кога се нећете моћи спасти никада, и трајаће вечне муке.

Ти си човек, ти си Србин, ти си чуо за Господа Христа! Шта се збива са српским човеком данас? Све што је Божије, мање-више, опустело је у српској земљи. Опустели манастири и пред сваким манастиром скоро, распет Свети Сава. И он тужан и јадан гледајући своје потомке, своју несрећну паству, како пропада у гресима, страстима и сластима и у лажним културама и цивилизацијама, јаче са крста. Господе, опрости им јер не знају шта раде!

Да, тужна је судбина Светог Саве, највећег и најсветијег Србина, највећег и најпрос-

лављенијег Србина у свим световима сем на земљи српској сада. А данас, данас на небу је српски Ускрс. Данас сва небеса, свети апостоли, свети пророци мученици, исповедници славе Светог Саву. Данас сам Господ грли Светог Саву, највећег и најсветијег Србина, најљупкије и најмилије српско дете Расетка! А он клечи и плаче. Плаче над несрећним српским родом, плаче над земаљском Србијом. Сва Небеска Србија слави Светитеља Саву, а ви несрећни Срби све сте његово забороваили на земљи.

Ти земаљска Србијо, куда идеш? Шта је твој крај? Шта, ако не пропад, погубија? Пропад, погубија српских душа, покољ српских душа! Ето, то је српска земља. А то је сваки Србин добровољно дао, добровољно убијао своју децу. Мајка која слуша дете како псује, отац који псује, шта раде? Убијају душу у детету свом, и душу своју убијају и спремају пакао и себи и деци својој. О, свака крађа, сваки грех све је то убица који јури на тебе. Свака ружна реч свака ружна помисао, свако рђаво дело, све су то силе демонске које те гађају да те устреле, да ти душу унију.

Пуна је српска земља лешева духовних. Душа, до душе, ох, леш до леша. То су мање више данашњи Срби. Све што је Божје, мање-више, заборавило се. А све што је дало задовољство овога света, уживања овога света, ето за тим трче данашњи Срби и губе душу своју и губе оно што је вечно. Али у ономе свету видеће сваки шта је зарадио.

Свети Сава распет на безброј крстова по српској земљи. Свети Сава распет на свима крстовима који ограђују српску земљу. Са свих тих крстова, он, он највећи мученик српски вапије пред Господом: Господе, опрости им јер не знају шта раде! О свети Оче Саво, опрости и помози. Опрости и помози, опрости и помози нама духовним мртвацима по земљи српској. Васкрсни нас из мртвих, васкрсни душе из мртвих, Васкрсни их покајањем, васкрсних их вером у Господа Христа. Васкрсни их нашим новим животом по Јеванђељу.

Ти нас покај, ти нас приведи Господу Христу, иначе српска земља претвара се у огромно гробље, леш до леша, мртаца до мртаца. И авај, ако не васкрсне ка Христу, ускоро ће се претворити српска земља у огромно гробље српских душа. Гробље душа које су извршиле самоубиства и убиства, презревши Господа Христа, одбацивши једног истинитог Бога и једног истинитог даваоца вечнога живота и бесмртнога и јединог имаоца и даваоца вечне истине и правде.

О Свети Оче Саво, васкрсни нас из мртвих. Васкрсни нас на веру у Господа Христа. Да ништа на овом свету не ценимо као Њега и да никога не љубимо више од Њега. Јер, ето, Он нам кроз себе даде сва небеска блага и царство небеско.

Дај нам силе и моћи да и ми исто тако усвојимо веру у Њега, љубав к Њему, молитву к Њему.

Свети оче Саво, опрости и помози и моли Господа Христа да све нас, српске мртваци, мртваци душом, васкрсне из свих смрти ка Њему, ка небеској правди ка вечном животу кроз све векове. Амин.

АПОСТОЛСКИ ТРЕНУТАК

Епископ шумадијски, господин Сава освећује темеље цркве

Драгослав Миличић, ктитор и адвокат Илија Радуловић

Придворице је сеоце недалеко од Смедеревске Паланке. Мештани су своје верске обреде и народне обичаје извршавали у најближој цркви, која је од села удаљена око седам километара. Несумњиво је да су пресрећни, јер је баш у Придворицама почела изградња новог храма. Иницијатор и главни финансијер те градње је веома успешни приватни предузимач, власник „ИНВЕСТ-ЕХ-ПОРТ“-а, предузећа за грађевинарство, инжињеринг, друмска возила и трговину, господин ДРАГОСЛАВ МИЛИЧИЋ.

Црква Светог Георгија ће вероватно ве-

ковима окупљати народ, где ће мештани крштавати своју децу, венчавати се, своје мртве испраћати и где ће вршити религиозне обреде.

Његово Преосвештенство, епископ шумадијски, господин Сава (Вуковић), је на Бадњи дан, 6. јануара 1991. осветио темеље цркве. Том приликом је рекао: „Велика је радост што ће Придворице добити цркву. Село без цркве, није село. Од сада ће Бог становати заједно са својим народом у Придворицама, пошто ће имати своју кућу, коју подиже господин Драгослав Миличић. Радујемо се што Нову Господњу годину 1991, почињемо

освећењем темеља овог храма Божијег.

У црквама се може чути божићна порука: „Христос се рађа, славите!“ Многи који нису крштени, крштавају се као одрасли људи и примају Христа. Христос се рађа у њиховим срцима и душама, тако да Христос стално добија нове следбенике, који крштењем улазе у Његову Цркву и постају његови чланови.“

Домаћини су позвали, као почасног госта, господина Илију Радуловића, потпредседника за право и етику СПО, да присуствује церемонији освећења темеља. Окупљеном народу се обратио речима: „Ово је апостолски тренутак, јер апостол Павле рече: „Не живим ја, јер Христос живи у мени.“ И, заиста, без обзира на резултате избора, песници су оставили своје песме, мајстори своје алате, једном речју, у нас се уселио Христос. Ово је тренутак када је Србија угледала таворску светлост, као што су је на Тавору видели и апостоли.

Наш ктитор, Драгослав Миличић, послашао је глас јеванђеља који гласи: „Онај који сије у дух, од духа ће пожњети вјечни живот.“

Ово је најбољи пут, који је господин Миличић изабрао да се вратимо Христу, Божјој речи, Божјем закону и нашој Светој ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ. Будите огњена духа и служите Господу и његовом народу. Нека сте благословени!“

Професор књижевности Милутин Срећковић искористио је прилику да поздравни скуп речима: „Налазимо се на месту које је до недавно било место хлеба за тело, а сада је посвећено Светом Георгију. Треба да помогнемо своје најбоље синове у борби против зла и да се вратимо својим коренима, јер из њих протичу животодавани сокови који ће нам омогућити да трајемо у историји. Нађу се они људи, племенитог рода, од племените намисли, као што је то наш Драгослав Миличић, који су се сетили да треба створити нешто што је изван обима нашег чепа што ће користити народу и ником више.“

Господин Драгослав Миличић сматра да је дошло време да се са речи пређе на дела, па је уз подршку мештана, одлучио да Придворицама подари нешто што ће служити народу. Иако није успео као кандидат за посланика Српског покрета обнове, намерава да оствари све што је обећао. Цркву Светог Георгија планира да заврши 16. новембра 1991. год. када слави крсну славу Ђурђици.

Доказ да су сељани изашли у сусрет ктитуру цркве је да су самоиницијативно насули пут, да би се Храму лакше пришло. Господин Миличић не заборавља да помене и два брата Цветковић Ненада и Ђорђа, који су поклонили 30 ари земљишта, на којем се врши градња.

Чланови Месног одбора СПО — Смедеревска Паланка неуспех на недавним изборима доживљавају као изазов да не постану, што и потврђује њихов лист „ОЦИЛО“, који сами финансирају и штампају.

Текст и фотографије Ливнија ЛАЗИЋ

ИСТОРИЈА НИ НА НЕБУ
НИ НА ЗЕМЉИ

МАНАСТИРИ

ВРАЖИЈИ КАМЕН ВАПИ ЗА ЉУДИМА

Долина реке Пчиње је данас ван важних путева и њени интересантни предели би сигурно били заборављени да у окриљу себе не крије манастир посвећен Прохору Пчињском. Многи ходочасници долазе до великог споменика, али ни један од њих не наставља своје ходочашће узводно уз Пчињу. На маргинама интересовања, само двадесетак километара даље, стоји црква Свете Богородице, стара шест векова. Заборављена и напуштена она живи без свештеника, без свећа, чак и без верника.

Богородичина црква на Вражијем Камену велики је споменик малих димензија. Ако се сетимо димензија Србије у доба Косовског боја постаје нам јасно да оне нису играле никакву улогу. Нажалост, у случају Богородичине цркве оне су јој пресудиле и доделиле самоћу.

Национална свест Срба се буди и последњих година се ујурбано поправљају многи велики споменици, а у књижама сваког дана освањује нека нова монографија. Велики споменици имају своју историју и она нам је данас доступна. Мали споменици имају само своја предања.

Пре шест векова становници села Трнице су хтели да подигну цркву. Била су то тешка времена, Душаново царство се управо распало, а Турци су све више надирали. Мештани Трнице и околних насеља су почели да прикупљају грађу, што је вероватно био дуг и мукотрпан посао. Одредили су место за нову цркву на једном узвишењу, уз само корито Пчиње, насупрот три врлетне пирамиде у народу познате као Вражији Камен. Ту су остављали сву прикупљену грађу и данас се на том месту могу видети остаци неке грађевине коју народ зове Калиште.

Црква никада није подигнута на том месту, а народно предање има своје објашњење за то. Постоје многе верзије, али најчешћа је она коју је етнограф Драган Марковић забележио по причи старице Ми-

Много је људи који нду широким путевима и који улазе на широка врата, каже се у Јеванђељу по Матеју. Због тога кроз уска врата Богородичине цркве на Вражијем Камену улазе само ретки намерници, који знају да разлуче вишевековну патину од површинског сјаја, лепоту од бола, уметност од кича. Када ће овај скромни дивни споменик обасјати људска светлост?

ље. Она каже да су ђаволи били ти који су спречили изградњу цркве у долини Пчиње. Појављивали су се сваке ноћи и скупљали грађевински материјал у женске мараме, а затим су га износили наврх једне од три врлетне стене. Мештани нису били ради да цркву подигну тако високо. Било је то неприступачно место за које наш историчар и књижевник Милан Милићевић у својим Листићима из дневника каже: „...До тамо има две-три врлети преко којих је готово немогуће прећи ономе кога на великој висини вата невестица... саветујемо да се без невоље не иде на Вражју главу“. Управо због тога мештани су сваког дана ишли на Вражији Камен и спуштали материјал назад, али ђаволи су били упорнији. После извесног времена становницима Трнице је досадило и они су подигли цркву на Вражијем Камену.

ЦРКВА ПРЕЖИВЕЛА СВЕ

То место данас није неприступачно и до подножја Вражјег Камена се долази веома лако. Уз напорно али не опасно пењање до цркве се може доћи за петнаест минута. Нажалост, ретко ко зна где да започне своју авантуру, јер црква се са пута не види, а не постоји никаква ознака. Управо та скривеност цркве упозорава нас да су вероватно сасвим други разлози, о не врагови, били ти који су пресудили да се црква подигне на оваквом месту. Много нам је лакше да поверујемо да су мештани скривали своје светилиште од Турака, који су рушили све пред собом.

Богородична црква је преживела турску најезду, преживела је многе ратове и потресе, данас јој је остало да се бори само са једним непријатељем. — људском незаинтересованомшћу. Она стоји на врху стене и у својих четрдесет квадрата чува невероватан исечак наше историје. Проблем је у томе што кроз њена врата нема ко да прође.

МАНАСТИРИ

Јевеђеље по Матеју нас учи: „Уђите на уска врата, јер су широка врата и широк пут што воде у пропаст, а и много их има који њима иду“. (Глава 7-13). Богородичина црква има уска врата и кроз њих нико не пролази. Мештани имају нову цркву, она нема историју и нема уметничку вредност, али она је нова, бела и има раскошан портал.

Крај XIV века је Србији донео последњи велики стил познат као Моравска школа. Уметност се у тим годинама образовала у сливу трију Морави под патронатом кнеза Лазара и његових наследника. Сви велики уметници су побегли од Турака из Византије и Солуна и сакрили се у Моравској Србији. Јужни крајеви су остали без уметности или се бар тако мислило. Богородична црква на Вражјем Камену је сведок да је уметност преживела и тамо где се нико није надао.

Ми не знамо ко су творци ове цркве, не постоје писани документи, а натпис у самој цркви је уништен. По неким, недовољно поузданим, документима ми је можемо уврстити у грађевине подигнуте под патронатом **Дејановића. Константин Дејановић** је био великога у овој покрајини и мада је завршио као турски вазал, његов значај је био велики и понео је назив „силни“.

Сасвим је могуће да је он имао удео у изградњи Богородичине цркве, јер сачуване фреске нам говоре о врхунским царским сликарима, до којих би обичан народ тешко дошао. Без неких јачих материјалних доказа то је ипак само нагађање и једини прави критеријум за класификовање ове цркве је она сама.

Година њеног подизања нама је непозната, датум је само на основу њених стилских особина. Први показатељ који нам говори о њеној старости је сам назив — Вражја црква. Израз „враг“ је народни и познат је у старим српским крајевима. Он није преживео до данашњих дана, јер га је црква потиснула и заменила изразом грчког порекла — ђаво.

ИЗМЕЂУ ЛЕПОТЕ И БОЛА

Црква је мала једнобродна грађевина без куполе. У Србији су ретко подизане цркве без куполе и за то је обавезно постојао неки разлог, ако се изузме финансијски моменат. Врло је вероватно да је црква изграђена без куполе да би се смањила њена висина и на тај начин учинила још скривенијом, али је вероватније да је без куполе, јер није постојао мајстор који би је изградио. Крајем XIV века сви мајстори вични овом занату већ су били пребегли у Моравску Србију.

Недостатак добрих архитекте је уочљив на први поглед. Црква се не би разликовала од најобичније бараче да није подигнута у алтернатици камена и опеке, начину зидања својственом за византијски период у уметности. Сиромашна и огољена споља она не привлачи пажњу, али њени зидови скривају чудотворни свет фресака.

Ко су били уметници који су је осликали ми не знамо. Остаје нам само да се дивимо њиховом делу тако различитом од свега што смо видели у српској уметности. Неколико очуваних композиција нам говори о смелости на коју нисмо навикнути. Два безимена уметника дозволила су себи слободу да раде на потпуно различити начин један од другог и то чак у оквиру исте композиције.

Познаваоци уметности, али и они који то нису, прво ће прићи западном зиду и стати испред Богородичиног успења. Фреска је рад првог уметника и јасно нам је да је он волео лепоту и склад. Његова уснула Богородица је мирна и прелепа, а око ње се рађа низ ликовазатечених и отменом болу. Линије су меке, боје су нежне, а звук фреске нас преноси у царске византијске цркве. Та опчињавајућа уметност могла би да се повеже са славним византијским црквама да није једног детаља: крај Богородичиног одра налазе се

њене уредно сложене папуче. Такав детаљ је потпуно непознат црквеној уметности и он је вероватно преузет из народног обичаја.

ТЕОЛОЗИ И УМЕТНИЦИ

Несвакидашњост овог сликарства се наставља на другом делу композиције, „Преносу Богородичиних моштију“, који је рад другог уметника. Уместо отменог сликарства овде наилазимо на разорну експресију, Богородица је готово црна и веома ружна, а фигуре око ње се грче од бола. Чини нам се да се други уметник супротставља првом и да покушава да обезвреди његов леп свет. Бол, патња, криве линије и јаке боје средства су која нам говоре о ружноћи овоземаљских ствари и упозоравају нас да праву духовност морамо наћи испод површине.

Надметање или надопуњавање два уметника наставља се и на другим фрескама, а кулминира у сцени Христовог „Сретења“. Богородичина црква на Вражјем Камену чува у себи сцену каква још никада није виђена, сцену у којој видимо Христа као дете, које се уплашено привија уз своју мајку и плаши се речи које му изговара старац Симеон о мукама које га чекају. Никада до тада црквено сликарство није дозволило свом божанству особину као што је страх и никада Христ није био дете које тражи утеху у мајчином окриљу.

Фресака је остало веома мало, јер је црква била дуго без крова. Данас су оне слабо видљиве чему доприноси и лоша осветљеност цркве. На храму постоји само један прозор и то толико узан да пропушта само један зрак светлости. Тај зрак пада на часну трпезу и Христово васнесење што нам говори о томе да су уметници желели да повежу функцију са симболиком. Једно је сасвим сигурно, уметници нису били само сликари, њихово теолошко образовање било је веће и од самог талента.

Богородичина црква на Вражјем Камену се налази не само ван главних путева, до ње не води чак ни козја стаза. Тиме је искључена могућност да неко сасвим случајно одлута до ње, а ако би се то догодило наишао би на закључана врата. Цркву је немогуће видети без посебних најава, па чак ни тада није сигурно да ће се појавити неко ко ће је отворити. До цркве није спроведена ни струја ни вода тако да се намеће питање како су се у њој обављали црквени обреди.

ПОТРЕБНИ СУ ЉУДИ

Оно што нас изненађује је чињеница да та црква није остала ван интересовања стручњака. Стављена је под заштиту закона 14.5.1958, а категорисана је као споменик од великог значаја 1983. Завод за заштиту споменика из Ниша на њој је обавио основне радове, реконструисана је њена архитектура и црква је поново добила кров, а група конзерватора-сликара под руководством **Миодрага Анђелковића** извела је неопходне заштитне радове на живопису. Све то није било довољно да црква оживи и да поново отвори врата верницима, али и љубитељима праве средњевековне уметности.

Српска средњевековна уметност је значајнија него што на први поглед изгледа, она је очувала делове историје, које није ни сам Цариград. Сачувала је велике манастире којима се данас дивимо, али и много више од тога у малим и заборављеним црквицама. Богородичина црква у себи крије један део наше историје, који ћемо тешко наћи у неком великом и познатом споменику. Овога тренутка њој нису потребни дарови и новац, превасходно су јој потребни људи.

Српска православна црква полако добија место у овом друштву, а самим тим почиње и њена брига за вернике. Она је основала своју туристичку агенцију „Добročинство“ преко које се данас може видети Богородичина црква. Остаје нам да се надмо да је то само почетак.

Сандра ПЕТРУШИЋ

„СРПСКА РЕЧ“
деоиничарско друштво
БЕОГРАД, Народног фронта 43
тел. 011/642 233

објављује да издаје књигу

ПИСМА ВУКУ

Књига садржи факсимиле и делове бројних писама које је СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ И ВУК ДРАШКОВИЋ примио после завршених избора.

Писма су потресно сведочанство о реаговању народа у Србији, а нарочито младих, на неочекиване резултате избора.

**Цена књиге је 200, а у претплати 150 динара.
Сав приход од продатих књига припада СРПСКОМ
ПОКРЕТУ ОБНОВЕ.**

Позивамо чланство СПО и симпатизере да се претплате на ово јединствено издање које је докуменат овог времена. Својом претплатом уједно учествујете у потпору СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ.

Књигу можете поручити и поузећем на телефон: 683-952, 642-233 лок. 149, 600-222, лок. 9979, 507-454.

КЊИГА ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ до 15. фебруара. 1991. год.

ПОРУЏБЕНИЦА

_____ (презиме и име, поручиоца)

_____ број _____
(улица) (број)

_____ (пош. број) _____ (назив поште)

Уплату протувредности од динара _____ уплаћен је на жи-
ро рачун број 60801-603-27562 ДД „Српска реч“, Београд

у _____, _____ 1991. Потпис поручиоца,
_____

СВИЊЕ И НАРОД

Књига о Милутину* Данка Поповића сигурно је једна од најтиражнијих књига послератне српске књижевности. Доживела је више од двадесет издања и имала леп одјек у нашој критици. Као сваки „тиражни писац“, Поповић се у роману „Свињски ујед“ вратио извесним темама и ликовима из свог популарног дела. Бора Гарашевић, Бора Јуриш који је, у време кулака, послао на робију и у смрти чича Милутина, главни је јунак у новом роману Данка Поповића. Млади богослав определиће се за болшевизам, за НОБ, за победнике, за борбу до истребљења против кулака, али ће га стићи породично проклетство (трговина болесним свињама у Срему), па ће у привм годинама „после ослобођења“ овај јунак доживети брачни и револуционарни фијаско. Пропаст ће почети Јуришевим браком са женом из редова класног непријатеља, а кулминираће у неславном походу на кулачке оборе где ће подивљала свиња раскомадати ногу славног ратника. Од те ране Гарашевић се никад неће опоравити. Онда ће Поповићев јунак „крваво откривати“ замке „источног греха“ и полагао се враћати у крило светосавске вере с великом идејом националног помирења. (Свака је парафраза немоћна и бледа сенка стваралачког напора.)

У роману „Свињски ујед“ препознају се „елементи“ историје и психологије, филозофије историје и религије, али и актуелни политички проблеми и савремени, светосавски хуманизам. Из свих поглавља овог романа вреба, пре свега, „историјска досетка.“ Главни јунак је „опкољен“ националном анегдотом, па се његова судбина доима као подвала, као књижевни, експлозивни шверц. Тим шећером се народ одавно слади. „На дневном реду“ су исте ране националне повести (болшевизам, брозизам, победа у рату, пораз у блату — мира). Та „традиционалистичка“ сланиница треба да намами лаковерни пук у још једну мишоловку приче о националној прикраћености и угрожености. Купање у фељтонској води националног страдања (размножавање прљавштине патоса и поноса) може да послужи, као опомена да је последња ура за национално поравњање. „Анегдотски инстикт“ који свеколику модерну српску историју хоће да сабије у роман „Свињски ујед“, као да је овластио Д. Поповића да „злоупотребити“ толико озбиљних имена којима је наспиковао књигу. Од Карађорђа до Симе Марковића. Од Милана Стојадиновића до Боре Јуриша. („Храмајући, пролазим улицом Светозара Марковића, па се сетих, и он би у овој ситуацији поступио као ја.“)

Машта Данка Поповића у овој књизи не прелази „рецитаторски праг“. Роман „Свињски ујед“ био би идеалан „материјал“ за текст рецитала (у „Сава“ центру) „Налаћена Србија у јужнословенској заједници народа“. „Живот“ Поповићевих ликова доживљава се као „живот“ изврнут у обману“. У стално представљање бола приватног и националног.

„То је постојбина јабука,
брежуљаци, лепих река, опорог
вина и љубави. Не жалост, велики
пук разазео је над њом своју
црну и лепљиву глину
застарео ћерак.“

„Данко“, Збигњев Халеба

Сваки је јунак „Свињског уједа“ одглумљено лице. Он се појављује као кука за коју ће се закачити извесни колективни производи, корпус историјских проблема. Аутор је за уши из историје извукао оно што је „правовремено“, што одговара нашој сасвим новој повести. Ту су на делу аматерске историјске концепције, а ништа нема од књижевности. То је књижевност несрећне новинарске дрскости која занемарује сваку врсту документа (стварног и измишљеног), а ослања се на ташмајдански шеталачки трач, каванску брбљарију уз кафу, ракију и питу гужвару. Међутим, морам признати да су, у последње време, књиге каква је „Свињски ујед“ пресудно утицала „на уметнички темперамент народа“.

Да ли је народ непогрешив, пита се Бертолд Брехт. А ујак наше књижевности, да ли он може да погрешити?

УЈАЧЕ, НЕМОЈ ТАКО

Савети ујака Чедомира (Вуковарца и професора универзитета) „о опасности“ од болшевизма, Коминтерне, НКВД-а по демократске традиције у Србији представљају неку врсту „пролога“ романа (пророчанства) према којим ће се одвијати животна судбина Боре Гарашевића и српске нације у другој половини двадесетог века: „Драги Боро, за мене је срећа што сам глаговременно видео с ким имам посла(…) Право да ти кажем, сестрићу, били смо поражени том револуцијом у Русији (… Судбина царске породице на нас српске револуционаре деловале је застрашујуће, јежили смо се на те болшевике и на оног косооког Лењина. Какав је то човек и каква је то револуција! То није револуција то је азијатлук. А Србима, новим партијцима то није сметало (… Србе су у Москви, у Коминтерни, а Коминтерна је Стаљинова експозитура, довели у најцрњи положај. (… У случају да ти и твоји победите, сестрићу, Србија би остала без своје историје и традиције, без своје вере, без поноса и достојанства (… Нема никаквог разлога да ће се они понети боље према самосталном, слободном српском народу и његовим демократским традицијама — ујак се загледао у мене (као сада да га гледам, његово лице било је мирно и озбиљно, без икакве гримасе, поглед топао и брижан) — ако победите, ви ћете се према народу односити много горе“. Поглед? Топао и брижан. Врло добро.

Ујково пророчанство, пре личи на бунцање са трибине МЗ (сеоске, и градске), на црну пену новинских фељтона: „Советска револуција и трагична судбина нашег народа“, па се „открива“ као накнадна, историјска ламета аутора, а не као исказ књижевног јунака.

НЕ ОПРАШТА ШУМАДИЈА

У другом делу романа писац се користи искуствима „декламаторске драматургије“ и искуствима соцреалистичког романа. Попо-

вишеви јетки мудраци бану на сцену као у каквом лошем позоришном комаду, гурају своју несрећу као колица за инвалиде, а затим из личне учевљености прелазе на општије теме из националне историје: положај Срба на Косову; осипање националне „младе памети“; „страдање фрушкогорских цркава и манастира“, последице грађанског рата, положај Срба у Хрватској, Голи оток, Милутинов алс, Сремски фронт... Овај роман претенције да успостави „нову врсту“ романа — роман оптужницу.

Приповедање о светим ранама (бескрајно понављање националних приговора) претвара се у досадно чешкаће националног ексцеза, у књижевни бофл и коров, у обични штир (AMA... RANTHUS RETROFLEXUS), јармен (ANTHEMIS ARVENSIS), костриш (SENECIO VULGARIS). Коров у бунар. Комична илузија постоји када је смрт приказана као део који се глуми... Дирљива је та старачка шмира.

А има веселости готово на свакој страни „Свињског уједа“.

Суровост: „У само срце ме погоди, што мајчина брижност и Обрадове поруке. Добри наши људи, имају душу, осећају потребу да праштају — размишљајам, а моја мајка се савија око мене.“

Намештај и распад брака:

„Имаш мајку, имаш кућу, кажем јој, од оца ти остало, можеш живети док се прилике не среде; имаш намештај какав нема ниједна кућа од Крагујевца до Ваљева.“

Имам друге планове, казала је. Био сам изненађен зрелашћу њеног размишљања (о њеним плановима за будућност готово ништа нисам знао).

Храна као успомена:

„Шљиве су за мене успомена, нису храна, зато нисам желео и тај терет, доста ми је успомена и без шљива.“

Свиње и народ, енергично:

„Зашто певате „Црвен је Исток и Запад“, зар овде, у кафани, да певате химну наше борбе? Ко вам је то дозволио? — наступио сам врло енергично (...) А ја подрхтавам, шапћем, а затим почињем да вичем: Свиње нису одузете за роштиљ, него за народ, за његове потребе.“

Доктор Лалевић и кнез Милош о националном:

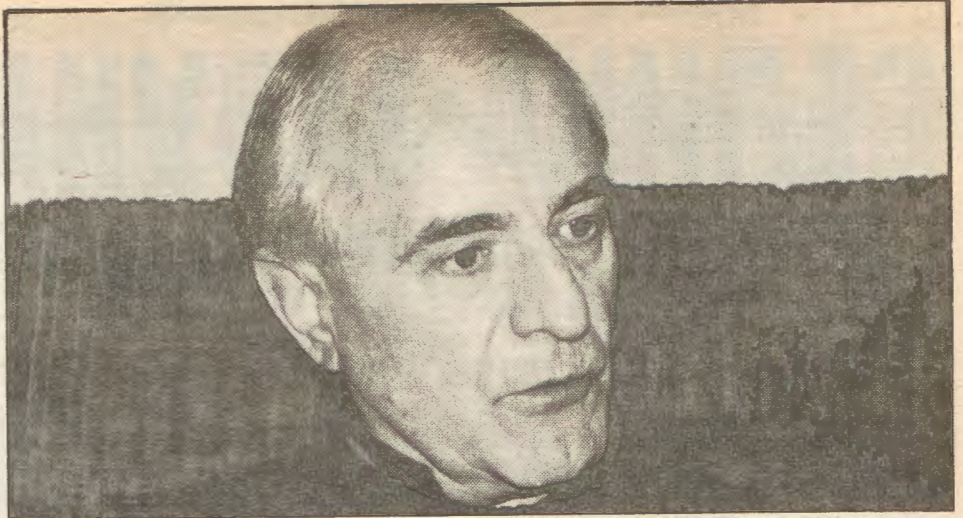
„Доктор Лалевић није хтео да изврши абортус у петом месецу трудноће. Дете је живо рекао је доктор Лалевић, дете је дете, чије је да је. Комунизам нека води рачуна о деци коју прави (...) Ја сам поборник рађања Срба, као и кнез Милош за којим ће Србија вечито патити, поготову након два рата у којим су Срби страдали више него иједан народ на свету.“

Самокритика комуниста, или веровали или не:

„И док смо ми своје вођи певали песме и он се шетао по белом свету и убијао недужне звери по Африци и Азији, нама се из земље заувек иселило преко шездесет хиљада високих интелектуалаца у најбољој снази. Стотине и стотине хиљада других да и не спомињем. О томе ми комунисти ћутимо.“

Остало није ћутање.

Божо КОПРИВИЦА
(Из „Књижевне речи“)

ВОЉА ЗА ПОМОЋ

Био је то кратак сусрет прве врсте: приликом недавног боравка у Београду — са др Браниславом Видићем, редовним професором анатомије на Џорџтаун универзитету у Вашингтону, председником организације We care, — за помоћ српској медицини, науци, култури...

Професор др Бранислав Видић је саговорник „првог лица множине“, али не оног „краљевског“, већ говора и наступа у име организације чији је председник. У дословном преводу „We care“ значи „ми бринемо“, што језгровито и очитује делатност друштва, основаног 1988. у Вашингтону у циљу пружања конкретне и правовремене помоћи српској медицини, социјали, култури... Спонзори и финансијери Организације су претежно наши угледни, утицајни и — духом и материјом — моћни људи у Америци и Европи који ДАЈУ (а не улажу) свој новац у друга средства за већ поменуте научне и културне делатности у Србији. За протекле две године, Медицинском факултету у Београду, послати су инструменти, медицинске справе и сваковрсна средства за унапређење научне делатности, али и низ других видова помоћи, као што су новчане стипендије за младе медицинске кадрове из Београда и Новог Сада, болничка и клиничка опрема, лекови, новац за одређену конкретну намену... Перманентна помоћ „We care“ организације, стиже и тзв. старачким домовима, установама за напуштenu децу, школама, а недавно је замашан део средстава којим друштво располаже, намењен Дечијој клиници у Тиршовој, ургентније но што се тиме, на свој начин, позабавила принцеза Јелисавета Карађорђевић...

Поред новчане и сваковрсне помоћи медицине и социјали у Србији, поједини чланови Организације су веома заинте-

ресовани и за обнову и изградњу споменика културе, цркава, манастирских реликвија, с посебним освртом на споменике и обележја византијске културе у нас. Ваља рећи и то да све пошиљке упућене Србији бесплатно стижу на лице места ЈАТ-овим авионима (наш саговорник је инсистирао да не превидимо овај податак).

Седиште „We care“-а је у Вашингтону, али су његове филијале распрострањене диљем Америке, има их и у Мексику, Јужној Америци, у Европи, са седиштем у Немачкој...

Чини се важним не заобићи и једну „нијансу“ у функционисању Организације, која „We care“ не исцрпљује само на плану „добротворног друштва“, већ едукативне и културолошке споне између Србије и Света, на начин који је надасве конкретан, делатан, са перспективом да буде у највећој могућој мери и узајаман.

Представник друштва, доктор Видић (који све време своју личност ставља негде између другог и петог плана), чест је гост Београда и Србије, а у току је — сазнајемо и — његова скорашња кандидатура за редовног члана Српске академије наука. Овај научник, заправо, пре свега, лекар и лекар, напустио је земљу још 1962, да би неко време боравио и радио у Швајцарској, а потом отишао у Америку, где је у Вашингтону, на Џорџтаун универзитету (са традицијом од сто педесет година) редовни професор анатомије, без иједног до сада објављеног или преведеног рада на наш језик... Бременита библиографија професора Видића, најновијим датумом садржи и велики анатомски атлас на енглеском језику о коме су се светски ауторитети и стручњаци најповољније изразили.

Наш саговорник и кратка презентација Организације „We care“, поред осталог пружају маркантан пример премоћи у вредности истинске бриге за Домовину (једну и јединствену), за разлику од празног, декоративног патриотизма, с много суза и филклора.

Са овим светским човеком све је, напротив, протекло уз осмех и обећања која неће бити изневерена.

Олга СТОЈАНОВИЋ

СРБИЈА ЋЕ ЖИВЕТИ СА ТРАГЕДИЈОМ

ВЕЛИКА ЗАБУНА

Или зашто народ не зна истину

Време и догађаје у Другом светском рату у коме се српски народ нашао у општој дезоријентацији, која је омогућила „лов у мутном“ и долазак на власт болшевичке олигархије, народ је назвао ВЕЛИКА ЗАБУНА.

Време пред последње вишестраначке, тзв. „демократске“, изборе у Србији доста је слично времену из последњег рата. Опет се Србијом звецкало оружјем, опет су пред очима народа дефиловали намргођени болшевички генерални, опет је сејан страх, опет је прећено ратом. Стари мајстори лова у мутном опет су дограбили свој плен. Поновила се у Србији ВЕЛИКА ЗАБУНА.

СЛОБА АНТИКОМУНИСТА?

После избора Србијом је завладао мук. Кад су после првог изборног круга саопштен резултати били су изненађени и победници и побеђени. Остарела, осиротела, сипљива и пензионерска Србија победила је своју младост. Победила је себе. Тог дана се појавила на изборима и поново се вратила у свој гроб, у своју мемлу и паучину. Један догађај из наше епске прошлости наличи овом данашњем. Наиме, када је, по народној песми „Женидба краља Вукашина“, Вукашин уз помоћ неверне Момчилове љубе Видосаве погубио Момчила, стао је облачити Момчилово одело и припасивати његово оружје. Кад је видео какав је Момчило био витез, узвикнуо је: „Куку мене до Бога милога, ќе погубих од себе бољега“. Тај стих после избора бруји Србијом до данашњег дана.

Болшевици се чуде зашто су победили, а опозиција, особито СПО, како смо изгубили?

Можда ће ових неколико слика из нашег предизборног живота помоћи у изналажењу одговора на ова питања. Догађаји су истинити.

У јек предизборне кампање, пред само гласање, када је ТВ Београд преко екрана сејао страх од рата и хаоса, у једном историјском месту у Србији, свештених се у први сумрак враћао из парохије кући. На раскалањем сеоском путу, на ивици проређеног шумарка, сретете га један његов парохијанин, иначе честит и побожан човек. Пошто по обичају и реду поздрави свештеника и узе благослов, окрете се бојажљиво око себе и тихим гласом упита:

— Оче, ти знаш да сам ја црквен човек, славим славу, долазим у цркву и поштујем наше обичаје... Али, извини, немој се наљутити, нешто бих те питао — поче да замуцкује сељак.

— Питај, Марко, слободно — рече свештеник са благим осмехом и загрли га.

— Ма, не знам... — поче Марко опет муцати и снебивати се — како бих рекао... Реци ми, оче, молим те шта ти мислим, кога би сад у овој пометњи и гужви требало гласати... Шта ти кажеш — муцаше човек и окреташе се око себе да неко не слуша.

Свештеник се гласно насмеја да би охрабрио Марка, а опет, да не би помислио да га за неку партију врбује, одговори:

— Ја лично, Марко, за сада само знам за кога нећу гласати. То би могао и теби да саветујем. Па, брате, то се ваљда зна, нећемо

гласати за комунисте. И сам знаш каква су нам зла нанели — заврши свештеник.

Марко се блажено насмеја, усправи се као да неки терет паде са његових леђа, рашири руке па гласно рече:

— Па то и ја кажем, оче. Да гласамо за Слобу, а мени син све нека друге приче прича.

— Јадни мој, народе — прошапута за себе свештеник — благослови сиротог Марка и окрете кући зарођен у дубоку сету.

На представљању посланичких кандидата у Апатину, где је кандидат за посланика СПО био наш познати архитекта др Предраг — Пеђа Ристић, десио се овакав догађај:

СВЕТИ САВА И РАТ

После свог говора и изношења програма у коме се ослањао на наше свете традиције, посебно помињући Светога Саву и остале велике и свете Србе, народ је прилазио да се упозна са њим. Многи су му честитали, предвиђали победу, пожелели успех на изборима итд., како то иначе у таквим ситуацијама, бива. Елем, прилази једна бакица доброћудног изгледа, да поздрави Пеђу. Пружи своју малу смежурану старачку ручицу, па скоро жалостиво проговори промуклим гласом:

— Сине, све си лепо говорио. Дај Боже да тако буде. Даће Бог ваљда. Само не знам оно, што помињеш Светога Саву, то... — поче да замуцкује старица — Не знам, али, сине, доста нам је било рата.

— Света простота, — помисли Пеђа и загрли старицу. — Каква је то жртва сулуде болшевичке пропаганде и колико ли таквих има још у овој ојађеној Србији.

ВЕРУ ЗА ВЕЧЕРУ

Снаха једног посланичког кандидата СПО, пред изборе се хвалила на све стране како ће њен девер сигурно бити посланик и како ће помоћи да јој син, који на одређено време ради у граду као поштар, добије стално запослење. После првог круга избора, када је њен девер добио мање гласова од посланика СПО, проценивши да ће, можда, изгубити у другом кругу, једнога дана путујући аутобусом поче се правдати својој пријатељици без икаквог повода, наглас да сви чују:

— Немамо ми ништа са Батом — тако је звала свог девера — он је одавно отишао у град. Ми смо гласали за Слобу. Он нам је запослио сина и он сад има сигурну плату.

Присутни путници са презиром и сажалењем гледаху и слушаху Станију, знајући да јој је једини син напустио имање у селу и отишао у град да разноси пошту, да би задовољио сујету своје жене „покондирене тикве“.

И то је један од сурових трагова болшевиизма на души и бићу нашег човека и народа. Колико ли је данас у Србији нових јаничара, који зарад својих ситних интереса продадоше „веру за вечеру“.

На сваком кораку срећемо тугу и јад, духовну беду и сиромаштво. Сваког часа зајеца душа и из груди се отима уздах и јаук над злосрећном народном судбином.

Јадни мој, народе! — одзвањају речи мудрог свештеника данас као рефрен Србијом.

„Васкрсења не бива без смрти“ — пева Његош.

Свануће једном пролеће и у Србији.

Вид МАЈЕВИЋ

СРПСКА РЕЧ, 20. јануар 1991. број 11

ТИТО — СЛОБИН ПУНАЦ?

Наш легендарни београдски сарадник открива блиску (очинску) везу између Јосипа Броза и Мирјане Марковић-Милошевић

Милошевићева супруга Мирјана Марковић је званично кћерка народног хероја Моме Марковића и предратне скојевке Вере Милетић. Мирјанина тетка Даворјанка Пауновић је била током рата Брозова љубавница, а умрла је после рата, наводно од туберкулозе, тек по ослобођењу Југославије. Сахрањена је у Белом двору, поред прозора Брозових одаја уз гроб Брозовог коња!

Захваљујући архивима моћног КГБ-а, које су сада отворене радозналим очима, као неспорно се утврђује да је Вера Милетић, мајка Мирјане Марковић, стрељана пресудом Војног суда Југославије 1947. год. као „шпијун Гестапа“. Званично, Вера Милетић је стрељана на Бањици и приписује јој се да је „провалила“ партијску организацију у Београду, а то је коштало комунистички покрет губљењем око 150 својих чланова, које је похапсио Гестапо и специјална полиција српске владе. У то време партијски шеф за Србију био је Петар Стамболић, и захваљујући ресорским обавештајним службама, које су заробиле архиве Гестапоа, сада се мења историјско поимање ових ратних збивања на комунистичкој сцени у Београду. Партијску ћелију је, по директном Брозовом задатку, провалио лично Петар Стамболић! Вера Милетић је након хапшења постала опасан сведок и зато је и стрељана 1947. године, у јануару, да се направи покриће за Петра Стамболића, који ће касније бити верни Брозов слуга.

Архиве указују да је Броз почетком 1941. године био у „блиским односима“ са Вером Милетић и да Мирјана Марковић није ванбрачна кћерка Моме Марковића, који се после рата прихватио очинства, мада са Вером Милетић није био ни у каквим ближим односима, што је познато партијским кадровима из тог времена.

И обичним резонувањем је лако закључити да је и Даворјанка Пауновић насилно одстрањена из живота. Она је током рата била Брозова ватрена љубавница, а преузета је у Брозов штаб, јер је и са Вером Милетић Броз био јако задовољан (у кревету). Владимир Дедијер пише у мемоарима да је Даворјанка Пауновић почетком 1945. године отпутовала у Москву, у саставу наше војне делегације „ради лечења од туберкулозе“, али да је после прегледа враћена у Југославију, а онда је умрла од ове болести, неколико месеци касније, како је званично саопштено. Тешко је замислити да Броз током рата живи тако страшно са женом која је била заражена Коховим бацилом, поготову ако се зна да је туберкулоза неугодна болест која се јасно и тешко ма-

Стварно или могуће: ћерка и зет?

нифестује код болесника. Даворјанкину болест оповргава и званичан налаз војне лекарске комисије која је у Москви прегледала Даворјанку и вратила је у Београд као потпуно здраву. Налазом конзилујума лекара који је потписао Алексеј Гришин 1945. године Даворјанка Пауновић је показала задовољавајуће опште здравствено стање. А њену смрт Броз је представио као последицу деловања Коховог бацила!

Као врсни обавештајци, упућени у Брозове тајне, Доланц и Љубичић играју на карту Слободана Милошевића, а Мирјани Марковић дају дискретно до знања да је Броз њен биолошки отац. Међутим, Мирјана је већ била упозната са овом чињеницом још за Брозова живота, чиме је била необично обрадована.

Каснија збивања на политичкој сцени Југославије, а нарочито у Србији, показују да је Доланчев и Љубичићев избор био ингениозно решење.

Мирјана Марковић, професорка марксизма на Природно-математичком факултету у Београду, неприметно је окупирала Универзитетски комитет СК Београда. Данашња гарнитура српских политичара састављена је искључиво од Мирјаниних пулена које је она лично одабрала, а Милошевић је био само присутни грађанин у животу и политичком деловању другарице Мирјане Марковић.

Обрачун са српским руководством започео је сменивањем редакције „Студента“ која је, наводно, направила неку далеку алузију на Брозову личност. Најжешћи критичар уредника „Студента“, која је тражила и њихово хапшење, била је Мирјана Марковић, натерујући свог мужа да се стално изјашњава да се „Србија нема чега стидети када је у питању Јосип Броз“. Уста пуна хвале за дело и живот Јосипа Броза Мирјани Марковић су и данас пуна.

Остајући на линији Брозове политике, госпођа Марковић и данас пише уџбенике, по којима уче ових дана наши средњошколци, који у свему оправдавају Брозову политику.

Директну подршку Брозовом погледу на свет, Милошевић и његова жена Мирјана пружају свим својим понашањем. Они желе да изазову националне сукобе на исти начин на који је и Броз, као носилац ватиканске политике, више од четири деценије одржавао свој култ и владао нашим душама.

На нарочитом удару Милошевићеве политике су Словенија и Хрватска. Зашто?

Словенија и Хрватска желе да створе своје националне државе и тако је, први пут у историји, одвоје од ватиканског утицаја. И верски поглавари Словеније и Хрватске подржавају своја национална вођства, што излућује Милошевића. Јер, познато је да ни Броз никада није дозволио словеначкој и хрватској католичкој цркви да заузму националну опцију, већ их је директно упућивао на „матичу“, на Ватикан, правдајући то „немешањем цркве у државне послове.“

Зашто Милошевић тако немилосрдно напада српску опозицију? Нема у модерној историји таквих примера да је партија на власти на опозицију слала јаке милицијске снаге. Батине су од полиције добили припадници Српског покрета обнове, Српске народне обнове, Демократске странке, Радикалне странке, Српског четничког покрета, Либералне странке из Ваљева. Скоро да нема дана да опозиционе странке не забележе напад на своје чланство од власти? Зашто?

Мирјана Марковић српске опозиционе странке сматра покретима робова, а робове увек треба корбачем уразумљивати. Тако је Ватикан вековима радио према „неверним душама“.

М.Б.

(Из „Наших дана“, 12.10.1990)

59

БОМБАШ КАО „ОМЕГА“

Председник Картер је нашу групу назвао терористима и када се грљно и наклапао са највећим терористом и комунистичком губом Јосипом Брозом Титом. Није га интересовало зашто млади свет из Југославије годинама демонстрира против тог зликовца. А моји саборци и ја можемо за цео свет бити терористи, али за наше Србе у Отаџбини смо патриоти, борци за слободу.

Дејан устаде да потражи коју кутију цигарета међу путничким стварима, јер је његова заборавност већ прешла сваку границу. Није их купио ни набавио ни онда када је четири пута излазио из авиона. Нисам знао шта да о томе мислим, па сам га пратио у његовом тумарању по авиону. Зачудо, цигарете нисмо нашли, па се вратисмо код посаде. Поново смо на нашим седиштима. Лет се одвија нормално. Сат показује да се поноћ приближава, по њујоршком времену. За пола сата ми треба да надлетимо Њујорк. Посаду више нисам могао да држим у уверењу да ћемо се спустити на Лавангарди аеродром. Обратих се Мичелу.

— Позови твоју компанију и кажи јој да ми спреми, и то на интернационалном аеродрому Кенеди, четвормоторни авион са посадом.

Мичел примећује да сам ја то могао да тражим још кад смо пошли из Чикага, на шта му је одговарам да ја знам шта радим. Он се сложи са тим. Пилот инжењер је почео да тражи везу са Америкен лајн компанијом. За који минут веза је успостављена и са земље, јавља се председник те компаније. Радостан је што је ступио у контакт са својом посадом и мој захтев прихвата. Сад тек први пут видим пилота инжењера ослобођеног од страха. Устаје са свог места и виче.

— Ја сам слободан човек! Никола, ти си велики човек када хоћеш све да нас пустиш!

— Да, све ћу да вас пустим. Хоћу добар авион и нову посаду, јер сте ви уморни, што се тиче моје „величине“, знам да ћеш чим изађеш из овог авиона, првом новинару рећи све најгоре о мени.

Сви се смеју, а пилот инжењер се слаже. Он и даље тврди да неће бити тако. Интересује ме да ли се Мичел зна са новом посадом. Он ми одговара да верује да их зна, али није сигуран, док не сазна имена. Надлежне државу Њујорк и Мичел би хтео да зна где намеравам да одлетим. Рекох му један од могућих циљева — Јужноафричка Унија.

— Веома далеко, али ће председник наше комисије да све учини, само да одеш тамо а да се ником ништа не деси!

— И неће! — сложих се ја. — Могао си у то да се увериш кроз време и тешку ситуацију!

Мичел ми је одобравао климањем главе и будно мотрио инструменте. Њујорк у даљини светлео је као вулкански пожар...

ВИКАЊЕ КАО РАЗГОВОР

Погледах Дејана. Хтедох нешто да му кажем, али он је спавао чврстим сном. Помислих — за њега се све завршава, а за мене поново почиње. Чекају ме веома ризикантни и тешки тренуци код мењања авиона. Ја сам знао: и већој групи киднапера то би био велики посао. Колико знам, до данас нико у Америци није то ни покушао да ради, свакако због обезбеђења, која су најјача на свету. Ми када кренемо нешто урадити — то урадимо. А ако ми је суђено да погинем нећу бити ни први ни последњи Србин што гине за своје идеале. Осећам да Мичел постепено спушта авион. Дејан се буди и ја га обавештавам да смо сада над Њујорком и да се веже каишем. Мрзвољан и уморан, он то чини махинално и без воље. Би ми га жао измученог и изгужваног па му рекох:

— Не знам који те ђаво натера да долазиш у авион?

Њему као да не би право па повиси глас.

— Рекао сам ти! Томас Суливан ме је замолио да дођем у авион, у питању су били путници! — ту застаде и погледа ме право у очи. — Никола, јеси ли ти свестан шта радиш?

— А да ли ти знаш какав је сат „Омега“?

— Свакако да знам!

— Е, видиш, ја сам по тачности „Омега“. Намеравам да променим авион и ја верујем да ћу успети. Само претпостављам да ме агенти могу чекати у другом авиону. А тад би они пуцали у мене. А ја ти већ једном рекох да Кавају не убија један метак. Онај који се реши да на мене опали, неће ни један секунд дуже живети, јер ће тада оба авиона летети у ваздух. Да ли ти је јасно то, Дејане?

— Јасно ми је Никола Каваја!

— Мени је, Дејане, жао што си у оваквој ситуацији, али кад си ту мораш још нешто да учиниш пре него што одеш. Када се спустимо и други авион дође, треба да са Мичелом одеш до њега, и обоје га погледате, а онда ту нову посаду доведете овде, да видим познају ли се са овим овде.

— У реду, Никола, сад ће Мичел да успостави везу са аеродромом и добиће имена нове посаде.

— Ја не верујем много ни Мичелу ни теби. Молим те, ради како ти кажем!

Мичел слуша наш прегласни разговор на српском па пошто не разуме пита ме зашто вичем на Дејана. Рекох му да то није вика, јер ми Срби тако разговарамо кад неко неће да слуша. Дејан ћути и не меша се. Није му право што од њега захтевам да иде по нову посаду. Авион се налази у положају планирања за слетање. Дајем упутства Мичелу да авион не зауставља, док му не кажем. Најрадије бих узео команду у своје руке, али не могу. Изложио бих се нападу с леђа. Скидам каиш и устајем са седишта. Преко десног Мичеловог рамена посматрам Кенеди аеродром. Гробна тишина. Тек у даљини прође по неки ауто и губи се у помрчини. Знам: чекају ме снајпери и обавештајна служба овог милионског града. То ме не збуњује. Не могу ми ништа, јер имам план како ћу прећи из авиона у авион. Остаје им само да ме нападну у том другом авиону, а у том случају да лете у ваздух заједно са мном. Авион клизи пистом. Мичел ме пита да ли да стане код једног великог грудобрана. Не слажем се.

— Иди даље и окрећи лево. Води ме у шах-мат позицију.

Мичел слуша без поговора. Окрећем се Дејану, који и даље ћути.

— Видиш, Дејане, иза оног грудобрана где је Мичел хтео да стане, верујем да има неколико снајпериста!

Дејан слеже раменима.

— Ја ништа не знам, Никола! Ради како мислиш да ти одговара!

УПЛАШЕНИ ПИЛОТ

И даље гледам напоље. У бескрај се спуштају писте за слетање овог аеродрома, који носи име председника Џона Кенедија. Кенеди, тај сипматични и младши Американцац, паде од комунистичког метка. Сада ја антикомуниста треба да завршим од антикомунистичког метка. Осећам у души да никога у овом тренутку немам од пријатеља осим Господа Бога. Нешто ми говори да душмани не могу да ми ураде ништа. Не осећам никакав страх. ФБИ-у је сигурно много стало да ме спречи да напустим Америку па ћу у Њујорку сигурно све учинити у том смислу. Знају они да су пред очима читавог света, али и ја знам да им је стало до њихових живота. На другој страни је мој живот стављен одавно на коцку, још у Југославији.

Моје команде посади су често противречне, лево па десно. Тражим стајанку за авионе, који довозе путнике, па и од Мичела тражим да се приближи аеродромским зградама. Он се чуди, али слуша. Много авиона је паркирано, али нема нигде ни живе душе. Уочавам две писте на раскрсници и ту стајем. Једва сам неких седамдесетак метара од аеродромске зграде. Мичел успоставља везу са командним мостом. Отуда јављају да ће се ускоро на писти појавити четворомоторни 707. Тражим имена те посаде и добијам их. Мичел каже да познаје оба капетана а и пилота инжењера. Објашњава ми:

— Један од прве двојице је пореклом Немац, нешто преко четрдесет година стар, округлао, низак и дежмекаст и једва се са кратким ногама креће када иде, али се у Американ Лајн Компанији сматра најбољим пилотом. Ноћас је прослављао двадесет година брака и када је чуо за твој случај јавио се добровољно са колегом који је био са њим да те пребаци где год желиш!

Слушам Мичела и донекле му верујем. Размишљам и о положају мог авиона и закључујем да није добар. Наређујем да се покрене и заустави на самој ивици крста. Мичел се интересује како ће поставити степенице на главним вратима. Ја му кажем да се ни једна врата неће употребити, већ само помоћне степенице, које се налазе тачно испод самог репа авио-

МЕМОАРИ

на. Други авион мора доћи врло близу тог мог излаза. Он све то јавља командном мосту и они прихватају пријем и обећавају. А послаће чак и картон цигарета „Марлборо“. Окрећем се Дејану и кажем да су они људи из Њујорка много бољи од оних из Чикага. Он клима главом, али је нерасположен. Ко зна шта мисли? Вероватно о новој опасности у коју се излаже овде у Њујорку. Сат касније, у 1 и 30 после поноћи јавља се командни мост. Говоре пилоти другог авиона. Мичел им даје упутства како да се до нас паркирају. Видим извршава све што сам му рекао.

Сви смо устали и чекамо. Поглед ми паде на пилота инжењера. Да бих прекинуо време нашалих се са њим.

— Тебе водим са собом у други авион да ФБИ агенти не би пуцали у мене!

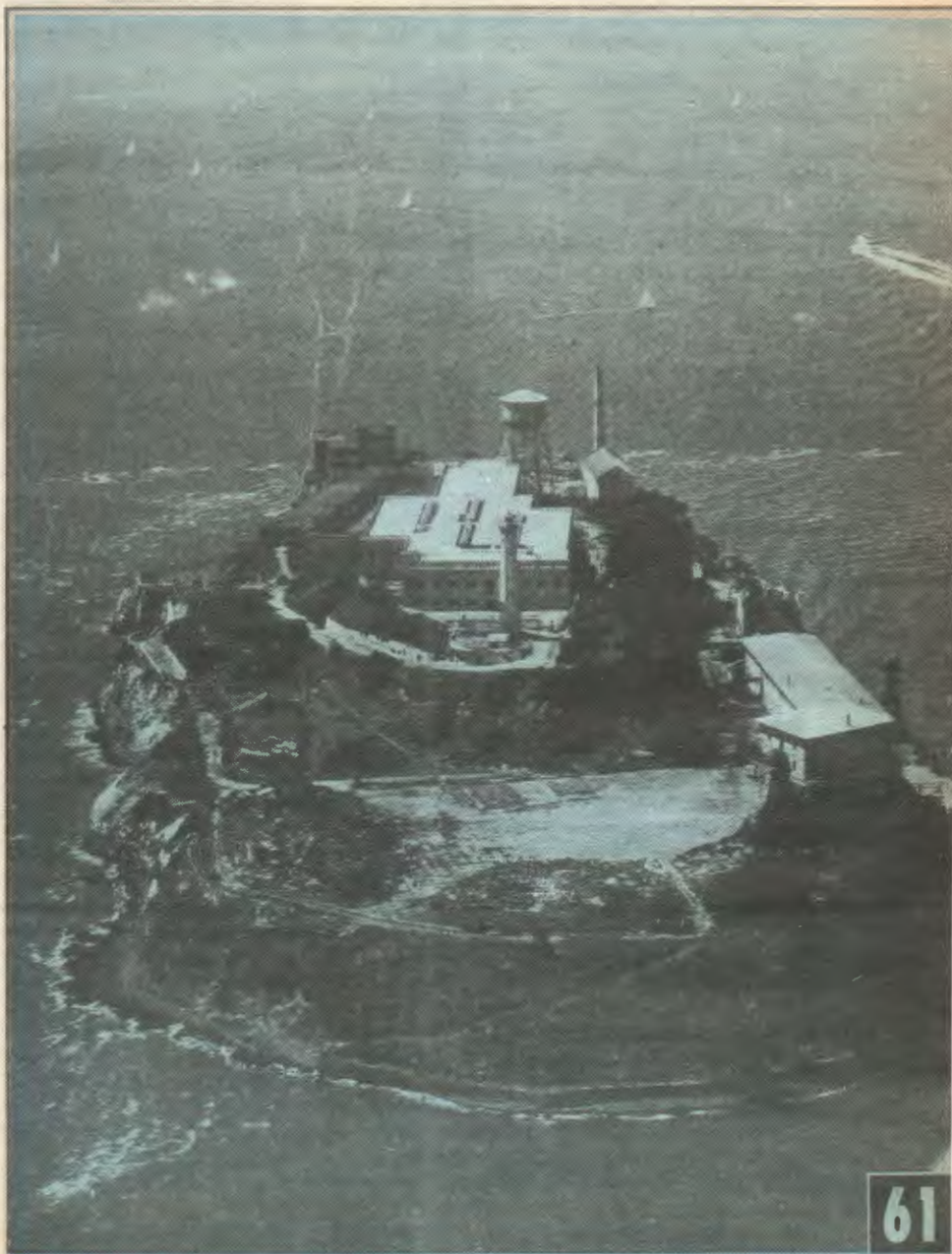
Он се пренерази и поче да моли. Други пилот, први племић по храбрости рече ми:

— Никола, ја ти од свег срца желим срећу у твом плану.

То ме дирну.

— Ја сам антикомуниста и мени је стварно жао што сам свима вама нанео ово испаштање и неправ-

Алкатраз: данас је у њему музеј

МЕМОАРИ

ду, али то је тако ваљда суђено. Много пута у животу невини страдају.

ПРИЈАТЕЉСКО РУКОВАЊЕ

Готово у исти мах сви видесмо како се у даљини појави грдосија 707. Уочљив је иако нема рефлектора, са полицијских кола као у Чикагу. Мили!!! Пилотска кабина је осветљена. Много је већа у поређењу са нашом. Напољу се нико не види. Све је и даље мртво. То само тако изгледа. Ту по зградама су новинари и путници који су се ту затекли. Посматрају шта се ради на највећа два светска аеродрома и знају нешто о неком Србину, кога вероватно сматрају највећим криминалцем. Мало или ништа не знају о људима који су изгубили своју слободу. Али ће нешто и дознати. Није ретко да емигранта, који падне у затвор, окарактеришу као терористу. Та реч даје кратко објашњење, а и лако се изговара. Председник Картер је дао пример када је нашу групу назвао терористима и када се грлио и наклапао са највећим терористом и комунистичком губом Јосипом Брозом Титом. Није га интересовало зашто млади свет из Југославије годинама демонстрира против тог зликовца. Картер се састаје са израелским председником Бегиним, који му не попушта за длаку. А и он, Бегин, био је једно време за цео свет терориста, када се 1948. године борио за стварање државе Израел. Британци су били ти који су му судили, али то није признавао јеврејски народ. За њега је Бегин био родољуб, а ти исти који су му судили, данас му се клањају. А моји саборци и ја можемо за цео свет бити терористи, али за наше Србе у Отабини смо патриоти, борци за слободу.

Огромни 707, стиже на место које сам одредио. Дајем инструкције Мичелу и Дејану како да изађу, прегледају авион и са собом доведу чланове посаде да их упознам. Поново им скрећем пажњу на 36 штапова динамита у торби око мог врата и предочавам шта би се десило са оба авиона и свима нама ако покушају да саботирају. Упутих се за њима, заједно са друга два члана посаде. Сви слушају без говора и ћуте. Мичел са Дејаном изађе на помоћни излаз у реп.

Време се отеже или се то мени чини. Други пилот и инжењер ћуте. Помишљам на свашта. Не верујем им много, а другачије се није могло. Кажем другом пилоту да су се много задржали. Он тврди да тако мора да буде, јер је авион јако велики. Коначно се они појављују. Прво иде Дејан, а за њим Мичел. Држе шаке на ушима. Свакако због грмљавине. Уђоше, али без друге посаде. Правдају се да су људи већ на својим седиштима, спремни да изврше сваку моју заповест. За авион тврде да је потпуно празан и да нема ни у њему ни испод њега нико. Гледам их. Не остаје ми ништа друго него да им верујем. Немам времена да их поново шаљем и реших да почнем прелажење. Одлучих да са собом водим само Мичела и Дејана. А другог пилота и пилота инжењера остављам, што значи да су слободни чим ми изађемо. Инжењер ме грли од одушевљења заборављајући динамит на мојим прсима. Са сузама у очима жели ми сваку срећу. Други пилот ми се ставља на располагање и спреман је да пође са мном. И њега остављам уз речи да ћу га се сећати целог живота због његове храбрости. Рукујемо се као људи који су до краја вршили своју дужност.

Мичел и Брашић су спремни да пођу. Дајем им строга упутства:

— Ти, капетане, имаш да идеш први и да ме сачекаш, а чим ти приђем, да ме једном руком ухватиш за каиш од панталона. Брашић ће то да учини, али иза мене. Има чврсто да се држите. Осетим ли да је неко од вас олабавио руку одмах ћу активирати бомбе и динамит. Када се нађемо на земљи убрзајте корак. Они ме моле да држе шаке на ушима, бар док не

Каваја: затворски данн теку

сићу на земљу. Боје се да не оглуве од хуке мотора. Дозвољавам им. Мичел полази први, а ја за њим. На глави ми је авијатичарска капа, а у левој руци, спуштеној у висини груди, две гранате. Ташна са штаповима динамита налази ми се на врату, док ми је осигурач за активирање свега тога у десној руци. Спреман сам. Очекујем снајпере из сваког могућег угла. Покушају ли било шта, за три секунде дошло би до страховите експлозије, хиљаде литара бензина разнело би у парампарчад и авионе и нас, а и њих ако су ту негде у близини. Надам се да то знају...

ДОБРОВОЉЦИ СА БАНКЕТА

Силазим тим помоћним степеницама. Авионски мотори урлају над нама. Мичел, чим сиђе, пружи руку и ухвати ме за каиш. Брашић исто то учини. Види се добро, јер је јака месечина и светло одсвуда у оближњим зградама. Корачамо брзо према камиону са степеницама. Кад стигосмо ред се измени. Брашић је почео први да се пење, за њим ја, а онда Мичел. Ни иза авионских степеница као и иза точкова нисам могао да приметим снајпере, али сам био уверен да су у заседи. Брашић граби степеницама сагнут. Сагињем се и ја, а Мичел чак и сувише. Сада по први пут приметим да је уплашен. Са платформе камиона Дејан јури у авион, ја за њим вучем Мичела. Када се нађосмо унутра он ме је још држао за каиш. Рекох у реп је сада све у реду и да може да склони руку. Он се окрену и одмах затражи да га пустим. Пружих му укупно три здравимо и дозволих му да иде, а Дејан је за њим врата, бацитим летимично поглед по њему. Наизглед све је празно. Улазим у пилотску кабину и видим тројицу људи, како седе на својим местима укочене као мумије.

Обраћам им се строгим гласом и питам ко од њих има оружје. Сваки одрече. Дејан стоји иза мене и ћути. Наређујем им да устану и окрену се мени. Слушају без поговора. Посматрам их. Двојица су тачно онакви како је Мичел описао. Трећи пилот инжењер је средњих година и има бркове. Сумњив ми је и опет га питам за оружје. Он тврди да га нема, јер му и не треба.

Наређујем им да крену испред мене и прегледају авион. Они то чине завирујући свуда и јавише ми да никога нема. То видим и сам, те им рекох да се врате.

Пилот инжењер ми показује на једном седишту више картона „Марлбора“, које сам тражио. Дејан се одмах створи код њих и узео једну кутију. Окупи се сва посада око мене. Посматрају ме. То искористих те их упозорих на безусловно извршавање мојих наређења, јер у супротном ја им не могу гарантовати за живот. Показујем им бомбе и динамит. Капетан, Немац, пореклом, ми се обрати, изговарајући реч по реч као неуди старац.

— Господине Каваја, ми смо добровољци и мислим да вам је Мичел рекао да долазимо право са банкета. Прослављао сам двадесетогодишњицу брака. Ми сва пребацујемо где год желите на овом свету иако знамо да се ради о нашим животима.

Слушао сам овог пилота, а у себи давао право Мичелу. Описао га је као да је сликао. Јавља се и Дејан и каже да је и он ставио живот на коцку верујући мени.

— Верујте и ви Николи и извршавајте његова наређења. Тада ће све бити у реду.

Посада заузима своја места и ја им кажем да крену ка главној писти. Тамо сам хтео да оставим Дејана како би он отишао својој кући. Али он неће.

— Никола, ја сам кренуо са тобом, као твој адвокат и знам да ћу ти бити потребан, ма где се ти спустио да тражиш азил, али под једним условом: да ми се ништа не деси, да би изгубио главу. Знаш и сам Никола, да сам и отац двоје деце!

Поче да ми набраја бабу, маму и остале све на броју. Погледао сам га мало испод ока, а у себи сам помислио: о томе си требао раније да мислиш пре него што си ушао у авион.

(НАСТАВЉА СЕ)

Драги чланови и присталице СПО!

Добро знате да су комунисти покрали СПО на децембарским изборима. Помозите нам, чланови плаћањем чланарине а присталице добровољним прилозима, да ојачамо СПО кадровски и технички, па да што пре Србију ослободимо страха и вратимо гласове које су комунисти отели.

Комунисти су, у предизборној кампањи располагали свим државним капиталом и опремом, а СПО једном ћириличном машином и „заставом 101“, поклоном наших чланова.

Чланарину нисмо хтели да наплаћујемо.

Сада је јасно: само кадровски и технички јаки СПО у стању је да настави борбу и освоји победу! Помажући СПО, помажете слободу Србије.

Чланарина за 1991. годину износи скромних 120 динара по члану.

И чланарину и добровољне прилоге уплаћивати на: 60812-678-91956 СДК БЕОГРАД.

Чланарину уплатити одмах, за целу 1991. годину.

Девизни број жиро рачуна:

60811-623-378-72701-124800625 „АГРОБАНКА“ БЕОГРАД.

Сва обавештења на тел. 328-576 и 322-200.

СВЕДОЧЕЊА

Породица Павковић преноси остатке поручника С. Станишића кога су убили партизани

У расветљавању трагедије Срба, дознао сам од г. Милорада Јевтића да је г. Илија — Миња Перишић (37, Rue de la Jonquiere, Paris, 17e., France) разговарао с једним сведоком, директно из Сибира. Поводом тога сам писао г. Перишићу. Он је одговорио једним патриотским писмом, које доносим у изводу: „Седео сам, пише г. Перишић, на тераси једног бара, на Екол Милитер у Паризу, с кумом Вукашином Галовићем, кад је пришао један исцрпљен човек (1960.) — „Чујем да говорите српски, вели он, па пошто сам и ја Србин, нисам могао проћи, а да вас не упитам одакле сте“. Ми га топло погледасмо, а он настави: „Дозволи те, ја сам Александар Костов“. — „Ви сте Рус, господине?“ — „Да“, одговорио је г. Костов, али сам завичајен у општини Берана. Тамо сам имао кућу и нешто имања“. Нато смо га замолили да седне... Сео је и почео полако да прича о страшили, о Сибиру, где је провео 15 година, у логору, али се често губио и извињавао.

ПАРТИЗАНИ ИХ УПУТИЛИ У — СИБИР

— Био сам, с борцима Војводе Павла Ђуришића... Кад је настало расуло, склањали смо се и пребацивали у групама... без муниције и хране... После неколико дана смо пали у руке партизанима и Црвене армије... Ни сам не знам куда смо све вођени; прво пешаке па камионима и возовима и, на крају, доспели у Сибир... Тамо смо били смештени по лого-

рима; храна, поступање и хладноћа су били очајни те се масовно умирало, а око нас су били све сами логори... Извођени смо на рад под тешком стражом... Крчили смо путеве кроз шуму, тундре... снег, мећаве... терор... Стално смо били с борцима из Србије и Црне Горе... Јест, били смо у маси... патили у умирали:

— Да ли се сећате имена људи, који су страдали с вама?

— Подоста... али... Истакнуте су побили још у Југославији, а остало је била маса... Нигде се тако брзо не заборавља као под глади, бесаницом и терором. Често се не сећам ни имена најближих.

— Како сте се извукли?

— Сестра је удата за сликара Колаченског. Они су, преко француске амбасаде, изнудили моје ослобођење. Тако сам отет кроз један бескрајни пут и тешкоће — стигао овде, али је мој живот остао у Сибиру“, завршио је уморни г. Костов.

„Александар Костов је био правник. Али стар и очигледно изнурен, једва се сећао сибирских грозота, а за нас су биле драгоцене. У неколико махова сам, касније, разговарао с њим надајући се да ће, кад се одмори и нахрани, рећи нешто више. Али је стално био у некој сањарији.

„Дознао сам да је умро у једном руском

Одломак из књиге „Под црвеном кугом“ др Драгомира Стевановића издате у Онтарију (Канада)

дому, у близини Париза.

„Разговарао сам с његовим зетом, г. Колачевским. Рекао ми је да покојни „Костов није ништа писмено оставио.

Уз срдчан поздрав и топле жеље Вама и свима око Вас — Ваш Илија Перишић, ср „Париз. 22-4-1974.“

У завођењу власти су партизани хватали и убијали разоружане Србе и Српкиње, а предавали и Црвеној армији. Они су говорили и о дугим поворкама „буржоазије“ из Сибира.

УМИРАЛИ ОД НОГУ И НАСИЉА

Говорило се и да су неки побегли из логора и страдали на путу према Азији или Европи. А један лекар из Афганистана ми је рекао да је један Србин умро у једној њиховој болници као изнурен, бежући пред совјетском полицијом.

Прве убедљиве вести о овом су донели немачки војници-заробљеници, које су болшевици држали по Сибиру, а касније пуштали. Сваки је говорио о масовним Србима, који су умирали под глађу и насиљем, говорили су и о везивању и издавању Срба, који су бежали, па и кроз бескрајни и ледени Сибир, јер је остајање у логору, значило смрт. Да се не би вратили у отаџбину и угрозили Броза, убијали су их мотком или растрзали псима.

Покојни Александар Костов је био највернији сведок о трагедији Срба под болшевицима, али није много казао. Духовно и телесно исцрпљен — сишао је у гроб с грозним патњама из Сибира. Али није само он. Сишле

ТРАГЕДИЈА СРБА

су и све масе Срба, које је олуја рата бацила и на сметове Сибира; сишле су и све масе Срба које је крвава и ледена мећава комунизма развела по свету... И уништила!

За време Другог рата су Срби били у стал-

РАЗОРЕНИ ДОМ

Гардашевић Павле из Бијелих пољана, срез цетињски, стар 44 године, убијен од групе од пет партизана на путу недалеко од његове куће. Половином 1943. године његов леш је пронађен на месту погибије. Син Павлов, Илија Гардашевић, приликом Павлове погибије налазио се у интернацији у немачком клос-логору у Албанији, из којег је побегао крајем 1943. год. и дошао кући у Бијеле пољане. Ту остаје до пролећа 1944. год. када су партизани покушали да га убију у његовој кући. Илија је тада избјегао и пошао у илегалство, јер другога излаза уопште није имао. Прије него што су покушали да га убију, Илија је имао задату часну болшевичку ријеч! Илија остаје у планини и шуми до почетка октобра 1947. године, када и бива убијен у 28. години живота. Убијен је од стране Озне и њених трагача, који су га непрестално јурили. Илијин леш нађен је у планини Будош, близу Никшића.

Ђорђије Гардашевић, млађи Павлов син, с обзиром на породичну трагедију, иде у илегалство и налази се са братом Илијом. Са њим остаје до фебруара 1945. године. Тих дана фебруара 1945. год. Озна их открива и напада по великом леду и снјегу. Ђорђија тешко ране али се он тога дана спаси. Но, сјутрадан, Озна наставља потјеру и хвата Ђорђија рањеног, код села Падине, општина ЧЕВ-о, срез Цетиње. Озна води собом Ђорђија са намјером да га преда тадашњим властима. Тадашња команда мјеста, која је имала сву власт на својој територији, када је обавјештена о Ђорђији, издаје наређење да се стријеља. Стријељање је извршила Озна. Она је то морала урадити. Ђорђије је убијен у једном долу поред пута, када су га водили. Убијен је у својој 21. години.

За исти случај чује тога дана Перо Благодин Николић иде на мјесто несреће одмах. У касне сате налази Ђорђијев леш и остаје поред мртва Ђорђија читава ноћ у снјегу и леду. Сјутра дан долазе код њега Толе Б. Вујовић, Спасоје М. Вујовић, Марко Р. Вујовић, Саво, С. Вујовић, и Ристо Ђ. Вујовић. Они су леш Ђорђијев однијели на Чево. Успут су их срели Николић Б. Видак, Ђукановић Р. Видак, Вукотић, П. Марко, Ђукановић С. Видак и Вукотић Вељко, који су помогли да леш Ђорђијев донесе на Чево и сахрани код цркве у Чево, уз присуство Николић Маше, Вукотић Љубице, Ђукановић Пауше, Драгутиновић Мице. Мица из гласа тужи и лелече мог брата Зека (како је био надимак Ђорђију).

Јавно се захваљујем и неизмјерно свима горе наведенима. Ако сам некога изоставио ја овдје наглашавам да је моја обавеза захвалности иста, као и према горе наведенима.

Знам поуздано наредбодавце, извршиоце и трагаче за мојим братом Ђорђијем, али у интересу људскости, као и поштења према младим генерацијама, те намјерно нећу да их овдје прозивам.

ГАРДАШЕВИЋ П. ПЕКО, Никшић

ним, мрачним и безнадлежним поворкама: Немци, усташе, Италијани, Бугари и други су их одводили на клинице, а одводили и у логоре и присилне радове, с којих се ретко-ко вратио. То су их убијали што су бранили отаџбину, а и били на страни Савезника. Савезници су их, пред крај рата, бомбардовали и митраљирали по путевима, њивама и возовима, а разарали и градове, зато што нису били комунисти и што су одбацивали Тита, совјетско-комунистичког целата. Совјети су хватали масе и предавали партизанима на покољ, а друге одводили у Сибир. Енглези су хватали исцрпљене масе бораца по Аустрији, Италији и Немачкој и предавали Титу на клање (Кочевје). Тако су Срби били стално под другим, мрачним и безнадлежним поворкама: под сталним метком самилости непријатеља, Савезника и домаћих комуниста. Зацело у овом рату нису имали пријатеља!

НА ОКУПУ ЖРТВЕ И УБИЦЕ

Костов се вратио из Сибира. Он је успео да обавести сестру и зета, а они да крену у француску амбасаду, иако није француски грађанин. И Срби су слали вести и преклињали отимајући се од смрти, али су пролазили кроз сито комунистичке партије, која их је тамо послала, и још више погоршавала њихово стање. Болшевици су бранили Тита до 1948. и на његов захтев убијали „Србе фашисте и трулу буржоазију“, а нису били ни једно ни друго. То су радили и Енглези. Због тога смо бежали и од њих.

Пошто нису имали адресу сужња — нисмо могли ни да посредујемо преко једине људске абасаде, преко Француске. Тако је још једна непрегледна маса Срба оставила кости по страшилима Лењина и Стаљина.

Али се прогон није завршио.

После рата су заведени партизани похрлили у совјетски рај. Многи су били у „мисијама“, неки студирали, а неки ишли као туристи. Све је било лепо до сукоба Стаљин—Тито. После овог су похватани као титисти и прогнани у Сибир. Тако су се нашли жртве и убице, уколико је међу жртвама било преживелих.

Кад је Хрушчов поправио однос с Београдом, почео је да гони титоисте, који су побегли из свог раја и покушали да организују враћање Југославије на прави пут, те их је Н. К. В. Д. похватао (1956.) и отпустио из Сибира. Тако су се нашли титисти и антититисти — све сами партизани!... Како је комунизам свиреп!

Недавно сам гледао један документарни филм из прашуме Бразилије. На њему су се играли змијски цар и један млади глодар. Навиан и весео глодар је скакао преко цара, а он шибао репом и насмејано ширио чељусти, али кад се приближио — шћепа га и прогута! Тако је млади глодар настрадао у игри с „великим“ пријатељем.

ЦРВЕНА АРМИЈА ЈЕ СЕЈАЛА СМРТ

Зар се и ми јуначки, родољубиви и часни Срби нисмо играли са змијуринама — с Немцима и Италијанима потписивањем Трипартидног пакта, с Енглезима отварањем балканског фронта без иједног услова за борбу и са Совјетима, примивши немачку силу на себе и одложивши офанзиву на Стаљина за два и по месеца, а тиме и осигурали победу, па су нас у „игри“ шћепали и прогутали?!

Кад смо упали у цунглу змијских царева —

ЛОВ НА ЉУДЕ

На велики четвртак, пред Васкрс 1942. године из партизанског штаба који се тада налазио у Горњем Пољу, мјесто Видрован, десет километара од Никшића, послате су двије партизанске патроле у саму зору. Ове патроле послате су у лов на праве и поштене људе у селу Милочане — два километра од мјеста Видрована. Једну patrolу водио је командир партизанске чете Новак Ђукановић, а другу партизан Радомир Милић, обојица из Милочана. Тога јутра ухапсили су око десет људи из Милочана и одвели у Штаб на Видрован. У ову групу људи били су и два активна официра југословенске војске и то капетан Милета Н. Божовић и капетан Божо Ацић, оба из Милочана.

Цела група приведена је код Милована Ђиласа, који се тада налазио у Штабу. Исти Ђилас саслушавао је ове поштене људе који нијесу били умijeшани у политику, јер да су били у противничком табору не би их партизани нашли на спавању у својим кућама.

После испитивања сељаци, земљораднике је ослободио, а два капетана остала су под стражом. Капетан Ацић је био дрзак на саслушању и није хтео одговарати на питања Ђиласа, па је стрељан истог дана, пред вече.

А капетан Божовић је придружен другој групи апсеника који су сачињавали четири ухапшена Јововића из Пиве, као и Тадија Тадић, студент из Пиве и Јошо Бојанић, земљорадник из Дуге близу Видрована.

Ова група од седам људи, после мучења, повезана је у коноп и стрељана од партизанске стрељачке десетине, у суботу, пред Васкрс, у смирају сунца, пред вече.

Иза цркве у Горњем Пољу и сурвани у једну плитку рупу, у коју се некада пекао креч. На њих су набацили танак слој земље и камена. Ова група од седам мученика, после два месеца, откопана је и пренета у своја места.

Марко БОЖОВИЋ Никшић

имали смо да идемо низ њихове интересе по ономе: „Кад се бик нађе међу вуцима и сам завија“. Другим речима — да нас убијају и за време рата и после рата!

Зар је био интерес Југославије да се нађе међу тученим земљама с потписом у Бечу?

Зар је био интерес Југославије да с Михаиловићем изведемо нацију на стрелишта немачке одмазде, да би се енглески војници и авиони спремали и поштедили, а касније пришли комунистима? Зар је говор Михаиловића у Липову био национални интерес, кад се знало да од Енглеза, у то доба, није било бољих пријатеља? А као непријатељ се ни за длаку нису одликовали од Немаца, усташа, Бугара и других! Зато се нису смели увредити!

Зар је био наш интерес да совјетска армија упадне у Југославију, уместо Тита и омогући да заведе најкрвавији режим, преполовивши нацију и њен животни потенцијал. Али је Црвена армија овако узалила у све земље. Уносећи политичке представнике, односно комунисте — уносила је масовну смрт народа у који је упадала. Зато су масе бежале пред њом или издизале у њеном, болшевичком загрљају.

ЦРВЕНИ ТЕРОР

Кецојевић Илија, пензионер, стар 55 год., општина планиновска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана: Жарковић Пера, Радовић Јанка, Тасовац Милорада, Мумин Ивана, Бјелаковић Војина, Трипковић Зека, Цицмел Милутина, Шипчић Љуба. Љеш пронађен на Безујачки бријег „Велешево“.

Таушан М. Мијат, пензионер, стар 50 г. општина дробњачка, срез шавнички. Стријељан поноћи на Беришиној Луци у Шавнику, од стране партизана: Пекић Павла, Вуковића Радоице, Савића Живковића, Јакића Радомира, Никитовића Миленка, Головића Петра и других непознатих. Љеш пронађен у бунару на Беришиној Луци.

Караџић Мићун, трговац из Шавника, стар 30 г., општина дробњачка, срез шавнички. Мучен на звијерски начин а затим стријељан од стране партизана: Ђоровића Сава, Головића Чеда, Крстајић Видоја, Петровић Бранка, Кнежевић Велимира. Љеш пронађен на Сињајевини и сахрањен.

Караџић Митар, дјеловођа, стар 43 год., општина дробњачка, срез шавнички. Мучен на звијерски начин, а затим стријељан од стране партизана. Ђоровић Сава, Головић Чеда, Крстић Видоја, Перовић Бранка, Кнежевић Велимира. Љеш пронађен на Сињајевини и сахрањен.

Караџић М. Митар, предсједник општине, стар 32 год., општина дробњачка, срез шавнички. Убијен од стране партизана: Моловића Петра, Моловића Зека, Машић Луке, Ђеранић Маркише, Машић Крста, Мемедовића Божа. Љеш пронађен у води, под планином Војником.

КОМШИЈЕ ГА СТРЕЉАЛЕ

Јављам вам се по други пут поводом рубрике вашег листа о Црвеном терору за време II — св. рата. Први пут јавио сам вам се 15. 09. 90. и послао образац са подацима мог покојног оца Светозара Новаковића који је мучки стрељан од стране тадашњих комуниста. Међутим још нисте изнели његове податке у „Српској речи“ а нисам сигуран да сте уопште и добили прошло писмо, па ћу вам његове податке опет послати.

Новаковић Светозар рођен 1893. у селу Дивцима општина Пријеполје срез Милошевски од оца Среда и мајке Бојане Новаковић Вероисповест Православна националност Србин. Учесник I св. рата. После I св. рата једно време био је жандарм а касније земљорадник. Стријељан 14. 01. 1845. год. од стране партизанских герилца комшија Милутина, Драгутина и Рада Дивца у засеку Орлова глава. Љеш је одмах пронађен.

Горан НОВАКОВИЋ
Пријеполје.

Бакрач С. Милосав, земљорадник, стар 34 год., општина жупопивска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана. Љеш пронађен у Горанском.

ИЗГУБИО МУ СЕ ТРАГ

Владо Б. Гардашевић из Броњанца, срез Никшићки, послје ослобођења 1945. године живи и ради у Никшићу. Пред крај рата 1945. године, када му се и губи сваки траг и од тада до данас се о њему не зна ништа.

Владо је био угледан и омиљен човек, права личност, предатни правник и као такав, вјероватно, није био подобан за некога од тадашњих никшићких моћника. Највјероватније да је завршио у некој септичкој јами у нашем граду.

Поуздано знам али не и званично, да је пао у канџе тадашњег шефа Удбе, који није жив, а ја нијесам поуздано сигуран ко је био његов заменик, па сматрам да је мртвога невриједно прозивати, посебно када се зна да је болшевизам тада дивљао широм Југославије.

Ако неко више зна о Владу Б. Гардашевићу, молио бих ми да се јави.

Леко П. ГАРДАШЕВИЋ
Никшић
улица VI Црногорска С/3-2

Вукосављевић Обрен, столар, стар 34 год., општина жупопивска, срез шавнички. Стријељан 21 марта 1942. године, од стране партизана: Богдановић Јагоша и још 10 непознатих. Љеш пронађен код Пивског манастира.

Церовић Никола, царински чиновник, стар 32 год., општина усковка, срез шавнички. Убијен из заседе, пред својом кућом на Боану, од стране партизана: Шећковић Блажа, Јоцовић Петра, Јоцовић Радосава и Церовић Стевана — Мусе. Љеш пронађен на мјесту погибије.

Бијелић Р. Даринка, земљорадница, стар 30 год., општина усковка, срез шавнички. Приликом првог стријељања успјела је рањена да побјегне, али послје два дана, поново је хватају и убијају, следећи партизани: Зековић Милутин, Гашевић Лазар, Струњаш Саво, Зековић Стеван, Јоцовић Димитрије и Ђуришић Саво. Љеш пронађен у потоку.

Мићановић Ж. Мићо, земљорадник, стар 50 год. општина жупопивска, срез шавнички. Стријељан од непознатих партизана. Љеш пронађен код Пивског манастира.

Мићановић Ж. Мићо, земљорадник, стар 50 год, општина жупопивска, срез шавнички. Стријељан од непознатих партизана. Љеш пронађен код Пивског манастира.

Мићановић Ј. Јовин, капетан I класе, стар 54 год., општина жупопивска, срез шавнички. Убијен ноћу пушчаним зрном. Љеш пронађен у кући.

Томовић Лазар, тежак, стар 56 год., општина пољска, срез колашински. Стријељан од стране партизана: Васовић Радивоја, Ракочевић Јагоша, Грдинић Ђорђија, Грдинић Зарија, Смоловић Миодрага, Дробњак Вељка. Томовић Радивоја, Видаковић Милана, Раковић Мила. Љеш пронађен у кући.

Бојић Машан, земљорадник, стар 44 год., општина Горња Морача, срез колашински. Стријељан као националиста од стране партизана: Вуксановић М. Љуба и Јанковић Данила из Крње Јеле. Љеш пронађен у Крњој Јели, општина Горња Морача.

Бубоња В. Ђорђевић, општина манастирска, срез берански. Љеш пронађен у „Ливадицама“.

Јовановић Леко, тежак, стар 35 год., општина ровачка, срез колашински. Ухваћен и на најсвирепији начин клат и касален од стране партизана: Павловић Милана. Љеш пронађен у Мртвом Дубоком.

Павићевић Алекса, земљорадник, стар 48 год., општина петрушинска, срез даниловградски. Одвели га и убили из пушке на путу, партизани: Радоњић Мило, Пелевић Милош, Вуковић Јошо, Ивановић Владо, Ивановић Душан, Савовић Саво. Љеш пронађен и сахрањен на гробљу у Даниловграду.

Палевић Д. Стана, домаћица, стара 70 год, општина петрушинска, срез даниловградски.

Шћеквић Р. Милован, тежак, стар 30 год, општина манастирска, срез берански. Поведен од куће и убијен. Љеш пронађен у Врагоди, срез колашински.

Павићевић М. Вељко, стар 20 год, општина петрушинска, срез даниловградски.

Павићевић С. Мићун, стар 24 год, општина петрушинска, срез даниловградски.

Павићевић Т. Спасоје, жанд. наредник, стар 36 г, општина петрушинска, срез даниловградски.

НИСАМ УЧЕСНИК УБИСТВА

У броју 8. „Српска реч“, под насловом „ЦРВЕНИ ТЕРОР“ објављено је моје име и презиме, да сам један од учесника, који су убили Вучинић Ђуру, земљорадника старог 35 година, из села Брвеница, Општина Ошевина, срез Пљеваљски.

Наводно, одвели га и убили из пушке: са Бајчетић Бранком и Мирковић Влади-миром.

Све наводе у поменутом листу демантујем, јер немам ама баш никакве везе са поменутиим убиством, а такође тврдим да никада нисам познавао поменутог Бајчетића и Мирковића, нити покојног Ђуру Вучинића.

У вашем писму нисте навели ни ратну годину када је убиство наводно извршено у селу Брвеница, у коме такође никада нисам био у току рата.

Добрнло ШИЉАК
Београд

ЗБОГОМ, ПРАВЕДНИ ГЕНЕРАЛЕ!

**„Милост, то је знак слабости у
свету политичких пигмеја.
Михаиловића нема више. Његове
груди изрешетане су куршумима.
Британска влада опрала је своје
руке као што је рађено и пре две
хиљаде година... Оно што
Михаиловићу није могао да уради
ни Адолф Хитлер, урадио је овај
сулуди свет...“**

Дана 16. јула 1946. комунистички суд је генерала Михаиловића осудио на смрт. Следећег дана, 17. јула 1946, извршена је смртна казна. Начин на који је извршена нико не зна, иако је пресуда предвиђала стрељање. По многим верзијама Михаиловић је прошао кроз све земаљске муке и тортуре, које је усавршила комунистичка правда. Нико не зна ни где је сахрањен. Али, незнани гроб није могао угушити глас људске савести, која је неправду слутила и осећала.

Први вапај дошао је од југословенског Краља, који је преношењем легалне власти на Шубашића и Тита сахранио и Михаиловића и његов покрет, а с њима и српску и југословенску демократију. У свом вапају од 16. јула, између пресуде и извршења, краљ Петар очекује интервенцију британског Краља Ђорђа. У апелу подвлачи: „Михаиловић се за време овог рата верно борио на страни савезника. Осуђен је од својих политичких противника из чисте партијске освете. У њему мој народ гледа главног представника свог отпора против непријатеља“. Тог истог дана Краљ је сличне апеле послао и савезничким владама у Лондону и Вашингтону. Његов вапај пробуђен савести остао је глас вапијућег у великој духовној пустињи и пометњи.

Пробудила се и савест утицајне госпође Елеоноре Рузвелт, свесне или несвесне заштитнице свих америчких филокомуниста и Титових покровитеља, на челу с одвратним Лујом Адамичем. У својој изјави за америчку јавност, негдашња прва дама и најфаталнија жена у демократској политици наводи: „Била сам много тужна кад сам овог јутра у новинама прочитала да је стрељан генерал Михаиловић. Јутрос, у подземној железници, један путник поред мене, говорећи о том догађају са својим пријатељем, рече: „То је руски начи расправљања. Није он био издајник своје државе. Борио се у почетку против Немаца.

Али је био противник владе какву Југославија сада има. То је, ето судбина опозиције!“

„Ја бих рекла да је ово опште мишљење које многим зајдаје бриге... У Сједињеним Државама, у Великој Британији, Француској и многим другим државама, свако може рећи све што мисли о јавним радницима на власти. Може бити и за промене у влади, без страха да ће бити изведен пред суд и стрељан чим мрак падне“.

Госпођа Рузвелт је то и раније знала кад је у Белој кући, поред свог оболелог мужа, и ведрила и облачила. Али пошто је веровала свом штићенику амбасадору Девису „да је Стаљинова правда непогрешива, са свим покољима њених противника у Русији“, то је веровала и гласовитом сенатору Пеперу „да је Тито југословенски Вашингтон, ујединитељ и ослободитељ свог народа“.

КОРУМПИРАНА БРИТАНСКА ШТАМПА

Буде се полако савести и извесних либералних левичара, каткада и филокомуниста, често жртава комунистичке пропаганде. Један од њих који је присуствовао Михаиловићевом суђењу, и често био пристрасан, пише сада и ове покајничке редове:

Черчил је на крају крајева признао да је цела британска политика у Југославији била заблуда. А ову тешку заблуду најјасније докажује Михаиловићева судбина...

Све су новине забрањене ако не славе Тита. Титове слике виде се свуда... Титов режим не подноси никакве критике, ни домаће, ни стране...

Садашња влада носи сва обележја регресивне диктатуре, која постаје позната под именом — Тоталитаризам“.

За разлику од Католичке цркве у Хрватској, која се у рату одрекла Христа или у Аустрији и Италији, које су осенчили нацизам и фашизам католички свет са симпатијама и хришћанским осећањима пратио је и Михаиловићево дело, уперено против нациста и комуниста, и његову судбину у безбрижном и декадентном демократском свету. Међу првима чуо се глас Ђорђа Бернаноса, сколастика, проповедника и књижевника. Ево његових човечанских речи између Михаиловићеве пресуде и смрти:

„Док седим ово пишем, у раном сумраку, крај обале тихог мора, Михаиловић се налази

пред запетим цевима. Мене се не тиче шта је први герилац Европе урадио или пропустио. Што ме мори то је... да се нико не брине за њега... нигде нико. И зато нећу више да се молим Богу за овакав свет, који као богаљ седи на атомској бомби, сав жут од мржње, с језиком који блебеће о социјалној правди и празним срцем у коме нема љубави".

Католичка штампа у Енглеској, гласније него њихова остала хришћанска сабраћа, не само што оптужује успаване савести безбрижног Запада, већ и своју британску утицајну и корумпирану штампу. Ево њеног израза:

"На Михаиловићевом суђењу никакви докази нису били дозвољени, изузев оних које су покупили сами џелати. Искључили су и америчке и британске изворе. Ни званична изјава британског Министарства спољних послова, уредно уручена југословенској влади, на најкоректнији дипломатски начин, никад није суду предата. Али цело то искључење истине није никога изненадило, јер су влада и судије исти свет. Као доказ колико је наш модеран свет дубоко пао, оваквој влади признате су све дипломатске привилегије. И да везе између британске и југословенске владе не би биле помућене, лондонски лист "Тајмс" посветио је свој уводник, осуђујући Михаиловића. Пошто је Михаиловићев рад уперен против садашње владе Југославије, то је и пресуда за дело издаје на закону заснована", каже нам "Тајмс".

"Једну ствар знамо сви и према оном што смо у свом дому срели: кадгод комунизам хоће да уништи свог непријатеља, уз помоћ својих безбројних агената широм целог света, он своју жртву обаспе пљуском таквих клевета, да и сама жртва посумња у себе... Краљ Петар је молио савезничке владе да Михаиловића спасу смрти од комунистичких вампира. Али да ли су оне хтеле да га спасу? Сви Михаиловићеве пријатељи од првог дана окрећу очи ка Енглеској и Америци. Мали народи траже од великих — велике ствари. И кад се ништа не деси, њихова се вера губи. Али зар је и то важно?, Бог их је малима дао. Зато ће све преболети сами". Атина, 18. јула 1946.

Таласи протеста против комунистичке инквизиторске правде допиру и до Истанбула. Сутрадан после пресуде најелитнији турски лист доноси ове коментаре: "Михаиловић... генерал кога су савезници годинама у везе ковали... и који је по слободним планинама наставио рат против Немаца... шта је данас: издајник или херој, родољуб или жртва трговачких рачуница?... Још више и још важније: је ли он Југословен или комуниста?"

СТИД ЗБОГ СРБИНА И ЈУНАКА

"Зар није и туга и трагедија осудити Михаиловића зато што је сарађивао с Енглезима и Американцима, са својом емигрантском владом у Лондону, с којом су у вези били и зато се поносима осећали неки од данашњих југословенских државника?... Јесте... јесте... Михаиловић је крив што је побеђен у домаћој борби... између две стране и две идеологије... побеђен — јер је издат.

"Да је Михаиловић победио био би херој. Али зато што је побеђен постао је издајник. Овај рат дао нам је више случајева ове природе. А то све не чини част нашем веку. А

наш век постаје још мизернији баш зато што је Михаиловић напуштен и издат од оних на чијој је страни био и од којих издају никад није очекивао". Јерусалем, 18. јула 1946.

Овај дирљиви и човечански глас из негде најмрачније државе света, значи право кандидило на незаномом гробу младог српског официра, који је своје ратне трофеје почео да стиче у борби против негдашње турске империје. Тај глас одаје и праву срећу нове Турске што није примила Черчилово и Идново покровитељство, јер, иначе, по њеном Истанбулу жарили би и палили исти комунистички дивљаци, које Британија устолочи у Београду.

И најчитанији лист новог Израила даје израза својим протестима против комунистичке страховладе и њеног правосуђа, апострофирајући нарочито вероломну политику Велике Британије, која је и у младој јеврејској држави нанела доста несрећа. Ево најважнијих навода из њиховог протеста:

"Милост, то је знак слабости у свету политичких пигмеја. Михаиловића нема више. Његове груди изрешетане су куршумима. Британска влада... опрала је своје руке... као што је то рађено и пре две хиљаде година. То је било суђење према законима једне суверене државе, устраши нас Бевин..."

"Чудновате ствари дешавају се с Михаиловићем. Немци су током дугих дана рата уложили све своје силе да би га смакли са света... И што ни Адолф Хитлер није могао то сада за њега ради овај сулуди свет. Што је Михаиловић дочекао јуче, то ће сутра многи доживети... Али господин Бевин неће ни прстом маћи, јер је тако записано и урезано у стубове и знамења — суверености.

"Михаиловић није фашиста, чак ни по совјетском тумачењу речи. А совјетском тумачењу мора се веровати. Премного је света који се слободом размеће, а којему епитет фашизма далеко више приличи. Комунизам и фашизам рођена су браћа... За данашњу штампу важније су забаве и сензације од истине. Највише плаћени новинари такмиче се с комедијашима и с лепим холивудским ногама. Уместо Гардинера, Спенсера и Скота, добисмо лордове Бивенбука, Кимелеа, Кампоса и Ротермира. А "Би-Би-Си" — сада већ и Черчила баца у бригу.

Дража Михаиловић 1936, као дипломата

СРПСКА РЕЧ, 20. јануар 1991. број 11

Тих трагичних дана по правду и право, Михаиловићеве мученичке смрти сетио се и племенити јеврејски песник Аронсон. У својој дирљивој песми "Успомени Драже Михаиловића од 17. јула 1946. песник пита и људе и богове: "Где су громови кроз које су некада говорили пророци? Где је глас који човечански зацвили над судином нејаких кад их газе, и добрих кад их вређају? Где су речи оних који и ватру пречисте да би из праха мученика васкрсла армија феникса... како би свет бранили од силе, а слово пророка од заборава? Кад силни греше грешни су неми. Зато, прво с осећањем стида, а затим с молитвама поздравимо Србина и Јунака!"

Песникове визије и мисли наставља његов сабрат, писац и новинар Алтмајер, социјалиста и по милости самог чуда из Хамбурга издржавајући и осећања препорођене Немачке, и душу њене разбијене вајмарске демократије. И сада чујемо Алтмајерове речи:

"Хитлерове, Герингове и Кајтелове ескадре засуше отворену и небрањену југословенску престолину. Тридесет хиљада праведника заспало је испод њих вечитим сном. Немачки тенкови и италијанске регименте, без сваке објаве рата, сручише се са три стране на несрећну државу. Пришли су и албански плаћеници, како би из раскрваљеног тела извукли које перо.

"Иза Немаца и Италијана јавише се дуго припремане банде хрватских усташа и квислинга, које ће пола милиона Срба узети на своју савест. Етерске звуке Лили Марлен, наткрилили су самртни јауци осамдесет хиљада Јевреја и десетина хиљада српских талаца, људи, жена и школске деце. Југославија је претворена у људску клиници. Осам милиона Срба живело је у Југославији пре рата. Један и по милион од њих не живи више. Или су пали у рату и погромима или у грађанском покољу".

"То је залеђе из кога се диже лик Драже Михаиловића; који је о "народног суда услед сарадње с непријатељем" осуђен прошлог понедељника, а стрељан у Београду после 48 сати. Дигао се из рушевина југословенске војске. И поштујући прастари закон српских сељака окупио је око себе разбијене делове своје армије... С њима се повукао у шумовите планине. Ту су се родили његова герила и његова борба за слободу. У мрачној и дубокој ноћи несрећног народа тај подвиг засијао је као звезда. Михаиловић је постао први војник, а његови ратници први борци, који су се на поробљеном европском континенту први дигли на оружје против фашистичко-нацистичке немани. У тим данима били су једини европски савезници Енглеске.

"Михаиловића сада нема више. Убијен је као обичан зликовац. Како се све то да схватити и помирити? То ће разумети само они, који познају вековну, крваву и бескрајно тужну трагедију балканских народа, нарочито Југословена. С времена на време њихова је судбина била да буду зрно између два млина великих сила. Такво зрно сада је Михаиловић. Упао је између та два млинска камена, који су га смрвили. Михаиловић је тип српског патриоте и сељачког војника који нема ничега више, изузевши свог оружја и свог јунаштва. Све што је хтео и тражио, то је враћање слободе својој земљи, и у њој мирно и сигурно место испод сунца.

"Михаиловић је био и остао српски, демократско-грађански родољуб. За Тита и његове партизане неутралност је била закон све

док је трајао савез између Хитлера и Стаљина. Спољни рат водили су за ствар Совјета, а унутарњи, класни рат... макар био и против четника и патриота — за превласт у будућој држави. Нашли су се један против другог два света. Тито је на међународном пољу био безусловни савезник Истока, борац за јединство свих подјармљених Славена, од Владивостока до Трста. Напротив, Михаиловић је био и остао скромни ратни сељак, који све од 1789. снева о братству и човечанству, о слободи и самоопредељењу и појединаца и народа.

МИХАИЛОВИЋ ИЗНАД НЕПРАВДЕ

„И тако се недемократија смеје Михаиловићу који је савезник, а истовремено воли и „матушку“ Русију. Смеје се Михаиловићу који је трагична синтеза Кориолана и Хамлета на славенско-достојевском подножју. Из овог унутрашњег и спољног контраста Михаиловић — Тито избио је страховити грађански рат између националиста и комуниста. Те ретке борбе и страхоте знамо већ из немачког сељачког рата, из француске револуције, и све даље до братског судара анархиста, комуниста и социјалиста за време шпанског грађанског рата.

„Михаиловић, издајник и савезник фашистичко-хитлеровских армија?“... „Народни суд у Београду са својим подешеним статистикама?“ Ми већ дуго знамо ту песму а знамо и мелодију. Све што се приписује побеђеним националистима видимо на дугом и подвученом рачуну. Али где су рачуни победоносних комуниста, и ко њих прави данас у Београду? Михаиловић је побеђен. Зато је и стављен на оптуженичку клупу, поред обичних зликоваца да би с њима у истом секунду био и осуђен и постављен пред исте цеви. Христос и Барнабас... ништа ново испод сунца!

„Исток и Запад, источна и западна оријентација, стали су један против другог у београдској судској сали. Ни о чему другом није се радило. И зато је Михаиловић морао да умре. С њим су били оптужени, иако нису присутни били, представници старих српских демократских партија и традиционалне демократско-српске државне идеје. Чему служи цео овај театарални процес, недостојан једног херојског народа?... У Михаиловићу је изражена опозиција југословенског народа тоталитарној држави. Да је слободан народ судио Михаиловићу и његовим сарадницима пресуда би друкче изгледала.

„У хиљадама сељачких домова запалиће се данас кандила испод иконе српског Светитеља Саве, за покој душе стрељаног Мученика. Довршен је трагичан акт у трагедији Југословена. Отвара се ново поглавље. Али ипак, и у њему ће блистати светло име Драже Михаиловића. Народни херој, иако мртав, биће далеко јачи него је то икада за живота био или могао бити у свету велике неправде“.

Протести против комунистичке пресуде или судског убиства великог антикомунисте низали су се на хиљаде, широм целог слободног света. Ми смо репродуковали само неколико њих, из разних средина. Али и тих неколико типичних примера дају верну слику расположења целог обавештеног света. Изузетке свакако праве комунисти, били где били, као и капиталистички капиталисти, без човечанских и националних мерила и принципа, са својим меркантилистичким и дефетистичким ставом и појмовима.

Велика и водећа америчка штампа није се изнад капитуланта и дефетиста много уздигла, иако је често критиковала и истражне методе и комунистичко правосуђе. Ток суђења и непознавање инквизиторског залеђа разочарао је многе, а многи су се томе и радовали. С тих разлога, и услед своје раније проблематичне улоге у југословенском спору, пресуду су донели без много коментара, али са доста симпатија према Михаиловићу и његовом сахрањеном покрету.

Иако од краја 1943. под утиском комунистичке пропаганде и притиском филокомунистичке јавности, та штампа није имала много милисти ни према истини, ни према Михаиловићу, сада је, ипак, постала нешто истинољубивија и милостивија или много неповерљивија према свима комунистичким изворима. Ниједан од озбиљних америчких листова није поверовао у Михаиловићеву „сарадњу с непријатељима“ и „издају отаџбине“, иако то нису увек казали отворено и куражно, као што су некада искувише куражно по свету ширили славу и подвиге комунистичких мародера и терориста.

СТАЉИН ВЕЋИ ОД ПЕТРА ВЕЛИКОГ

За разлику од америчке јавности утицајни „Тајмс“, најгледнији лист Бриганије, једини који је и против несхватљиве Черчилове хипнозе често чувао истину, а увек и правду, био у питању Тухачевски и Михаиловић, свет је прилично запрепастио. Према њему Михаиловић није невин умро, јер је речи Михаиловићеве сенке заменио с правим Михаиловићем.

BEKANNTMACHUNG

Da der am 19. 11. 1942 im Lager bei Brus von Aufständischen eingeführte deutsche Besatzung bis zum 10. Dezember 1942 nicht zurückgekehrt ist, wurden am gleichen Tage, wie es bekanntlich, 10 weitere Kommunisten und Draža Mihajlović - Anhänger erschossen:

1.) Knežević Sava, Spengler, geb. 1. 1921 in Banić, wohnh. Belgrad	1. 1921 in Banić, wohnh. Belgrad
2.) Kukić Mustafa, Schlosser, geb. 1912 in Brazevo, wohnh. Belgrad	1912 in Brazevo, wohnh. Belgrad
3.) Milosavljević Anđelko, geb. 3. 10. 1893 in Ražanac, wohnh. Belgrad	er, geb. 3. 10. 1893 in Ražanac, wohnh. Belgrad
4.) Jeličić Milorad, Opt. Jng., geb. 5. 1. 1914 in Čačak, wohnh. Čačak	5. 1. 1914 in Čačak, wohnh. Čačak
5.) Ristić Petar, Metzger, geb. 24. 9. 1914 in Batačina, wohnh. Belgrad	4 in Batačina, wohnh. Belgrad
6.) Filipović Mladen, Ing., geb. 2. 1914 in Markovac, wohnh. Markovac	2. 1914 in Markovac, wohnh. Markovac
7.) Kusić Dragoljub, Lehrer, geb. 9. 1915 in Danj Lubac, wohnh. Danj Lubac	1915 in Danj Lubac, wohnh. Danj Lubac
8.) Mrgić Jijia, Hausw. geb. 22. 1920 in Gor. Poloj, wohnh. Belgrad	1920 in Gor. Poloj, wohnh. Belgrad
9.) Čehić Muharem, Schneider, geb. 9. 4. 1914 in Poroz, wohnh. Belgad	9. 4. 1914 in Poroz, wohnh. Belgad
10.) Pavićević Jovan, Typograf, geb. 10. 9. 1916 in Novin, wohnh. Belgrad	10. 9. 1916 in Novin, wohnh. Belgrad

In der Nacht vom 9. 10. Dez. 1942 wurde der Belahob Požekovića auf der Strecke Baljevo - Kraljevac von bewaffneten Banditen des Draža Mihajlović überfallen, der mit der Fahnenbewachung beauftragten Zivilisten im Lokomotiv ohne Personell in Fahr- und 1 Lokomotive ohne Personell in Fahr- und 12. 42 folgende 10 Anhänger des Draža Mihajlović in Batačina erschossen:

1. Gradilovac Zvezko, geb. 1890, Ba	1. Molevića
2. Stojić Nedjo, geb. 1891, Bauer in M	2. „
3. Birkić Radan, geb. 1894, Canele-Inte	3. in Kraljevac
4. Anđić Dragoljub, geb. 1891, Schlosser	4. Jeličić
5. Ristić Jovan, geb. 1901, Bauer in C	5. „
6. Vasić Milevoj, geb. 1912, Bauer in F	6. „
7. Anđićević Zvezko, geb. 1907, B.	7. in Molevića
8. Aleksić Vasiljević, geb. 1907, Metz	8. „
9. Pavić Dragoljub, geb. 1906, B.	9. in Molevića
10. Bogdanović Veljko, geb. 1892, B.	10. in Molevića

Belgrad, den 12. 12. 1942.

Ges. BADER
General der Artillerie
Kdr. General a. B. in Berlin

ФЕЉТОН

те нове правде и необичне суверености, коју је он, једним делом из Потсдама, и својим дипломатским признањем, наметнуо несрећној Југославији. За време московских процеса који су сада дошли и до Београда, сличну комунистичку правду ваљано су решетали, и он, као савест радничких унија, и Атли, као вођа радничке партије. Али времена се мењају, а с њима и људи, нарочито политичари.

На крају се отварају и два питања: зашто протести демократске јавности, и њене штампе, на челу с оба „Тајмса“, и лондонског и њујоршког, нису били искренији или гласовитији, и зашто се није чуо и глас Беле Куће, кад су с истином сви савршено били упознати? На прво питање одговор ће нам дати више људска или социјална психологија него логика. А друго питање расветлиће сама историја једног Трумановог одликовања.

Видели смо да они који измишљају приче могу у почетку и сумњати у све те своје фантазије. Али честим понављањем сумња се постепено губи и бајке претварају у истину. Тако их као сушту истину на крају крајева узму и они који су их с планом измислили, а с њима и они који су их само чули. „Савезничка солидарност“ са Совјетском Русијом тражила је концесије а наметала бајке, које је белосветски комунизам савршено искористио. У том знаку низале су се славопојке и Стаљину и његовим агентима, а губиле све старе сумње у њихову добру вољу и савезничку искреност. Зато је совјетски Катин прикачен Немци-

САОПШТЕЊЕ

Пошто са 19. 10. 1942 у Куп на код Бруса од стране побуњеника одведени немачки војници, до 10. XII. 1942 није вратио, стрељано је истог дана, као што је било стаљино до 1942. Још 10 комуниста и присталица ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА.

- 1. Кнежевић Саво, Spengler, geb. 1. 1921 in Banić, wohnh. Belgrad
- 2. Кукић Мустафа, Schlosser, geb. 1912 in Brazevo, wohnh. Belgrad
- 3. Милосављевић Анђелко, geb. 3. 10. 1893 in Ražanac, wohnh. Belgrad
- 4. Јелиčić Милорад, Opt. Jng., geb. 5. 1. 1914 in Čačak, wohnh. Čačak
- 5. Ристић Петар, Metzger, geb. 24. 9. 1914 in Batačina, wohnh. Belgrad
- 6. Филиповић Младен, Ing., geb. 2. 1914 in Markovac, wohnh. Markovac
- 7. Кушић Драголјуб, Lehrer, geb. 9. 1915 in Danj Lubac, wohnh. Danj Lubac
- 8. Мргић Јија, Hausw., geb. 22. 1920 in Gor. Poloj, wohnh. Belgrad
- 9. Чехић Мухарем, Schneider, geb. 9. 4. 1914 in Poroz, wohnh. Belgad
- 10. Павићевић Јован, Typograf, geb. 10. 9. 1916 in Novin, wohnh. Belgrad

У пошти изаслао 9. 10. XII. 1942 упућујућа била ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА извршила је пренад на железничку станицу у Пожековцу, на путу Кралјево - Крушевац. Пошто су затворили цела два дана која су чувања ствари, била су одлакама железничку касу, унак тај телефонски постројање и ставили у покрет једну телефонску, која се на излаз не обрала.

За одмалу стрељано је у Крушевцу 12. XII. 1942 следових по присталица ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА:

- 1. Градиловић Звезко, geb. 1890, Ba
- 2. Стојић Неђо, geb. 1891, Bauer in M
- 3. Биркић Радан, geb. 1894, Canele-Inte
- 4. Анђић Драголјуб, geb. 1891, Schlosser
- 5. Ристић Јован, geb. 1901, Bauer in C
- 6. Васић Милевој, geb. 1912, Bauer in F
- 7. Анђићević Звезко, geb. 1907, B.
- 8. Алексић Василјевић, geb. 1907, Metz
- 9. Павић Драголјуб, geb. 1906, B.
- 10. Богдановић Вељко, geb. 1892, B.

Belgrad, im Dezember 1942

БАДЕР с. р.
Artilleriegeneral
Kommandeur der Artillerie
in Berlin

Тих истих дана и Бевин, савест честитих фебијанаца и нова звезда социјалне демократије света, мирне душе изјављује „да је све у реду, јер је таква правда и право суверене државе, у чије се послове други не смеју мешати“. Тај кратки пут затварања једног отвореног питања у међународним односима, обично је пут оних, који на својој савести носе неку тешку планину, те једва чекају да се планина сруши на туђе главе, а они што пре заборава и своју издају и своју жртву.

При свему томе, британски министар спољне политике и не покушава да мало подигне гвоздену завесу испред искеженог лица

ма. Зато су совјетске бајке из Тифлиса и пропаганда комунистичке интернационале преко московских „панслависта“ изнад генерала Михаиловића дигли ковача Тита с десетинама разних пасоша и имена, сви лажни као што су лажне и њихове победе.

У тим славопојкама и Стаљину, „већем и од Петра Великог“, и Титу, „ујединитељу и ослободитељу свога народа“, нико није тако далеко ишао као Черчил, иако је комунизам савршено познавао, а о Стаљину пре рата писао поразније од иједног другог светског државника, изузевши можда Троцког, негдашњег Стаљиновог идола. Благодарећи

Хопкинсу, Девису, Валасу и Моргентау, а затим Липманима и криптокомунистима, број совјетских симпатизера растао је све више, а новинарска објективност у англо-америчкој штампи падала све ниже.

Овој заразној психози пришла су у помоћ још два вештачки исконструисана фактора. Први је фама да су комунисти заклето непријатељи нацизма, једина сила о коју се могу и морају сломити, без обзира на комунистичко-нацистички ортаклук из 1939, из кога се стварно родио други светски рат. Други је несхватљиво уверење многих јавних радника и писаца света, нарочито јеврејског порекла, који су антисемитску тенденције назирали свуда више него у комунизму, не слутећи шта све Јеврејима у Русији спрема Стаљин, или Стаљинови наследници јеврејској оази и азили, малом, часном и куражном Израилу.

Сумњајући у све остале, нарочито у официре и националисте, ова синтеза психозе и хипнозе хероје је радије тражила у стаљинистичком свету и безименом авантуристи, него у елитном генералу и академском професору. Поред тога, дух сензација увек тражи нешто изузетно, зачето у машини, рођено у крви, необичне појаве и подвиге који се најчешће налазе тамо где их уопште нема, нити их је икада било. Тако им „патриоте“ међу анационалним комунистима, а „издајници“ међу најчистијим националистима, постају ближи, привлачнији, чак и вероватнији, јер су и сензације уосније од голе истине.

ЕВРОПА НИЈЕ СХВАТИЛА

Што су људи или фактори већи и утицајнији, то су фаталније и њихове политичке или професионалне заблуде. Кад их открију велики људи лакше их признају него проблематичне величине. Али велику демократску штампу у другом светском рату нису водили велики људи и савесни новинари, као што ни демократију за зеленим столовима. Велике нису представљали велики и видовити државници, без обзира на све епитете о Черчилловој и Рузвелтовој генијалности. Страх за своју репутацију или глас „објективног посматрача догађаја“ угаси често и светлост истине и

Генерал Михаиловић 1946, очи стрељања

глас савести. Грешни људи увек желе да остану непогрешиви. У љубоморном чувању репутације „непогрешивости“ налазимо кључеве многих грехова према Михаиловићу и истини, тада изражених у ћутању, као што су ра-

није изражавани у ширењу комунистичке пропаганде. Непогрешивост грешних засенила је грех необавештених, све у нечистој намери да се Михаиловићевим изрешетеном телом у незнатни гроб спусте и све своје грехове, и према истини и према демократији. Политика је често несхватљиви компромис између начела и интереса. Велика начела из Вилсонових дана заснивале су фаталне капитулације Рузвелтове владе. У Вилсоновим прокламацијама, неколико месеци после болшевичке револуције, читамо: „Са земаљске кугле морамо збрисати сваку силу која угрожава мир света“. А млађи и неутрјанији Черчил из тих дана додаје: „Комунистичку наказу морамо задавити у самој колевци“.

Демократија, сувише уверена у своју снагу и своја начела, совјетско чудовиште није задавила, већ га, напротив, одржала у животу, и то најчешће уз давање велике помоћи, кредита, концесија, капитулација и понижења. И док је тако голуждриво чудовиште стицало све јача крила, и ближњима задавало све јачи страх, из праха су се дигле две нове немани: фашизам и нацизам, и то обе у сенци страха од комунистичке опасности.

Године 1936. пред Друштвом народа у Женеви Хаиле Селасије вапије: „Дошао сам из поробљене Абисиније да обавестим Европу о катастрофи која је очекује. Није у питању само фашистичко освајање туђих држава, већ је у питању цео међународни морал. Бог и историја сећа се вашег суда“.

Европа није послушала апел, па чак ни осетила или схватила. Фашистичко-нацистичку тврђаву није угрозила кад је још стајала на рахитичним ногама. Те капитулације зближиће и против демократског света окренути две подједнако агресивне и империјалистичке силе, обе незајакљиве у подривању и освајању слободног света. А кад се савез о подели Европе, закључен између Хитлера и Стаљина, претвори у њихов међусобни рат, слободни свет није обе несите силе оставио саме да би се што пре сурвале у своје властите амбисе.

Цео други светски рат, сасвим несвесно, и без иједног старог политичког начела, демократски запад тако је водио, да је место једног зла устоличио друго. А друго, ново зло, постаће далеко страшније, замењујући расну мржњу класном и ширећи своје апетите по целој земаљској кугли, од једног до другог леденог пола. Опасност по Европу, која је долазила из Рима и Берлина, претворила се у опасност по цео свет, коју из Кремља шире Стаљин и његови наследници.

Рузвелтове четири основне слободе из Адrese нацији од 6. јануара 1941. „на којима ће у међународном миру и сарадњи цветати и свет и све човечанске слободе у њему“, одјекују све тужније, као што тужно одјекују и све његове остале демократске крилатице. Још тужније одјекују и свих осам великих начела из Атлантске повеље, на која се и Стаљин заклео. А шта да се каже о свим људским и народним слободама, обетаним у Јалти, а проиграним у Потсдаму, са свима послератним признањима диктаторских комунистичких влада, пониклих из крви и суза, страха и терора, демократске наивности и совјетске незајакљивости?

КРВАВА ВЛАСТ

Дух и душа комунистичке секте и све опасности које собом носи, нису биле непознате демократима света. Између оба рата,

BEKANNTMACHUNG

Wenn Sie ... (text partially obscured)

des 5. Belgrad am 12. R. 1942 zum Tode v. urteil und Erschoss.

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...
14. ...
15. ...
16. ...
17. ...
18. ...
19. ...
20. ...

САОПШТЕЊЕ

Доле је едена лица, оптужено Бог ...
САБОТАЖЕ И ПИЈУНАЖЕ У КОРИСТ ДРАЖИ
МИХАИЛОВИЋА, осуђена су и смрт од стране
Прексуда Заповедника психијатрије за
сигурност и безбедност у Београду и стрељана
12 новембра сене године:

1. Алексић Души из Мадонина,
2. Делорвић Милана из Београда,
3. Грубовић Милан из Београда,
4. Јаковљевић Миомир из Раље,
5. Јефтић Радомир из Тивина,
6. Јоциновић Миодраг из Београда,
7. Калор Младен из Београда,
8. Лазићки Сестомир из Вел. Плана,
9. Митровић Добрица из Лапона,
10. Митровић Љубомир из Раље,
11. Митровић Зоран из Јелем Дола,
12. Недековић Борнилоје из Богосавац,
13. Павић Петар из Јелем Дола,
14. Пековић Милош из Губерева,
15. Поповић Милош из Ринца,
16. Радковић Живан из Чачка,
17. Ракићовић Радивој из Преслава,
18. Стојићовић Бранислав из Стамба,
19. Топаљковић Вељко из Чачка,
20. Васићовић Јерко из Ужича.

скоро свакодневно, понављане су многе Лењинове крилатице, а нарочито ова: „Ми ћемо искористити сваку подвалу и свако лукавство, сваку незакониту методу или маневар, а затим и свако фалсификовање голе истине, све што год нама и нашим тезама“. Да не би оставио свет у сумњу о ублажавању терористичких метода на које се комунизам увек ослања, Лењин је додао: „Комунистичка диктатура значи ни мање ни више него луну неограничану власт која се ослања на силу, апсолутну власт без икаквих граница, без икаквих правила и без икаквих законских оквира“.

Ову нову политичку концепцију, мрачнију и од фараонске, и од цезарске, и од феудалне, допуњава Лењинов први просветитељ Луначарски овим речима, које су постале комунистичко еванђеље: „Мрзимо и мрзићемо и хришћанство и хришћане. Најбоље међу њима ми сматрамо својим најгорим непријатељима. Проповедају љубав према ближњима, а с њом милост и праштање, дакле све оно што је у суштој супротности с нашим начелима, с нашим радом и с нашим планом. Хришћанска љубав значи подизање бедема испред таласа револуције. Зато нека иде до ђавола овака љубав према ближњима, јер нама је потребна мржња, мржња, а не љубав. Ето, услед тих разлога морамо да учимо и памтимо како да мрзимо и прогонимо, јер ћемо само тим путем освојити свет“.

Сличних крилатица или апотеоза мржњи и терору из пера или слова комунистичких мозгова свега имамо на хиљаде. Запад их је прилично памтио, јер смо их могли читати и по комунистичким школским уџбеницима, који све формалне споразуме или разговоре с „капиталистичким империјалистима“ узимају као средство преваре или успављивање како би лакше ушли у њихове тврђаве и лакше доукли сваког противника“. Предатна предавања Манулског по совјетским универзитетима била су и довољна и јасна да би свет видео какво се аморално и несито чудовиште ваља иза брда. Највернију слику тог чудовишта оставио нам је и Бухарин, негда први комунистички идеолог и Стаљинов идол и учитељ: „Стаљин не зна ни за што друго сем за освету. Сетимо се теорије о слаткој освети коју је једне ноћи обелоданио пред лицем Каменева и Ђержинског: изабрати своју жртву, брижљиво јој припремити омче и на њу сручити своју немилосрдну освету... а тада се спусти у кревет... Ничега на свету нема слађег од тога“.

Невини милиони жртава су оваквих погледа и метода, диктатора и њиховог лудила. Изрази могу мењати форме према времену и приликама, али комунистичка суштина, заснована на терору и мржњи, вечној страху од бољег и вечној бризи за своје грешне, остаје, непромењена и иста, гдегод се налазили. Што су њихови фанатички прорекли, или шизофреници обећали, то ће они свету наметати на свакој земаљској тачки, које се докопају силом или преваром. То је, уосталом, увек стари закон мањина, које се само тим крвавим путем могу докопати власти и на њој задржати. Коминтерне и коминформе, Русија или Југославија, Куба или Кореја увек исти циљеви и исте методе, исте диктатуре и исти терор, исто деградирање људске личности и исти мрак, последице и узроци страха и лудила, мржње и насиља.

С таквим циљевима пред очима оперишу и комунистичке диктатуре и њихови диктаторски закони, с бескрајним траговима по

мрачним подрумима, невидљивим мучилиштима или логорима смрти. Кад се комунистичка правда преко јавних и добро припремљених процеса појави на видело, онда се увек ради о обичној комунистичкој пропаганди, са свима могућим и немогућим подвалама и фалсификатима. Суђење Михаиловићу у Београду, пољским генералима у Москви, Миндзентију у Пешти, Манију у Букурешту, Петкову у Софији или незадовољним песницима и књижевницима у Русији, носе увек истоветна пропагандистичка обележја, с уливањем страха у кости, а драконске казне и у мисли и у дела.

ИСТИ КАЛУПИ

Пре неколико дана, двадесет и две године после страшног Михаиловићевог суда, завршено је суђење четворици совјетских књижевника, који су тражили мало више слободе, а мало мање комунистичког турства. И ништа више. Унук Максима Литвинова, негда верног друга Луначарског и свемоћног Стаљиновог комесара за међународне односе, овако описује механизам совјетског правосудја:

„Судска сала испуњена је нарочито одабраним светом, највише агентама тајне полиције или добровољцима милиције, како би свет стекао уверење да се заиста ради о слободном и јавном суђењу. Оваква публика прави паклену драму, смејава и вређа и оптужене и сведоке“. И када се из московског суда 1967. вратимо у атмосферу Михаиловићевог страшног суда из 1946. или Тухачевског из 1936. угледаћемо пред собом исту комунистичку укалупљену правду и инквизицију, исте судије и исту публику. Што млађи Литвинов из совјетских ланаца није смео рећи, рекла нам је исте недеље Стаљинова кћерка: „Цео овај процесни циркус и хаос предводи тајна полиција, спроводи њен државни тужилац, а помажу послушне судије“.

ФЕЉТОН

Којим путем непроменљива комунистичка пропаганда ствара доказе, било то раније или сада, илуструје савршено и цела посада америчког брода „Губло“, са 83 официра и морнара на њему. Чим су са својим бродом насилно доведени из слободних међународних вода у комунистичке базе Кореје, свету је дата прилика да чује и овакву „изјаву“ команданта брода:

„Мој злочин нема оправдања, јер сам ухавањен на делу криминалне шпијунаже, од стране људи који су се бранили. Мој злочин који сам извршио ја и моји људи не може се избрисати“. А да би трагедија света била још већа а комунистичка правда видљивија, чујемо сада и колективну „изјаву“ целе посаде, према тексту из „Њујорк Тајмса“ од 19. фебруара 1968: „Демократска народна република Кореја потпуно је у праву да сама одлучи о нашој судбини. Пошто ми нисмо више ратни заробљеници већ криминалци, ухваћени на самом делу шпијунаже, то немамо право на било какву жалбу, чак ни онда ако нас снађе најгоре“.

Оно што либерална савест Америке или њена велика штампа нису хтели да верују, ни 1936. у Москви, ни 1946. у Београду, верују тек сада 1968. И њима и целом свету сувише је јасно да су све те изјаве обични фалсификати или плодови мрачних ћелија, јер је лађа нападнута на слободнијој морској пучини. Поред тога, сличну изјаву не би потписали официри ниједне државе света, па и кад би били обични шпијуни, а не бранитељи слободе и своје отаџбине. Калупи комунистичке пропаганде искушине су јасни, и увек исти, непромењени, радило се о Москви, Београду или Кореји, баш зато што долазе из истог идеолошког извора, или из исте мрачне тамнице.

— КРАЈ —

BEKANNTMACHUNG

Am 10.11.42 wurde ein deutscher Soldat in Kupci bei Brus entführt.

Da der deutsche Soldat bis 5.12.42 nicht zurückkehrte, wurden am 5.12.42 folgende 10 KOMMUNISTEN UND DRAŽA MIHAJLOVIC-ANHÄNGER ERSCHOSSEN:

1. Živanović Zdravko, geb. 5. 5. 1916 in Bomerja.
2. Stamenković Mladen, geb. 2. 3. 1920 in Korman.
3. Milešević Ugrin, geb. 1905 in Sarajci.
4. Januzović Miro, geb. 1899 in Dvor.
5. Mitanović Bogdan, geb. 7. 10. 1904 in Dvornjevo.
6. Obradović Strahinja, geb. 1923 in Bošnjane.
7. Savković Miroslav, geb. 1912 in Sopot.
8. Vlačević Miroslav, geb. 1925 in Leposavić.
9. Črnjanić Radoslav, geb. 22. 1. 1914 in Martinci.
10. Grujić Borisav, geb. 15. 1. 1910 in Dorosavić.

Sollte auch weiterhin der entführte deutsche Soldat nicht zurückkehren, so werden am 10. 12., 15. 12., 20. 12., 25. 12. je 10 weitere festgesetzte Kommunisten und Draža Mihajlović-Anhänger des Kreises Kruševac und Leskovac erschossen.

Am Morgen des 5. 12. 42 wurde die Eisenbahnstrecke zwischen Lapovo und Kragujevac durch eine Bande gesprengt. Gemäss meiner Ankündigung über verschärfte Massnahmen bei Bedrohung von serb. Amtspreisen und bei Sabotage wurden am 6. 12. 42 in Kragujevac ZUNÄCHST 5 Geiseln erschossen.

Dies ist ein weiterer Erfolg der Wählerarbeit des DRAŽA MIHAJLOVIĆ!

gen. BADER
General der Artillerie
Ober General u. Bitt in Serbien

Beograd, den 6. 12. 42.

СА ОПШТЕЊЕ

19 новембра 1942 одведен је један немачки војник у Купцима код Бруса.

Пошто се овај немачки војник до 5 децембра о. г. није вратио СТРЕЉАНО ЈЕ 5 децембра 1942 следећи 10 КОМУНИСТА и присталица Драже Михаиловића:

1. Живановић Зивадин, рођ. 5. 5. 1916 у Бомурију.
2. Стaменковић Милутин, рођ. 2. 3. 1920 у Корману.
3. Милешевчић Угрин, рођ. 1905 у Сарајцима.
4. Јанузовић Мирош, рођ. 1899 у Двору.
5. Митановић Богосав, рођ. 7. 10. 1904 у Двортју.
6. Обрадовић Страхинја, рођ. 1923 у Бошњанима.
7. Савковић Милосав, рођ. 1912 у Сопотима.
8. Влачевић Милосав, рођ. 1925 у Лепосавцу.
9. Чрнојановић Радосав, рођ. 22. 1. 1914 у Мартинцима.
10. Грујић Борисав, рођ. 15. 1. 1910 у Доросавцу.

У случају да се одведен немачки војник ни у међувремену не врати СТРЕЉАНО ЈЕ 10. 12., 15. 12., 20. 12. и 25. 12. по 10 УМЛАШНИХ КОМУНИСТА И ПРИСТАЛИЦА ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА ИЗ КРУШЕВАЦКОГ И ЛЕСКОВАЦКОГ ОКРУГА.

Узроком 5 децембра 1942 године једна банда дигла је у ваздух железничку пругу између Лапово и Крагујевца. У складу са мојом обавештењем о овоме случају упућивања српских службеника СТРЕЉАНО ЈЕ У КРАГУЈЕВЦУ 5 ДЕЦЕМБРА 5А С.Д.А. 5 ТАОЦА.

И ово је плод напорног рада ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА!

Београд, 6 XII 1942.

Б. А. ПЕР, с. р.

Архивистички генерал,
Копачићева 12, Београд, Србија и Словенија у Србији.

Издавачко предузеће „НОВА ЕВРОПА“

Београд, („Сава центар), Милентија Поповића 9 тел. 011/222-4323/локал 286 011/871-198
објављује оглас о продаји књига

1. НИКОЛА ПАШИЋ И ЊЕГОВО ДОБА, I и II том 1845-1926

Ово епохално дело обима око 1800 страница
представља
историју Пашићевог доба и историје Европе, Србије
и југословенских народа.

*Књига је добитник НИН-ове награде
за публицистику 1990. године*

Књижарска цена 1.800
динара,

Купцима који изврше
уплату на жиро рачун
одобравамо попуст од 50
%,

а за испоруке поузећем
одобравамо попуст
од 35 %, уз наше
отпремне трошкове.

2. САБРАНА ДЕЛА ВУКА ДРАШКОВИЋА

- Судија
- Нож
- Молитва прва
- Молитва друга
- Руски конзул
- Одговори
- Којекуде Србијо

Књижарска цена за

комплет од шест књига 1.800 динара.

Купци који изврше уплату на жиро рачун
имају попуст од 50 %,

а за испоруке поузећем одобравамо попуст
од 35 %, уз наше отпремне трошкове.

Судија, Одговори и Којекуде Србијо код
појединачних испорука са плаћањем унапред на
жиро рачун су по цени од 120 динара, остале
књиге појединачно по цени по 150 динара. За
појединачну испоруку поузећем цене се увећавају
за 10 %, уз наше отпремне трошкове.

(Књижарама и библиотекима за плаћање унапред
одобравамо рабат 55 %, а код одложеног плаћања
уз акцептни налог на рок од 45 дана уз рабат од
40 %).

КОНАЧНО \$
НАРОКОН
DEFINITIVIST
КОНЧНО
КОНЕЧНО
ВИДЕО ШОК
ВИДЕО ŠOK
ВИДЕО SHOK
ВИДЕО ŠOK
ВИДЕО ШОК

Najviđenija predstava u neviđenoj varijanti.

Повијесни ШОК Михаила Радојичића

подвучен жутиим на

video kaseti

TISUĆU ŠOKOVA ZA 1000 PREDSTAVA

ŠOK I U VAŠOJ KUĆI ZA 3 DANA

Cena vašeg ličnog ŠOKA 250 din.

Poručite na telefone: 011/457-231 081/22-402 018/325-485
ili na adresu: П. П. „БЕКС“ Filipa Kljajića 27, Београд.

ПОРУЏБИНА

Овим неопозиво поручујем следеће књиге: _____

чија укупна цена износи
_____ динара.

Према вашем огласу у „Српској речи“ обрачунату
противвредност уплатио сам на жиро рачун број
60815-601-97346 „НОВА ЕВРОПА“, Београд, односно
платићу поузећем при добијању књига.

у _____ 1991.

(читко унети презиме и име)

_____ бр. _____
(улица) _____ број

_____ (број поште) _____ (пошта)

МОЖЕ ЛИ СЕ ГЛАСАТ КРОЗ ТЕЛИВОН?

Ново Грујић, упућује на владу и Скупштину ово питање:

Молим да ми се одговори у смислу гласања: зашто ова четворица (и показује прстом на стенографе) никако не гласају, него по цијели дан нешто шарају? Зато износим смисла приједлога да и они гласају ка и остали посланици, а не да ође потежу плату, без смисла гласања и на штету Устава филансија!

Јанко Милић, подпредсједник, одговара: Штенограми немају кад гласат. Они ватају у перо све што ми ође зборимо из пултике Устава... а... ако им је воља да гласају, ја ћу им дозволит, па нека момчад пробају ред гласања?

Мујо Влаховић: Ми смо прије неколико дана ријешили, да не могу гласат они што сједе горе на таван, а ми и ови што сједимо доле, да можемо гласат. Због тога ја предлажем ово... и да се овако погодимо: Ако Скупштина ријеши да ови штенограми гласају, добро — нека сједе ће су; ако ли ријеши, да немају праве у смислу гласања, онда нека и штенограми иду горе, на таван, па нека сједе у пултику публике?...

Благоје Хаџић: Ја нијесан вјешт овој динскусији гласања, а мислим да је најбоље овако ка што је Мујо река, и нека тако остане.

Ђуро Дреџун: Ја мислим да штенограми не могу гласат сад, пошто нијесу ћерали од почетка ка и ми, јер нас немогу стићи у гласање; а за ово што нијесу гласали до сад, опроститићемо им, ако скупштина ријеши:

Обрен Рњез: Молим пресједника за ријеч у смислу Устава лова и дивана!

Ристо Јокановић: И ја у смислу лове ођу да кажем коју, јер је велика дивана навалила ове године и, вјерујте Богу, не да из куће изаћи!...

„Има већ три године како су Чевљани, Озринићи и Пјешивци порушили штампарију „Народне Мисли“ у Никшићу, која је писала многе работе претив Господара. У овом боју на штампарију јунаки се показа Ђуро Јововић, и он је тада поџека бега Гутенберга, команднијера штампарије! Зато питај милистора војног, зашто Ђуру није дао медаљу?“, питае је Вуко Јанков.

Вићи врага су седам бињишах, Ђуро га поџека, а Гутенберг жив!

Мујо Влаховић: И ја сам у Ристову смиса противу дивине!

Саво Кривокалић: Молим за ријеч у смислу агитације Устава!

Вуко Јанков: Тражим ријеч у смислу Устава Контроле и ситуације чистине!

Јован Пламенац, министар просвете: Ја молим предсједника да се данас о лобу ништа не предузима док не питамо Господара и Престолонасљедника, јер су они велики ловци и они ће прописати које дивине смијемо убијати, а које несмијемо. Мени је ту скоро Господар говорио да ће он донијети закон о лову, па то треба сачекати!

Обрен Рњез: Живио Господар и цио владајући дом... али што се тиче дивине, ја мис-

лим да се она неможе у закону уватити!...

Ристо Јокановић: Ама какав закон о лову и дивини, кумим вас Богом?!... Ђе ће човјек дивину у закон уватити... на те ма те ђавола!...

Мујо Влаховић: Е нема њој закона без гвожђа, колико ја просим могу виђати!

Ђуро Дреџун: Добра ти је та, Мујо... и вјеруј ће се ја с њом сретем, нећемо се поздрављат законом, него пушком као и до сада!

Многи посланици одобравају Ђуру. Са галерија се чују гласови: убијаћемо је и ватат' као и до сада, па хиљаду закона да дође!

Предсједник објашњава посланицима да ће сваки добити ријеч према стварима како буду стављене на дневни ред и објављује да ову сједницу закључује.

38. СЈЕДНИЦА.

Симо Ковачевић, упућује на министра спољних послова ово питање: (телефоне) по свима варошима кроз Црну Гору. Ови теливон имамо и ми, на Грахову; али од њега нема никакве користи, и ми ову ђавољу направу никако не разумијемо. Прво су нам рекли да се крозањ може са сваким говорити, али то није истина? Ми га у Грахову по цијели дан слушамо да зврчи!... и то, тако!... зврчи? Разумјети га не може ни бригадир, ни капетан, ни учитељ, нити ико други? Зато молим милистора спољних послова, да ови теливон окрпи у смислу грађана, па да говори љуцки, ако ође; ако ли неће, онда да се укине у корист касе милиторства филансија?

Јаков Вретеничић: Ово је све жива истина што је Симо река. Тако исто и наш теливон у Бару, на Божи боговетни зарок ка и тај на Грахову, само што наш по неки пут и ноћу

НАША ПРОШЛОСТ

удари у зврку... па зврр... па зврр!... док све иза сна не разбуди!.. И ја, као Симо, тражимо, брате, али да се окрпе у смислу грађевина, или да се укину у смислу привреде филансија.

Зарија Вуковић: И наш ти је на Андријевици исто така, па чим почне на зврку, окупе се Ђеца, па све камењима у њега, а он исто зврчи ка манит!

Душан Вукотић: Ја мислим да неће бит овако, ка што предговорници причају. Телефони су добри, но људи не умију са њима да говоре.

Филип Вујовић: Ја сам га, браћо, слуша када зврчи и пита сам га: шта оће, кога тражи? би ли с ким говорио? а он једнако зврр... и ништа друго!... Умијемо ми зборит, но он или не умије, или неће!

Крсто Токов: Ама, људи ја сам и ови скупштински теливон слуша да зврчи; и сигурно је то код њих обичај ка' по ти ово код нашија чобана што вичу: а, гус остааа... Него најбоље да се ови скупштински теливон донесе ође, међу нас, па да видимо је ли чему и шта му је?

Ђуро Дреџун: Најбољи је приједлог Крстов, и ја гласам да га послушамо, па ако буде истина да се кроз теливон може зборит без трзавица, то ће бит лијепо и корисно, јер ће посланици, који буду на осуетвију, моћ гласат кроз теливон!...

Председник обећава да ће влада окрпити све телефоне, и а ће кроз њих моћи говорити сваки Црногорац. Посланици се задовољавају овим обећањем.

39. СЈЕДНИЦА.

Вуко Јанков, упућује питање на министра војног:

Има већ три године од како су Чевљани, Озринићи и Пјешивци порушили штампарију „Народне Мисли“, у Никшићу, која је писала многе работе против Господара. У овом броју на штампарију јуначки се показа Ђуро Јововић, и он је тада посјека бега Гутенберга, команднијера штампарије! Зато питам милистора војног, зашто Ђуру није дао медаљу?

Филип Челебић: И ја сам тога мјенија да Ђуру треба дат медаљу пошто сва Црна Гора зна да је он посјека Господарева непријатеља, бега Гутенберга! До душе, Господар је зато да Ђуру нешто новача, али то је мало... јер није лако посјећ једног бега од штрампел?...

Никола Милошев: Ја мислим да око ове работе не треба много зборит, него, брате дат чојку медаљу у смислу Устава рабрости за Господара!

— Ада но... да му се да и никако друкчије! И то ова за раброст!...

— Не, него „Обилића“!... довикују поједини посланици.

Настаје вика и свађа. Председник прекида сједницу.

40. СЈЕДНИЦА.

Председник отвара сједницу и моли посланике да саслушају записник прошле сједнице.

Душан Петровић, секретар, чита записник прошле сједнице по реду, а посланици га слу-

шају пажљиво. Послије прочитаног записника, председник пита посланике:

— Има ли ко да учини часову примједбу прочитаном записнику?

Филип Челебић: Ја бих има да исправим једну точку у смислу протокола овија штенograma, који нијесу ухватили смиса мога гласања, пошто сам и ја тражио да се Ђуру Јововићу да медаља! Зато тражим да се моје гласање доведе у ред протокола штенograma и ситуације реда.

Мујо Влаховић: Ово је, браћо, трећи ја ли четврти пут... не знам баш добро, од како ови штенograma падају у валенцу (погрешку) Устава и протокола састава. Него да се договоримо и ствар доведемо у разлог реда, па да се зна шта је који посланик зборио!...

Ново Грујић: Ада, добри људи, ја бих да 'вако учинимо и да останемо од чиста конта: ову валенцу што су сад штенograma учињели, да их валенцимо, а други пут, ако погријеше, одузећемо им мандај у смислу писања и састава протокола, па нек иду од куда су и дошли

Ђуро Дреџун: Добро је ово што је Ново река, па или да учинимо по смислу његова приједлога, или да их раздијелимо па да двојица хватају што збори једна половина посланика, а друга двојица да прате другу половину у гласање!...

На средини сале сједе четири стенографа и међу њима се опажа неко шаптање.

— А ну ви, дјетићи, припазите што биљежите, тако ви јаки Бог помога!... јер ако и мој говор што покварите у смислу протокола састава, чешаћете се и ондје дје ве не с'рби, задувам ви чисту и Божу вјеру! — довикује стенографима посланик Крсто Токов.

Председник обећава да ће стенографи у будуће бити пажљивији, и моли посланике да око ове ствари не троше вријеме. Сједница се закључује.

41. СЈЕДНИЦА.

Вуко Јанков, упућује на министра унутрашњих дјела ово питање.

Од назад неколико дана проз варош се прича да је на Цетиње дошла нечесова крижа (криза) и да ситуација пулитике није биштра (бистра). За 'ву крижу веле е најбољу и најпаметнију владу може обалити за двије уре, па; због реда у Господареву државу, питам милисора унутарнија дјела да ми одговори: је ли што од тога и може ли то бит истина?

Саво Бошковић: И ја сам чуја за ту болијест... и веле, да она пада у равнице; а чуја сам да је у Шумадију има сваке године по једном — два!...

Никола Милошев: Од те је болијести умро велики војвода Мирко шездесет и седме године, и проклета је да је Бог убије!...

— Није, чоче, но је војвода Мирко умро од колере, и то ове азијатуше! — довикује Крсто Томовић.

— Ма није, чоче, него баш од ове исте криже, и ово да питамо попа Илију, који то зна, јер је и он та'пут једва од ње папке извука! — брани се Никола.

Лабуд Гојнић: То је, господо, заиста болијест, али политичка. Мени није познато да она сада постоји код нас, а ако се јави, знаћемо.

Ђуро Дреџун: Пошто је то болијест пулитике, ка што каже Лабуд, онда је најбоље да изгласамо један добар закон против ње. А... до душе, ја сам чуја да је та иста крижа била дошла у Црну Гору и пред погибију владе

„клубаша“... Главно је да крижа нама не мисли добра, него да се ми договоримо што ћемо ако дође?

Председник објашњава да „криже“ не само што нема, него је неће ни бити — у здравље Господарево! Из посланичких клупа узвици: живио Господар! Председник закључује сједницу.

42. СЈЕДНИЦА.

Петар Рамовић, упућује питање на министра спољних послова:

Питамо господина министра спољних послова да ми одговори: зашто и због чега неки од с'рскија листова и новина пишу против нашег Господара и Црне Горе, кад се ми не мијешамо у њихове работе, нити су'ни чорбе помијешане?! Због тога молим да господин милистор нареди тијем листовима да не остаје на мир у смислу нашија работа, па ако оте добро и јес', ако ли нете, нека запамте, е би могли проћ ка „Народна Смиса“, у Никшић, Божа им и чиста вјера!...

Ђуро Дреџун: Е, јест, људи, то је чудо Божје, што не неки погански и ничи, неваљали синови бруче пред свијетом и не даду ни Божјега лијека!... А чуја сам за те што пишу по новинах, да им нико од Косова није ваља!... Да је то најзадња сорта људи на'ви свијет!... И да се међу њи није рађало чојка ни јунака!...

— И не, да ти Божју вјеру!... А чуо сам ође на Цетиње за нечесова новинара Будина, који пише против С'рства и веле, е га, тамо њега, пасје и неваљале погани, није било у сву Шумадију! — упада му срдито у ријеч посланик Крсто Томов који је о Будину рђаво слушао.

Са галерије узвици: Живио Крсто! Настаје вика и граја. Саво Вулетић, Мирко Мијушковић и још неки бране Будина и траже да Крсто тргне ријеч натраг. Псовка и вика. Председник прекиде сједницу.

43. СЈЕДНИЦА.

Ристо Јокановић, упућује на владу и Скупштину ово питање:

Ја сам, господо, чуо ће се прича да ће ове године опет бит бирање народних посланика, и то о Лучину дне. Зато молим да ми се одговори: је ли то истина, па ако је истина оћемо ли ми опет бит изабрани, и остат ође ће смо?

Перо Вучковић, министар просвјете и црквених послова, одговара:

— Истина је да ће се о Лучину дне извршити нови посланички избори и да ћемо сви ми опет бити изабрани — у здравље Господарево!

Ђуро Дреџун: Ја сам, браћо, противан новим изборима. Јер ако се народ понова дигне у агитацију Устава и гласања, могле би опет наступит трзавице реда у државу, а то Господару не би било мило!... Него најбоље је да останемо ође ће смо, и да гласамо ка и досад што смо гласали!

Филип Челебић: Оставите се, људи, новија избора, што зборите?! А знате ли колико нас је јада убило док су не власти прошли пут изабрале и једва ође савели у смислу Устава и реда? Ако ли се кренемо у нове изборе Устава, ко зна оћемо ли опет бити изабрани за посланике?! То се ништа не зна, јер народ може изабрат „клубаше“, па како се они докопају власти, ми смо трсили (пропали) у

НАША ПРОШЛОСТ

смысле контроле на коју ће на та' час врћ!... Ја гласам да ми останемо посланици још коју годину!...

Марко Букановић, министар унутрашњих дјела, каже:

Господо, свака Скупштина траје четири године. То је предвиђено Господаревим Уставом, те према томе нови избори морају се извршит ове године.

Крсто Токов: Ја држим да би и Господару било мило кад би остала ова иста Скупштина, па је, брате, и најбоље да о томе извјестимо Господара, онако у смислу одбора депутације!...

Никола Милошев: Нема ође ни једнога посланика који није Господару мио, и ова је Скупштина доста јака у смислу Устава... Е, побратиме свијетли, а од нас седамдесет посланика, нема ниједнога који није сјека, изузев ова четири штенограма и још десетак ове наше момчади! И ја гласам ка Филип Челебић, да останемо ође тје смо!...

Лабуд Петровић: Ја мислим да је важније оно што Господар каже, него оно што пише у протокол Устава, па је најбоље да то оставимо Господару... а ви мене вјерујте, ако Господар нареди да нас народ бира, изабраће нас усред поноћи; ако ли не нареди, свејед-

но, Бога ми, сваком ће мандај излињат ка да га никад није има!...

Председник закраћује говорнику ријеч. Лабуд протестује; настаје граја и вика. Сједница се прекида.

44. СЈЕДНИЦА.

Председник отвара сједницу и наређује секретару да изврши прозивку посланика. Секретар изврши прозивку и објави да су сви посланици на окупу, осим Ђура Дрецуна.

Крсто Токов: Господо, ја сам мјенија да без Ђура не почињемо рад и да се не пуштамо ни у какво гласање по разлогу пултике.

Јанко Милић, подпресједник скупштине, вели:

Истина, Ђуро је вазда лијепо говорио и гласа у смислу привреде и реда, па ако велите ви остали да га чекамо, ја пристајем.

Јован Пламенац: Пошто има довољан број посланика може се радит и без Ђура.

Никола Милошев, окрећући се Пламенуцу вели:

Привали ти, дијете, и глеја' своје послове, а Ђуро је соко сиви, и без њега се ође не може!...

Међу посланицима жива препирка. Министар просвјете моли посланике да се не свађају, јер то неће бити мило Господару. Посланици се умирују и на крају пристају да се ради, али да се не гласа док Ђуро не дође.

Ново Грујић, упућује на владу ово питање:

Молим кога од господе милистра да ми каже: што је ово, ево толико доба те око границе пуца пушка? Између Турака и Арнаута бије се жесток бој, а ми сједимо ође ка да смо сваки по пашу ухватили!... Зато молим владу да се лијепо и брацки договоримо: оћемо ли се прихватит пушака, или не?

Крсто Токов: Ово је добро што Ново збори, и ја мислим да није право пуштит Турке да убијају Арнауте на наш праг.

Мујо Влаховић: Ја сам чуо од људи који су вјешти пултици, да је у Турску царевину учињена велика неправда Арнаутима, и од како је султан Амид допа у заточеније, да Арнаuti немају никакве праве у смислу пултике Устава.

— Дobar је Амид би, као иједан турски син кога је била бачила! — довикује **Крсто Токов**, упадајући Мују у ријеч.

Вуко Јанков: И ја сам чуја ово исто што Мујо рече, па мислим да би Арнаутима требало помоћ, пошто су они били вјерни цару Амиду... е, а Амид је са нашим Господаром вазда био на добром путу и дарива му је плац (двор) у Стамбол, па толике атове, галије и друге велике дарове!...

Марко Букановић, министар унутрашњих дјела, вели:

Ми не смијемо помагат Арнауте, јер би то било противно Русији и другим силама... и да је Арнаутима велика неправда, то зна сваки Црногорац! Него, браћо, да ту ствар оставимо Господару, па како он рече...

Обрен Ръез: Разлог пултике који је ухватио милитар Марко, добар је... помогао ви Бог... и најбоље је како Господар рече, пошто је он вјешт пултици царева и краљева!...

Посланици пристају да се ово питање остави Господару.

(НАСТАВЉА СЕ)

75

1. Звонимир Вучковић: ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА

Ово је други део књиге „Сећања из рата“ у коме Звонимир Вучковић говори о догађајима у којима је учествовао од 1942. до 1944. године, када га је генерал Михаиловић упутио на последњи задатак у Италију. Нека од поглавља су: „Први Равногорски корпус“, „Бугари у Драгачеву“, „Отпор кроз саботаже“, „Војна мисија Сједињених Држава“, „Омладински конгрес“, „Ба“, „Летећа бригада“, „Шумски аеродром“, „Борба за Србију“, „Савезници напуштају Дражу“...

Страна: 230. Ћирилица, Цена: 180 динара.

2. Звонимир Вучковић: СЕЋАЊА ИЗ РАТА

Књига мемоара Звонимира Вучковића, првоборца покрета генерала Драгољуба Драже Михаиловића, команданта Првог Равногорског корпуса. Ово је први пут да се у Југославији објављује целовита ратна прича припадника четничке војске. Делови књиге „Сећања из рата“ објављују се у фељтону „Погледа“ под називом „Мемоари једног четника“.

Страна: 230. Ћирилица. Цена: 180 динара.

3. Документи Хуверовог института: РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ ЂЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

Док је 1946. године у Југославији одржано инсценирано суђење генералу Драгољубу Дражи Михаиловићу, у САД-у су најбољи амерички адвокати, о свом трошку, одржавали паралелно суђење. Необјективни комунистички суд у Југославији није узео у

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

„ЧИЧА“

Оглашава продају књига са
попустом од 40%

обзир потпуно супротан исход америчког суђења. Међутим, научници Хуверовог института при Станфорд универзитету у Калифорнији, прикупили су документа са америчког суђења, синтетизовали их, и уз критички есеј Дејвида Мартина, објавили у овој књизи. У књизи „Случај ђенерала Драже Михаиловића“ дат је један од најобјек-

тивнијих приказа догађаја у другом светском рату у Србији и Југославији, а посебну специфичну тежину има чињеница да су њени аутори страни држављани.

Пој В. Хендерсон, бивши амбасадор Сједињених Држава и помоћник заменика државног секретара: „Дејвид Мартин до танчина описује неуспешну борбу ђенерал Михаиловића да своју земљу спасе и од нацистичке и од комунистичке превласти“. Ову веома обилно документовану књигу треба сматрати као последњу реч о том предмету и сваки онај који се интересује за савремену историју Европе, треба да је има у својој библиотеци“.

Страна: 500. Ћирилица. Цена: 260 динара.

Све три књиге су илустроване фотографијама из доба рата.

Издавачко предузеће „ЧИЧА“
11000 Београд, Сретена Младеновића 1/5,
Телефон 011/507-454, 425-124
Поручујем књигу:

1. „ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА“, по цени од 180 динара
2. „СЕЋАЊА ИЗ РАТА“, по цени од 180 динара
3. „РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК“, „СЛУЧАЈ ЂЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА“ по цени од 260 динара.

Заокружити број књиге која се поручује. Књиге шаљемо поузећем. Плаћање поштару.

ПОРУЦБЕНИ КУПОН

(презиме, име оца, име и занимање)

(број поште и место стана)

(улица и број)

(својеручни потпис)

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датог телефона.

СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ

обавештава чланство и симпатизере
да је основано
СОПСТВЕНО ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО
„СПО КОМЕРЦ“

У Београду, са седиштем у Ул. Џорџа Вашингтона бр. 9
телефони 328-576, 322-200, 683-952

Деоничарско друштво је регистровано за спољну и унутрашњу трговину, маркетинг, транзит, посредовање у промету и трговину на мало путем трговачких путника, сајмова, изложби и на други прикладан начин, укључиво и у малопродајним објектима.

Молимо чланове СПО и симпатизере, посебно оне који имају искуство у спољној и унутрашњој трговини, или пословима набавке и плакмана односно продаје производа и услуга, да нам се јаве телефоном, или писмено, ради контактирања, или формирања конкретних предлога, уз могућност посебног ангажовања.

Финансијска средства за почетни капитал могуће уложити уз камату.

Било да сте стручњак, купац или продавац, јавите се могуће је

САРАЂИВАТИ СА СПО КОМЕРЦОМ

НАСТАВАК СА 6. СТРАНЕ

Зар може бити већи успех, јер млади су ти који долазе да кроје своју судбину и судбину свог национа. Није им се могло одглумити оно што они траже и очекују. Осетили су честитост људи који су им се обраћали у име циљева обнове, велику енергију у буђењу станице свести рода коме припадају, у лечењу неверства које му је почињено у слуђеном времену из протеклих деценија, у пркосу против затирања националног осећања, у искреном враћању коренима нашег рода.

Најкраће, они казују најближе ономе како се баш у народу говори.

Бошко ЂУРИЋ Београд

ОДАБРАНИ БИРАЧИ

Потписник ових редака рођен је у западносрбијанском селу Доња Буковица код Љубовије, а сада живи и ради у Ваљево. Због болести родитеља беше приморан да у недељу 23. 12. ове године баш дан другог круга децембарских избора, отпутује у родни крај, посети мајку у љубовијској болници и полуокретног оца и болесног деду који живе у старој својој породичној кући. Пре поласка обавио је грађанску бирачку дужност у ваљевској месној заједници Градац.

Посетивши мајку упутио се родитељској кући. Негде око 15 сати поред те куће наишла су два млада човека, један Милан М. Николић био је члан изборне комисије у изборном месту број 3 изборне јединице бр. 50, а други Драгојло Тријић посматрач рада помињане бирачке комисије као представник Српског покрета обнове. У разговору два поменућа господина казаше да носе бирачки листић за остарелог и оболелог господина Десимира Лазића. На питање, зашто нису понели те листиће и за Милојевог оца Живка и деду Гроздана, рекоше да им то није дао председник комисије господин Слободан М. Петровић из истог села, запослен као општински курир у Љубовији. Још казаше да су они то тражили, када је председник правно списак имена лица код којих се морало ићи кућама јер су болешћу ометени да дођу на бирачко место. Од шест оболелих бирача са његовог списка господин Петровић је изволео одредити да се посете четворица, преосталу двојицу Гроздана и Живка Николића он је једноставно искључио. Видели су такође да су њихова имена у списку прецртана. Са тако изричитим захтевом сложио се и господин Видоје К. Ристановић пуноправни члан изборне комисије испред СГО, коме би, убеђени смо, за тај поступак његов почивши отац Коста познатији као Раиновац оплео је 25 врућих по туру, с обзиром да је био изузетно уман, начитан и храбар човек. Коста је иначе био првоборац у редовима Југословенске војске у Отаџбини и верни пратилац потпуковника Драгослава С. Рачића чији је, при крају рата био и шеф контраобавештајне службе када је Рачић био заповедник Србије.

Господи Тријићу и Николићу изражено је негодовање због кршања Изборног закона и речено им је да се потруде, како би се тај превид отклонио. Приликом њиховог борав-

ка у кући Лазића чули су пуно ружних речи о Милојевим родитељима, а све се углавном своди на осуду што су они у прошлом кругу 9. 12. т. г., наводно, дали три гласа оном Брадоњи (мисли се на господина Вука Драшковића).

Обавивши посао у кући Лазића господа из комисије вратила су се у изборну јединицу у 16 сати и 30 минута. Одмах су затражили бирачке листиће за Живка и Гроздана. Д. Тријић се посебно залагао да се поново иде иако се беше тек вратио из брда после пешачења у плитким ципелама по блату око 2.50 километара. Рекао је да је видео да су тешко болесни и да је ред да им се однесу листићи. Господин председник који добро зна да је Живко шлогиран већ скоро пуних 12 година, а Гроздан тешко оболео не допушта такву могућност рекавши од прилике ово: „Ма како да се иде, готово је за њих гласање. Са тим се сложио и Видоје К. Ристановић. Дакле, бирачко место је по њиховој вољи за двојицу немоћних људи затворено 2 сата и 30 минута пре законског рока.

Милоје Ж. НИКОЛИЋ Ваљево

ЧОВЕК С ЧЕТИРИ ПРСТА

Поштована господо уредници, Још сам под утиском тзв. „демократских, вишестранаких“ избора у овој нашој Србији, па можда говорим и пишем вођен страху, али мислим да ни касније, хладне главе, нећу моћи да прихватим као нормално сво ово демагошко и псеудодемократско окружење. Желео бих да се, овом приликом, осврнем на једну личност из културног и сада политичког живота Србије, писца кога сам врло радо читао и кога сам ценио. Ради се о „другу“ Миодрагу Булатовићу, посланику будуће Народне Скупштине Србије, члану СР Србије. Страховито сам разочаран политиком и лаичким иступањем наведеног, његовом јавном агитацијом једне пропале и декадентне идеје. Очекивао сам да тај писац, после онако бриљантно исписаних страница својих романа, мора бити и животно реалан, поштен и частан човек. Међутим, он ме је сам демантовао. Показао је своје право камелеонско лице, кријући се иза сигурности и власти, одакле је силао само увреде ка оним који мисле и раде поштено, без смисла за дијалог и једно парламентарно осећање уважавања другачијег мишљења. До јуче тај исти субјекат је дизао глас против „црвене жабџе“ комунизма на челима ове Србије и њених људи, а сада очекујем од њега, као последицу преобраћене свести (условно речено), његов нови роман на тему „Слику твоју љубим“, наравно посвећену Вођи. Зато узимам за право да упитам: да ли тај човек, ако већ има четири прста, па и пети прст, има КИЧМУ? или она у „демократској“ Србији по рецепту болшевика, није ни битна? Можда су довољна само два прста, и дебео образ, а и дебео још неки део тела, како би се власник удобније сместио у јасле власти.

Још нешто: У ово смутно доба, веома је битна храбра и часна реч, оштро и поштено перо, а управо је то што Вас краси. Зато на-

ПИСМА

пред, увек ћете имати подршку људи који желе да мисле својом главом, без лажи и обмана.

Борђе ЛАНЧУИШКИ, адвокат
Сивац
Омладинска бр. 2

ИЗЛОЖЕНИ СМО РУГЛУ

Добио сам шансу да у овом тренутку кажем оно што ме тишти и што желим јавно да изнесем можда је то у овој напатој земљи забрањено, али ја сматрам да сваки човек има право мишљења и говорења. Одлучио сам да пишем о комунистичким злоделима која се спроводе у Југославији већ 45 година а у Русији чак 73. године, од велике октобарске социјалистичке револуције, када су руски комунисти убили руског цара из династије Романов, и замели корене једне велике болести, комунизма.

Комунистима је једини и главни циљ била власт, градили су је на невиним људским жртвама а тако су је и одржавали. Без имало људског достојанства сакатили су своје рођене земље и на тај начин им се захваљивали што су их „родиле“ и „отхраниле“. Видело се како су прошли велики комунистички диктатори Чаушеску, Живков, Стаљин, Мао Це Тунг и други, али има и оних који су прошли много боље него што су заслужили, као Јосип Броз Тито.

Комунисти су најпре у Србији изазвали сурови грађански рат од 1941 — 1945. г. у коме је брат уdariо на брата, отац на сина, многе куће у Србији биле су завијене у црно, старе мајке остале су саме поред кућног огњишта, увељене и психички уништене. После помоћи Руса и победе у грађанском рату, заводе невиђену диктатуру, све који нису мислили као они слали су на Голи оток и остала људска мучилишта. Село и сељака су уништили, сељацима су на силу отимали земљиште и економски их сакатили. Село више није било ослонац државе, до многих села ни струја и вода није уведена. За богате сељаке говорили су да су „кулаци“ и да их треба побити. За њих ни историја Србије ништа није значила, постали су преко ноћи мапокројачи међудржавних граница. Србију су свели, скоро на територије београдског пашалука, за њих велике победе на Кајмакчалану, Куманову, солунском фронту и другим бојиштима српске војске ништа нису значиле. Створили су нове нације науштрб Срба и Србије.

Српску цркву су исцепали и створили нову македонску цркву, коју само Ватикан признаје. Хтели су и црногорску, али наша браћа Црногорци на то нису пристала, јер су знала да они припадају Српској цркви и српском националном корену. И док свуда у свету комунизам слаби у нашој светосавској, његошевској и карађорђевој Србији он јача, али привидно, лепо рече мој љубимац Вук Драшковић: „Они су гњила крушка, за два месеца пашће“.

Изложени смо руглу зато што још трпимо и хранимо комунизам у нашој утроби, а умес-

ПИСМА

то захвалности он нам забада нож у леђа. Због њега смо и своје традиционалне пријатеље Французе, Американце, Грке и друге, изгубили, они сада мисле да српска мањина на Косову угњетава Албанце, они више нису уз Србију. Али долазе боља времена за Србију, пашће и комунизам дозрео је, Бог не прашта недела без покрајања, а они су их чинили и чине их а не кају се и не пада им на крај памети.

Имало би још подоста да се пише о њима, али ја за то немам времена, ускоро ће се и звоно огласити, искрено се надајући да због овога нећу сносити санкције. Србија је демократска држава или је то само још једна у низу комунистичких лажи.

**Зоран
МИЛОШЕВИЋ, ученик
37212 СТАЛАЋ**

ИЗОСТАЛО РАДОВАЊЕ СПС

Доказивати истину у животу је врло тежак и мукоотрпан пут. На жалост и СПО или Уједињена опозиција то ће морати да у парламенту докажу. Али, имајући у виду понашање СПС-а, може се лако догодити да глас опозиције преко постојећих медија Телевизије Београд или „Политике“ никада не буде доступан јавности. Другим речима требало би отворено рећи да су и „Политика“ и ТВ Београд гласила владајуће странке. Из тог разлога предлажем редакцији листа СПО-а „Српској речи“, да размисли о могућности да овај лист постане дневни опозициони лист. Такав лист би пружао могућност својим симпатизерима и члановима да буду обавештени објективно о свим догађајима код нас и у свету, као и свим текућим тзв. грађанским вестима. Верујем, да би тада „Политика“ добила достојног конкурента. Осетила би то у паду броја продатих примерака.

Међутим, шта је добила владајућа странка СПС-а. Врло тешку и врло озбиљну улогу владајуће странке, која и поред свих својих обећања неће моћи да пружи ништа својим бирачима и грађанима Србије.

Ако једна странка из вечери у вече само прича на медију ТВ-а о изградњи пруге Суботица — Београд, да би после три вечери ипак признала да ће та пруга бити концесија страног капитала, поставља се једно питање која корист Србији од стране концесије. Или, колико ће оваква инвестиција запослити људи, када сама телевизија обавештава, и поред незапамћене цензуре, да у Србији тражи посао 630.000 људи, да већ сада, технолошких и економских вишкова радне снаге има још 650.000 људу. Ако се саберу ове бројке онда произилази да посао тражи 1.280.000 људи. То је информација само у времену од 25. до 28. децембра. У суботњем дневнику 29. 12. ТВ Београд каже се да је у акцији 1.000 запослених младих стручњака, стварно запослено чак и више, али не од 1.100 у целој Србији. А претходно је речено да само потенцијал технолошког вишка у МИН-у у Нишу је око 15.000

радника. Да не подсећамо читаоце на ону броју од 1.280.000 људи.

Не бих завидео владајућој партији, која види излаз у повећању такса и пореза, који ће очигледно изоловати Србију. Нити у инвестицијама супермодерних ТТ централа са француским партнером. Ове инвестиције високом и аутоматизовано-компјутеризованом технологијом не запошљавају радне људе, већ напротив.

Радовао бих се када бих чуо да страни партнери из познатих (па и непознатих) фирми улажу у текстилну индустрију, индустрију обуће, машинску индустрију, грађевинску индустрију или још боље у базу индустрију. Такав начин запошљавања велики број људи и ДОВОДИ Европу и свет код нас.

Тужно је посматрати господина Пјанића на телевизији како покушава да нас убеди да је Зајам за препород Србије 150 милиона долара и преко реалних очекивања, а да је средства тог зајма добило 30 радних организација и чак један приватник.

Да ли стварно требамо да верујемо да ће страни капитал и партнери потрчати да уложе капитал у наше банке под стечајем, у банке које су потрошиле девизни новац својих улагача, а питање је шта је и са динарском штеђњом.

Само над овим чињеницама дубоко би се замислио да сам владајућа партија у Парламенту. Зато себи и објашњавам зашто нема победничке помпе и тријумфа владајуће странке СПС-а.

Додуше, има још једно објашњење за изостали тријумф:

За ову странку гласала је генерацију сењдовечних и старих људи. Чињеница је да генерација људи до 40 година и млађих дала је гласове опозицији. Знам да ће представници СПС рећи да је унутрашњост листом гласала за СПС. То је сасвим разумљиво имајући у обзир чињеницу МОНОПОЛА над информисањем. Сељак у Србији не купује новине, њега информиса телевизија. Ако будућност једне странке гарантује средовечна и генерација старих људи, сами закључите која је будућност те странке. Само на индицију да су у другом кругу у Београду победили опозиционари у недељу ноћу Београд је трештао од аутомобилских сирена, које су прохујале чак и Дедињево. Радост је додуше била кратког века, али се, барем, (и као илузија) чула. Победнике не видесмо у тријумфу. Не тријумфује се када си забринут и када (не)знаш шта ти доноси сутрашњи дан.

Владајућа странка, плашим се пашће, на првом испиту демократије: дијалогу у Парламенту са опозицијом. Плашим се да СПС не падне, као владајућа странка, на испиту демократије, у прогањању људи који не мисле као владајућа странка, отпуштањем и хапшењем. Онда ће и пред светском јавношћу да буде владајућа странка кратког ДАХА демократије. Међутим, најгоре је ипак што глдан и незапослен народ не признаје ничију власт, чак ни власт СПС-а, за који је колико јуче гласао. А паре за боље сутра смо потрошили, злонамерни кажу: за рекламирање СПС у изборима и за куповину социјалног мира. А шта ћемо да радимо, ако те паре не можемо никако сами, изоловани, са замрзнутим платама, девалвацијом, привредом у колапсу ДА ЗАРАДИМО?

**Мирослав Татић
Нови Београд**

АЛАЛ ТИ ИЗБОР, СРПСКИ НАРОДЕ

Ја се данас стидим!

Онако како се родитељи стиде своје деце, своје крви, када их изневере. Не могу их се одрећи, не могу их одбацити, могу једино заједно да подносе срамоту.

Али времена су се променила. Изгледа да је дошло време да се деца стиде својих родитеља и њихових поступака.

Мене је данас срамота!

И више бих волела да су нас покрали, да су се сити накрали туђих гласова, више него да се помирим са чињеницом да је овај народ САМ изабрао, ОВО што је изабрао.

Је ли могуће да је победило незнање, страх од непознатог отрцане фразе и црвени каранфил. (Пардон, од недавно је у игри црвена ружа)? Је ли могуће да је поново победила људска..... Је ли могуће да само у Србији овце могу да поједу вука?

Као по обичају, влада ни овога пута није пропустила прилику да нам се одужи и да нас награди. А награда стиже запакована у облику члана 98 Кривичног зЗакон Републике Србије о вербалном деликту.

Нова демократија (уз извињење Новој Демократији — Покрету за Србију) по рецепту врских куvara српско-српских националних односа избацује из свог менија употребу језика и слободе говора, вероватно с образложењем да јела од њега постају горча, киселија и брже прокључају.

Опозицији остаје само да буде срећна што је дизала само три прста и за сваки добила по годину дана уколико прекрши члан 98. Питам се шта би било да смо, не дај Боже, дизали свих десет?

И на крају све почиње да подсећа на „Последњу оазу“, само што овог пута није реч о филму Петра Лаловића, већ о Србији илити последњој оазис комунизма. Алал ти избор српски народе!

Остаје на крају питање хоће ли у тој оазис бити места и за оне који у овој оазис среће неће видети само бујање природе и сјај сунца, већ жегу, спарину и тропски притисак?

Ми друге оазе немамо, нити имамо друге Србије, а ова оваква каква је...

Све недовршене реченице цензурисао је аутор лично, јер је текст написан 12 сати након ступања на снагу члана 98 Кривичног законца.

У складу са новим тенденцијама у Републици Србији, брачном пару Милошевић желим срећну Нову годину, са посебном жељом да г-ђа. Марковић место једног цветца понесе читав букет на глави.

Саша КРАГУЉАЦ

КАКВО ГЛАСАЊЕ?

Господине Сребров,

Кажете да је у нормалним, демократским државама нормално да вође странака које претрпе пораз на изборима поднесу оставку. Као да сте током читаве предизбор-

не кампање били на неком удаљеном континенту! Нити је Србија нормална, демократска земља нити је кампања била попут оних у демократским државама. О злоупотреби масовних медија у Србији од стране Социјалистичке партије излишно је говорити, и сами новинари ТВБ захтевали су смену челних људи ТВБ који их свакодневно приморавају да крше основна правила новинарске етике. Кампања је трајала свега месец дана уместо три, како је уобичајено у демократским државама о којима Ви говорите, бирачима је свакодневно сервирано да СПО хоће крв и рат, нисмо имали новац ни за основне потребе пропаганде. Члан сам МО СПО у Б. Башти и у нашој изборној јединици Б. Башта — Косјерић видели смо како функционише стравичан механизам за очување власти. Активисти СПС-а, од којих је већина у току предизборне кампање била на боловању, распршили су се по селима косјерићке и бајинобаштанске општине и претили сељацима да ће искључивати струју уколико победи кандидат удружене опозиције (Полошница), уцењивали са пар километара пута (Сијерач), заводили политички терор, као начелник СУП-а у Годичеву, лагали да је кандидат СПС-а толико успешан привредник да његова откупна станица дувана, где је директор, позајмљује новац за исплату личних доходака Хидроелектрани Б. Башта. И шта се десило? Наш кандидат је у другом крају победио у граду, и у Б. Башти и у Косјерићу, док је у пар села преплашено становништво у већини гласало за кандидата СПС-а. Зар је то онда политичка победа? Никада нећу заборавити једног своског домаћина који ми је једном рекао: „Е, мој синко, гледају они и са зидова.“

Све ово одсликава политичку климу у Србији пре избора па ви, г. Сребров, процените колико су неосновани ваши напади на г. Вука Драшковића. Што се тиче „пораза“ СПО за Босну и Херцеговину, једноставно, кампања се није истовремено могла водити у две републике, СДС се раније организационо распростро на босанском тлу, а и државне власти у БиХ су биле много благонаклонije према СДС.

Стога г. Сребров, престаните да увесељавате уреднике Политичких издања и њихове налогодавце из Главног одбора СПС-а, ваша критика није аргументована и може имати само сврху да компромитује СПО код ионако погрешно обавештеног бирачког тела у Србији.

Милосав ЈУГОВИЋ, Б. Башта

ЗАБЛУДЕЛОМ БРАТУ СРЕБРОВУ

Бар како кажу избори први парламентарни, били су поштени. Побеђено је бољи бар тако они мисле. А ми који смо били у опозицији имамо само мали пресах да видимо где је грешка и ако постоји да нађемо и казним правог кривца за овакав резултат ових првих послератних парламентарних избора. Као по старом правилу после битке сви су генерали паметни, један од њих је са највећим чином наш Заблудели брат из Херцег Босне Владимир Сребров. Храбар као и увек без длаке на језику пљује свог старијег брата

Вука Драшковића и чак има највише мудрости да истакне само Вука као јединог и правог кривца што је резултат избора овакав какав је. Брате Владо места за умесну критику увек има, и што се тога тиче на томе ти Вук, а богами и ми не би замерили. Међутим, на начин на који ти то радиш нека ти служи на част, па зар од толико поштених отворених часописа, које богу хвала сада Србија има, ти изабра „Политику експрес“ од које се ако си чуо одрекоше и њени многи стари и часни дописници, а богами и читаоци међу којима смо и ми.

Ако не верујеш о каквом се часопису ради пређи Дрину и питај сваког поштеног Србина и биће ти јасно да си у заблуди, али можда и ниси, изгледа да је за тебе време да се мења табор, а по теби ово му дође некако најлакше. Може ти се учинити да ми желимо да бранимо Вука, њега бар до сада нико није имао потребе од нечега да брани, јер се, руку на срце, до сада служио истином која је увек подлежна провери, а у неке смо се и сами уверили за све ове године. Не знамо колико ти је позната предизборна кампања у Србији, нама је у Херцег Босни прилично позната. Српским бољшевицима је пошло за руком да нашу сестринску С.Д. Странку одвоји од СПО-а, која је по програму, убеђењу и саставу људи потпуно иста, када су то урадили требало ти је још тада бити јасно којим ће путем кренути и избори у Србији. Господа Караџић и Рашковић пуцају из свих оружја на Вука. За то време и то ти мора бити јасно часни људи Зеленбаба и Опачић прелазе у СПО, где су са пуним срцем прихваћени. У целој тој ујдурми против Вука, два по квалитету (време ће показати каква), иста морална човека, Јовић и Шешел, блате Вука на сва уста и на тај начин (за њих изгледа једини успешан политички начин) скупљају поене. Сви заједно, веома успешно минирају сваку Вукову акцију и стварају хаос и забуну код великог броја бирача у Србији. Ако си бар мало упознат како су ствари даље текле, требало би да ти је јасно, ипак ћемо покушати да ти појаснимо: у Србији се води прави правцати прогон неистомисљеника, на својој кожи смо осетили шта значи било како прихватање и јавно истицање неке од идеја Вука и његових сабораца, малтене у средини у којој живимо постајемо издајници, прети нам се отказима итд. Тренутно то и није толико битно, јер је циљ којем тежи Вук и СПО је отворен и веома јасан бар нама који смо се потрудили да спознамо праву истину, међутим, већина није успела да се снађе, што је неком и био циљ, а избори су били већ и сам знаш какви. Народ је у претходна три месеца из дана у дан био застрашаван свим и свачим. Тако да хтео, или не, мораш да признаш да је највећи део терета у предизборној кампањи носио часно и мушки сам Вук, а самим тим и заслужан, а што ће време брзо да покаже, помога овом свом измученом српском народу да сме да слободно без устезања мисли и да то што мисли и каже. Брате Владо то је мишљење већине нас из СПО-а, јер не можемо, а стварна нам је жеља, да покушамо да заборавимо чиме су се све служили, а и даље служе „часни“ победници. Подсетићемо те, ангажман Миле Штуле, чувене хрватске списатељице чијих се услуга одрекао и сопствени народ, оснивање генералских партија, гурања неких нецивилизованих срамних чланова закона и хиљаде других за њих битних, који када се ставе у целину стварају код обичног и недовољно обавештеног Србина зебњу, несигурност, а богами и

ПИСМА

страх. Са таквим предизборним чињеницама резултат избора нас није изненадио ни мало, у неку руку смо тиме и задовољни јер терет неких промашаја у привреди, а и спољној политици донеће овом народу веома јасну слику која се неће лако сакрити, а онда је близу истина и расплет.

Једину замјерку коју можемо упутити Вуку што је дозволио да људи таквих људских квалитета уопште уђу у нашу странку, а камоли буду чак и потпредседници странке.

Једино где ти се придружујемо у критици чланства је то што и ми сматрамо да треба очистити странку од таквих голуба превртача, јер колико смо чули за тебе, ниси баш тако наиван, па да ниси знао ко је и шта хоће Вук Драшковић, а уназад неколико месеци, највише смо се бојали бољшевичке пете колоне у нашим редовима, као и малодушних колебљиваца, који се код мало већих потешкоћа и проблема расплачу за мамом.

Зато ти на крају и поред свега шаљемо братске поздраве, а ако опет имаш жељу да нападнеш Вука, молимо те бар нађи неки часнији и начин и новину.

Бојан МАРКОВИЋ
Мирослав СПАСОВИЋ
Прокупље

ЛАЖ И ПОДВАЛА

Драги господине уреднице.

Као прво, опростите ми што пишем латиницом, јер немам машину ћириличну. Читајући новембарски број 6 СРПСКЕ РЕЧИ, приметио сам да сте насели комунистичком трику господина Милована Џелебџића, дајући му три добре стране, у рубрици „Полемике“.

Мени није намера, да ја овде докажујем, да тај, како он сам себе зове „историчар“ лаже, или не.

То ми ни на крај памети не пада.

Он је своје постигао, и нема намеру да више полемиче о томе.

Он је за своју најпрљавију комунистичку пропаганду употребио СРПСКУ РЕЧ, коју читају сви Срби који могу доћи до ње.

А међу тим огромним бројем Срба, има пуно њих, којима су до јуче испирали мозгове, баш такви као што је и господин Џелебџић, и други назови историчари, социолози, филозофи, економисти и други, већина са звучним називима, доктори, научници, педагози итд.

Е, та огромна маса Срба, нема никаквих изгледа да икада провери да ли стварно у ВАШИНГТОНУ у Националној Америчкој Архиви, постоји документ под тим бројем којег је он навео. Али то тако стварно убедљиво звучи, да ће доста тих, годинама праних мозгова, примити то ново за готово.

Ако не баш ново за готово, многимима ће остати горак укус у устима од читања тог чланка.

А ако неко стварно оде у ВАШИНГТОН и провери ту архиву, и пронађе да тај „историчар“ уствари лаже, као и сви његови претходници, који су чак куд и камо крупније лагали од њега, њега ће баш бити брига.

ПИСМА

Комунисти живе и одржавају се на власти већ 45 година помоћу најгнуснијих лажи и подвала, тако да господин Џелебчић предлаже само једну обичну карику у том ланцу, и ко би му од његове комунистичке сабраће и замерио, ако би се пронашло да је уствари лагао?

Ја не верујем да је ико од њих замерио оном сведоку на суђењу покојном ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ који је тврдио да су ЧЕТНИЦИ поклали четири америчких авијатичара, и он им чак и имена памтио, а после се установило да су ти људи живи и здрави, и чак су хтели доћи и у Београд на суђење.

Господин Џелебчић зна, кад дође демократија његов интегритет, као научника историчара и као човека, срозаће се на ниво „голе гершле“ јер већ сада излази на видело, каквим све лажима и лажним документацијама су се служили његови комунистички наредбодавци.

А шта ће бити данас, сутра, када се све буде дознало?

Ко ће његову књигу онда да купи?

Ко ће њему онда да каже, добар дан, господине Џелебчићу?

Он врло добро зна да су у лажи кратке ноге, зато се и бори да до истине никада и не дође.

Хвала вам лепо ако нађете места да објавите ово писмо од вашег сталног читаоца из далеке Аустралије.

Са братским поздравом,

Том МИТРАШИНОВИЋ
st. Earlwood
Australia

НЕУСПЕЛА ФОТОМОНТАЖА

У рубрици ПОЛЕМИКЕ, Српска Реч бр. 6. објавили сте чланак: „У ЛАЖИ СУ КРАТКЕ НОГЕ“, на стр. 79-81 у коме „Историчар“ Милован Џелебчић, оспорава тврдње Мана Пешута, да су, фотографије у књизи: „Четнички покрет Драже Михаиловића 1941-1945“ фалсификати.

Друг „Историчар“ је поставио идеалан наслов, не сањајући колико ће тиме сам себе дезавуисати. Наиме, Џелебчић покушава да убеди читаоце, како је господин Пешут, са својом оригиналном фотографијом, „вршио фотомонтажу“ путем повећавања, да би наводно, елиминисао фигуру немачког официра у позадини тројице четничких официра Нешка Недића, Драгослава Рачића и Николе Калабића. Није ваљда могуће да је Никола Калабић „неки непознати четнички официр“?!... Не би требало да буде бар за тебе друже „историчару“, јер то оставља врло лошу слику на тебе као некаквог набеђеног, или пак пристрасног „историчара“.

Замолло бих друга „Историчара“ да нам објасни, како онда, да се не примећују дугмад са блузе немачког официра, Орао на десној страни прса и шнала опасача немачког официра, јер би оне, без обзира на повећавање, морале да буду видљиве. То је заиста до-

каз да су у лажи кратке ноге и да се тај момент враћа као бумеранг другу „историчару“.

Даље, друже „историчару“, још једна техничка ситница: немачки официр је по твојој верзији на вратима. Тројка четничких официра се налази сасвим испод степеница. Платформа степеница се налази на висини ШЕСТЕ степеница. Шест степеница по 25 см. висине и исто толико дубине, износе равно 150 см. висине и 150 см. дубине. Платформа степеница, ни у ком случају није ужа од једног метра.

Значи, немачки официр се налази приликом снимка на висини од једног и по метра изнад тројке и бар два и по метра у дубини иза тројке. Како то онда, да је на твој „оригиналу“ залепљен уз њихова леђа?! Јер, празан међупростор и по дубини и по висини, морао би да буде уочљив. То је оно, где твоја фотомонтажа није успела.

Виси ли тај немачки официр у ваздуху на висини од једног и по метра, или јаше на њиховим леђима?!... То мало питање друже „историчару“ тражи ипак много подробнија објашњавања, бар за нас, који се у те фотомонтаже не разумимо тако много као ви комунистички „историчари“. Постављам ово питање онако узгред иако је целом свету познато да ви комунисти имате увек готове одговоре на сва, па чак и непостављена питања, па кад искрсну, одговор је ту и само га треснете из рукава.

Знам врло добро, да ви комунисти, држећи се чврсто марксистичко дијалектичке акробатике, трурате да победник пише историју. Тако би и било, када би историја била исто што и ваши партизански вицеви о ваших седам беканија. Међутим, госпођа Историја је немилосрдна. Разголићује ваш ђилкошки фрајерлук и открива праву истину.

Можда се Пешут огрешио о Латаса. Ти тврдиш да је рођен 1943. Да је завршио војну академију 50-тих година. Је л то уопште могуће да неко заврши академију са 7 година старости? Али код вас комуниста и комунистичких „историчара“, свашта је могуће.

Поштовани г. Уредниче, будите љубазни, објавите ова питања у истој рубрици вашег цењеног листа.

С поштовањем Ваш,

Живота ИВКОВИЋ, Чикаго

ОДЛУЧИЛИ ПЛАШЉИВЦИ

Драги уредниче,

Повод мом јављању јесте ТВ емисија приказана непосредно пред предизборно гутање гласања у другом кругу. Твој бриљантни наступ подигао ме је на ноге и узвикнуо сам: позлатила ти се! Обраћам се теби, јер је перо у твојој руци, а преко тебе целој опозицији на челу СПО. Не могу да ти персирам, јер те сматрам својим братом и саборцем.

Жеља ми је да упутим речи охрабрења опозицији и свима вама који се борите за српску ствар. Ја сам човек из народа и закључујем следеће: Омладина која је увек била носилац прогресивних идеја и која представља будућност сваког народа, листом је на страни опозиције, заједно са интелигенци-

јом. То је чињеница која улива наду, али истовремено и сазнање да ће борба бити дуга и тешка. Чињеница је да смо на изборима изгубили у бројности, али морална и интелектуална победа је на нашој страни. Социјалистичка партија је победила захваљујући полуписменом и неписменом свету. Оном делу нашег друштва који све прима здраво за готово, па тако исто и пропаганду коју је Соц. партија максимално презентирала преко средстава јавног информисања. Главну и одлучујућу улогу у победи Соц. партије одиграла је Слобина претња ратом што је угледни генерал потврдио. Тако сада свакодневно слушамо од тог поштевог али наивног света: „Само нек' не буде рата, гласаћемо Слобу, само нека буде мир“. Дакле, претња ратом је била јача од свих правих аргумената које је изнела опозиција. Полуписмен и неписмен свет одлучио је судбину Србије. Интелигенција није била кадра да надвлада простоту, јер је простоте много више.

У поменутој емисији чули смо тврдњу да је истина гола, па макар била одевена по последњој моди. Ви, сви који предано радите и борите се за спас Србије, успели сте максимално да разголитите истину. Разлог што још нема видног успеха јесте чињеница да нико није глуп, као онај који не жели да вас чује. Но, нека, истина је спора али достижна. Време ради са нас. Соц. партија произашла из комунизма обећава много, а ја као грађанин верујем да ће сиромаштво остати у наслеђе као једино сигурно што је наследила од Комунистичке партије.

Гледам оног циника Лабана и слушам како се хвали бројним чланством у Соц. партији људи који раније нису припадали ни једној партији и закључујем да је Соц. партија лако да добије чланство, јер повољив човек види у њој своју шансу и сигурност, јер у ње је и власт и част. Све такве сматрам каријеристима и љигавацма, а за председника љигаваца и циника прогласио бих друга /не господина/ Милоша Лабана.

Али, зато Ви, који сте седели на десној страни, гледано из моје перспективе, ВИ СТЕ ХЕРОЈИ! и то прави хероји. Свесно прихватају статус непожељних грађана, свесно себе супротстављају онима на власти, ризикујете много, приносите себе на жртвеник, за спас своје домовине, вољене Србије, за коју искрварише толики наши преци, од кад постоји Србија, па до последњег комунистичког ropcтва које још траје. Ви сте хероји, молим Вас да радите мудро и упорно, правда и иснита су на вашој страни. Комунисти добро знају где је истина, зато се и плаше истине као овца ножа. Тврдња да је Соц. партија нешто сасвим ново, прича је за малу децу. Колико ја знам, социјализам је прелазни период ка комунизму, па се плашим да нас социјалисти не враћају још један корак уназад /пошто им комунизам није успео/ за разлику од читавог културног света који иде Напред.

Опозиција храбро, не губи наду, јер се и у Албанији нешто догађа. Бојим се само да Србија не стане једини бастион комунизма у Европи.

Надајмо се да ће грађани Србије коначно схватити да је пао берлински зид.

Са особитим поштовањем

Драган РАДОВАНОВИЋ,
наставник
32212 Прељина /код Чачка/

НЕЋЕМО ПРОДАТИ ВЕРУ ЗА ВЕЧЕРУ

Поштована браћо, уредници „СРПСКЕ РЕЧИ“. Ваш и наш лист читам од првог броја (који је толико каснио) и могу о њему рећи само похвале. Због комунистичке окупације Српског информативног простора, дуги низ година нисмо могли прочитати ништа осим прежваканих и обрађених „истина“, које бих ја најпре назвао изанђале истине, али, дошао је и тај час да се чује Српски глас у овој поплави антисрпског расположења на све стране. Ми млади који још нисмо, нити ћемо продати веру за вечеру, гајимо наду да ће се у скорој будућности ослободити Српски народ и да ће оформити „велику Србију“ како је у свим до сада ратовима и заслужио. Будите и даље упорни у доказивању и презентацији истине и бићете најчитанија новина Српске оmlадине а и шире.

Желео бих да преко нашег листа упутим апел за помоћ у сазнавању информација о свом прадеди који је за време грађанског рата 1941 — 1945 био борац ЈУВО у Западној Босни.

Звао се Поповић Остоја, од оца Јеласија, рођен у Доњој Лупљаници код Дрвенте у Босни. Могао је бити рођен између 1880 и 1890. год, јер је првог сина (мог деду) добио 1907. год. Био је нижег раста, али по причама „ватра жива“. Крепка старина проседе дуге браде, бркова и косе. Молим све који нешто знају, или имају неке податке (документа, фотографије и сл.) да ми се јаве писмено на доњу адресу. Много би ми значило и писмо неког његовог саборца који је још жив. Под чијом је командом био, или ако је и сам имао неки чин волео бих знати. Мој деда, да није био у немачком заробљеништву, сигурно би и сам пошао за оцем у борбу за слободу. према причању, мој прадеда је погинуо 1944. год у бици на Сњеготини, недалеко од планине Љубић у Босни. Свима шаљем срдачне поздраве, с надом да ће ми се неко јавити. Још једном захваљујем „Српској речи“ на дружењој могућности да се овим путем распитам о својим прецима, које изнад свега поштујем.

Горан ЖИВКОВИЋ
Нови Сад

КОСКА РАЗДОРА

Последњих месеци сведочи смо све веће националне нетрпељивости између народа у Југославији. Еуфорија угрожености Хрвата од стране Срба, Срба од Хрвата, Словенаца од Срба, да не набрајам даље, ових дана достиже кулминацију.

Хрвати тврде да су годинама гушени од Срба, док ти исти Срби заступају став да би били далеко прогресивнији да није Хрвата. Не треба бити велики аналитичар па схватити да ове две теорије директно опонирају једна другој.

О чему се онда заправо ради?

Обе теорије су тачне, али само донекле, јер су и Срби и Хрвати били угрожени од Срба и Хрвата посебног соја, који се декларир-

сао као комунисти. Комунисти, на срећу нису народ, па се о угрожавању од стране једног народа не може говорити. Комунисти, у нас, су класа настала од више народа и то од морално-политички подобних слуга великог вође, којима је за изгубљени понос и одрицање од властите личности, исплаћена накнада у валути, радним местима, вилама и осталим „ситницама“ које живот значе. Да случајно нису били атеисти, још би нас убедили, да је бити комуниста Богом дана срећа.

Али чему онда ово набрајање општепознатих чињеница?

Ако се подсетимо Хитлерове расне теорије и његове поделе на виша и нижа бића, сусрећемо се са фашистима, тим вишим бићима која су уживала сличне привилегије, само у нешто краћем року. Једна од могућности је да су комунисти били далеко интелигентнији од својих претходника, чим су се тако дуго одржали на власти. У прилог овој тврдњи иду и садашњи догађаји. Осетивши се директно угрожени, комунисти су мудро поступили преобразивши се преко ноћи у социјалисте. Да су се фашисти тога сетили можда би и данас владали.

Свакако не треба заборавити још једну коинциденцију:

Фашизам је израстао из национал-социјализма, а наш комунизам је прерастао у социјализам који је изразио национално обојење. Ако комунизам буде и даље следио фазе развоја фашизма, додуше у обрнутом смеру, преостаје му још једино да доживи слом.

Али опет напомињем, да су у целој овој игри, наши комунисти далеко мудрији. Таман што смо претрпели њихово преображење каранфила у руку, кад је један део изумрлих комуниста васкрсао и појавио се у лику за будућност „Зомби партији или покрету живих мртваца“. Да се старци заиста не шале када претвудују на будућност, уверавају нас свако вече, и опширни извештаји у три ТВ дневника.

Нама остаје једино да се питамо, хоће ли комунисти испољити понашање комараца који када преживе засипање ДДТ-ем, остају потпуно отпорни на тај отров?

На жалост, једно је сасвим сигурно, докле год комунистички наднарод буде владао Србијом, докле год се социјализам као светски процес буде полагао у школама и на факултетима, докле год Слободанка буде доносила наслове да је Србија за јединство које разбијају Хрвати и Словенци а истовремено кројила царински закон за словеначку и хрватску робу, докле ћемо глотати коску српско-хрватског раздора.

Лагано али темељно усадили су нам да је хрватска власт усташкоидна, да у шаховници препознамо симбол непријатеља, а зна се са непријатељем не треба дискутовати..., да осуђујемо Словенце што напуштају Југославију (а с ким и да остану?), да опозицију називају лудацима и месијаницима.

Крајње је време, да престанемо са међусобним гложењем а да за то време трећи профитира. Уосталом мислим да нам је рука већ испружена ако је судити по текстовима који се ових дана могу прочитати у Вјеснику и Слободном Тједнику — првом конфедералном листу у чијим се редовима очитује искрено жаљење што је у Србији однета победа над демократијом.

Саша Крагуљач

ПИСМА

ДОКЛЕ КОМУНИЗАМ?

У последњих пар месеци званични медији не посвећују пажњу само владајућој Социјалистичкој партији, него и једној формално сасвим „новој“ страници. Иако млада, она се „зачуђујућом“ брзином пробија на све ударне термине дневних информативних емисија. То је Савез комуниста — Покрет за Југославију.

Тако се сада у Србији медијски форсирају две партије. Једна од њих у свом називу има нешто што има везе са комунизмом а симбол јој је црвена петокрака, док друга у свом називу има комунизам а симбол јој је нешто што има везе са црвеном петокраком.

Обе партије су се разишле са реформисаним комунистима из Босне и Херцеговине, Хрватске и Словеније, ваљда зато што су ти „западни сепаратисти“ почели да воде рачуна чак и о вољи својих народа.

И СПС и СК ПЈ се под плаштом борбе за спасавање Југославије суштински залажу за: Стари друштвено-политички систем, стара руководства (и аутомаше и борце за Осму седницу), старе привилегије, старе обмане и старе тековице.

Ипак, главни фактор спајања те две партије је једна не-другарица и не-дама из „елитне“ групе са Дедиња. Тако се оне стапају у ЈЕДНО ИСТО.

Србијо, пробуди се! Доста нам је њихових превара!

Борбе ЧОЛАКОВИЋ, студент
Београд

МОРАЛНА ПОБЕДА ОПОЗИЦИЈЕ

Година 1990. као и претходна значајне су по рушењу комунистичких владавина у земљама источне Европе и обарању њихових лажи о правди, миру, богатству, благостању, демократији и свим могућим благодетима новог поретка. Истина, мора се признати, за одређен круг људи из тзв „црвене буржоазије“ и било је благостање и богатство до кога се долазило свим другим начинима сем радом и знањем.

У Југославији су се такође догодиле велике промене. Неколико сједница ЦК СКЈ одржаних пред расуло, преносила је и наша ТВ. Ту смо заиста могли сагледати право лице наших „авангардиста“ који су нас толико година водили и довели овдје гдје јесмо. Нека ме извињу кочијаши што њих помињем, али мислим да би њихове сједнице биле много уљудније него оне које смо посматрали у Центру Сава, које је одржавао ЦК СКЈ. Чврсто сам убјеђен да је после њиховог разлаза неко провео у Југославији праве демократске изборе, да комунисти ни у једном дијелу наше

ПИСМА

земље не би добили преко 10% гласова, па чак ни у Србији и Црној Гори гдје сада добијају и 50%. Но како је вријеме одмицало ситуација постаје све замршенија и поприма облике који многе неупућене изненађују. Господа из Хрватске и Словеније трубе на сва звона да су Срби Богом дани болшевици. Хрватским врховницима кад је потребно приказати Србе као болшевице поистовјећују их са Милошевићем, кад је потребно да их прикажу као устанике, рушиоце пруга и постављање барикада, онда их приказују као четнике, иако добро знају да би прије сложио рогове у врећи но четнике и болшевице. Но, они знају чему им ово служи. Приказати Србе као болшевице, служи им за неке западне кругове који насједају или из незнања, а више из неких својих интереса. Врховништво за то има и добру подлогу захваљујући баш Милошевићу и СПС односно КПС. Друга варијанта служи им за ЈНА и унутарњу јавност, тако кад убију неког Србина или пошаљу специјалце у српска села, онда кажу да су интервенисали против четника, или да су учествовали у ухићењу четника (Аркан и комп.). Да би све било мало јасније појмимо редом о наводној демократизацији по републикама:

У Словенији се одржавају избори и побјеђује Демократска странка. Први, а и сви остали потези су потпуно сепаратистички, са примјесима расизма, односно фашизма. Толика мржња према Србима коју испољавају мислим да ни они сами не би могли нити зна- ли објаснити зашто то раде.

У Хрватској побјеђује ХДЗ и оснивају државу само за Хрвате. Иако они ту државу нису створили ни 1918. ни 1945. то за њих није важно. Срби у тој држави немају државност, језик, писмо, остају без посла, треба да стану под симболе под којим су поклани 1941 — 1945. године. Укратко та нова држава примјењује све методе НДХ из 1941. године, при сваја штампу, радио, ТВ и шири приче о нај- демократскијој држави на свијету, док је на дјелу национализам, расизам, тј. фашизам.

Вјерујемо да врховници ХДЗ нијесу толико неписмени да не знају шта раде. Они добро знају да након НДХ и покоља над Србима не могу више тако нешто направити без свога зла, а такође знају ни да Срби у Хрватској неће прихватити усташке симболе. Рачуница је јасна. Треба их као 41. најтерати болшевицима, а пошто већина нису болшевици они ће се међусобно посвађати, а ако се покојају онда прискочити у помоћ јачима, као 1944. без обзира који то буду, и докучурити оне слабије. Ако сте добро пратили хрватска средства информисања она о опозицији у Србији скоро и не говоре, а о СПС и Милошевићу звоне на сва звона како би Србе и Србију приказали као болшевице у чему имају и подршку од саме СПС, њених вођа и средстава информисања из Београда.

Не знам да ли је Вук Драшковић прозрео намјере хрватских врховника, али одушевио ме његов говор на Косову и у Београду кад је рекао да Србин из СПО не смије дићи руку на Србина па нека бију Кеџман и онакви као он. Не знам на кога је мислио Предсједник СПС кад је у Нишу 21. 11. 90. рекао: „Србија се налази пред изборима који ће одлучити да ли ћемо се одредити за мир и економски и културни просперитет или за сукобе и мржње који ће блокирати све досадашње напоре да

изађемо из кризе и живимо боље“. Ако је мислио на комунисте тј. своју партију потпуно- је у праву. За 45 година владавине економски просперитет је на нули, културни ту негдје, су- коба и мржњи сумњам да би се могло наћи и у једној држави на свијету колико у нашој. На жалост, српски гласачи нису га разумели па су поново гласали за њега и његову партију.

Данашња ситуација у којој су се нашли Срби, а посебно они у Хрватској и БиХ изгледала би овако:

На једној страни имамо фашизам у нешто блажем облику за сада, на другој страни имамо болшевизам у нешто блажем облику такође за сада. И један и други ако освоје пуну власт постају хијене. И један и други почивају на национализму па од та два зла свако бира оно своје зло. Ја лично као Србин радије би се определио да живим у једној правој демократској Хрватској која је држава грађана а не само Хрвата и где би владала истинска демократија, него у некој болшевичкој Србији, а вјерујем да тако резонује и један прави Хрват који би радије живио у демократској Србији него у фашистичкој Хрватској. То је један од више разлога што Срби бјеже Милошевићу, бар их неће поклати. Многи ће рећи, па избори су били и у Србији као у осталим републикама, а комунисти осташе на власти. Међутим, између тих избора по републикама велика је разлика, а навест ћу само неке:

— сва средства информисања у Србији била су у служби СПС што у другим републикама није био случај. Опозиција се сналазила лутајући од мјеста до мјеста и увијек била извргнута критички штампе, радија и ТВ из Београда. Што то данас значи мислим да не треба објашњавати:

— пред саме изборе одржани су зборови на којима су иступили челни људи државе Јовић, Кадијевић, Грачанин и Милошевић и сви редом су напали опозицију као носиоца зла и биједе;

— владајућа странка сама је правила распоред изборних јединица, комисија и Закона и тек пред саме изборе дала неке минималне уступке опозицији што то није био случај у осталим републикама;

— Србија је имала повелик број учесника рата на страни комуниста, плус пензионисани борци и официри из Црне Горе, Босне, Лике и других мјеста, који по сваку цијену настоје задржати постојеће стање јер је њима добро, док у Хрватској је мали број таквих јер су већином били на другој страни;

— страх од Армије и полиције многе је на- тјерао да чекају нека боља времена која сигурно морају доћи.

Ипак сматрам да опозиција није изгубила јер је однијела моралну побједу, а ни народ није тако баш слијеп да не види. Не знам колико је тачно да Вук Драшковић хоће да повуче 19 посланика из СПО. Мислим да то не би било добро јер добрих 19 људи са својим предлозима и ставовима боље је од 190 лоших, а можда ће и они бити добри и не би ваљало унапријед ништа судити. Странка СПО није ништа ослабила, а ако неко и отпадне из каријеризма не треба за њим жалити јер од таквих ни једна странка нема користи. Критике упућене Вуку Драшковићу као она од Владимира Среброва из Сарајева немају никак- ва основа. Шта би било да се СПО појавила на свим мјестима на изборима у БиХ и поди- јелила гласове са СДС, јер промијенити из- борни Закон то за странку која је тада била на власти у БиХ било је као попити црну каву.

Однос Караџић — Милошевић мислим да сам објаснио положајем Срба у БиХ и Хрватској и ако предсједник СДС за БиХ буде привржен комунистима вјерујем да ћемо лако промијенити и странку и предсједника.

Јован ГОЛИЈАНИН
Илиџа

РАЗБОЈНИЧКО ПОНАШАЊЕ

Молим Вас да преко посланика Удру- жене опозиције покренете у Скупшти- ни Србије једно болно питање, које тешко оптерећује десетине хиљада сиромаш- них породица у Србији, посебно у великим градовима.

Познато је да у Београду трошкови једне сасвим скромне сахране износе данас око 30.000 дин. и та цена из месеца у месец стал- но расте. Грађанима је новац заробљен у банкама и у таквој ситуацији сахрана члана уже породице постаје за многе скоро нерешиви проблем. Вјерујем да НЕ ПОСТОЈИ НИ- ЈЕДНА ДРЖАВА НА СВЕТУ У КОЈОЈ ТРОШ- КОВИ ЈЕДНЕ СКРОМНЕ САХРАНЕ ИЗНОСЕ ОКО ЧЕТИРИ ПРОСЕЧНА МЕСЕЧНА ЛИЧНА ДОХОТКА ЗАПОСЛЕНИХ. Погребна предузе- ћа се разбојнички понашају користећи несре- ћу својих суграђана, а државни органи не до- носе нека законска акта којим би се грађанин заштитио у овако тешкој ситуацији. Требало би хитно донети пропис по коме би породица покојника платила само мањи део, на пример једну петину трошкова сахране, а остатак би заједнички платила родбина у форми кредита и органи социјалног осигурања... Ако је да- нашњим властима зајста стало до интереса грађана оне се не могу правити и глуве и сле- пе према овом болном проблему многих по- родица, према овој националној срамоти и беди српске државе.

Мислим да изражавам наду многих грађа- на да ће посланици опозиције хитно и енер- гично дати конструктивне предлоге да се љу- дима помогне када им је најтеже у животу. Треба, такође, размотрити какви то људи се- де у руководству погребних предузећа и да ли су оправдане високе цене посмртних огла- са у „ПОЛИТИЦИ“ и другим дневним листо- вима.

Мнодрог ЂОРЂЕВИЋ
Београд

АПЕЛ ПОСЛАНИЦИМА

Поштована Господо новоизабрани по- сланици,

Као обичан грађанин Србије, а на основу прокламованих принципа хуманизма, правде и демократије — користим своје гра- ђанско право да се овим апелом обратим свима Вама, а посебно социјалистичкој већи- ни у новом српском Парламенту и молим средства информисања да ОВАЈ МОЈ АПЕЛ

ОБЈАВЕ — БЕЗ ОБЗИРА ШТО ПОТИЧЕ ОД ИНДИВИДУЕ А НЕ ОД НЕКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ ИЛИ ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ.

КАО ПРВО, апелујем на Вас да 1991. годину — на једној од првих седница Парламента — ПРОГЛАСИТЕ ГОДИНОМ ПОМИРЕЊА СВИХ СРБА У СВЕТУ — без обзира на њихово порекло и политичко уверење те да ИСТОМ ДЕКЛАРАЦИЈОМ, коју предлажем да донесете, ИЗРЕКНЕТЕ ЗАБРАНУ ДА БИЛО КО И БИЛО КАДА У СРБИЈИ УСКРАТИ ПРАВО НА ОТАЦБИНУ ПОТОМСТВУ БИЛО КОГА СРБИНА, А ПОСЕБНО ПОТОМСТВУ БИЛО КОГ СРПСКОГ КРАЉА, ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ ИЛИ ИСТАКНУТОГ ПОЛИТИЧАРА.

С обзиром да се српски социјалисти, као на своје узоре, позивају на шведске и шпанске социјалисте (који сведоче чак и о томе да су социјализам и Монархија и те како спојиви) — УБЕЂЕН САМ ДА ЋЕ ПОЧЕТАК ПОМИРЕЊА МЕЂУ СРБИМА НАСТАТИ ОНДА КАДА — без обзира на облик државног уређења у Србији — СРПСКИ СОЦИЈАЛИСТИ СА ЧЛАНОВИМА ПОРОДИЦЕ КАРАЂОРЂЕВИЋ ЗАСНУЈУ ТАКВЕ ОДНОСЕ МЕЂУСОБНОГ УВАЖАВАЊА И ПОШТОВАЊА КАКВЕ СУ ШВЕДСКИ И ШПАНСКИ СОЦИЈАЛИСТИ ЗАСНОВАЛИ СА ВЛАДАРСКИМ ПОРОДИЦАМА СВОЈИХ НАЦИЈА.

КАО ДРУГО, апелујем на Вас да на једној од својих првих седница ДОНЕСЕТЕ ОДЛУКУ КОЈОМ ЋЕТЕ МАЈЦИ СРБИЈИ ВРАТИТИ СВОЈ ЊЕНУ ДЕЦУ, А ПОСЕБНО ПОТОМСТВО ОНОГА КОГА ЈЕ ВЕЛИКИ ЊЕГОШ НАЗВАО ОЦЕМ СРБИЈЕ! После ових избора у Србији више нико неће имати ваљано оправдање за егзил најславније и најзаслужније — живе српске породице! За изгнанство Карађорђевића, чији су преци — заједно са Вашим дедовима — под истим заставама — писали најславније странице српске историје! Нека Вашој Скупштини припадну и та част и та слава да баш она исправи најскандалознији злочин у новијој српској историји: злочин због кога Србијом и данас могу да ходају слободно чак и десетине хиљада њених јавно декларисаних непријатеља и сви остали — ОСИМ ПОТОМАКА ОНЕ ПОРОДИЦЕ КОЈА ЈЕ СТВОРИЛА И НОВУ СРБИЈУ И ЈУГОСЛАВИЈУ? Вратите Вождовим потомцима основна грађанска, људска и национална права! Када су они у питању — о томе НИКО У ЈУГОСЛАВИЈИ НЕМА ПРАВО ДА ОДЛУЧУЈЕ ОСИМ СРПСКОГ ПАРЛАМЕНТА! Вратите им држављанство и отацбину, као и нечасно одузету имовину. Вратите им право да живе у својој Србији и да у њој могу да сахране своје мртве! СРБИЈА СА СПОМЕНИЦИМА ПОДИГНУТИМ У ЧАСТ КАРАЂОРЂА А БЕЗ ПРАВА ЊЕГОВИХ ПОТОМАКА ДА У ЊОЈ ЖИВЕ — НИКАДА ЗА СЕБЕ НЕЋЕ МОЋИ ДА КАЖЕ ДА ЈЕ ЗЕМЉА ЗАХВАЛНОСТИ И ДЕМОКРАТИЈЕ!

Њихов повратак у отацбину више и није толико правно питање — колико је, од данас, ПИТАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ СВЕСТИ, МОРАЛА И САВЕСТИ ОНИХ ЉУДИ КОЈИ У ОДЛУЧУЈУ! Апелујући на Вас, остајем С поштовањем,

Небојша БОГДАНОВИЋ, адвокат из Београда

ПОБЕДИЛА ТЕЛЕВИЗИЈА

Као што је познато на изборима у Србији је победила — телевизија. Њен фатални утицај на народ („прозор у свет“ или „Глас са неба“) омогућио је да победе комунисти који ће, као и до сада, Србију још више „усрећити“. Малобројна опозиција, која је у парламенту, мораће да се бори за објективније информисање и једну другачију телевизију.

Наиме, објективна информација није дозвољена. Потребна је осмишљена информација. Показали то на неким примерима.

Ако се на ТВ прикаже новембарски митинг у Нишу бићемо фасцинирани бројем присутних, паролама и сликама посвећеним Вођи, френетичним аплаузима присутних, итд. То је објективна истина коју би забележила камера постављена на Синђелићевом тргу.

Али, потребно је знати да се то дешава за време радног времена, да су многи аутобуси и возови бесплатно превозили народ (ко је то платио?), да је било и других парола... и објективна истина изгледа нешто другачије.

Или, на заједничкој ТВ промоцији СПС и Уједињене опозиције један постарији члан СПС се нарочито истиче у својој принципијелној борби за друштво социјалне правде, да се младима дају шансе, итд.

Али, за оне који знају нешто више о том дугогодишњем функционеру, за оне који знају да је у блиском сродству са политичком врхушком Србије (заједничка леговања у властитој вили на црногорском приморју) његова принципијелност може изгледати другачије.

Слушајући неке директоре „Беобанке“, „Генекса“ или железнице можете лако бити заведени ако не знате ко их је поставио на та места и за кога они у ствари раде.

И плачљиви глас многих синдикалних функционера губи на уверљивости чим сазнате колике су им плате и у коју су партију уклањају.

Као што се види, објективна информација је информација за наивне. Права информација је она осмишљена која помаже необавештеним да схвате праву истину. Такве информације смо понекад и имали на телевизији или у „Политици“ али само о неким опозиционим кандидатима. По правилу, такве информације смо имали и о владајућој партији али у опозиционим новинама. Дакле, истина се добија када се саслушају обе стране.

Зато би било добро да се и телевизија подели. Нека Први програм буде гласило партије на власти (било које), а Други програм нека опозиција уређује по својој жељи. После сваких избора, нови уредници, нова телевизија. Народ би тиме највише добио. ТВ претплата, ако и даље буде обавезна, треба да се подели на ону за Први и Други програм. Тако ће сваки претплатник плаћати само за један програм и то по свом избору! А не као до сада: за обавезну претплату ја морам десет пута на дан да гледам председника странке чији нисам члан ни симпатизер.

За крај могу навести још један пример објективне али неосмишљене информације која, барем код мене, изазива забуну.

Телевизија је приказала да је међу први-

СРПСКА РЕЧ, 20. јануар 1991. број 11

ПИСМА

ма изборну победу другу Милошевићу честитао Патријарх српски господин Павле и то лично.

Како је могуће да се овај свети човек нађе заједно са Шешелом, Миновићем, Рашковићем на честитању победе на непоштеним изборима.

Да ли то значи да и ја сутра треба да честитам комшији што је купио кућу ако знам да је до новца дошао на непоштен начин?

Или да се граница између поштењег и непоштењег брише када је власт у питању?

Или је ту можда одговор на питање зашто се комунизам најдуже задржао и остао у православним земљама?

Да је на телевизији емитована осмишљена информација на сва ова питања ја бих имао одговор.

Милан ЈОВАНОВИЋ
Београд

КАКВИ СУ НАМ ПОСЛАНИЦИ

Господо посланици СПО, срећан Вам избор у нову Скупштину.

Жалосно је само да морат седети у истој са појединим, између осталог и са Златаном Перучићем, о коме је писала Ваша „Српска реч“, али доста шпуро о његовим махинацијама као директора Студентског центра.

Господин Перучић је као директор Центра увезао 1978 за два милиона марака машину за прање рубља, сместио је у студентски дом 4. априла, тако што је порушио зидове спортске сале да би је сместио, а иста ни дан данас не ради већ је чувају три студента да се не би покрали делови, а њих плаћа Центар. Што је још и горе не ради ни спортска сала две године а студенти ћуте јер руководство Савеза студената добија паре да ћуте, нови директор Центра је добио стан од Перучића да и он ћуте. За услугу увоза машине Перучић увози кола БМВ за своју супругу преко приватног сервиса који се налази изнад хале Пионир а сервисира БМВ. Е тај ће седети у парламенту са вама, нажалост.

Нек Вам Бог помогне.

Света НИКОЛИЋ
Београд

БУДАЛАШТИНЕ

Поштована редакцијо,
Могу да вам кажем да сам огорчен на Владимира Сребрића потпредседника СПО за БиХ. Замислите, дао је предлог да се председник СПО Вук Драшковић смени само зато што је у удруженој српској опозицији Иван Ђурић из УЈДИЈ-а и СРСЈ и да је крив за изборе у Србији и БиХ због својих изјава.

То су обичне будалаштине.

С. ИЛИЈА,
Кључ

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА ЗА КОМЕРЦИЈАЛНО ОГЛАШАВАЊЕ

1/1 последња колор страна — премаз	20.000 дин.
1/2 последње колор стране — премаз	15.000 дин.
1/4 последње колор стране — премаз	10.000 дин.
1/1 унутрашња колор страна — премаз	15.000 дин.
1/2 унутрашње колор стране — премаз	10.000 дин.
1/4 унутрашње колор стране — премаз	6.000 дин.
1/1 унутрашња ц/б (црно-бела) страна	10.000 дин.
1/2 унутрашње ц/б стране	7.000 дин.
1/4 унутрашње ц/б стране	4.000 дин.
1 цм/стубац на унутрашњој ц/б страни	250 дин.
Објављивање знака фирме — формата до 5 цм ² на првој страници	10.000 дин.

У цену је урачунато коришћење највише 2 слајда или 2 фотографије на целој страни, а на 1/2 и 1/4 стране коришћење највише једног слајда или једне фотографије. За сваки додатни слајд/фотографију доплаћује се и 500 динара. Цена огласног простора за оглашиваче из иностранства увећава се за 30%. За претплату од пет и више узастопних оглашавања попуст је 10%.

Жиро рачун: 60801-603-27562 (код СДК Београд) са назнаком: За оглас у „Српској речи“.

Девизни рачун: 60811-620-128-25731-7495633 (код Кредитне Банке Београд ДД) са назнаком: за оглас у „Српској речи“.

Адреса редакције: „Српска реч“, хотел „Југославија“, соба 879 11080 Земун ЈУГОСЛАВИЈА.

ПРЕТПЛАТА НА „СРПСКУ РЕЧ“

Овим се претплаћујем на „Српску реч“, чија полугодишња претплата износи 220 динара, а годишња 440 динара (урачунат је попуст од 10%). Годишња претплата за иностранство је 100 ДЕМ, 60 УСД, или одговарајућа противвредност у другим конвертибилним валутама или динарима.

Уплате вршити на динарски жиро рачун 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд с назнаком за „Српску реч“. Уплате из иностранства се могу вршити и чековима и међународним уплатницама.

По један примерак уплатнице или других доказа о уплати, заједно са овом наруџбеницом послати на адресу: ПЕДАГОШКА АКАДЕМИЈА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“

Народног фронта 43, соба 23 11000 БЕОГРАД
Тел. 683-952, 642-233 лок. 149

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања Редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже са комплетом бројева од 1. до 9.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд или поузећем на телефон 683-952, 642-233 лок. 149 или на адресу: ПЕДАГОШКА АКАДЕМИЈА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“ соба 23. 11000 БЕОГРАД, Народног фронта бр. 43.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ број 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Заокружити бројеве које наручујете

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

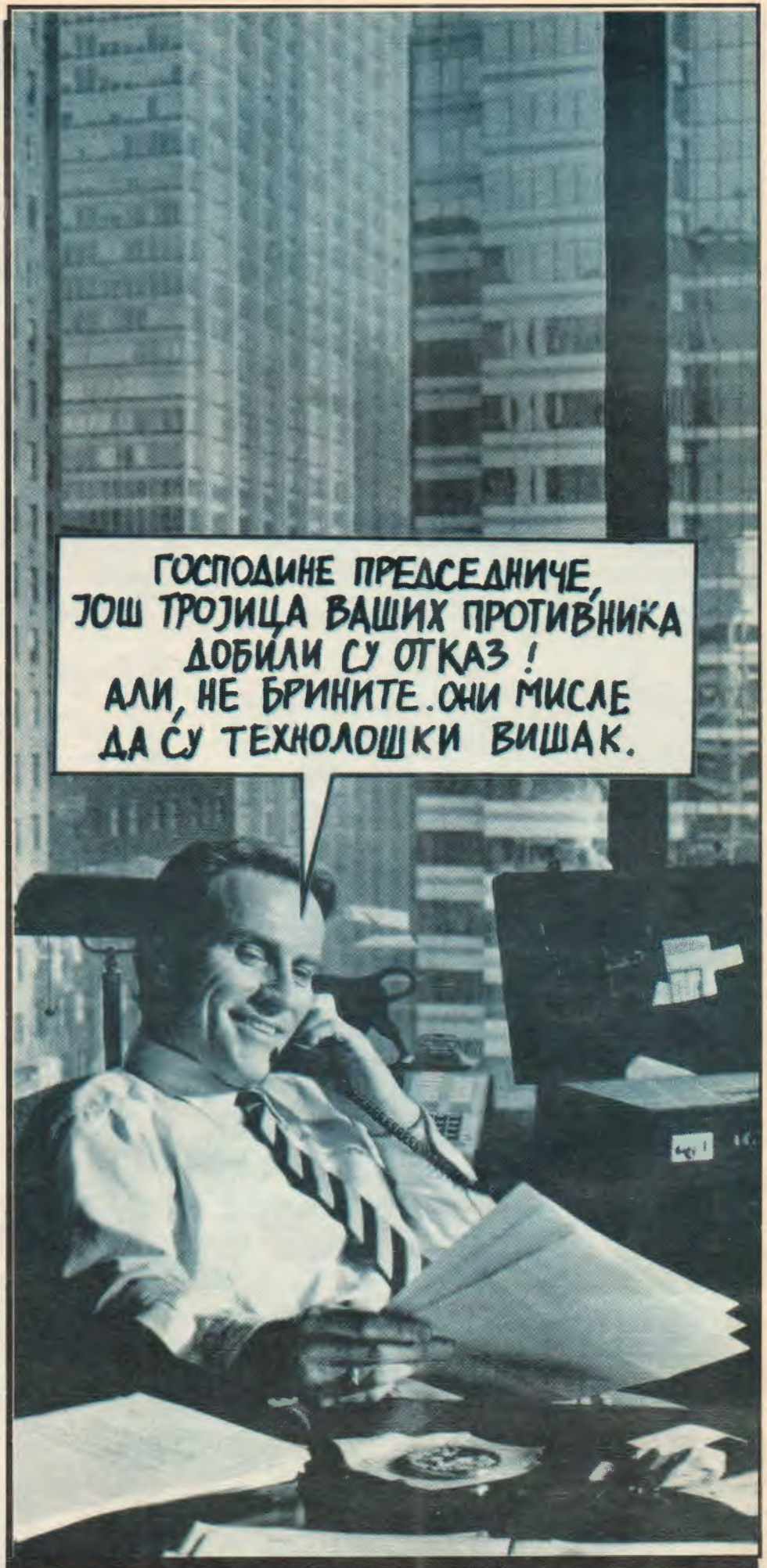
**„СРПСКА РЕЧ“ ПОЗИВА
ГРАЂАНЕ СРБИЈЕ
НА САРАДЊУ**

ШТА ВАМ СЕ ДОГАЂА?

Уколико се Ваш живот променио након вишестраначких избора у Србији, ако имате проблема на радном месту, ако се више не разумете добро са сопственом породицом и пријатељима, обратите се редакцији „Српске речи“. Најмање што можемо учинити је да објавимо оно што Вам се дешава. Уколико желите, Ваше име остаће анонимно. Такође, уколико желите, доставите нам број свог жиро-рачуна.

Ваше судбине неће бити само писма која „Српска реч“ добија и до сада у великим количинама. Она ће бити и документ времена у коме свако од нас има, макар ситно, своје место. И своје право.

Искористите могућност слободне речи. Не заборавите — истина није тешка.

ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ,
ЈОШ ТРОЈИЦА ВАШИХ ПРОТИВНИКА
ДОБИЛИ СУ ОТКАЗ!
АЛИ, НЕ БРИНИТЕ. ОНИ МИСЛЕ
ДА СУ ТЕХНОЛОШКИ ВИШАК.

СКУПШТИНА СРБИЈЕ И
ПРОСЛАВА БОЖИЋА

ДОКЛЕ БОЉШЕВИЗАМ?

Српско гавест на испиту

Православни српски живаљ окупљен у Мајци Цркве може и хоће: и да разуме проблеме актуелне власти у Србији, и да уважи њена реторичка настојања да истера комунистички вирус из себе, и да схвати да се у промене мора ићи постепено, без наглих заокрета које заробљени ум не може одједном да прими. Не може и неће, међутим, да прихвати празне сладуњаве приче које му у разним приликама сервирају еминенције владајуће странке. Неће да прихвати да се најдубља национална и верока осећања користе од власти само у пропагандне сврхе, а да се сваки конкретни потез, којим би се православном верујућем народу признао равноправни статус у Републици, не дозвољава.

Гомила лажних обећања о враћању црквене имовине, на силу и мимо тековина цивилизованог света одузете, суморно су сведоанство државне политике која се темељи на кључном комунистичком принципу — отимачини туђег.

Врхушка Републике Србије успела је, на жалост, да још једном запрепасти све слободумно, мирољубиво и разумно у Србији. Одлука Скупштине Србије с краја 1990. године, како је саопштено 3. јануара 1991. (првог радног дана после петодневног од државе организованог празновања административног почетка нове године), да се Божић не слави као државни празник у Републици Србији до сада најаргументованије одсликава пеливанске манире комунистичко — социјалистичке власти у Србији која своје корене налази у једној седници Централног комитета Савеза комуниста Србије од пре три године.

Рођење Господа Исуса Христа слави цео хришћански свет као празник мира, како зна и може. Проглашавањем тога дана за национални празник, државе желе да покажу приврженост хришћанским моралним вредностима чија је универзалност издржала двадесетовековну проверу, да покажу да признају да изнад њих, у чијим је рукама монопол физичке принуде — власти, постоји вечно и савршено биће, неко чијој се милости и пуноћи живота треба приближити. Ако државе као људске организације не признају постојање апсолутне вредности оличене у Светој Троици ни човек није апсолутна вредност, онда је све дозвољено, онда су олигархијске групе самозванаца замена за апсолутну вредност, онда се маљем безумља удара по људској личности и њеној бесмртности.

Скупштина Србије својом одлуком не може да унизи Господа, нити да умањи значај његовог доласка на земљу. Она је, да је донела другачију одлуку, једино могла да формално придружи Србију осталом хришћанском свету. Овако је олињала власт са промењеним амблемом опет демонстрирала своје склоности ка сталној диференцијацији међу народом, на боље и горе, на часне и нечасне, на људе с грађанским правима и људе по биолошким својствима, на оне који су за њу и оне који су против ње.

Сигурни, ваљда, да су сви који су на недавним изборима гласали за Социјалистичку партију Србије — безбожници, односно да су Срби који су се одрекли православне светосавске вере доминантна већина у српском народу, комунисти нису одолели својим антиправославним нагонима. Тако су оставље-

ни нови трагови бешчашћа.

Те трагове још једино покушава да прикрије озлоглашена слушкиња власти, Телевизија Београд, представљајући предлог да Божић буде државни празник као намеру нерадника да се јануарски празници, нерадни дани, што више продуже. Испале тако да Српска православна црква подстиче нерад када се залаже да се Божић слави и само један дан (у хришћанским земљама демократије Божић се празнује три дана), а Држава подстиче рад када почетак административне године слави пет дана (у свету се почетак нове године обележава један дан).

Највише органе Државе чији је творац Свети Сава, да су околности живљења у њој нормалне, не би ни требало подсећати на то да се Божић и Савиндан обележавају као државни празници. Њен Председник, њена Скупштина, њена Влада то морају сами знати и решити и то највише због угледа земље коју представљају.

На Србима је сада да кажу да ли се безгранично мора уважавати и разумети власт која неће да дозволи да се у њеном поседу достојно слави Божић, празник који поштују и нехришћанске конфесије.

Србији данас није потребна власт која ће безбожништво уздизати као једино важећи и могући принцип живљења. Ако се овако настави, Српска православна црква имаће пред собом највећег и најокрутнијег непријатеља у историји.

Мир Божји! Христос се роди!

(„Православље“)

НАГРАДНА ИГРА КО НИЈЕ ШТАМПАО ЛАЖНИ

Н О В А Ц ?

Између ових пет личности, само ЈЕДНА није учествовала у „пљачки stoleћа“ у Србији. На Вама је да размислите и заокружите особу која је у целој афери са Народном банком Југославије остала чистих руку.

Уколико тачно одговорите на наше питање, чека вас седмодневни боравак у Атини за 2 особе, 25. јануара, или 7. фебруара, по Вашем избору. Путовање авионом, хотелски смештај, квалитетна услуга.

Тачне одговоре слати на адресу: „СРПСКА РЕЧ“, Народног фронта 23, соба 23, 11000 Београд.

КО НИЈЕ ШТАМПАО ЛАЖНИ НОВАЦ?

1. СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ
  2. МИЛОШ ЛАБАН
  3. СТАНКО РАДМИЛОВИЋ
  4. ЗОРАН СОКОЛОВИЋ
  5. КРАЉИЦА ЕЛИЗАБЕТА II
- (Заокружити тачан одговор)

